

אתתוקים

טונים ותוכן של הורים אהבים

ויהי תטפ"ד

מצוקה לגליון מספר 516

סיפור קואיקס
תקש!

מצוקה למגזין
"טועמיה"

פנים מאידות 8 ירושלים

טל' 02-500-4569

So25004569@gmail.com

שפיד
דפוס
מהיר
ומתקדם

מעל
15,000 קוראים

מל הזכויות שמורות

דבר העורך

כתוב בפסוק: "יוצר הרים ובורא רוח ומגיד לאדם מה שיחו" מסביר רבנו "הבן איש חי": שהסיבה שהקב"ה יצר את ההרים, כן ללא ההרים, הרוחות היו ניכסים מהים והורסות את היישוב. ואם כן מדוע בכלל יצר הקב"ה רוחות חזקות. הלוא יכל לוותר עליהם. ומימילא לא היה צריך את "ההרים"? אלא "שהרוח" באה ללמד את האדם את ניזקי "הלשון הרע" שדיבר. וכשמעירים לו. הוא אומר: "מה בסך הכל עשית? רק דיברתי! לא הזקתי" ועל כך אומרים לו: אתה רואה מה יש בכוחה של "הרוח" (הלא ממשית) לפעול. ולכן הקב"ה "יוצר הרים ובורא רוח" וכל זה כדי ל"הגיד לאדם מה שיחו" מהו הכוח הטמון בהבל היוצא מפיו. אז אם יש לרוח כח כזה בואו נדבר טוב נשבח נחמיה והרוח הטובה הזו גם הרים תשבר.

בידידות ובחיבה

צהל הגיע לחדר שינה של הטבח הראשי בעזה

אני: מצטער נגמר לנו במידה הזאת לקוח: "אתה יכול לבדוק במחסן?" *נכנס למחסן, עומד, מביט בקיר, חוזר* אני: מצטער אין לנו

קוראים לזה מאמר כי כשמימיים לקרוא מסתכלים על הדף בהלם ואומרים "לא הבנתי מה אמר שם"

שאלו קשיש בבית אבות, איך המקום כאן? הוא ענה: סוף הדרך..

חבר שאל אותי: תגיד לא קואב לך לראות את כל החברים שלך נשואים...? אמרתי לו: קואב לי. אבל אין לי איך לעזור להם...

שלא יגנבו את הרכב

מלחיץ אותי מסעדות שרושמות בתפריט "מנת השף". למה את שאר המנות מי מכין? השוטף כלים?

כל כך הרבה שיחות הוקלטו לצורך בקרה ושיפור השירות, והשירות נשאר אותו דבר...

לבחור שגנב לי את הכדורים נוגדי דיכאון אני מקווה שאתה שמח עכשיו!

ולחשוב שתדבר הזה

אומר למדינת ישראל איר לחתמה

יש מצב שהחתולים במוצאי שבת יושבים בפח ומתווכחים לאיזו משפחה יש את החמין הכי טוב

אני כמעט מילארדו יש לי כבר את כל האפסים מה שחסר לי זה אחד

תאמין לי אחי, אין שכל אין דאגות - לא הבנתי - אל תדאג

נראה לי שהעוזרת גונבת. אה, הנה זה.

"בוס נשאר לנו עוד קצת בטון מה נעשה איתו?" "שפוך נגיד שזה ספסל" "גאון"

בתכלס לא מבין איך אין שווארמה בסל התרופות.

לחשוב שזה משתלט על ספינות, מונע מהם להגיע ליעדם ומידי פעם תוקף את אילת

איזה יופי שילמתי את השכירות, עכשיו יש לי מקום למות בו מרעב

מעשה שהיה

"סוחר עצים עשיר עשה את דרכו ממקום למקום עם חבילה נכבדה של עצים. כשהגיע לפטרסבורג, אנשי המקום לא נתנו לו לעבור והוא "נתקע" עם הררי העצים שבבעלותו. תוך ימים ספורים ערכם של העצים ירד פלאים. ראה האיש איך מפעל חייו קורס ובכה על מר גורלו. והנה, באותו הערב הוכרזה באזור שעת חירום, מחירי העצים טפסו באחת מעלה מעלה, ותוך ימים ספורים התעשר הסוחר מאד. שמח הסוחר על ההצלה והעזרה ששלח לו הקב"ה והלך לביתו של רבי חיים מוולוז'ין לתרום סכום הגון לשיבה. שאלו הרב: "מה ראית לתת הפעם סכום כה נכבד כתרומה?" סיפר לו הסוחר את הנס שקרה לו.

אמר לו רבי חיים: "באמת כל יום יש ניסים לעניים - בלילה הם בלי פרוטה, ולמחרת משתכרים ומתפרנסים, ונותנים שבח והודיה לבורא עולם ככתוב: "אל יִשָּׁב דָּךְ וְנִקְלָם עֵינֵי וְאֶבְיֹן יִהְיֶה לְךָ שְׂמֵךְ" (תהילים) אבל העשירים אינם רואים את השגחת הבורא בכל הקורה אותם מידי יום, רק כשהם מצליחים למעלה מדרך הטבע, הם נזכרים ומודים על כך...

מתי בעל הנס מכיר בניסו? כשחסר לו והחיסרון מתמלא. אדם עני המקבל פת לחם המחייב את נפשו נותן הודיה לבורא עולם על המעט שיש לו. כך כל אחד מאיתנו צריך להקריב קורבן תודה לבורא עולם על מה שיש לו, להודות על החיים, הבריאות, המזון והלבוש שניתן לו. אם נשכיל להודות על מה שיש לנו, לא לחשוב על מה שאין לנו, נכריח בכך את בורא עולם לתת לנו עוד!

אזהרה! בעלון משולבים קטעי הומור - אין בכוונתן לפגוע ולהעליב!

ציביליזציות, אימפריות ועמים שניסו להשמיד את היהודים לאורך ההיסטוריה:

מצרים העתיקה	חוסלה!
הפלישתים	חוסלו!
ממלכת אשור	חוסלה!
האימפריה הבלבית	חוסלה!
ממלכת פרס	חוסלה!
יוון העתיקה	חוסלה!
האימפריה הרומית	חוסלה!
האימפריה הביזנטית	חוסלה!
הצלבנים	חוסלו!
האינקוויזיציה הספרדית	חוסלה!
גרמניה הנאצית	חוסלה!
ברית המועצות	חוסלה!
החמאס וח'זבאלה	בתהליך...

"הנה לא יבנו ולא יישן שומר ישראל"

שני דברים עושים אחדות נתינה ושעת צרה לא עלינו, הקב"ה אומר לנו תתנו ותאהבו אחד את השני ותהיו מאוחדים וכך לא תצטרכו לדבר השני.

ביקשו להעביר עקב המצב הלא קשה בו שרוי מנהיג חמאס יחיא סינוואר, בהוראת הרב שליט"א הוחלט להוסיף לו את השם "לא" ומעתה שמו לא יחיא סינוואר

אם תקחו טקסט אפלו שטותי ותנקדו אותו זה יראה משהו חכם

אופיר מה שלומך? החודש הקרוב, אני מבקשת שלא תפקיד לי שכירות בזכותך, ובזכות חבריך, אני וילדיי, ישנים, וחיים בבטחה. אז החודש הקרוב אין לך לשלם לי שכירות! עם ישראל חי, שישמרו ה' עליכם!

14:45

- אמא אני חושב שהגבינה מקולקלת? - תן לאבא לטעום -

לא היה חבל על הצבע למחוק את הגרפיטי, אם עכשיו חיל האוויר מוריד את כל הבנין?

עכשיו הבנתי מאיפה ההשראה

אימא: לך תעשה שיעורים. ילד: אבל הם רק לעוד יומיים. אימא: אז תעשה כלים. ילד: אבל יש לי שיעורים!

עושים כביסה!

דברי הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

הקבצו ושמעו בני יעקב ושמעו אל ישראל אביכם. וזאת אשר דבר להם אביהם ויברך אותם איש אשר כבדו בך אתם.

בסוף הפרשה התורה הקדושה מאריכה לפרט את הברכות שבירך יעקב אבינו לכל אחד מבניו, ומסר גדול מסרה לנו בזה שעלינו לדעת ולהאמין בברכת הצדיק שתעשה את הרושם. בארבעים ושמונה דברים התורה נקנית, ואחד מהם זה באמונת חכמים (אבות פ"ו מ"ה), דהיינו שיאמין לחכמים בחכמת התורה, אפילו לא ישנים בשכלו (תפארת ישראל שם), וזהו העמוד החזק שהתורה נשענת בו (לשון החינוך). הולך את חכמים יחכם (משלי). אדם שהולך עם החכמים זוכה לברכה וסייעתא דשמיא בכל מעשיו ודרכיו. מסופר על הגאון רבי אליהו לופיאן ע"ה, תלמידו של החפץ חיים ומשגיחה הרוחני של ישיבת "כפר חסידים", כשהיה קרוב לגיל שמונים שנה התבקש כפי הגאון הרב שמעוןובין (ר"י כפר חסידים) להתמנות כמשגיח הרוחני של הישיבה הגדולה והמפוארת.

רבי אליהו לופיאן לא ידע אם לקבל את ההצעה, כיון שמשרה זו דורשת מאמץ רב, טיפול אישי וחשיבה על כל בחור ובחור כיצד אפשר להועיל ולשפר אותו בלימוד התורה ובמידות הטובות. ניגש לפני הגאון החזון"א והציע בפניו את התלבטותו, השיב לו החזון"א בדברי דוד המלך ע"ה בתהילים עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהי; להגיד כי ישר ה, הקב"ה שומר את הצדיקים דשנים ורעננים כדי שיוכלו להגיד כי ישר ה, למסור שיחות מוסריות לתלמידים ולחזקם בתורה ויראת שמים. "תקבל את ההצעה ואל תפחד, אין לך מה לדאוג!" פסק החזון איש. יצא רבי אליהו לופיאן מחדרו של החזון איש בשמחה וקיבל עליו את משרת המשגיחה הרוחני בישיבת "כפר חסידים". ועד קרוב לגיל מאה שנה עדיין היה הרב מוסר שיחות מוסר עמוקות, ואף אנו זכינו לשמוע מדברי כשהיה מגיע אלינו לישיבת "תפארת ישראל" בחיפה, ללמדך שהולך את חכמים יחכם (משלי יג, כ).

יהי רצון שזכה לגאולה השלימה בקרוב, אמן.

שבת שלום ואמורכי!

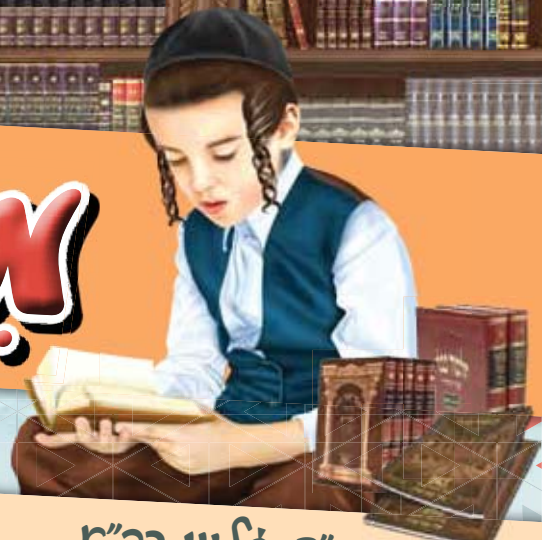
שלום רב. אנחנו חיילי גדוד חסוי שעזבנו הכל מאחור וכשהגענו למלחמה גילינו שעדיין יש לנו משכנתא על הבית. נשמח לתרומות לסגירת המשכנתא שנוכל להיות מרוכזים בלחימה מבצעית.

הגשימה שלכם הייתה להביא לפה חייל אחד! לא את כל צה"ל!

לקבלת העלון במייל: 367korona@gmail.com

אֵלֶּזְנֹת

הס"ד, אֵלֶּיוֹן רכ"א

לְעֵלְמֵנוּ עֶפֶת

פְּרֶשֶׁת וַיְחִי

זה שלא נהנו מהעולם, וכדבריו הנפלאים של הרב הקדוש רבי פנחס הלוי זיע"א, בעל ההפלאה, אותם העלה בהקדמתו 'פתחא זעירא' לספרו 'המקנה' (אות לו):

ואם גבר עליו היצר הרע בבחינת התאווה, יבשהו בעסק התורה, שהוא מטיב כח התאווה, כמו שאיתא (אבות פ"ו מ"ד) 'כך דרכה של תורה פת במלח תאכל', ענינו כי לא יזכה בכתר תורה עד כי יפנה תאוות הגופניות מלבו ויסתפק באשר ימצאהו השי"ת אם רב אם מעט. וכן כתבו התוספות בכתבות (קד. בד"ה לא נהייתי אפילו באצבע קטנה) דאמרין במדרש 'עד שאדם מתפלל שיכנס תורה לתוך גופו יתפלל שלא יכנסו מעדינים לתוך גופו' וכו', כבר כתבנו שם בחדושינו מענין זה, והוא בחינת 'יעקב אבינו', דכתיב 'ועקב איש תם ישב אהלים' כי במעוט תאוותו לא היה חסר לנפשו כלום, כמו שפרש רש"י מה שאמר יעקב 'וכי יש לי כל' כדכתיב 'כי אין מחסור לראיו' לך היה נקרא 'איש תם', ועל ידי זה היה 'ישב אהלים' של תורה.

'ולא נהייתי אפילו באצבע קטנה'

והיטב דבר בזה הרב הקדוש רבי צדוק הכהן מלבלין זיע"א בספרו 'פרי צדיק' (פרשת קדושים אות ח): כמו רבנו הקדוש שאמר על עצמו 'ולא נהייתי אפילו באצבע קטנה', וכבר הקשה בתוספות (ע"ז יא.) ממה שאמר (ברכות נו.) שלא פסקו מעל שלחנם [לא צנון ולא תורה ולא קשואין, לא בימות החמה ולא בימות הגשמים]. אך הפרוש, שהיה יעקב אבינו ע"ה שלא הרגיש שום הנאה והיו כל הנאותיו בקדושה כאדם הראשון קודם החטא, ומשום הכי יעקב אבינו לא מת (כמו שאמרו תענית ה.) וכן רבנו הקדוש בא כל ביה שמשי לביתיה (כתובות גג.) ואיתא בספר חסידים (סימן תתשכט) שפטר הרבי בקדושה ידי חובתו, ולא כשאר מתים שהם חפשי מן המצות, שהיה דינו כחי שלא מת כלל.

'מעט ורעים' - שלא נהנה מכל מה שהיה לו

על פי הארות יקרות הללו יעלה ויבוא בידינו לפתח חרף אל הבנת דברי הפוסקים (בראשית מז ח-ט): ויאמר אל פרעה אל יעקב כמה ימי שני חייך. ויאמר יעקב אל פרעה ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה מעט ורעים

'גלגול שלג' בדרך נסתרת

ספר הרב הקדוש רבי נחום מרדכי מטשורטקוב זיע"א, ביום ג' חשוון תרנ"ץ, יומא דהולוא של זקנו הגדול הרב הקדוש רבי ישראל מרוזין זיע"א (דורש טוב' עמ' קג מאמר א):

ויספר עוד מזקני מרוזין ז"ל, מענין 'גלגול שלג' שעשה בדרך נסתרת, שיצא פעם במוצאי שבת ביחד עם חסידיו בליל חרף בהיר לקדוש לבנה כשהלבנה האירה יפה אבל שרר בחוץ כפור עז שהקפיא את העצמות. וזקני עמד שעה ארקה מאד דבוק במחשבותיו הקדושות בלא יניע. ואף לאחר שכלם כבר גמרו לומר הברכה, עוד הוא נצב על מקומו כל הזמן. ולאחר שסיים נתן האות למקהלה שפתחה בזמר 'טובים מאורות' ואחרי זה חזר לאסו לחורו. ואז נודע שהמנפים היפים והמהדרים שהיו לרגליו, עשויים מעור יקר של צבי, היו ללא סוליות. וזה נתברר מתמי הזם שנחרתו בשלג הצח, שפסע עליו זקני מרוזין ז"ל, ובאפו זה קים בצורה נסתרת 'גלגול שלג'.

לא נהנה מהעולם הזה אפילו כחוט השערה

בשעת פטירת הרב הקדוש רבי ישראל מרוזין זיע"א מהעולם, היו מלותיו האחרונות לפני יציאת נשמתו הקדושה: הגמרא במסכת כתובות (קד.) מספרת על רבנו הקדוש, רבי יהודה הנשיא: 'בשעת פטירתו של רבי, זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה, אמר: רבנו של עולם, גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעטר אצבעותי בתורה ולא נהייתי אפילו באצבע קטנה'. ואלו אני אומר שלא נהייתי מהעולם הזה אפילו כחוט השערה. ואכן, עוד שנים קודם לכן, כבר העיד בו ברבנו הרב הקדוש רבי צבי הירש הכהן מרימנוב זיע"א: אני משיג כיצד זה האדם מסגל לרצות בכל הכסף שבעולם ובכל הפבוד שבעולם וגם לטעה קלה אין לו כונה אחרת וזולת כבוד הבורא והיהדות (על צדיקים ועל חסידים' עמוד 31).

רבי יהודה הנשיא היה משרש יעקב אבינו

ידוע מהספרים הקדושים כי רבי יהודה הנשיא היה משרש יעקב אבינו, עד שנתנו רמז ואמר 'הנשיא' ראשי תבות: 'הוא ניצוץ של יעקב אבינו' (מגלה עמוקות, ואתחנן, אות פג). וביחוד היה בשניהם ענין

היו ימי שני חיי ולא השיגו את ימי שני חיי אבתי בימי מגוריהם. ורבותינו הקשו על דבר אומרנו בן בלשון 'מעט ורעים'. אך לפי הנזכר, יתכן לפרש כי יעקב אבינו בא להשיענו כי הגם שהיה לו כמה וכמה מקניני העולם הזה 'שור וחמור צאן ועבד ושפחה' (בראשית לב ו), מכל מקום אליבא דאמת היו שנותיו 'מעט ורעים' ממה שנוגע לבחינות עולם הזה, לפי שלא נהנה מהעולם הזה אפילו באצבע קטנה וכחוט השערה.

וכפי שנראה בקשתו של יעקב אבינו (בראשית כח ט): וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלהים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך ונתן לי לחם לאכל ובגד ללבוש. ושבתני בטלום אל בית אבי והיה לי לאלהים. לא בקש יעקב כל דבר ממותרות והנאות העולם הזה כי אם צרכיו החיוניים בלבד, לחם לאכול ובגד ללבוש ולא יותר מזה, לפי שלא היה ברצונו להנות מהעולם הזה כלל.

רבנו הקדוש היה ניצוץ יעקב אבינו

ובזה נמצא טוב טעם ודעת בדברי המדרש (בראשית רבה צו ה): בחיי היה דר בצפורי שבע עשרה שנה והיה קורא על עצמו ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה - ויחיה יהודה בצפורי שבע עשרה שנים.

כי אכן רבנו הקדוש שהיה ניצוץ יעקב אבינו ע"ה, מהלך בדרך הקדושה, להיות ימיו טובים לטובה, להתניח במדה טובה זו שלא להנות מהנאות העולם הזה. ולפי שהיו אלו שנותיו השלוות של רבנו הקדוש, לאחר שסבל יסורים רבים פמבאר בגמרא (ב"מ פה.): אמר רבי חביבין יסורין, קבל עליה תליסר שני, שית בצמירתא ושבע בצפרנא. ואמרי לה: שבעה בצמירתא ושית בצפרנא. וראה בגמרא שם תאור יסוריו הנוראים של רבנו הקדוש. את השנים השלוות הקביל רבנו הקדוש לשנים השלוות של יעקב אבינו במצרים. להודיענו בא כי אמןם היו אלו שנים שלוות, גם אגם בהן היו כל חיייהם מקשה אחת של עבודת השם ללא פניות וללא הנאות עצמיות, ואדרבה גם כל מה שהיה עומד לרשותם, מכל טוב הארץ, היו מעלין הכל לשמים, שכל מעשיהם היו לכבוד שמים.

(מתוך הספר ספיר ויהלום - להרב הגאון רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

חידון אֵלֶּזְנֹת - נושא פרסים באיזה הקשר מזכרים דגים בפרשה זו?

פתרון החידה - פרשת האיזני:

ש. איזה עוף מוזכר בפרשה זו?
ת. הנשר מוזכר בדברים לב, יא.

שם הזוכה בסידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר":

פרשת האיזני:
ה' ישראל כהן מבני ברק.

פתרון החידה וכן שם הזוכה, יפורסמו א"ה בגליונות הבאים

הפותרים נכונה יכנסו להגרלה א"ה
על סידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר".
את הפתרונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני
למספר פקס: 077-470-26-81
או למייל: magdenot@gmail.com

נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון.
בראש הדף לציין "עבור חידון לנוער".

סיפורים נפלאים לילדים

פַּרְשֵׁת וַיְחִי

"אֲשֶׁר לָקַחְתִּי מִיַּד הָאֱמֹרִי בְּחַרְבִּי
וּבְקִשְׁתִּי" (מח, כב)

בְּצִלּוֹתַי וּבְבָעוֹתַי (אוּנְקְלוֹס)

הֲרַהֲקֵךְ מִגּוֹר, בְּעַל הָאֱמֹרִי אָמַת, הִזָּה נוֹהֵג
לְהַאֲרִיךְ בַּתְּפִלּוֹת יוֹם הַשַּׁבָּת בְּמִשְׁךְ חֲמֵשׁ
וְשֵׁשׁ שָׁעוֹת.

כְּאֲשֶׁר הִזָּה פּוֹתַח אֶת דֶּלֶת חֲדָרוֹ לְאַחַר
הַתְּפִלָּה, הָיוּ פָּנָיו מוֹאָרִים כֹּל כֶּה, עַד
שֶׁמִּקְרָבָיו הָיוּ יִרְאִים לְהַבִּיט בּוֹ.

מִשְׁמָשׁוּ, רַבִּי בּוֹנִים מוֹרְשָׁה, סֵפֶר כִּי נָהֵג
לְהַמְתִּין בְּחֶדֶר הַחִיצוֹן בְּזִמְנֵי שָׂרְבוּ הַתְּפִלָּל
בְּחֲדָרוֹ הַפְּנִימִי.

בְּאוֹתָהּ עַת הִזָּה לוֹמֵד גְּמָרָא בְּעִיּוֹן רַב בְּמִשְׁךְ
שְׁעֵתִים - שְׁלוֹשׁ, וְלְאַחַר מִכֵּן נָח מֵעֵט עַל
הַסִּפְסָל.

יוֹם אַחַד, בַּשַּׁבָּת בְּבִקְרָה, רָאָה הַמְּשֻׁמֵשׁ כִּי
הַרְבֵּי סִיִּים אֶת תְּפִלָּתוֹ מִקֶּדֶם מִהַרְגִּיל.

כְּשִׁינָא, עָמַד הַרְבֵּי בְּפִתַח בְּפָנִים מְאִירוֹת.

מָה לָּךְ נִדְהָם? שָׂאל אֶת מְשֻׁמֵשׁ כְּשִׂרָאָה אֶת
פְּלִיאָתוֹ עַל סִיּוֹם הַתְּפִלָּה הַמְּהִירָה.

הָרִי הַתְּרַגּוֹם מִפְּרֵשׁ אֶת דְּבָרָיו שֶׁל יַעֲקֹב
אֲבִינוֹ 'בְּחַרְבִּי וּבְקִשְׁתִּי' - 'בְּצִלּוֹתַי וּבְבָעוֹתַי',
כְּלוּמַר יֵשׁ תְּפִלָּה טוֹבָה שְׁפוּעֶלֶת כְּחֵץ מִקִּשָּׁת
וּמְשִׁיגָה גְּדוּלוֹת בְּשָׁמַיִם.

זוֹ הִיְתָה שֵׁיטַת הַתְּפִלָּה בְּקוֹצֵק - כְּחֵץ מִקִּשָּׁת.

הַמְּשִׁילוֹ זֹאת לַיהוּדֵי הַנוֹסֵעַ בְּמִרְכָּבָה בְּעִיר
נְכָרִית, וְכֵאֲשֶׁר רוֹאֵה שְׂיֻלְדִים זוֹרְקִים עָלָיו
אֲבָנִים הוּא מְמַהֵר לְהַסְתַּלֵּק מִהַמְּקוֹם.

כֶּה מְמַהֵרִים בַּתְּפִלָּה כְּדֵי לְהַנְצִל מִמַּחְשָׁבוֹת
זְרוֹת.

"וַיֵּט שְׂכָמוֹ לְסַבֵּל" (מט, טו)

עַל תּוֹרָה (רש"י)

סֵפֶר אָדָם שֶׁהִזָּה אֶצֶל הָרַב הַקְּדוֹשׁ רַבִּי
יְחִזְקֵאל מְשִׁינָאָו זִיע"א בְּהוֹשָׁעֵנָא רַבָּה,
שְׂמִינֵי עֲצָרַת

וְשִׁמַּחַת תּוֹרָה.

עַבּוּדְתוֹ בְּקִדְשׁ שֶׁל הַרְבֵּי בְּנֵימִים אֵלּוֹ הִיְתָה
יְדוּעָה.

הַרְבֵּי הִזָּה אֲזֵי כִּבְּן שְׂמוּנִים, וְאַחַר כֹּל הָעַבּוּדָה,
כְּאֲשֶׁר סִיִּים אֶת עֲרִיכַת הַשְּׁלַחֵן הַשְּׁהוֹר, אָמַר
לְגַבְאֵי: "אֲבָרָה מְלִי, הוֹצֵא מִכָּאֵן אֶת כֹּל

לְעִי"נ הֲרַהֲ"צ

ר' פִּנְחָס בֶּן ר' בְּנִימִין בִּינוּשׁ רוֹזֵנְבוּים זְצוּק"ל

כ"ו בְּנִיסָן תשע"ז

הַאֲנָשִׁים כִּי חָלַשׁ אֲנִי מְאֹד."

מִיָּד הוֹצִיא הַגַּבַּאי אֶת כָּל־מִן הַרְבֵּי נִכְנָס לְחֻדְרוֹ.

אוֹתוֹ אָדָם שֶׁסָּפַר אֶת הַמַּעֲשֵׂה הַזֶּה אֶזְעִיר לְיָמִים, הַתְּחִבָּא מִתַּחַת לְמִטָּתוֹ שֶׁל הַרְבֵּי, וְרָאָה כִּי־עַד הַרְבֵּי לָקַח גְּמָרָא וַיֵּשֶׁב לְלַמֵּד בְּקוֹל גָּדוֹל, בְּנִעְיָמָה וּבַהֲתַלְהָבוֹת. וּבַהֲיֹת אוֹתוֹ אָדָם עֵינָף מְאֹד, נִרְדָּם עַד שֶׁהָאִיר הַיּוֹם, וְכִאֲשֶׁר פָּקַח אֶת עֵינָיו רָאָה שֶׁהַרְבֵּי עָרִין יוֹשֵׁב וְהוֹגָה בַּתּוֹרָה לְלֹא הַפְּסָק.

לִישׁוּעַתְךָ קוִיִּתִּי ה' (מט, יח)

מִרְן הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זִיע"א קָרָא פַּעַם לְשָׁנִים מִתְּלִמִּידָיו לְקִרְאָת הַפֶּסַח וּבִקְשׁ מֵהֶם לְצִאֵת לְהוֹנְגְרִיָּה בְּכַדִּי לְהַבִּיא מִשָּׁם יַיִן עֲבוּר הַחֶג.

הַתְּלִמִּידִים הַזְּדֻרְזוֹ וְנִסְעוּ לְדֶרֶךְ הַרְחֹקָה, וְהַזְּדֻרְזוֹ לְעַמֵּד עַל הָעֲנָבִים כְּבָר מַעַת הַבְּצִיר וְהַקְּפִידוֹ לְהַשְׁגִּיחַ וּלְשַׁמֵּר שֶׁלֹּא יָבוֹא חֲלִילָה אַף לְחַשֵּׁשׁ קַל שֶׁל אֶסוּר יַיִן נֶסֶךְ וְסִתָּם יַיִן, שֶׁלֹּא יִרְאָה וְלֹא יִמְצֵא סֶרֶךְ שֶׁל מִשְׁהוֹ חֲמִץ בְּמִלְאָכָה, וְכֶךְ לְאַחַר טְרַחָה וְהַשְׁגָּחָה מְאֻמָּצָת לְקַחוּ אֶת הַיַּיִן בְּדֶרֶכְכֶם חֲזָרָה כְּשֶׁאֵינָם מְסִירִים כָּל הַדֶּרֶךְ אֶת עֵינֵיהֶם מִמֶּנּוּ.

לְמִירוֹת הַכָּל הַצְּלִיחַ מַעֲשֵׂה שְׁטָן, נִכְנָס גּוֹי וְנָגַע בַּיַּיִן.

שְׁבוּרִים וְרְצוּצִים נִכְנָסוּ בְּשִׁפִּיפוֹת רוּחַ לִפְנֵי הַבַּעַל שֵׁם טוֹב לְהַשְׁתַּפֵּךְ אוֹדוֹת עֲגַמַת הַנֶּפֶשׁ שְׁאֲרָעָה לָהֶם לְאַחַר עֲמָלִים הָאֲדִיר וּבְרָגַע אַחַד קָט יָרַד הַכָּל לְטַמְיּוֹן.

נִעְנָה לָהֶם הַבַּעַל שֵׁם טוֹב: יוֹדַע אֲנִי שֶׁטְרַחַתְּכֶם אֶת נַפְשְׁכֶם מִתַּחֲלָה וְעַד סוֹף בְּשִׁלְיָחוֹת

אֲשֶׁר הִפְקַדְתִּי בְיַדְכֶם, כֹּה הַרְבִּיתֶם לְשַׁמֵּר וּלְשַׁמֵּר, דָּא עָקָא, הֵייתֶם כָּל כֶּךָ סְמוּכִים בְּשִׁמְרַתְכֶם עַד שֶׁשְׁכַּחְתֶּם אֶת הָעֵקֶר לְזָכֹר וּלְצִפּוֹת לַה' שְׁגָם הוּא יִשְׁמַר עֲלֵיכֶם בְּעִבּוּדְתְּכֶם שְׁתַּצְלִיחוּ.

לְמִירוֹת כָּל הַהִשְׁתַּדְּלוֹת הַרְבָּה, נִצְרָךְ לְזָכֹר אֶת הָעֵקֶר, לִישׁוּעַתְךָ קוִיִּתִּי ה'.

"וַיִּרְא מְנוּחָה כִּי טוֹב וְאֶת הָאָרֶץ כִּי נַעֲמָה וַיֵּט שַׁכְּמוֹ לְסַבֵּל וַיְהִי לְמִסַּע עֲבָד" (מט, טו)

זוֹהִי דִרְכּוֹ שֶׁל יִשְׁשַׁכֵּר: הוּא רָאָה כִּי זוֹהִי הַמְּנוּחָה הַטּוֹבָה וְהַנְּעִימָה שֶׁהוּא חָפֵץ בָּהּ, וְהַחֲלִיט שְׁאוֹתָהּ מְנוּחָה טוֹבָה הוּא מוֹסֵר לְבוֹרָאוֹ. לְכֵן, "וַיֵּט שַׁכְּמוֹ לְסַבֵּל וַיְהִי לְמִסַּע עֲבָד".

מִסְפָּר עַל הַגְּאוּן רַבִּי מֹשֶׁה פִּינְשֵׁטִין זצ"ל, שֶׁבַתְּפִלַּת שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה הִזָּה עוֹמֵד דָּם וְלֹא מִתְנוּעֵעַ.

הוּא הִסְבִּיר זֹאת, שֶׁכִּאֲשֶׁר הִזָּה רַב בְּרוּסְיָה, עֲצָרוּ אוֹתוֹ פַּעַם הַקוֹמוּנִיסְטִים יִמַּח שְׁמֵם, וְכַדִּי לְהַשְׁפִּילוֹ הַכְּרִיחוּ אוֹתוֹ לְעַמֵּד עַל רַגְלָיו בְּמִשְׁךְ שְׁעוֹת, בְּלִי לְהַתְנוּעֵעַ.

וְאֵכֵן, סִפֵּר רַבִּי מֹשֶׁה, זוֹ הִיִּתָּה הַשְּׁפָלָה גְּדוּלָּה, וְאֵז הַחֲלִיט שְׁאוֹתָהּ שְׁפִלוֹת גְּדוּלָּה תְּהִיָּה רְצוֹנוֹ שֶׁיִּקְדַּשׁ לִפְנֵי ה', וְלִכֵּן הוּא מִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה בְּלִי לְהַתְנוּעֵעַ.

(וּמִתּוֹק הָאוֹר)

א גוֹט שַׁבַּת

ערכים לשלחן שבת

טריויה

לע"נ האישה החשובה מרת דבורה פרומר ע"ה בת ר' אברהם שמואל ז"ל

חידון טריויה א-ב לפרשת השבוע. שאלות קלות ומאתגרות כדי שכל בני המשפחה יוכלו להשתתף, ליהנות ולהצליח!

- א** למה נמשל נפתלי?
- ב** מה עשה יוסף כשיעקב נפטר?
- ג** למה נמשל יהודה בברכתו של יעקב?
- ד** שם נרדף ליין, בברכתו של יעקב ליהודה?
- ה** תפילה מפורסמת שאומרים עם ילדים קטנים, ואותה אמר יעקב לפני בני יוסף:
- ו** כך תיאר יעקב את זה שיששכר יסכים לעמול בתורה:
- ז** לחיה הזו נמשל בנימין:
- ח** מה יכריזו כל הקהל בבית הכנסת, כאשר בעל הקורא יסיים את הפרשה השבוע?
- ט** אותם השאירו בני יעקב בארץ גושן, כשעלו לארץ כנען לקבור את יעקב:
- י** מול איזו יד של יעקב העמיד יוסף את בנו הבכור?
- כ** כך כינה יעקב את בנו בכורו:
- ל** לצדה ביקש יעקב להיקבר:
- מ** כמה שנים חי יעקב בסך הכל?
- נ** לאיזו חיה נמשל דן?
- ס** החיה שאותה ינשך הנחש, בברכת יעקב לדן?
- ע** מי בא עם יוסף לקבור את אביו, חוץ מזקני מצרים?
- פ** על מה ביקש יעקב שיוסף ימחל לאחיו?
- צ** עיר הנמצאת כיום בלבנון, ועד אליה יגיע קצה גבולו של זבולון:
- ק** השלם את הפסוק: "לישועתך..."?
- ר** יעקב אמר ליוסף שעבורו אפרים ומנשה נחשבים כמו:
- ש** מה עשה יעקב עם ידיו, כשבירך את בני יוסף?
- ת** בברכת יוסף, ברכות שמיים היו מעל - איזו ברכה הייתה מתחת?

דיון סביב השלחן

האם מותר לשקר כדי למנוע מחלוקת ומריבה?

שאלה

בין גברא לגברא בקריאת התורה, עיין שלום ברש"י על הפרשה, והנה על הפסוק (בראשית נ, טז - יז) 'ויצונו אל יוסף לאמור אביך ציוה לפני מותו לאמור, אנא שא נא פשע אחיך וחטאתם...', פירש רש"י 'שינו בדבר מפני השלום, כי לא ציוה יעקב כן, שלא נחשד יוסף בעיניו'.

היה לו ברור שאם רש"י כתב זאת זה נכון גם להלכה, הוא חיפש את המקור לדברי רש"י, ומצא אותו בגמרא ביבמות (סה, ב), אבל כעת היה לו קשה, הרי האיסור לשקר הוא מהתורה שנאמר (שמות כג, ז) 'מדבר שקר תרחק', ומדוע שיהיה מותר מפני דרכי שלום?

תשובה

לאחר העיון מצא שלום שישנם סוברים, בהם הערוך לנר, שאף במקום של דרכי שלום ההיתר הוא רק לשנות ולא לשקר, ויש לחלק את דברי האחים ליוסף, 'אביך ציוה לפני מותו לאמור' - שהרי לפני מותו אמר יעקב לכל בניו הרבה דברים, וההמשך 'אנא שא נא פשע אחיך' זו כבר אמירה של האחים עצמם ליוסף, לשיטת זו אם היו צריכים לומר שקר גמור היה הדבר אסור אף מפני השלום.

מאידך, בגמרא שם מצינו 'דבי רבי ישמעאל תנא: גדול השלום, שאף הקדוש ברוך הוא שינה בו, דמעיקרא כתיב: ואדוני זקן, ולבסוף כתיב: ואני זקנת'. דהיינו שאף ששרה אמרה על אברהם לשון זקנה שהוא גנאי, כשהקב"ה אמר זאת לאברהם הוא שינה את הדברים, כדי שיובן שלשון הזקנה שאמרה הוא על עצמה ולא עליו, וביארו שם התוספות ישנים שאי אפשר לומר שהקב"ה שחוטמו אמת אמר שקר, וביארו שהיה בזה רק שינוי מהאמת ולא שקר ממש, ומוכח מדבריהם שמפני השלום מותר לאדם לשקר אף שקר גמור.

וכן מצינו בגמרא בכתובות (יח, א) שדנו איך משבחים את הכלה בפני החתן, בית שמאי אומרים 'כלה כמות שהיא', דהיינו שמוותר לומר רק את האמת ולא לשנות, ובית הלל אומרים 'כלה נאה וחסודה', דהיינו שבכל מקרה הוא יכול לשבח אותה ואף שהדבר אינו נכון, וביארו שם הראשונים (תוספות וריטב"א) שלשיטת בית הלל, הציווי שצויה התורה 'מדבר שקר תרחק' לא נאמר כלל במקום של דרכי שלום.

סכום

כתב החפץ חיים (רכילות א, ח) שבמקרה שאם יאמר את האמת תגרם מחלוקת, לא ישקר, אלא ישנה מן האמת, והיינו שיאמר לשון שמשתמע לשני פנים, ואף שהזולת מבין מזה דבר אחר מהאמת. וכן יכול לומר חצי מהאמת ולא את כולה, אמנם במקום שאם לא ישקר שקר גמור תהיה מחלוקת, יכול לומר שקר גמור, אך בכל מקרה אסור להישבע לשקר.

מתוך הספר "משפטי התורה" של הרב ג' צבי ספיץ שליט"א

תשובות
 1. אברהם | 2. אברהם | 3. אברהם | 4. אברהם | 5. אברהם | 6. אברהם | 7. אברהם | 8. אברהם | 9. אברהם | 10. אברהם | 11. אברהם | 12. אברהם | 13. אברהם | 14. אברהם | 15. אברהם | 16. אברהם | 17. אברהם | 18. אברהם | 19. אברהם | 20. אברהם | 21. אברהם | 22. אברהם | 23. אברהם | 24. אברהם | 25. אברהם | 26. אברהם | 27. אברהם | 28. אברהם | 29. אברהם | 30. אברהם | 31. אברהם | 32. אברהם | 33. אברהם | 34. אברהם | 35. אברהם | 36. אברהם | 37. אברהם | 38. אברהם | 39. אברהם | 40. אברהם | 41. אברהם | 42. אברהם | 43. אברהם | 44. אברהם | 45. אברהם | 46. אברהם | 47. אברהם | 48. אברהם | 49. אברהם | 50. אברהם | 51. אברהם | 52. אברהם | 53. אברהם | 54. אברהם | 55. אברהם | 56. אברהם | 57. אברהם | 58. אברהם | 59. אברהם | 60. אברהם | 61. אברהם | 62. אברהם | 63. אברהם | 64. אברהם | 65. אברהם | 66. אברהם | 67. אברהם | 68. אברהם | 69. אברהם | 70. אברהם | 71. אברהם | 72. אברהם | 73. אברהם | 74. אברהם | 75. אברהם | 76. אברהם | 77. אברהם | 78. אברהם | 79. אברהם | 80. אברהם | 81. אברהם | 82. אברהם | 83. אברהם | 84. אברהם | 85. אברהם | 86. אברהם | 87. אברהם | 88. אברהם | 89. אברהם | 90. אברהם | 91. אברהם | 92. אברהם | 93. אברהם | 94. אברהם | 95. אברהם | 96. אברהם | 97. אברהם | 98. אברהם | 99. אברהם | 100. אברהם

כשירבו ישראל בעסק התורה זו היא סבת גאולתם.

נולד בשנת תקס"ו לאביו רבי מסעוד אבוחצירא בעיר תאפילאלאת שבמרוקו. בצעירותו למד תורה מפי אביו, ומשכנע יותר החל ללמד לבדו. נודע בשקיפתו העצומה על תלמודו יומם וליל, כמעט מבלי לתת שנה לעיניו. כבר בגיל צעיר הסמך לרבנות והתמנה לכהן כרב וכדרשן. הוא היה פרוש מענייני העולם הזה, ובמשך השבוע כלו ישב בבית המדרש והגה בתורה. לביתו היה מגיע אך לשבתות. רבי יעקב התפרסם בקדושתו העצומה, וספורי מופתים רבים נתפרסמו על שמו. הוא כתב ספרים רבים, ביניהם 'מחשוף הלבו', 'מעגלי צדק', 'ורו משפטיך ליעקב' ועוד.

כל ימיו השתוקק לעלות לארץ ישראל, אולם הדבר לא עלה בידו. בסוף ימיו פתח במסעו, ובהגיעו לדמנהור שבמצרים חלה לפתע ונפטר. נפטר בכ' בטבת תר"מ ונטמן בדמנהור שבמצרים.

חמית וחחיה בדברו

האיש התרוח על כסאו המפאך בלשפתו ההדורה, וחיוך של הנאה התפשט על פניו. הוא הציץ שוב במסמך שהחזיק בידיו והשמיע צהלת שמחה קולנית. זה היה משלם! בחלומותיו הפורעים ביותר לא חלם שיצליח עד כדי כך. המסמך שבידו היה נראה כל כך אורגנילי, עד כי אפלו מושל העיר השתכנע באמתותו. מוכן שהיה עליו לדחף לידיו מעט דמי 'לא יחרץ' כשחד, אבל מעבר לכך המזמה הצליחה מעל ומעבר לדמיונותיו. הוא גחף לעצמו בהנאה.

אלו רק ידע יוסף שכנו מה ממתין לו מחר...

למחרת אכן פשטו השוטרים על ביתו של יוסף, אחד מעשירי העיר, ואסרו את ידיו בנחשתים. יוסף ההמום, שלא ידע מה פשעו ומה חטאו, בלה את הלילה בבית האסורים בחברת פושעים מן הדרגה הנמוכה ביותר. בבקר הוא הבהל לאולם בית המשפט, שם הצג בפניו מסמך החתום כדיו, ובו נכתב כי הוא, יוסף, חייב ליצחק, שכנו העשיר, אויבו בלב ונפש, סכום עתק שלווה ממנו שנים ספורות קדם לכן. ועתה,

הבשורה המרה בכל העיר. יצחק העשיר הלך לישן בלילה, ובבקר לא קם משנתו.

מיד עם הנודע הבשורה הגיע רבי יעקב אל בית האבלים ומצא את הבית הומה אדם. בלא להסס הוא נגש אל המת המוטל על מטתו, נגע בו במטהו וצוה עליו שיקום. למרבה הזעזוע, פקח לפתע המת את עיניו והתיישב במקומו. רבי יעקב אבוחצירא פנה אליו מיד בקול רם וצוה עליו להודות בעלילה שרקח על שכנו יוסף. תכף ומיד הודה העשיר כי אך משנאה עשה את המעשה, ושכנו לא היה חייב לו אף פרוטה אחת. מיד קרא לבניו וצוה עליהם לקרע את השטר המזויף. אז נפלו בניו של העשיר לרגלי הצדיק והתחננו לפניו שיחיה את אביהם, וגם העשיר התודה על חטאו והתחנן לרחמים, אולם רבי יעקב אמר שפעת כבר מאחר מדי לחזור בתשובה, כי היה צריך לעשות זאת לפני מותו. בסיומו את דבריו נפל העשיר על פניו ומת בשנית, וחרדת אלקים שררה במקום. עתה נוכחו הכל לדעת בקדושתו העצומה של מרן האביר יעקב, ובתורת אלקים אמת.

משלא השיב את חובו, בית המשפט צוה להושיבו בבית הכלא או לעקל את כל נכסיו.

פחד עצום נפל עליו. לשוא נסה יוסף לשכנע את השופטים כי מדובר אך בעלילה, וכי מעולם לא לווה כסף משכנו, אולם כל זה ללא הועיל. לבסוף, לאחר השתדליות רבות, הצליח יוסף להשתחרר בערבות, אולם נאמר לו כי אם לא ישיב את הכסף תוך שלשה חודשים, לא יהסס בית המשפט לבצע את הפסק.

בלב כבד פנה יוסף לביתו של רבי יעקב אבוחצירא, ובקול בוכים פרוש לפניו את העלילה הנוראה שטוה עליו יצחק, שכנו המרשע. רבי יעקב הקשיב לו בשימת לב, ולאחר מכן הרגיעו ושלחו לביתו. יוסף אכן שם מבטחו בצדיק, ובלב קל עלה על יצויו.

רבי יעקב לא ישן באותו הלילה. הוא חגר את אבנטו ויצא לכיון ביתו של העשיר הגאה. שם, בקולו התקיף, דרש מהעשיר להודות במעשהו הנבזה ולבטל את התביעה, אולם יצחק העשיר סרב לכך בכל תקף, ורבי יעקב יצא מביתו בחרי אף. בבקר נתפשטה

מוסר העוול | שוב יום אחד לפני מיתתך

אם חלילה נכשל האדם בעברה, יעשה מיד תשובה, ואל ידחה זאת בתרוצים מתרוצים שונים, שכן אין האדם יודע מתי יבוא יומו, ואין אדם שחיי לנצח, ובעולם הנצח כבר מאחר מדי לחזור בתשובה...

הציורים והתוכן מבית הוצר "מלכות וקסברגר" מתוך הספר ליהונתן בתענוגים

ערכים לילדים

פנינים

"ויברך את יוסף ויאמר... המלאך הגאל אתי... יברך את הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבתי אברהם ויצחק וידגו לרב בקרב הארץ"
(מח, טו-טז)

למה ברכם יעקב דוקא שידגו כדגים, ולא כבעל חיים טהור ממין אחר?

אלא מובא בשם צדיקים שהסבה היא משום שדגים טהורים שיש להם סימני טהרה (סנפיר ומשקפת), טהרתם מתמדת לעולם - ברגע שיש להם סימני טהרה אינם יכולים להאסר עוד; מה שאין כן בבעלי חיים אחרים - שאף על פי שהם טהורים בסימני טהרה שיש להם, עלולים הם להתנבל בשחיטה ולהטריף בכל מיני טרפות. על כן ברכם יעקב "וידגו" - שיהיו כדגים שעומדים תמיד בטהרתם...

ובשם הרה"ק רבי בנימין מפשיסחא זי"ע מובא, כי מעלה טובה בדגים - שהם פרים ורבים, ואין עין הרע שולטת בהם. כנגד זה חסרונם הוא בכך, ש"כל הגדול מחברו בולע את חברו". הברכה היתה אפוא "וידגו לרב" - שיהיו דומים לדגים רק במעלה של "פרים ורבים", ולא בתכונתם השנייה, ש"כל הגדול מחברו בולע את חברו"...

פרשת ויחי

"בקהלם אל-תחד כבדי"
(בראשית מט, ו)

רש"י אומר, שיעקב אבינו בקש שלא יזכירו את שמו במעשה קרן, כשמשפך כיצד אסף אנשים לריב עם משה רבנו.

מריבות הן דבר גרוע. אף פעם לא כדאי להתערב בריב, ואת זה נלמד מהשועל החכם. וכך היה הספור:

הארניה מלך החיות היה רעב מאד, עד פי מרב רעב הדיף הפה שלו ריח רע. "אני רעב, אני רעב..." נהם הארניה. הוא פחד שימות מרב רעב. לפתע עלה רעיון בראשו:

"חיות! חיות! לבוא לפה מהר!" שאג הארניה בקול.

הסוס, ששמע ראשון את השאגות, מהר ודהר לעבר הארניה.

"בוא הנה, סוס", אמר הארניה, "קרב את הראש שלך לפה שלי, ותגיד לי - מה אתה מריח?"

הסוס התכופף והתקרב לפה הפתוח של הארניה, ומיד קפץ אחורה: "פוי, איזה ריח נורא!"

"תתביש לך!" כעס הארניה, "אתה מורד במלך! מגיע לך שאטרף אותך!" ומיד התנפל הארניה על הסוס וטרף אותו.

עכשו הרגיש הארניה שבע. אבל השבע הזה הספיק רק לשלשה ימים, ואז התחיל הארניה להיות שוב רעב. שוב קרא לחיות שיבואו אליו מהר.

הזאב הגיע במרוצה, והארניה אמר לו: "התקרב לפה שלי ותגיד - מה אתה מריח?"

הזאב, שזכר היטב את מה שקרה לסוס המסכן, התכופף ואמר: "אני לא מריח שום ריח מוזר!"

"שקרן!" שאג הארניה, "אתה שקרן לי, ולכן מגיע לך שאטרף אותך!" ומיד טרף הארניה את הזאב.

אחרי שלשה ימים, שוב הרגיש הארניה שהוא רעב מאד, וקרא לחיות. התקרב אליו השועל, והארניה אמר לו: "בוא, בוא הנה שועל. התקרב לפה שלי ותגיד לי מה אתה מריח."

"אדודי הבלך", ענה השועל בקול צרוד ובאף סתום, "אדי באד בצדד, האף שלי סתוב ואדי לא בסגל להריח כלוב..."

מסביר רבי מאיר מדז'יקוב ואומר: כשפורצת מריבה, יש אנשים שנוכנסים לתוך המחלקת ומסתבכים. זה מזיק להם גם בעולם הזה וגם בעולם הבא. אנחנו צריכים להיות כמו השועל החכם, להתרחק מהמריבה כאלו אנחנו לא מריחים - לא מבינים כלום במריבה, לא שיקים בכלל. לא להביע דעות לא לצד הזה ולא לצד האחר, ואז המריבה לא תזיק לנו.

מאחורי הפתגם

מעדן מלכים

ביאור:

מאכל טעים וערב לחיך

דוגמא:

האוכל שאמא הכינה לשבת קודש, הוא ממש מעדן מלכים!

מקור:

"מאשר שמנה לחמו והוא ייתן מעדני מלך".

(בראשית מט, פסוק כ)

תפלורת

חידוש לפשוטו של מקרא

מי התחזק?

"ויתחזק ישראל וישב על המיטה"

(מח, ב)

אננה מפירוט רש"י

מי הניחו כתריהם על ארונו של יעקב?

כל מלכי כנען ונשיאי ישמעאל

(ג, י)

חידוש מאוצר התורה

כמה קשרים יש בציצית?

חמש

(במדבר טו, לט)

ו	ג	ד	ל	א	ר	א	ו	ב	נ
צ	י	א	י	ו	מ	נ	ה	א	ס
ז	ב	ח	פ	ש	י	ט	ק	פ	א
ל	נ	נ	י	ע	ש	ש	כ	ר	ש
ש	י	פ	י	ד	י	כ	ע	י	ר
מ	מ	ת	ע	ת	ה	צ	ר	ם	מ
ע	י	ל	ק	ה	ו	ב	ס	ז	ר
ו	נ	י	ב	ם	ד	מ	נ	ש	ה
נ	י	ו	ס	ף	ה	ה	ב	ס	ז
ד	נ	ש	צ	ז	ב	ו	ל	ו	נ

ויחי | יעקב | ראובן | שמעון | לוי | יהודה | דן
נפתלי | גד | אשר | יששכר | זבולון | יוסף
בנימין | מנשה | אפרים

מצאו את 10 ההבדלים

קו קופלה:
03-3050-500

קופלה מחכה לכם... דברו אתו!

גיליון מס' 606

פרשת ויחי, שבת חזק, י"ח בטבת תשפ"ד

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

ויחי יעקב (מו, כח) - פרשה זו שבה הסתלק יעקב נקראת "ויחי", כי צדיקים במיתתם קרויים חיים, וכן אצל שרה "חיי שרה". (רבי זלמן סורוצקין)

יברך את הנערים (מח, טז) - את הנערים בגימטריה הם מנשה ואפרים. (מגדנות)

ישמח אלהים באפרים ובמנשה (מח, כ) - באפרים ובמנשה גימטריה ליל שבת, ומכאן רמז למנהג לברך את הבנים בליל שבת בברכה זו. (שערי ניסים)

באחרית הימים (מט, א) - בגימטריה דהוא משיח צדקנו וגואלנו, שיבוא לגאל אותנו באחרית הימים. (מגדנות)

ויט שכמו לסבל (מט, טו) - ה"בני יששכר" כתב, שלדתו של יששכר היתה ביום כ"ה בכסלו, ורמז לכה, כי ויט בגימטריה כ"ה, ומאז לדתו החל להטות שכמו לסבל על תורה. (מגדנות)

גד גדוד יגדונו והוא יגד יעקב (מט, טז) - מפרש רש"י, שגד יצא למלחמה וכל גדודיו ישונו על עקבם לנחלתם שלקחו בעבר הידן ולא יפקד מהם איש. ובמה יזכו לכה? בזכותו של יעקב אביהם, ורמז לכה, כי יגד יעקב אותיות גד יעקב, בזכות הקשר שאגוד בעקב. (מגדנות)

מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך (מט, כ) - לעצמו מסתפק אשר בלחם פשוט, אולם לאורחיו נתן הוא מעדני מלך, וכה צריך האדם לנהג בעצמו ובאורחיו. (האלישי הק)

בנות צעדה עליי שור (מט, כב) - שור מלשון ראיה, כנאמר בפרשת בלק "ביראש צרים אראנו ומגבעות אשורנו" ומלשון חומה. יוסף נמשל לשור, שנאמר "בכור שורו הדר לו", ומפני שמשל בראיתו ועמד איתן בחומה וכשור, לכן נאמר עליו שור ושור. (מגדנות)

וימת יוסף... ויישם בארון במצרים (נ, כו) - כתוב בתרגום יונתן פריעזאל, ושקעו יתה בגו נילוס דמצרים, ורמז לכה כי יוסף בגימטריה נילוס. (מגדנות)

ספורים בפרשה

וקברתני בקברתם ויאמר אנכי אעשה כדברך (מו, ל)

רבי הלל מפרש, היה מדקדק גדול במצוות, וכאשר נזרה מלכות רוסיה לגזוז את שער הפאות, סרב למלא את הפקדה. גם לאחר שהלשינו עליו ושוטרים רוסיים נסו לגזוז את פאותיו בהזדקקה, החזיק בהן בכל כחו ונאבק במסירות נפש לשמירתן. היה שם חיט יהודי שהצילו מידי השוטרים והצדיק ברכו שלאחר פטירתו, יקבר בסמוך לו. עברו שנים רבות ורבי הלל התמנה לרבה של בוברויסק. בקיץ תרכ"ד נסע לתרסון להשפיע מהודו על יהודי העיר, ושם נפטר בשבת נחמו ונקבר למחרתו. לאחר תקופה, ביום סגירו ורוח סערה, נפטר אחד העניים שב'הקדש' המקומי, ועקב הקר העז והרוחות הסוערות, נקבר ההלל בשנגה בסמוך לקברו של רבי הלל מפרשיט. סערה קמה בעיר, ביצד יתכן לקבר עני בלתי מוכר ליד אהל הצדיק? אולם את הנעשה אין להשיב. בדקו באמתתו של העני ומצאו את פרטיו כבן העיר פריטש. התברר למרבה ההשתאות, כי עני זה היה אותו חיט שהציל את רבי הלל, והבטח לו כי יזכה להקבר בסמוך לו.

האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים (מט, א)

המדפים רבי צבי זאב ממוהילוב, הגיע פעם אל הסבא קדישא רבי ישראל מרוזין, ובקש הספמה להדפסת הספר "שער התפלה" מבעל "באר מים חיים". בנוסף בקש לשמע דבר מה מהצדיק, שיהיה לו לתועלת בעבודת השם. נעשו פניו של הצדיק להבים ואמר: "יש לי דברים חשובים למסור לך, אבל כדי לקבלם ממני אני מתנה עמך שלשה תנאים, והם: עליה לזכור את הדברים, לפרסמם ולקיימם. קדם ביאת המשיח, יבואו זמנים אשר בני ישראל יחלשו באמונתם. ומהי העצה כדי להתחזק באמונה? על ידי זה שיהיו בלם באגדות ויתאספו יחד בכל עת מצא מתוך דבוק חברים ואהבת הזולת, ויחודו בלילי שבתות, לדבר ולספר מגדלת הצדיקים ועבודתם, מזה יהיה חזק גדול לאמונה תמימה". המשיח הצדיק ואמר: "ודבר זה קרמו בפרשת ויחי, בפסוק: 'ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים'. האספו ואגידה לכם' - יש לעשות ולכנס אספות ואגדות יחד, כדי לספר מצדיקים, וזה יעזר לכם נגד 'את אשר יקרא אתכם באחרית הימים', כדי לתקן את הקרירות שתהיה באמונה קדם ביאת המשיח, כי 'יקרא' הוא גם מלשון קרירות והלשה באמונה". בסיום, הזכיר הרבי למדפים לזכור את שלשת התנאים שהתנה עמו.

עד בייבא שילה (מט, י) - זה מלך המשיח (רש"י)

רבי משה מרוזדוב, בנו של רבי אליעזר מדז'יקוב, ישב פעם עם חסידים ושוחחו בענין ביאת המשיח. הזכירו המסבים את הקצים השונים שאמרו הצדיקים על ביאת המשיח, ובלם כבר עברו עליו בעונותינו הרבים ועדין לא בא. חזק הרבי את המסבים ואמר בהתלהבות: "האמינו לי, אחים יקרים, כי גם אם תגיע שנת תתקצ"ט לאלף הששי ויהיה זה היום האחרון של השנה בין השמשות לפני הרגע האחרון (בדברי הגמרא בסנהדרין), ועדין משיח לא בא, לא אתיאש חס ושלום ואחפה בבטחון לבואו".

לקבלת הגיליון
דוא"ל:
5806777@gmail.com

המתנה הנפלאה ביותר!
בכל חגיגות הספרים בכל הארץ
"שבת טיש" ו"מידות טיש"

זמני השבת פרשת ויחי - ירושלים
הדלח"נ 4.08 צאת השבת 5.24 רבנו תם 6.02

היה היה

לחוף ימים ישבן והוא לחוף אניה

בעיר טריפולי שבליוב, התגורר איש יהודי, נגיד ועתיר נכסים, מקרב למלכות ואחד ממנהיגי קהלת היהודים בעיר. בעל מדות טובות היה, אוהב תורה ולומדיה ומכניס אורחים נפלא. פאשר היה מגיע שד"ר, שלוחא דרבנן, מארץ הקדש לערי הגולה כדי לאסוף קמון למען עניי הארץ, היה מכניסו בכבוד רב לביתו ומאכסנו בכבוד רב, פאשר כל הוצאותיו עליו. בנוסף, היה הנגיד תומך בשד"ר ביד רחבה ואף מכתת רגליו בין עשירי העיר ולסייע ביד השליח לאסוף כפי המכסה הקבועה ואף יותר ממנה.

בביתו של הנגיד, התגורר נער צעיר ותמים ושמו יצחק גויטע. הלה שמש במשרת בביתו של הנגיד וכל בני הבית אהבוהו מפני התמימות היתרה שבו. איש ישר היה יצחק, חף מכל ערמה ורחוק מכל תחבולה, ובקך רכש את אמונם של אדונו ובני ביתו. לעתים, פאשר היה לבו של הנגיד טוב עליו, היה משתעשע בדברים עם הנער התם ונהנה לשמע את דבריו התמימים והישירים. יום אחד, הגיע אל ביתו של הנגיד אחד מגדולי רבני ארץ ישראל, אשר נדד למרחקים כדי לתמוך ביהודי הארץ שנמקו ברעב ובמחסור, והנגיד ארחו ברב כבוד. בסיום בקורו, בקש האדון להנעים מעט את רוחו של האורח הדגול ולשמחו, והציג בפניו את יצחק, המשרת התמים. לאחר מכן, פנה האדון בחייו אל המשרת ואמר: "ראה, יצחק. השליח הנכבד מתכוון כבר לעזוב את עירנו לאחר שסיים לאסוף את נדבות תושבי העיר. כל אחד תרם כפי יכולתו, ואולי תרצה גם אתה להשתתף בתרומות למען יהודי ארץ ישראל?" כששמע הנער את שאלת העשיר, קבל את הדברים בתמימות ואף לחדרו, שם אגר את מעט המטבעות שנתנו לו מעת לעת בהוקרה על עבודתו המסורה, ולאחר שעה קלה חזר כשבידו קפסה קטנה גדושה במטבעות רבים. רוקן הנער את התבה והחל לספור את המטבעות, עד שעלה בידו לאסוף זהוב אחד. שמח הנער ואמר: "הנה כל אוצרי לפניה, קחזה והעלהו לארץ הקדש ואזכה אף אני להתברך מפי מעלתו". הנוכחים מלאו פיהם שחוק אל מול תמימותו של הנער, שאוצרו הסתפם בזהוב אחד בלבד. אולם הנער הביט עליהם בעיניו הגדולות והתמימות והמתין לברכתו של הרב. בראות השד"ר את תמימותו של הנער ולבו הטהור, הניח את ידיו על ראשו וברכו בהם: "יתן ה', ותזכה לעשר רב, עד שיהיה בכרך להעלות את מנחתך לתושבי ארץ הקדש, בגדל נדבת אדונך".

ימים מעטים לאחר שהשד"ר הפליג לדרך, הגיעו לטריפולי מספר אניות משא גדולות, ועליהן סחורות שונות ומגוונות. היו אלו שודדי ים, שהפילו את חתם על יורדי הימים ונהגו לחמס אניות שלולות ולהחרים את כל רכושם. את הסחורות שהחרימו, שברוך כלל היו נתונות בתוך חביות אטומות ללא סמן הבר בחוץ מה הן מכילות, היו מעמידים השודדים למכירה פומבית על החוף והן נמכרו לכל המרבה במחיר. באותם ימים נהוג היה, שכל אדם שבקש לרכוש סחורה כלשהי, היה מניח את ידיו על החביות כשהוא נשען עליהן, וכל עוד היו ידיו שעונות על החביות, היה המכריז מעלה את המחיר למענו. פאשר בקש הקונה להפסיק את המכירה, מפני שהמחיר היה יקר מדי בעיניו, היה שומט את ידיו מהחביות ומסמן את יציאתו מהמכרז. באותו יום, יצא יצחק התמים לטיל מעט, והנה הוא שומע רעש והמלה בחוף הים. עמד הנער והביט בעיניו משתאות בתהליך המכרז על הסחורות הרבות שעמדו על החוף, ומבלי לשים לב, הניח את ידיו על מספר חביות שעמדו בסמוך לו ונשען עליהם זמן רב. הסוחרים הפירו אותו במשרת אדונו הנגיד המפרסם, וכלם היו בטוחים כי הוא נשלח בידי אדונו כדי לרכוש את הסחורה בעבורו. הפרזו החל בהקצתו, הסוחרים שמסביב העלו את המחיר מספר פעמים, אולם כשראו שהנער לא מרפה עדין מהחביות, הפסיקו להעלות את המחיר והמכירה נרשמה על שמו של הנגיד, אדונו של הנער יצחק. עד מהרה העמסו החביות על עגלות והן הובאו אחר כבוד אל ביתו של הנגיד, עם רשימה מדויקת על ההוצאות של רכישת החביות והובלתן. הנגיד הפתע עד מאד למראה החביות, אולם הפועלים טענו כי משרתו רכש את החביות בעבורו, כך שהוא נשען עליהן בזמן המכירה, ואת הנעשה אין להשיב. התגבר הנגיד על מדותיו ולא יסר את משרתו ככל על מעשהו, אלא שלם את מלוא מחיר רכישת החביות, וצוה להכניסן אל מחסן ביתו.

לאחר שעות מספר, נמלך העשיר לבדק מה מכילות החביות האטומות. "אולי מכילות הן סחורה כלשהי, אותה אוכל למכור ולהציל לפחות חלק מהקמון הרב ששלמתי בעבורך" חשב, אך כשפתח את החביות הפתע לגלות בהן אוצר עצום של מטבעות כסף. כשפור התהלך הנגיד, לאחר שאמד את הסכום הרב שנפל בחלקו, ולבסוף נזכר בברכתו של השד"ר מארץ ישראל שברך את יצחק המשרת. "אין ספק, מי ברכתו של הרב היא זו שעשתה פרות ומשמים סבבו שהמשרת התמים יהפך לנגיד ובעל קמון רב". מהר האדון להזמין את הנער והראה לו את האוצר הגדול שהכילו החביות אותן רכש, ואמר: "ודאי זכור אתה את האורח הדגול מארץ ישראל שהתארח בביתנו, ראה כיצד התקיימה ברכתו עד מהרה, ועתה מעביי אני אליך את הרכוש בלוי". מני אז, החל הנער להחפיש ולהשכיל בעיניו מסחר ואף בתורה ובמצות, ובשנה שלאחר מכן, פאשר הגיע השד"ר אל העיר, שלם הנער סכום זהה כפי התשלום של אדונו הנגיד. בכספו הרב, שכר הנער לעצמו מורים תלמידי חכמים, שאלפוהו בינה ולמדוהו מקרא, משנה וקרא, עד שהפך לתלמיד חכם גדול, הלוא הוא רבי יצחק גויטע, מחבר הספר "שדה יצחק" שנדפס עוד בחייו בליוורנו, וזכה לתורה וגדלה במקום אחד.

מאורות

הרב הקדוש רבי ישראל אבן מולךניק זצ"ל
ליום ההוללה כ"א בטבת תר"י

מגדולי צדיקי דורו, אשר התפרסם בפועל ישועות, בעל מופת וקדוש עליון. בהיותו כבן חמש התיתם מאביו, ובהיותו כבן עשר גם מאמו שהיתה צדקנית גדולה ובנה הפליג בשבחה ובטהור לפה. טרם פטירתה, בקשה מבנה להביא לה ספר קדוש, והוא הגיש לה פרך גדול של הרי"ף שהיה בסמוך. נטלה האם את הספר ואמרה: "אותיות קדושות, חלו נא פני עליון שבני ישראל בר וגדל ליהודי ורא שמים", והדברים הותרו בו רשם בלימקה. עוד מצעירותו נודע פעלו, וכאשר הגיע פעם רבי נחום משטרנוביל לויטומיר בתשעת הימים, בקש ממנו לערך סיום מסכת והנער ישב ולמד כל מסכת כבא בתרא הגדולה במשך כל הלילה עד למחרת בצהריים, וכאשר סים בחנו רבי נחום והוא זכר את כל שמות התנאים והאמוראים במסכת בלה. קבל תורה מפי צדיקי דורו, בהם רבי לוי יצחק מקרדיטשוב, רבי אהרן מויטומיר, רבי מרדכי מלכוביטש, אך רבו המבקש היה המגיד רבי מרדכי משטרנוביל ואילו הפנה בכתיבו "שמעתי ממוזר". כשישב פעם אצל רבו, נכנס מוזכר יהודי אחד ובקש ברכה שעדרי הבקר שברשותו לא יפגעו במגפה שפצה בפרתות הסמוכות. פנה המגיד ואמר לרבי ישראל אבן מולךניק, והוא אנה לז: "סע לביתך לשלום, כי לא תקרב אליך הרעה, אדם ובהמה תושיע ה'", וכבריו פו היה. אפלים נהיו אלו להתברך, ודבר אחד מדבריו לא שב ריקם. דברי תורתו נלקטו בספר "שארית ישראל".

יוסיף דעת

בפרשתנו מוזכר לראשונה בתורה, ענין חנינת המת: "ויצו יוסף את ירמיהו את ה'הפאים להטות את ימיו ויחננו ה'הפאים את ישראל". החניטה נועדה לשמר את גופת הנפטר מפני ריקבון ומשמעות המלה "חניטה" משרש חנן, כנאמר: "התאנה חטטה פניה", משמעותו מלשון יתנת ריח טוב בשנת הבשלת התאנים, וכן תרגם יונתן בן עוזיאל בפרשתנו לחטטה בשם סמא, מלשון בשמים. על פי המובא בפרקי דרבי אליעזר, גם התרפים של לבן היו גופות חנוטות, לאחר שהיו גוטלים אדם בכור ושוחטים אותו, מולחים אותו במלח ובבשמים, כותבים על ציץ של זהב שם טומאה, ומניחים הציץ במשפוחות תחת לשונו של המת ומניחים אותו ביקר, מדליקים לפניו נרות ומשתחוים לו, והיה מדבר עמו בלחש. המפרשים התחבטו מדוע חנט יוסף את יעקב אביו. הרמב"ן מפרש שיעקב עצמו ביקש זאת לפני מותו, ויש שמוסיפים על דבריו שבגלל ציוויו של יעקב להעלותו למערת המכפלה בדרך ארוכה ימים רבים, הריחו כאילו ציווה אותם לחנט את גופו. האור החיים הק' מסביר, שיוסף עשה כן לכבודו של אביו כפי שהיה המנהג במצרים באותם ימים לעשות לחשובים, או כדי שלא יסריח וימנעו מלהעלותו לארץ ישראל. במדרש מובאת דעה, שיוסף לא עשה כהוגן בחניטת אביו ולכן נחסרו עשר שנים מחייו. הפוסקים דנו באופן החניטה עצמה. יש אומרים שהוציאו את האיברים הפנימיים ומשחו את הגוף בשמן אפרסמון ומילאוהו במיני בשמים המייבשים את הגוף, ואין בכך צער המת ולא ביזיון, שהדבר נעשה לכבודו ולצורכו. בזהרה מובה, שלא עשו כן ליעקב, אלא מרחו את השמן על גופו וחדר לחללו. בעקבות כך דנו הפוסקים אם החניטה מותרת או שיש בכך משום ביזיון המת. מנהג החניטה היה בקרב עמים רבים, אולם המנהג רווח בעיקר בין המצרים הקדמונים והפרעונים - מלכי מצרים הקדומים, נחנטו וגופותיהם השתמרו לאורך שנים.

בה יברך ישראל

רבי אהרן מקרלין, בעל "בית אהרן", ספר פעם ספור נפלא אודות מחתנו הסבא קדישא' רבי ישראל מרוז'ין, אשר נתקם בו "בה יברך ישראל", ובזכות האמונה התמימה בצדיקים וההשפעה הנפלאה שהאמונה ממשיכה למחזיקים בה, זכו מאמיניו לנס שמימי מעל לדרך הטבע.

בעירה נדחת בפאתי רוסיה הגדולה, חיו שתי משפחות יהודיות, שראשיהן היו כפריים פשוטים ותמימים. בעת ובעונה אחת, נפלו על שתי המשפחות גזרות קשות ללא יכלת נשוא. במשפחה הראשונה, שכב אבי המשפחה על ערש דווי וחליו הלך והקביר. ממון רב הזיל כדי לדרוש ברופאים למיניהם ולרכישת תרופות יקרות, אך הכל לשוא. מחלתו הלכה והקבירה, עד שספנה נשקפה לחייו. היהודי הפפרי שבמשפחה השנייה, היה בריא וחזק פשוט, אולם צרה אחרת נפלה עליו. הוא היה חוכר מהפריץ בעל הכפר את בית המזיגה וכבר עברו עליו שנים מספר, בהן לא הרויח כמעט מאומה ולא היה לאל ידו לשלם לפריץ את דמי החכירה. השתרגו החובות על צארו, עד שהפריץ אים לנשלו מאחזתו ואף להשליכו אל הכלא, עקב החוב הגדול.

נגוד גמור היה בין שני הפפריים. בעוד הפפרי הראשון שנפל למשכב, היה בעל אמונה חזקה בה ובנביאייו, והיה תדיר נוסע אל הצדיקים ומבקש את ברכתם, הרי שאשתו לעמתו היתה הפוכה הגמור. היא זלזלה בצדיקים ולא האמינה כלל בכחם, ואף טענה שאינם אלא מאחזי עינים ותאבי בצע. ואילו אצל הפפרי השני, חוכר בית המזיגה, היו הדברים הפוכים. הוא לא היה חדור באמונת צדיקים, ואילו אשתו דבקה בצדיקים ותדיר שאלה מהם עצה ותושייה. כשצרה החולה כי מצבו קשה ואפסה כל תקנה, החל להתחנן בפני אשתו לחוס על נפשו ולמהר אל הצדיק מרוז'ין, כדי לבקש ממנו להתפלל עליו ולבקע בעבורו שערי שמים. בקשתו מעמק הלב של הפפרי, המסה את לבה העקש של האשה והיא הביעה את הספקתה לנסע אל הצדיק, למרות שבבלבה פנימה פקפקה בתועלת שבנסיעה. גם בביתו של הפפרי השני, התחננה האשה המאמינה בפני בעלה, להרשות לה לנסע אל הצדיק ולהתברך מפיו ולצאת מן המצר לרוחה. כך מצאו שתי הנשים את עצמן עומדות בפתח חדרו של הצדיק מרוז'ין, כשכל אחת מיתחלת להישע בדבר ישועה ורחמים.

רבים נהרו אל הצדיק מרוז'ין, אשר שמע גדלתו וקדושתו יצא למרחקים, ולכן נאלצו הנשים להמתין זמן מה עד שהנבאי התפנה אליהן והעלה את צרתם בקצרה על גבי הפתקה, למען תוכלנה להציג את בקשותיהן בפני הרבי בצורה פדיון נפשו. ההמלה בבית הצדיק היתה רבה, ידיו של הנבאי היו עמוסות בצרכי הכלל, וכך קרה שבשגגה התחלפו שתי הפתקאות זו בזו, וכל אחת נטלה בגדה את פתקתה של חברתה בלי משים.

תחלה נכנסה האשה הפפריית שבעלה נאנק בחליו, והניחה את הפתקה בפני הרבי. עין הרבי קמעה ושקע במחשבות. לאחר מכן חזק אותה בדברים וברכה שתזכה לישועת ה' בהרהר עיו, והאשה יצאה מלפני הצדיק בלב בוטה. אחרת נכנסה אשתו של הפפרי החוכר שנקלע לקשיים ולחובות, ובגדה הפתקה של חברתה בה נמסר על חליו הפכד של בעלה. עין הרבי בפתקה, ברה אותה בישועה ואחר אמר: "עצתי היא, להניח כוסות רוח לשאיבת הדם הרעיל שבגוף, כסגלה בדיקה לרפואה". אלו נאמרו הדברים לאדם אחר, ודאי הם היו מתקבלים בתמיהה גדולה, כי מה ענין כוסות רוח לאדם בריא וחזק, המבקש ישועה כפסית עקב חובותיו, אולם פזכור היתה אשה זו חזירה באמונת צדיקים תמימה, ולכן חזרה הפיתה מבלי להקשות מאומה על דברי הצדיק.

מיד עם שובה, בשרה לבעלה על עצת הצדיק להניח עליו כוסות רוח, והלה נדהם לשמע הדברים והחל לגחך ולשחק על העצה המוזרה. עברו ימים נוספים והמועד האחרון לפרעון החוב של הפריץ הגיע, ולרש אין כל. "אין לך בררה אחרת", אמרה האשה, "מדוע שלא תנסה את עצתו של הצדיק?" מחסר בררה הסבים האיש ועד מהרה שכב במטתו כשספסביבו נגד דם רב, כתוצאה מכוסות הרוח שהונחו על גבו, זמן קצר לאחר מכן, נכנסו שליחי הפריץ הביתה ונגעו לראות את היהודי החזק שוכב מתבוסס בדמו. לתמיהתם פיצד ארע לו הדבר, התעשת היהודי מהר, ובקול בוכים החל לספר: "אמש, חזרתי בדרך היער הסמוך לכפר עם התשלום המלא של דמי החכירה. בדרכי, התנפלו עלי שודדים ונזזו את כל כספי, כשהם מפים אותי מכות נמרצות ופוצעים את כל גופי". תחלה, מאן הפריץ להאמין לספורו של היהודי וקשש שמא בדה את הדברים מלבו, אולם כשהלה הובא לפניו כשהוא שוכב על מטתו הספוגה בדמו, התלה אשת הפריץ להוכיחו: "ראה מה גרמת ליהודי המסכן. בגללך הוא הפה קשות ועתה עלינו לפצותו". בעל פרוחו נאלץ הפריץ לוותר על חובו, לשלם את רפוי של היהודי ואף להסכים להחזיר לו את בית המזיגה בשנים הקרובות בלי פרוטה, עד שיחלים וישוב לאיתנו...

סיים ה"בית אהרן" את הספור ואמר: "כשספר לי מחתני, הצדיק מרוז'ין את הספור, הוסיף ואמר לי: 'האמן לי מחתני, פי בעת שאשת הפפרי עמדה לפני, לא ידעתי כיצד אוכל לעזור לה. כל הדברים והשערים בשמים היו סגורים וחתומים, אולם היא עצמה בגדל אמונת הצדיקים שבה, הצליחה להמשיך ישועה ממוז'ין, ותנצל נפשם'."

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפרשה

ויחי יעקב - אכן להיות שגנה המשכל אשר נתעצם יעקב להשיגו, שבאמצעותו בשם ישראל יתקנה, הוא בחינת קדושה עליונה, ותמצא כי המין המאשר הוא ימאס לבחינת הדאגה והעצבון והשפלות, כי מקום השמחה והמנוחה והגדולה באה, והיה לאות בין עיניה יום שבת למנוחה אשר צוה ה' את בני ישראל, והוא לטעם נשמה יתרה ולצד שמקום עליון באה, יצו ה' לתדחיק הגיון והפעם ולקרא לשבת ענג. והן הדברים עצמם נאמרים בעיקב בהשגתו שם עליון, השם יגיד, כי צוה ה' אתו את הנשמה העליונה בעלת שם זה של ישראל, ומשכנה בו הוא כל זמן שאין שם עצבון:

כפס בין וגו' - ויתבאר על דרך אומרים ז"ל, כי גלות רביעית שבו יגלה הואל העצום, צריך שתהיה ביד ישראל מצות עסק התורה, וזולת זה יתעבב מבוא, ולזה רמז באומרו כפס וגו' פרוש, כי כחו של המלך המצפה שילה שמו הוא בחינת עסק התורה שיתעסקו ישראל ביניה של תורה. ועין מה שפרשו בפסוק הביאני אל בית ה' יין, ואמר, כי באמצעותה יהיה לבושו, שהוא פנוי למלכות, נכון אליו ללבושו:

ובזמן עצמו ולכן שנים מחלב יראה לנו לכן שנים מחלב. ואולי שרמז באמרו ולכן על ישראל שקראו ה' בו, דכתיב הן יקיר לי.

ואמרו מחלב הוא בחינת החסד והרחמים אשר יעורר עלינו אבינו הזמן עצמו שהוא נוקם נקם, והוא אמרו מימי צאתה וגו' קשם שאז היה כפי ושירות, כמו כן יהיה במהרה בימינו אמן:

דברי הימים

שבע שנות השובע במצרים היו בין השנים ב'רכ"ט - ב'רל"ו, ובהן נולדו מנשה ואפרים. שנות הרעב לא היו אלא שנתיים, בין השנים ב'רל"ז - ב'רל"ח, כי בזכות יעקב אבינו שירד למצרים בשבעים נפש בשנת ב'רל"ח לא היה הרעב שבע שנים. בביתאנו, נפגשו יעקב ויוסף לאחר 22 שנים שלא ראו זה את זה, כשיעקב היה אז בן 130 ויוסף בן 39. מאז ירדת יעקב, מתחילים למנות 210 שנות השעבוד שבמצרים, ו'430 שנה מאז ברית בין הבתרים.

יוכבד בת לוי, אשת עמרם בן יאחיה קהת, נולדה בין החומות עם הירידה למצרים. היא ילדה את משה בגיל 130 שנה לאחר שחזרה לנערותה, שכן משה היה בן 80 שנה ביציאת מצרים. יש אומרים שהיא קבורה בקבר האמהות בטבריה, המכונה בכתבים העתיקים של עולי הרגל "ראס בן יעמיס", יחד עם צפורה אשת משה, אלישבע בת עמינדב אשת אהרן, בלהה וזלפה נשות יעקב, ורחל אשת רבי עקיבא.

יש אומרים שגם איוב נולד אז, וחי 210 שנה עד שיצאו בני ישראל ממצרים בשנת ב'תמ"ח. במשך שנה אחת סבל ייסורים עד שהגיע לגיל 70, וחי עוד 140 שנה מאושרות. חז"ל נחלקו על זמן תקופתו, וישנה אף דעה שלא היה ולא נברא אלא משל היה.

יעקב אבינו עליו השלום נפטר בשנת ב'רנ"ה בהיותו בן 147, וביום קבורתו במערת המכפלה אשר בחברון, נהרג אחיו עשו בידי חושים בן דן ויש אומרים שיהודה הרגו. במדרש מובא שראשו של עשו נקבר שם וכן כתבו המקובלים ויש אף שהצביעו על מקום קבורת הראש, ואילו את הגוף שלחו לארץ אחוזתו בהר שניר, אולם בתרגום נאמר שלאחר שהותו ראשו של עשו, קברו בניו גם את גופו במערת המכפלה.

מפלא היה הרב מטשפין נענם הליכותיו ובמדותיו האציליות. כל אדם שהיה נכנס לביתו היה מתקבל על ידו במאור פנים ואפלו אם היה זה ילד צעיר לזימים, היה הרב מקבלו בשמחה, מכבודו בכסא לשבת ומקשיב לדבריו במלא תשומת הלב. ילדים רבים מתושבי ירושלים, נהגו לפקד את בית הרב ולהבחין אצלו על תלמודם, בידעם שהרב יקבלם בסבר פנים יפות, ועודד אותם ויזריכם בדרך למוד התורה. בשעות הצהריות של שבת אחת, התדפק ילד צעיר על דלת ביתו של הרב ורק לאחר שעה ארצה נפתחה הדלת. לשאלת הרב ספר הילד, פי הוא מבקש להבחין על שעורו השבועי שלמד מפי רבו. למרות שהרב התעורר מפאת הפיקות ממנוחת השבת, האיר פניו לאורח וקחנה שעה ארצה בסבלנות ובארה רוח. בסימו, כבד את התלמיד במיני מתיקה וכשעמד לצאת פנה אליו הרב ואמר בלשון רכה: "רוצה אני ליעץ לך עצה טובה ומדה נחוצה. אם דופק אתה אצל אדם ואין הוא פותח זמן מה, עליך להסיק שמא ישן האדם באותה שעה ולכן אין להפריע את מנוחתו". הבין הילד את הרמז, החל להצטדק ואמר: "סלח לי כבוד הרב, אכל לא העליתי על דעתי שגם הרב מטשפין ישן בשעות היום". חנף הרב ונהנה מתשובתו ההרפיה של הילד. לאחר מכן ספר הרב לכל באי ביתו את המארה, וקח תביעה על עצמו מדוע הוא ישן בשבת במקום לעסוק בתורה. והיה זה לעת זקנותו של הרב, ששהיה חלוש ומיטה, אך למרות זאת קבל את הדברים כדברי תוכחה וחשובו נפש.

בשנת תקפ"ט, הסתלק רבי מרדכי בנט רבה של ניקלשבורג, בשהותו במרחצאות קרקלסט לשם נסע לצרכי רפואה. מפאת קצור הזמן, הובל הצדיק לקבורה בעיר ליכטנשטט הסמוכה, אולם בשוועד הדבר לבני קהלתו בניקלשבורג, הרימו הללו קול זעקה ותבעו לפנותו מקברו ולהעבירו לעירם בסמוך לקברי אבותיו. פרצה מחלוקת בין שתי הקהלות. עד שהסכם להציג את הדבר בפני גדולי הדור. הגיעו הדברים לידי החת"ס סופר, והוא צדד להתיר את פנוי הקבר אך לא קבע את הדבר באופן ברור, ורק לאחר פחצי שנה הודיע פי הגיע ההחלטה ברורה להתיר את פנוי הקבר והעברת הנפטר לניקלשבורג וכך נעשה. מקרביו של החת"ס סופר התפלאו על השנוי שקל בדעתו של רבם ולאחר מכן נודע סוד הענין. התברר, כי רבי מרדכי בנט התגלה בחלום הילולה לחת"ס סופר והוא בעצמו בקש להוליכו לקבורה בניקלשבורג. הנפטר אף גלה בחלום מדוע נגזר עליו להקבר חצי שנה בליכטנשטט, פי בעצירתו בא בקשרי ארושין עם בתו של רב הקהלה. חדשים ספורים לאחר מכן, בטל את הקשר מסבות שונות, ומפני שגזרם צער לפלה ולמשפחתה, אדע"פ שמעשיו היו שקולים על פי דין תורה, דקדקו עמו מן השמים לשפכ חצי שנה רחוק מעירו. רבי מרדכי אף הוכיח את דבריו, באשר בקש מהחת"ס סופר לבדק, שהפלה לשעבר קבורה בסמוך לקברו הזמני בליכטנשטט. פשהתעורר החת"ס סופר משנתו, עמד נפעם וכששלח לבדק בבית הקברות, גלה פי החלום נכון ולכן פתב את תשובתו הברורה.

רבי ישראל סלנטר הגיע פעם יחד עם חברו רבי מרדכי מלצר, לבית בנט קטן באחת הסמטאות שבעיר וילנא, והתבוננו להתפלל תפלת מנחה בצבור. נטל רבי מרדכי את ידיו מתוך קצרת המים שבבית הבנט, פשהוא יוצק מים על ידיו בשפע ובהדור, ואלו רבי ישראל השתמש במים ועומים. תמה רבי מרדכי ואמר: "מדוע איגד נוטל את ידיו כראוי לפני התפלה?" השיב רבי ישראל: "רגיל אני באמת להדר בנטילת הידים, אולם נראה לי, שבבית בנט זה יש מספר מסוים של מתפללים ולא מצוים בו אוזרחים. השמש ודאי מכין מים לפי צורך המתפללים הקבועים ולא יותר, ואם אשתמש במים מעל המדה המקצמת, תחסר פמות המים ויתכן שהגבאים יקנסו בעבור כך את השמש. נמצא אפוא, שאנחנו נגרם לשמש נזק ונקפח חלילה את פרנסתו, ולכן נמנע אני מלטל את ידי בשפע".

ה"חפץ חיים" ראה פעם ביצד אחד מבני ביתו עומד וממרק את רצפת הבית ומצחצחה יותר מדי. נאנח ואמר לו: "אמר לי בבקשה, האם לא טוב יותר לאדם, במקום לצחצח את האדמה ולמקוה, לנקות ולצחצח את נשמתו, שתהיה שטורה וזכה?"

רבי אהרן מבלז חזר פעם מן המקוה ובקש מהמשמש להכין כוס קפה ועונה לצדה, פשהוא מדגיש שהקפה יהיה טוב וטעים. לשמע בקשתו של הרבי, נדהם המשמש, שהרי הרבי היה ממעט באכילה ורק לעתים היה לוגם מעט מרק או מים, ועתה מבקש קפה ועוגיות ואף מדגיש שהקפה יהיה טעים! אולם חזקה עליו בקשתו של הרבי ובמהירות עשה כפי שהצטוה. פשעמד לפני הרבי והכוס בידו, צנה עליו הרבי ללכת לביתו של פלוני ולהגיש לו את המשקה והעוגות. פשהגיע המשמש לביתו של הלה, התפלל מאד אך נפר, שבהיותו במקוה נאנח לעצמו ואמר: "אח, מה טוב היה אלו היה ביבולתי לשנות קפה משבח ולאכל כמה עוגיות, בודאי הייתי מחיה את נפשי". הדברים הגיעו לאזני הרבי, ולמרות שלא ידע טעמו של קפה, מהר לשגר לביתו את משאלתו ולשמוח את לבו.

מטעים

ויאמר אנכי אעשה כדברך (מז, ל)
רמז יוסף לאביו, שראשית להסכמתו היא עזרת ה' למעשיו, ולכן יש טעם וקף גדול בתבת ויאמר, כי צורת הזקף פאות ו' ושתי יו' דין, וביחד כ"ו קמנין שם ה', וכן רמז בתבת אנכי למי שאמר אנכי ה' אלוקי. (שמוח לב)

ויתחזק ישראל וישב עליהמטה (מח, ב)
תבת ישראל זקוף קטן, מפני שהזדקף מעט על מטהו, או פי הזדקף לקטן ממנו, כדברי רש"י: "אמר, אדע"פ פי שהוא בני, מקף הוא, אהלק לו כבוד". (פניני הפרשה)

וימאן אביו (מח, ט)
בטעם מנה רביעי ולא בשלשלת כמו וימאן שכתוב אצל יוסף, ששם היה הדבר בשהיו ואחור הדעת, לאחר שהתגלה יעקב ליוסף ונמנע מהחטא, אולם כאן היה הדבר במהירות ובאופן החלטי, ומפני שאפרים היה רביעי ליעקב, יעקב ויוסף מנשה ואפרים, לכן מטעים במנה רביעי, לרמז שהגיה את ידיו על הרביעי שהוא אפרים. (עשרת צבי)

וברצנם עקרו שור: ארוז אפם (מט, ט-י)
תבת ארוז היא אחת מהמש תבות בתורה שאין להן הכרע. עקרו שור ארוז, או ארוז אפם. (מדרש)

מדגש

על תבת "יקחת" שבפסוק: "עד בייבא שילה וכו' יקחת עמים", התחבטו המפרשים רבות במשמעותה. במשלי גם מזכרת המלה, בפסוק: "עיו תלעג לאב ותבוז ליקחת אם". רש"י מסביר, כי משמעות המלה היא מלשון קבוץ ואסוף, ומביא דגמה מלשון הגמרא ביבמות ששני מקהילים קהלות בשוקא דנהרדעא (בגמרא שלפנינו: דשמבדיתא). הרמב"ן מפרשו לשון חלשה, כמו "קהה הבד" או "תקהינה שניו", והמשמעות שכל העמים יהיו חלשים לעמת יוסף, ומביא בשם בעלי הדקדוק (הרד"ק ורבי יונה אבן ג'אח) שפרש יקחת הוא יק"ה, ופרשו בו מלשון משמעות וקבול המצוה. רבי יונה מרצבה השתמש בדברים אלו להסבר הכנוי המקבל על יהודים יוצאי אשפני: "קה/ ויאמר שהוא שבו ותהלה ולא גנאי, לשון משמעת וקבול המצוה..."

ממלה

בעבר, נהגו רבים לנגד כ' מגידים לדרש בבית הכנסת בין התפלות. היו בהם ידאי שמים, שדבריהם מצאו מסלות בלב השומעים, אך היו גם פאלו שאין תוכם כבדים ומטרתם הייתה לצבד ממון שאספו. אחד מעין אלו הגיע פעם לעיר סלונים בה כהן רבי איזיל הר"ה, והוא וזה מיד את מוחות האיש וסרב לבקשתו לדרש. טענו כמה מתפללים: "הרי סתם מגיד ירא שמים הוא!" השיב רבי איזיל: "רש"י מפרש בפרשת וחי על הפסוק ויאמר ליוסף - אחד מן המגידים. וכי היו מגידים בארץ מצרים? אלא על כרחך מצרי היה המגיד, הרי לכם מגידים שהם גוים גמורים..."

"יידגו לרב בקרב הארץ" - בשם שקיום הדגים בארץ ולא במים שהוא מקור חייתם, אינו בדרך הטבע, כך הוא גם קיומם של בני ישראל בעולם, שאינו באופן טבעי אלא מחוץ לדרך הטבע (החת"ס סופר)

מזת יקזת הכרשה

וואס דורך איר שפירט מען די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגאון רבי מנחם ברוך יאזעע שליט"א בעל 'מותיקות התורה'

סיפור לשולחן שבת

והשיב לב אבות על בנים (ב)

פּרָשְׁתֵנוּ שֶׁהִנֵּה פְרָשָׁה סְתוּמָה פּוֹתַחַת בְּמַלִּים "וַיְחִי יַעֲקֹב", לְלַמְדֵנוּ שְׁגַם בְּזַמְנַיִם שֶׁל קָשִׁי שֶׁהִפְלִי נִרְאָה סְתוּמָה וְהִקְצֵה לְגַאֲלָה נִסְתָר מֵאַתְּנוּ עֲלִינוּ לְהִדְבֵק בְּאַבּוֹתֵינוּ הַקְדוּשִׁים שֶׁבְכָל עֵת חַיֵּנוּ בְּאַמוּנָה וּבְנִאֲמֻנּוֹת לֵה'.

סִפֵּר יְהוּדֵי יָקָר שֶׁשׁוֹחֵחַ בְּתַקּוּפָה הַאֲחֵרוֹנָה עִם שְׁנֵי יְהוּדִים שֶׁלְצַעֲרָנוּ הַגְּדוֹל לְכָל אֶחָד יֵשׁ בּוֹ שֶׁשָּׁכַח בְּשִׁבֵי הָאִים בְּעֵזָה [ה' יָשִׁיב אִתְּם יַחַד עִם כָּל הַשְּׁבוּיִים וְהַנְּתוּנִים בְּמִצְרָיִם בְּרִיאִים וְשִׁלְמִים בְּמִהְרָה לְבֵיתָם].

אֵב אֶחָד שֶׁשׁוֹמֵר תּוֹרָה וּמִצְוֹת וְלִבּוֹ מְלֵא וְגֹדֵשׁ בְּאַמוּנָה מִתְחַזֵּק וּמְחַזֵּק אֶת כָּלֵם שֶׁהִפְלִי בְּגִזְרַת עֲלִיוֹן וְה' הִרְחֵמֵן בְּיָדָי עֲשֵׂה אֶת הַטּוֹב בְּיִתְרֵךְ וְעֲלִינוּ לְקַבֵּל הַכֹּל בְּשִׂמְחָה וּבְתִפְלָה לִישׁוּעַת ה', וְעַם כָּל צַעֲרוֹ הַגְּדוֹל הוּא חַי בְּשִׁלוֹה.

מֵאִידָה, הָאָבָא הַשְּׁנִי שֶׁלֹּא זָכָה עֲדוֹ לְהִתְחַזֵּק כְּרֵאוֹי בְּאַמוּנָה, מְלֵא בְטָרוּנִיָּה עַל מִי שֶׁהוּא חָשֵׁב שֶׁאִשָּׁם בְּדַבַּר הַשְּׁבִי הַנּוֹרָא שֶׁל בְּנוֹ וְטָרוּד כָּל הַיּוֹם רַק בְּהַשְׁתַּדְּלוּיוֹת מִיִּתְרוֹת שֶׁאֵינָן מוֹעִילוֹת לוֹ.

וּבְיָדָי שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְדוֹן שׁוּם אָדָם, בְּפִרְט מִי שֶׁנִּמְצָא בְּצַעֲרֵךְ קָשָׁה כָּל כָּהֵן, בָּרַם, אָנוּ לְמִדִּים מִכָּהֵן שְׁמֵי שְׁחִי

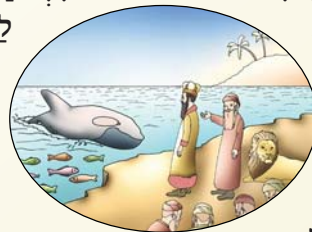
<< דמשיך בעמוד ד

לקח מהפרשה

לקחת את חמש בראשית כצידה לגלות

לְלַמֵּד נִרְאָה שֶׁלֹּאֲרָה כָּל הַדֶּרֶךְ הַתּוֹרָה מְדַגֵּיֶשׁה אֶת הַנִּאֲמָנוֹת לְבוֹרֵא יִתְבָּרַךְ. בְּרִיאַת הָעוֹלָם כְּלָה זַעֲקָה שֶׁל אֲמוּנָה שֶׁה' בְּנִאֲמָנוֹתוֹ וּבְרַחֲמָנוֹתוֹ בְּרָא לָנוּ עוֹלָם כָּל כָּהֵן נִפְלָא, וּבְכָל שַׁבַּת עוֹצְרִים מִמְרוּצַת הַחַיִּים וְשׁוֹבְתִים מִמְּלֵאכָה בְּנִאֲמָנוֹת גְּמוּרָה לְבוֹרֵא וּמְכַרְיִים שֶׁה' אוֹהֵב אֶתְנוּ וְנִתַּן לָנוּ כָּהֵן הַרְבֵּה טוֹב.

עַץ הַדַּעַת הָיָה מְבֹחֵן שֶׁל נִאֲמָנוֹת לְשִׁמְעַת בְּקוֹל ה' וְלֹא לְאֹכֵל לְמִרוֹת שֶׁלְפֵי הַשֶּׁכֶל הָיָה נִרְאָה שֶׁאֵינָן שׁוֹם בְּעֵינָי לְאֹכֵל, וְאֲדַרְבֵּהּ, אֶפְשָׁר לְקַבֵּל הַרְבֵּה שֶׁכָּל מֵאֲכִילַת עַץ הַדַּעַת.

דוֹר הַפְּלִגָּה וְדוֹר הַמְּבֹחֵן גַּם חֲטָאוּ בְּנִאֲמָנוֹת וְנִחַ הַצַּדִּיק הָיָה נִאֲמֵן לֵה'. וְכֵן כָּל הַפְּרָשִׁיּוֹת שֶׁעוֹסְקוֹת בְּאֲבוֹת הַקְדוּשִׁים עִם כָּל הַנְּסִיווֹת שֶׁעָבְרוּ הֵנָּם שֶׁרְשַׁרְתַּת שֶׁעֲשׂוּיָה מַחְלִיוֹת שֶׁל נִאֲמָנוֹת עִמָּקָה וְהַדִּית בֵּין הָאֲבוֹת הַקְדוּשִׁים לְקַבֵּ"ה.

כָּל הַקְּשִׁיִּים וְהַנְּסִיווֹת שֶׁהָיָה לְאֲבוֹתֵינוּ, קָרְבוּ אִתְּם בְּנִאֲמָנוֹת לְקַבֵּ"ה. כְּמוֹ שֶׁהַנְּבִיא אוֹמֵר "וּמִצְאָתָ אֶת לְבָבוֹ נִאֲמֵן לְפָנֶיךָ" - ה' מִתְּפָאֵר בְּנִאֲמָנוֹת שֶׁל הָאֲבוֹת הַקְדוּשִׁים, עִם כָּל הַנְּסִיווֹת שֶׁעָבְרוּ - נְסִיווֹת שֶׁל רָעַב, שֶׁל מְסִירוֹת נַפְשׁ, עַקְדַת יִצְחָק, הַקְּשִׁיִּים עִם יִשְׁמַעֵאל, לְבָן וְעֵשׂוֹ, הַנְּסִיוֹן - שֶׁלֹּא הָיוּ לְאֲבוֹת <<

פְּרָשְׁתֵנוּ הִנֵּה הַפְּרָשָׁה הַאֲחֵרוֹנָה שֶׁעוֹסְקַת בְּמַעֲשֵׂי הָאֲבוֹת הַקְדוּשִׁים וּבְכָל שָׁנָה אָנוּ לוֹמְדִים אֶת מַעֲשֵׂי הָאֲבוֹת הַקְדוּשִׁים בְּכַדִּי לְלַמֵּד מֵעַט מִהַנְּהַגוֹתֵיהֶם וְלְהִדְבֵק בְּדַרְכֵיהֶם.

וּלְפִיכָה פְתַחַה הַתּוֹרָה בְּחֻמֵּשׁ בְּרֵאשִׁית, כִּי הִיסוּד שֶׁמְחַזֵּק אֶת כָּלל יִשְׂרָאֵל בְּמִשְׁךְ כָּל הַדּוֹרוֹת הֵם הָאֲבוֹת הַקְדוּשִׁים וְהַצַּדִּיקִים שֶׁהוֹלְכִים בְּדַרְכָּם וּמְנַחִילִים אֶתְּהָ כָּלל יִשְׂרָאֵל.

וְלָכֵן לֹא פְתַחַה הַתּוֹרָה בְּמַעֲשֵׂי הַמִּצְוֹת וְלֹא בְּגִלוֹת וּגְאֻלַּת מִצְרַיִם אֲלָא בְּחֻמֵּשׁ בְּרֵאשִׁית שֶׁאֵינָן בּוֹ כְּמַעַט מִצְוֹת, כִּי לְפָנֶי הַכֹּל צָרִיךְ שֶׁיְהִיָּה לָנוּ אֶת הַלֵּב הַטְּהוֹר שֶׁל הָאֲבוֹת הַקְדוּשִׁים, לְפָנֶי שֶׁאָנוּ יוֹרְדִים לְגִלוֹת בְּפְרָשַׁת שְׁמוֹת עֲלִינוּ לְקַחַת כְּצִידָה לְדֶרֶךְ אֶת הַנִּאֲמָנוֹת הַגְּדוֹלָה שֶׁהָאֲבוֹת הַקְדוּשִׁים מְנַחִילִים לָנוּ.

וּלְפִיכָה סוּד הַגְּאֻלָּה טְמוּן בְּ"פִקּוּד פְּקֻדָתִי", וּבְיָדָי שֶׁזָּה לֹא רַק סִימֹן שֶׁל מַלְאָכִים שְׁמֵי שִׁיבּוֹא וְיֵאמֵר אִתְּם הוּא הַגְּאֻלָּה, בְּ"פִקּוּד פְּקֻדָתִי" טְמוּן עִמָּךְ שֶׁל נִאֲמָנוֹת שֶׁהַקַּבֵּ"ה פּוֹקֵד אֶת כָּלל יִשְׂרָאֵל בְּמִשְׁךְ כָּל הַגְּלוּיוֹת וְכֵן ה' פּוֹקֵד וְזוֹכֵר כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּתוֹךְ הַגְּלוּת וְהַמִּצְרַיִם שֶׁהוּא עֹבֵר.

וּלְפִיכָה סוּד הַגְּאֻלָּה טְמוּן בְּ"פִקּוּד פְּקֻדָתִי", וּבְיָדָי שֶׁזָּה לֹא רַק סִימֹן שֶׁל מַלְאָכִים שְׁמֵי שִׁיבּוֹא וְיֵאמֵר אִתְּם הוּא הַגְּאֻלָּה, בְּ"פִקּוּד פְּקֻדָתִי" טְמוּן עִמָּךְ שֶׁל נִאֲמָנוֹת שֶׁהַקַּבֵּ"ה פּוֹקֵד אֶת כָּלל יִשְׂרָאֵל בְּמִשְׁךְ כָּל הַגְּלוּיוֹת וְכֵן ה' פּוֹקֵד וְזוֹכֵר כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּתוֹךְ הַגְּלוּת וְהַמִּצְרַיִם שֶׁהוּא עֹבֵר. וְכֹאשֶׁר נִתְּבוּן בְּחֻמֵּשׁ הַנְּפִלָא שֶׁזָּכִינוּ

המשפחה הנפלאה או לחפש מה לא טוב וכמה קשה לו עם המשפחה; אם לחזק באמונה בבית ולדבר מלים טובות ולחלק מחמאות לילדים או להתעסק כל היום במריבות קטנוניות ולגרם חלישות הדעת לסובבים אתנו.

ובכדי לעמוד במבחן עלינו להתבונן באבות הקדושים כמו שנאמר "הביטו אל אברהם אביכם ואל שרה תחוללכם" כגון; לפני שאנחנו נכנסים הביתה עלינו לחשב על הנאמנות של האבות הקדושים לבני ביתם, וכן לראות היאך אברהם אבינו קרא בשם ה' ולצעד בדרכיו ולהיות שקוע בתורה ובמצוות וקדוש שם שמים ולא להיות שקוע בהבלי העולם הזה.

בזמן שמשיח יבוא, לא תהיה גדלה לצעק "ה' הוא האלוקים" ולפרסם את ה' בכל מקום, כי כלם יראו את ה', דוקא עכשו כשיש הסתרה, כשהעולם החיצוני מטעה מאד, דוקא כאשר יש לאדם קשי ונסיון, זה הזמן להיות החלטי ולומר: ה', אני אוהב אותך אתה שולח לי את הנסיון והקשי, אתה מדבר אלי שאני אהיה קרוב אליך, שאני אהיה בהכנעה לפניך, אתה מצפה לראות איך אני לא נופל ברוחי בגלל הקשי, אתה בוחן אותי אם אני מתמקד רק בקשי, או שאני מתבונן בכל הטוב המרבה שאתה נותן לי ומאזן את הקשי ואפלו מגמד אותו מרב טוב.

וכאשר אדם נאמן לבורא בכל לבו, ה' מציל אותו, אבל זה לא העקר. אלא מה שאדם קנה נאמנות בנפשו, זה העקר וזה מה שיביא לו עולם הבא.

בימים אלו שאנו עדים ליהודים רבים שנמצאים במצר והם מכריזים אמונה ומקבלים עליהם דין שמים באהבה, זה אמור לעורר אתנו כמה אנו ממליכים את ה' בנסיונות שלנו בחיי היום-יום, כמה אנחנו מקשרים את הלמוד שלנו לה' ולא מחפשים להגדיל את כבודנו.

בשבעות לפני שאנו קוראים בתורה אנחנו אומרים את פיוט ה'אקדמות', פיוט נפלא ונורא שזועק על הנאמנות שלנו לקב"ה בכל מצב, גם כאשר הגוים מפתים אתנו שיתנו לנו כל טוב אם ננהג כמוהם וגם כאשר כלם מתפללים למה אנחנו מוכנים לסבל את כל הגלויות - אנחנו זועקים אמונה שה' הוא טוב ומטיב ועתיד לתת לנו עוד עוד שפע של טוב מאד בגאולה השלמה.

ללמדנו שלפני שאנו נגשים ללמוד עלינו להתמלא בנאמנות ובהכנעה לקב"ה; וכמו כן צריכה להיות נאמנות כלפי מוסרי התורה, לשמוע בקול חכמים ולקבל מהם דברי תורה בתמימות ובאמונת חכמים.

וכאשר נזכה להיות עם נאמנות לקב"ה וכן נראה את הנאמנות הגדולה של הקב"ה אלינו שמחיה אתנו בבריאות ונתן לנו כל טוב וכן נהיה עם נאמנות לסובבים אתנו - נזכה לחיות חיים של אמונה, חיים של אשר ושלחה, ה' יזכנו.

והאמהות ילדים, או שלקחו להם את האשה והילדים.

התורה גם מדגישה את הנאמנות שבין אדם לחברו של האבות הקדושים, את הנאמנות של אברהם לשרה ששמר עליה במסירות נפש וכן דבר עמה מלים של חזוק וחיבה כמו שנאמר "הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את", הנאמנות של אברהם אבינו ללוט למרות שעזב אתו ובגד בו, וכן אצל יצחק ששחק ושמח את רבקה אשתו והתפלל עליה, וכן אצל יעקב שעבד ארבע עשרה שנה בקרח ובקור מרב נאמנותו הגדולה לרחל וללאה, ואפלו ללבן - שרמה אתו כל כך הרבה - יעקב אבינו שמר נאמנות כמו שהוא מעיד "ותדד שנתי מעיני וגו'".

ואף פרשתנו פותחת בנאמנות של יוסף ליעקב אבינו שבקש ממנו שיקבר אתו במערת המכפלה למרות שיעקב אבינו לא עשה כן לאמו, ויעקב מדגיש שחלילה זה לא היה מחסר נאמנות אלא כל פלו היה נאמנות לרחל, ואף בסוף הפרשה התורה מספרת על הנאמנות של יוסף לאחיו שכלכל אתם ונתן להם הכל ולא שמר להם טינה.

ללמדנו שישוד היהודי זה נאמנות. כאשר יהודי קם בבקר הוא אומר "מודה אני" - ה', אני מודה לך שבנאמנותך הגדולה אלי החזרת בי את נשמתך ואתה עתיד לטלה ממני ולהחזירה בי לעתיד לבא. וגם כאשר אדם הולך לישון הוא אומר "בידה אפקיד רוחי" - ה', אני מפקיד בידך את הנשמה שלי בנאמנות גמורה שאתה פודה ומציל אותי.

וזה שאמר חז"ל (ברכות ה): שאבא בנימין אמר "כל ימי הייתי מתפלל שתהא תפילתי סמוכה למטתי, לפני שהייתי מתחיל את היום הייתי מתבונן בכל הטוב שיש לי ובטוב שיש לי מטה עם כל החסד שבשנה, ומיד הייתי קרא קריאת שמע וממליך את ה' על כל מה שהוא נתן לי ומתמלא באהבה אליו ותברך "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך" - הייתי מתבונן בלב שלי שפועם, בנפש הבריאה שבי ובכל הטוב, ומודה לה'.

וכן כאשר אדם הולך לישון הוא מתמלא בנאמנות לה' וזועק "שמע ישראל", ה' הוא המלך שלנו ושל כל העולם ואני נאמן לו ומוכן למסר את נפשי למען שמו ואני ממליך אתו על כל מה שהוא נתן לי.

אני גם נאמן לשלוחים הגדולים והנאמנים שהוא שלח לי, להורים, לאשה והילדים, לרבנים שמלמדים אותי דעת ה' וכן הלאה. הציר של היהודי זה נאמנות, היכן שהוא מסתובב ומה שהוא עשה זה בכדי לקנות עוד אמונה ועוד דבקות בה'.

כל יהודי נמצא במבחן מאז שהוא קם בבקר ועד שהוא הולך לישון, מיד כשהוא יוצא לרחוב יש לו מבחן בשמירת עינים אם להתבונן בכל הטוב שה' מרעיף עלי או לחמוד ולחפש מה שמסביב ולא שיך לו; אם לברך את ה' ולהודות לו על

מיד כאשר אדם שומע שיהודים נהרגים או נפצעים, רח"ל, זה זעקה מה' שנבקש ממנו בלב מלא ברגש וברחמים: 'רבונו של עולם, תושיע אתנו שיתקדש שמך בעולם ולא יארע נזק לשום יהודי, ונראה בקרוב בשוב ה' לציון ברחמים'. ותפלה שנאמרת מכל הלב היא העת רצון הגדולה ביותר.

יעקב אבינו עבד את הקדוש ברוך הוא עשרים ושנים שנה בלי שידע שיהיה לו עולם הבא, כמו שאמרו חז"ל שהיה מקבל בידי יעקב שאם יפטר אחד מבניו בחייו לא יזכה לעולם הבא, אבל למרות הכל הוא נשאר בנאמנות לה'. ואף יוסף הצדיק עבר שנים רבות של קשי ונתוק ונשאר בנאמנות גדולה לקב"ה, וגם כל אחד שעוברים עליו קשיים צריך לזכר שה' שלח את הקשיים בכדי לרומם אתנו והוא עתיד להושיע אתנו בכלל ובפרט, בנסים ונפלאות עצומים.

בסוף הפרשה נאמר שהשבתים חששו מיוסף הצדיק שישיב להם על הרעה ויוסף נחם אתם ודבר על לבם. התורה מדגישה את גדלתו של יוסף הצדיק שלא שמר כלום בלבו, ולמרות שסבל שנים רבות בגלל מכירתו - לבו היה נקי מכל טינה.

יש בזה למוד עצום עבורנו שגם אם צערו אתנו לא נשמר טינה בלב ולא נחפש לנקם, אדרבה, נעזר ונסייע למי שרומם אתנו על ידי הקשיים. בודאי שאדם לא צריך לתת לאחרים לדרך עליו ולצער אתו אבל כאשר כבר הוא עבר קשיים שלא ישמר טינה, אלא אדרבה, נחיה חיים שלווים ורגועים בלי שום רגשות של כעס ונקמה.

בימים אלו שמחוג תשכל חרב ומחדרים אימה, ה' בחן אתנו בנאמנות; אם אדם מלא בטרוניה ומחפש אשמים או שהוא ממליך את ה'. בזמן של צרה לכל הדעות חיוב תפלה דאורייתא - הקב"ה מצפה שנשפך שיחנו לפניו בהודאה על כל הטוב שהיה נראה לנו עד היום כמוכן מאליו ובתפלה על כלל ישראל שיזכו כלם לשוב בתשובה שלמה, וכל הנתונים במצר ישובו במהרה בריאים ושלמים לביתם, ועוד תפלות לרב.

פרשתנו הנה פרשה סתומה שכאשר מתחיל על השעבוד והאדם עובר קשיים גדולים והוא לא ראה את הקץ ליסורים ומרגיש שהכל סתום - אז זה הזמן לערוך חשבון נפש מה ה' נתן לי עד עכשו - ברוך ה' נולדתי בכריאות והיה לי אכל ויש לי משפחה לגור בו ואני זוכה לקרבת ה' ועוד טובות לרב. ואחר כך להתבונן מה ה' דורש ממני עכשו ומה אני צריך להתחזק, ה' פוקד אותי עכשו בכדי שאני אתקרב אליו. וכאשר אדם חי עם חשבון חייו מאשרים.

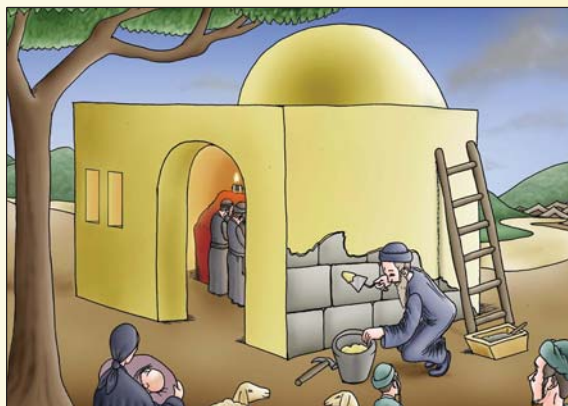

אלהיו הנביא זעק בהר הכרמל בזמן המנחה, וחז"ל (ברכות ו): מלמדים אתנו "לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה שהרי אלהיו לא נענה אלא בתפלת המנחה" - מנחה היא באמצע היום כשאדם טרוד בעסקיו, והיא מלמדת שלא נחשב שרק בשעה מסוימת התפלה מתקבלת, ה' מצפה לתפלתך בכל עת וגם באמצע היום כאשר אדם טרוד בעניניו ה' מצפה שתרים עינים למעלה ותתפלל, ה' נמצא בכל מקום והוא שומע את התפלה שאתה אומר בשפה שלך.

פנינים מצויירים

ואני בבאי מפדן מתה עלי רחל... ואקברה שם

יעקב אבינו ראה שיוסף אינו מקפיד על אהיו שמכרוהו וכל כלו ותור ונתיבה, ואמר לו: 'גם רחל אמוך כל מהותה ותור ללאה, ולא רק בחייה הסכימה לתת את בעלה לאחותה, אלא גם בפטירתה הסכימה בחפץ לב שלאה תקבר עם יעקב!'

כאומרת: תדעו לכם שכל מה שאני קבורה כאן זה מחמת שותרתי ללאה, וגם אתם תותרו ואל תקפידו זה על זה ובשכר זה תצאו מהגלות שפאה על שנאת חנם.

יש כאן למוד נפלא עבורנו: ותור זה לא הקרבה, ותור זה השקעה, אדם חושב שאם הוא יותר לאחרים יחסר לו, אולם האמת היא - שמתור רק מרויחים ולא רק בגשמי אלא הותור גם פותח לאדם את המחסומים שבנפשו, הוא לא בלחץ כל הזמן שאולי יחסר לו והוא לא מקפיד על כל דבר וחזיו רגועים ושלוים.

ובזה היא מלמדת לדורות את מעלת הותור ובפרט כאשר כלל ישראל ירדו לגלות, שאז עמדה להם רחל למוז, והיתה

לך על כף ומתוך ההודאה אני מבקש ממך שתזכה גם את בני הקטן לשוב אליך באמת". כשסיימתי את תפילתי הרגשתי הקלה גדולה בלבי וקרבת ה' מיחדת.

הישיעה אף היא לא אחרה לבוא, כעבר יומים בני חזר הביתה בערב שבת קדש, כשישבנו בסעודת ליל שבת, הוא פתח את סגור לבו וספר לנו שבחדשים האחרונים הוא עבר תקופה לא קלה כלל, אולם בימים האחרונים בעקבות ענין מסוים שחווה, הנפש שלו עברה טלטלה והוא הבין שהמתיקות נמצאת בתוך הבית החמים ובין כתלי בית המדרש. בסייעתא דשמיא. אחרי כמה ימים הוא התקבל במכינה לישיבה ואני מרגיש שהוא עלה ומתעלה מיום ליום.

מיני אז לבי לא פוסק מתפלה והודאה לפני ה', אני מרגיש שגם אני השתנתי ולבי התרפף, כמאמר הכתוב: והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם" ויהי רצון שנוזקה בקרוב לנחמה הגדולה של "ושבו בנים לגבולם" בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו, אמן.

ווארט לשולחן שבת

יעקב מברך את יהודה ואומר לו: "אתה יודוך אחיך" – אתה תזכה למלוכה לדורי דורות בזכות שהתנהגת בשפלות ולא התביישת להודות. וכן אנו רואים אצל בעז, שחז"ל מספרים שהוא חתן את ששים ולדיו, אולם לא יצא לו מכף פלגים וכלם נפטרו בחייו, וההצלחה הגדולה שלו הייתה דוקא מרות המואבנים השפלה - ממנה יצא דוד מלכנו ומלך המשיח.

אדם במשך ימי חייו עובר כל מיני מכאובים וקשיים וזה חלק מהגלות, ויעקב מלמד אותנו, צידה לכל הגלויות אתה רוצה לצלח את הגלות, תהיה שפל, תרפין ראש, אל תחשב שהכל מגיע לך, תעריך את הטוב שיש לך ותתעלה דוקא על ידי הקשיים, כי הם יקנו לך עוד הכנעה וקרבת ה'.

העולם הזה מטעה מאד, אדם חשב שהוא בא לעולם בכדי להיות עשיר, להיות בעל נכסים ועסקים, להיות לשם דבר של אדם מצלח כפיכחול. וכוון שאדם צריך להתפרנס בכבוד, אולם לא לעשות מכה עקה, לא לטעות שזה התכלית. לזכר שהעולם הזה חולף, לא לחפש להגדיל את עצמנו על ידי דבר קטן וכבוד, אדרבה, לחפש להיות שפל וקרוב לבורא.

אדם שמתנהג בשפלות, הוא שומר את עיניו, כי הוא לא מחפש מה שלא שייך לו, ולפיכך יוסף הצדיק שהיה שפל ולא שמר טינה, זכה לשמור את עיניו בקדשה ובטהרה וזכה לברכת 'עולי עיו', שלא שלטה בו עין רעה, וכן הושע שהיה מזדעזע של יוסף היה תלמיד נאמן למשה רבנו, כי הוא קבל מיוסף את הטבע של השפלות וההסתפקות במועט, לא לחפש להיות גדול ושולט כמו קרת, אלא אדרבה, להצטנע, ולקבל ממש רבנו.

וכאשר אדם שפל כלם נהנים ממנו כי הוא נותן לאחרים, הוא לא חושש שיחסר לו, הוא לא חושב שיהי לא מקבד לפרגון ולהקמיא לשוכבים אותו, אדרבה, הוא מעריך כל טוב שהוא מקבל מבני ביתו והוא מודה להם מעמק הלב.

באמונה ובתפלה חייו רגועים ושלמים יותר, ולא רק עולם הבא יש לו אלא גם עולם הזה.

כעת נמשיך את הספור משבוע שעבר על חיימק'ה שאבד את הטעם בלמוד וביידישקייט ואף התחבר עם חברים לא כל כך טובים ואביו ואמו ישובו ובכו על בנם שהולך ומדרדר ואין לאל ידם להושיע:

לפני כשלתשה חדשים באחד הימים של תחלת חדש חשוון נולד לחברותא שלי בן בשעה טובה ומצלחת והוא הזמין אותי לברית שתערוך בביתו של הגאון הצדיק ר' יעקב מאיר שטר שליט"א. החברותא שידע על המועקה הגדולה שמעיקה עלי הציע לי לבוא לברית ולבקש ברכה מהרב הצדיק על בני שמחתי על ההזמנה ובאתי לברית.

מיד כשנכנסתי לביתו נאנה קדש של הגרי"מ הבחנתי ביהודי שעמד בפנה, ראשו טמון בין דפי ספר תהלים גדול שהחזיק בידיו, והוא משתפך באמירת תהלים כשדמעות נגרות מעיניו ללא הפוגה, גם בכל מהלך הברית הוא נצל כל רגע פנוי לתפלה בדמעות שלישי. מראהו המרגש שבה את לבי.

מיד לאחר הברית רצתי בעקבות אתו יהודי שפכר יצא מהבית, השגתי אתו למטה ושאלתי "למה אתה כה נסער ובוכה ללא הפוגה באמירת תהלים?" הוא השיב לי "בני נמצא במקום סכנה גדול מאד ואף אחד בעולם לא יכול לעזור לו מבלעדי ה', כיון שאני יודע שאני תלוי רק ברחמי ה' שבני ישוב בחיים ובבריאות אני מבקש ממנו יתברך בכל לבי".

דבריו המרגשים חדרו ללבי כחץ מקשת וכל הדרך לביתי שאלתי את עצמי למה אתו יהודי פשוט מבין שאין לו על מי להשען אלא על ה' ותפלתו בוקעת מעמק לבו הטהור ואני שחשבתי תמיד שאני מצלח וקובע בכל דבר לא יכול להתפלל לה' כמוהו. הרגשתי שה' מזכך אותי וגורם לי להרגיש שגם אני לא יכול לעשות מאומה ואני תלוי ברחמי ה' לבד.

כשהגעתי הביתה נכנסתי לחדר של בני, סגרתי את הדלת וישבתי על מטתי. כל הקשיים שחוייתי עם בני בחדשים האחרונים התנזרו לכי אחד אחר. כשנרגעתי מעט פניתי לה' ואמרתי "רבנו של עולם, תמיד חשבתי שאני מצלח שאני יודע למסר שעורים ואני מחליט מי יתקבל לישיבה, היתה לי אפלו הרגשה מטעית של זלזול במי שהתחנן שאקבל את בנו וכעת אני מבין ששלחת לי את ידי הרחיקאות בכדי להשיב אותי אליך שאדע שאני בידיים שלך לבד ולא אתגאה".

"רבנו של עולם, אני לא מבקש רק על עצמי ועל בני, אני מבקש ממך גם על הבן של אתו יהודי שישב בביתו יחד עם כל כלל ישראל הנמצאים בצרה ובשביה".

"רבנו של עולם, במשך שנים רבות לא הערכת כראוי את המתנות הגדולות שנתת לי, שבני הצליחו בלמודים ולבם מלא בחשק לעשות את רצונה, וכעת אני שב בתשובה ומוודה

מתיקות השבת

יו"ל ע"י ישיבת 'חיים של תורה - לובלין' פנייה"ק ירושלים ת"ו
בראשות הגאון רבי מנחם ברוך יאווע שליט"א
תלמידו של מרן פוסק הדור בעל 'שבת הלוי' זצוק"ל

משיחותנו של מורינו ראש הישיבה שליט"א

מתיקות מנהיגותו של יוסף

מתיקות הניסים

מכתבים למערכת

הסגלה לזווג הגון וסוד ההצלחה

אני אב למשפחה ברוכת ילדים, בלי עין הרע, תמיד צפיתי לזכות לחתן את ילדי לא יאחר מגיל עשרים, ואכן את בני הבכור זכיתי לחתן לפני גיל עשרים, אך כאשר חפשו שדוך לשני הבנים הבאים בתור, השדוכים בוששו מלבוא וכבר הם עברו את גיל העשרים והיה לי מקף צער גדול מאד.

בשנה שעברה תשפ"ג, בסוף חדש תשרי, ספרתי למורי ורבי את הצער שיש לי מקף ששני ילדי ממתינים לשדוך ואין שום אור בקצה המנהרה. מורי ורבי אמר לי כה: תרשה לי לשאל אותך ביום שארסת את הבן הבכור שלך, מה היתה ההרגשה שלך?

לא הבנתי למה הרב חונת, ולאחר מחשבה נזכרתי וספרתי לרב שבאותו יום לא יכלתי לשמח בכלל, כי כל אותו היום הייתי כעוס על בני משפחתי, מתוך שהאצתי בהם לטפל בצרכי הארוסי.

הרב לא סים בנה, הוא הוסיף ושאל אותי, ואיך היתה ההרגשה שלך ביום החתונה שלו? אמצתי את הזכרון, עד שנזכרתי וספרתי לרב שבאותו יום הייתי ממש מאקוב מאשתי ומהילדים שלא פעלו כמו שאני רציתי שיטפלו בצרכי החתונה, וכן היתה לי באותו יום עגמת נפש ולחצים מההוצאות הגדולות של החתונה שהייתי צריך לשלם באותו יום.

הרב דפק על השלחן ואמר: פה מנחת התשובה למצוקה שלך! אם הקב"ה מביא לך ימים של שמחה ואתה לא יודע לשמח בהם, למה שהוא ימשיך להיטיב לך?! הרי הגמרא (ברכות לג.) אומרת: 'כל מי שאין בו דעה, אסור לרחם עליו'. על פן, אם אין לך דעת להעריך את הטוב שה' נותן לך, הקב"ה לא רואה לנכון להמשיך לתת לך ימים שמחים כאלו.

[הערת המערכת: ע"י בברכת פרץ פו' בשלח, שפרש שהפנה בדברי חז"ל אלו, לאדם שאין בו הרגשת הכרת הטוב, והרחמים שייחמו עליו ביאו אותו לכפיית טובה, ולתשלום רעה תחת טובה, ולחזיק גאותו ולשנאה ומריבה].

קבלתי את התוכחה האמתית והמדברת בעד עצמי, והרכנתי את ראשי. כעבור זמן של שתיקה, שבה התרומתי על טעותי, הרב דבר אתי בלשון

« המשך המעשה בעמוד ד'

ה' ולכבד ולהמליך את שם ה' בעולם, ורק פשיש למלך ענוה ושלולת, הוא לא דואג לכבוד של עצמו, אלא לכבוד של ה'.

מלך סובל עלובים

ועוד, שהמלך צריך לדאג לשלומם של המוספנים שבפעם, להאיר להם פנים ולפרנסם, ולא יהיה אכפת לו מהמספנים, אלא אם הוא ענו ושלול, ובנפשו הוא מרגיש שהוא כביכול גם מספן כמוהם, וכמו שממשיך לעקב ומשבח את יהודה: "חלילי עינים מזין ולבן שנים מחלב", שפיון שיש לו את מדת הענוה וכריעת ברה, לכן הוא יפה עינים כלפי הבריות ומיטיב להם בעין טובה, וכן הוא מאיר פנים לבריות, כמו שדרשו חז"ל (פתיבות קיא): על פסוק זה: 'טוב המלכין שנים לחברו יותר ממשקוהו חלב'.

וזו היתה עקר מעלתו של דוד מלפנו, נכדו של יהודה, שאחז עצמו לקטן ושלול מאד, כמו שאמר: 'ואנכי תולעת ולא איש חרפת אדם ובזוי עם', שהחזיק עצמו לקטן מאד וזכר את מה שטענו עליו שהוא לא יכול לבוא בקהל ה', פיון שרות זקנתו באה ממואב שאינם ראויים לבוא בקהל [והם לא הסכימו עם הדרשה 'מואבי ולא מואבית'].

יחוסו של מלך ישראל

ויש לפרש, שזה מה שאמר על עצמו "בזוי עם", הינו שהוא מבזה מסבת העם המואבי שבא ממנו, כי אף על פי שידע שהאמת היא שרות זקנתו היתה ראוי לבוא בקהל, בפסק של שמואל הרמתי (עי' יבמות עז), אבל מענותנותו הגדולה ומרצונו הגדול להיות שלם בתכלית, חשש שמא מה שהבריות אומרים עליו שאינו ראוי לבוא בקהל, זהו כמו בת קול משמים שיש בו בדיקות מהמדות הרעות של הגויים ח"ו, ודוקא מפני ענותנותו הגדולה הזו, ה' בחר בו ובזרעו אחריו.

'וימת יוסף בן מאה ועשר שנים'. חז"ל אומרים (ברכות נה): 'מפני מה מת יוסף קדם לאחיו, מפני שהנהיג עצמו ברבנות. וצריך באור, הרי ה' העמיד את יוסף למלך על מצרים ועל אחיו, אם פן, מה התביעה עליו ברבנות שהיתה לו? עוד צריך באור, הרי ידוע הדבר שהקב"ה לא מעניש רק לשם ענוה, אלא בשביל שיצא מקפו תקוון לטעות שגרמה את הענוה, ואם פן יש להבין, מה היתה התועלת בקפו שיוסף נפטר בחיי אחיו?

אלא שבאמת יוסף הצדיק היה מיעד מתחלתו להנהיג את אחיו, כמו שפירש ה' הרף לו זאת בתלומותיו בהיותו בבית אביו, ולכן הקב"ה העביר על יוסף קשיים גדולים, שאחיו רדפו אותו, כדי לגרם לו ענוה ושלולת גדולה ושלול ירום לבבו חלילה בעת שיתמנה למלך, ועל פן יוסף אומר להם שהם עשו לו רק טובה במה שרדפו אותו, שעל ידי מה שרדפוהו, הוא רכש ענוה ושלולת גדולה מאד, ועל פן אפשו לבאר מה שאמר להם: 'כי למחיה שלחני אלקים לפניכם', הינו, ה' סבב שאני ימכר על ידכם וישלח מפניכם אל מצרים, בשביל למלאות את נפשי במחיה ובכחזון רוחני של מדת הענוה, שהיא המדה הגדולה מכל המדות הטובות (ע"ז כ).

מנהיג ענו

ורק על ידי הענוה שרכש יוסף, הוא נעשה ראוי למלוכה, וכמו שראויים בפרשתנו, שיעקב אבינו משבח את יהודה: 'כרע רבץ פאריו וכלביא מי קימונו', שיש בו את מדת הענוה שהוא פורע ברה לפני הבריות, ולכן ממשיך יעקב ונותן את המלוכה לזרעו עד ביאת ינוו משיח צדקנו ועד בכלל, כמו שאמר: 'לא יסור שגט מיהודה ומחלק מבין רגליו עד פי יבא שילה ולו יקתה עמים'.

והסבה שהמלך מוכרח שתהיה לו ענוה, היא מפני שתפקידו של המלך הוא לפרסם את שם

• הרה"צ ר' אליהו קאהן שליט"א
משגיח דשיבתנו

שלות המאמין

הגמרא בשבת (קה:) אומרת, שאדם שמתוך כעסו מקרע את בגדיו, או משבר את כליו, או מפזר את מעותיו, 'יהא בעיניו כעובד עבודה זרה'. נראה לומר, שח"ו! מלמדים אותנו כיצד לא נבוא לכלל פעס, שבדבריהם מנח שהשרש של הפעס הוא חסר אמונה בה', ואם כן, אדם שחי את האמונה בה', שהוא מצוי ומשגיח והוא זה שמנהל את כל המתרחש עמו, הרי הוא שלו ורוע ואינו בא לכלל פעס על שום דבר.

וזכה המאמין בה' להרגיש מוגן ובטוח בכל זמן ועדו, גם בזמנים של קשי, כגון זמנים אלו, שעם ישראל שרויים במלחמה, ודאגה מחלחלת בלבנו לגבי העתיד, שלא תפרץ מלחמה קשה מהאמות שזמנים בכל עת כיצד להכחידנו ח"ו, והספקות הללו על העתיד אינם נותנים שלווה לנפש, ובזמנים כאלו האדם עלול לבוא לכלל פעס בנקל, יותר מזמנים שלווים.

ועל כן זמנים אלו אמרו חז"ל שהם חבלי משיח, וכדי לא להגיע לכלל פעס, על כל אחד מאתנו להתחזק באמונה שלמה, ולדעת שרק ה' הוא השולט והוא מנהל את כל חיינו ואת כל העולם כלו באופן הטוב עבורנו ביותר, ואלו עינינו ישואות, שיפדה בקרוב את כל עמו בית ישראל מהגלות המור הזה לגאולה השלמה ברחמים, אמן.

מחשבה של נקמה חלילה, אלא רק לטובתם, להשלים אותם במדות, ובכך שראו שהם עשו תשובה, התגלה אליהם ונתן להם מתנות וכלפלים ורק היטיב להם.

חשד האחים ביוסף

ובפרשתנו מבאר, שבעת שיעקב אבינו נפטר, האחים חשדו ביוסף שהוא ינקם בהם, וזה היה חסרון לפי דרגתם, שעדין חשדו בו שיונקם בהם, אחרי שראו שהוא קרב אותם וכלפלים, והיה להם להבין שהוא מחל להם בכל לבו, שהרי אם הוא היה רוצה לנקם בהם, היה בידו לנקם בהם ולצערם כבר בתי אביהם, שהרי הוא לא היה אמור לחשש שאביו ישמע מפיו, כי מתקף כחו כמלך, הוא היה יכול לשמור שלא יתנדע לאביו שהוא מצער אותם ח"ו, ויתירה מזאת, הרי הוא היה יכול לספר לאביו את כל מה שהם עוללו לו, ולא עשה כן, וכיון שראו שהוא לא עושה כן, וראו שהוא מאד נאמן אליהם ושהוא אומר שמה שהם עשו לו היה זה רק משמים ולטובה, היה ראוי להם לתת בו אמון מלא ולא לחשד בו.

והסבה שהם חשדו בו, היא מפני המדה שקימת בבני אדם, שאדם שצער אותנו, הוא שומר על כן טינה בעמק לבו כנגד מי שצער אותו, ואף על פי שהוא מוחל לו, אבל בעמק לבו הוא שומר עליו טינה, ובבוא היום, כאשר יתאפשר לו, הוא עלול לנקם בו על כן, ומזה חששו השבטים, שיוסף אמנם מחל להם, אבל שפוא בלבו הוא שומר להם טינה על שפכרוהו וכעת עלול להיות שהוא ינקם בהם ח"ו, וזו היתה טעות, שלא האמינו שיוסף הוא צדיק שלם, שאינו שומר שום טינה כלל על מי שצער אותו.

כאשר האחים באו אל יוסף, הוא החזיר להם טובה באותה מטבע שהם נהגו עמו, ואף שהם חשבו עליו רעה, כמו שיוסף אמר להם: "ואתם חשבתם עלי רעה", אך "אלקים חשבה לטובה", ויוסף, שעשה את כל דבריו על פי ה', חשבה לטובה מלכתחלה, והתפונ בכל מה שצער אותם לטובה, והינו שפשם שהם הקנו לו את מתנת מדת הענוה והשפלות על ידי שרדפו אותו וגרמו לו לירד למצרים, כך כעת גם הוא הטיל עליהם מורא ודבר עמם קשות, ומטרתו היתה להקנות להם על ידי זה מדות טובות, שיבואו על ידי הפחד לתקן את מה שרדפו אותו, כמו שרואים שפאשר הם חששו מהפחד שעשה להם יוסף, נאמר: "ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו, על כן באה אלינו הצרה הזאת".

ובאמת השבטים היו קדושי עליו, ולכן עליו לדעת שפונתם מעיקרא בכל המכירה היתה לטובה, כי סברו שזה רצון ה' למכור את יוסף, מכיון כי כידוע הם הבינו שיש לו גדר של 'רוחף', אך יוסף למד אותם מה היה שרש טעותם, שאמר להם: "ואתם חשבתם עלי רעה", כלומר ששרש טעותם היה מה שמעיקרא חשבו עליו רעה, שפכיוכל הוא רוצה למלך ולמשל עליהם, ולא הבינו שחלומותיו נבעו מתוך שהביט באחיו בעין טובה, שהם תמיד עומדים לימינו לעזר לו להתעלות בעבודת ה', שעל כן ראה בחלומותיו שהם משתחווים לו, כרב היורד אל תלמידו ומסביר לו פנים, על מנת להעלותו מעלה בעבודת ה', אך יוסף לעמתם, כל מה שצער אותם מלכתחלה, היה ללא שום פונה רעה, כגון

מתיקות יסורים של אהבה

על כך במאמר: 'מתיקות מנהיגותו של יוסף', ובמאמר: 'החסרון ברבנותו של יוסף'.

בציור שבכותרת הגליון: אחרי השנים הקשות שעברו על יעקב אבינו בצער עצום מאבדת בנו, נהפך לו הצער לאש של שמחה עצומה, כשהתבשר שיוסף מלך במצרים וזכה לשני בנים צדיקים, מנשה ואפרים.

איזו מתנה נתן יעקב למנשה ואפרים, ובזכות מה הם זכו לה?

על כך במאמר: 'מתיקות הצער שהתהפך לשמחה'.

בציור שלפנינו: דוד מלכנו יושב ועובד את ה' בשירה והודאה, בנגל ונחור, ואזכיו מתדפקים על חלונותיו ואומרים: 'מתי ימות זקן זה וימלך בנו ויבנה את בית המקדש?' ודוד שמח בכה, ועל כך אמר את המזמור 'שמחתי באומרים לי בית ה' נלך' (מפתי:) כי הבזיונות הם מתנה לצדיקים, שעל ידי זה הם קונים את מדת הענוה והשפלות שהיא ראש לכל המדות הטובות, במאמרם 'ענוה גדולה מכלם'.

איה כל הפגישה של יוסף והשבטים היתה מסובכת סביב ענין זה?

פניני הלכה

• הרה"ג ר' יוסף מאנדל שליט"א ר"מ בישיבתנו •

ברכות הריח (ב)

פסק מרן השו"ע (סי' רטו ב): על בלם, אם אמר בורא מיני בשמים, יצא. הלכה על כל דבר שהוא מספק בו אם הוא מין עץ או עשב, מברך עליו בורא מיני בשמים. ויש לדון אם בדיעבד יצא בברכת 'שהכל נהיה בברכו' על הריח, דהנה בתוס' בברכות (מג.) מובא בשם י"מ שאם מספק בברכות הריח, מברך שהכל, והר"מ מקוצי הנה אומר לברך בורא מיני בשמים, וכיון שהשו"ע פסק להלכה שפשיש ספק, מברכים בורא מיני בשמים, יש מקום לדון לענין דיעבד, אם ברה שהכל על הריח, האם יצא.

במשנה ברוך (סי' רטו ס"ק יג), הביא את מחלקת האחרונים בזה, שישנם אחרונים הסוברים שבדיעבד יצא בברכת שהכל על הריח, ונעקר טעמם הוא מפיון שאמרו חז"ל על הכל אם אמר שהכל יצא, ולא חלקו בין אכילה ושתיה שהיא הנאה מרבה, לבין ריח בשמים שהיא הנאה מועטת.

אך מנגד הביא המשנ"ב את דעת המגן גבורים, הסובר שלא יצא בברכת שהכל גם בדיעבד, משום שמשנה בכה מטבע ששבעו חכמים בברכות, שתקנו את ברכת שהכל על אכילה ושתיה, וכך סוברים גם עוד כמה מהאחרונים. ולענין הלכה, מבאר בכמה מקומות במשנ"ב (סי' רח ס"ק ע' ועוד), שפאשר יש דעות בפוסקים, אומרים ספק ברכות להקל, ולפי זה, במדה ואדם ברה על בשמים ברכת שהכל, לא יחזיר לברך ברכה אחרת.

ולפי זה נבוא לבאר מה הפרוש שיוסף נהג עצמו ברבנות, הינו שהתנהג עמו בעקר בצורה של מלכות וגדלה, שאף שהוא היה מיעד למלוך עליהם, כמו שהיה נפר בחלומותיו, והאחים עצמם קבלו זאת, כי הבינו שמה' היתה זאת, אך דבר זה גרם להם שלא להיות מקרבים אליו, כי יוסף לא ירד להיות יחד עמיהם בקרבה, פאחים שמשוחחים ומתעצבים זה עם זה, או פקרבה שיש בין רב ותלמיד, כדי שיוכלו לקבל ממנו את דבר ה' וללמד ממדותיו הטובות, שהרי יוסף הוא היה ממשיך דרכו של יעקב, וכמו שכתוב: "אלה תולדות יעקב יוסף" וכל בני ישראל נקראים בניו, כמו שכתוב: "בני יעקב ויוסף סלה" (עיי"ש רש"י).

וגם בשנים שיעקב אבינו היה חי, היה ראוי שיוסף ירד אליהם ויתרם להם מהונו הרוחני, שהיה לו את הפח ללמד אותם את זכותו הגדולה של יעקב אביהם, כפי שהוא הפיר את אביו ויתר מפל אחיו, על ידי שישב אצלו יותר מהם, על פן היה מן הראוי שיוסף יתקרב יותר לאחיו, ואם היה מתקרב אליהם, הם היו מכירים בגדלת נפשו ובמעלות מדותיו הנפלאות והיה ברור להם שאדם גדול כזה אינו שומר שום טינה עליהם ולא היו חושדים בו בכה, אבל מפיון שהתנהג ברבנות ושררה ולא התקרב אליהם, לכן הם לא הפירו את מעלותיו וחשדוהו ככל אדם שעלול לשמר טינה על מי שרדף אותו.

רב רחוק ורב קרוב

ואמנם האחים העריכו את יעקב אביהם וכבדו אותו, אבל לא היה די בכה, כי יעקב היה רחוק מהם בדרגתו הגדולה, ולכן הם היו צריכים לקבל על עצמם את יוסף למלוך, כי רק דרכו, שהיה קרוב אליהם פאח, יכלו לקבל את תקון המדות הנכון ואת ההכנעה והנאמנות האמתית.

וכיון שיוסף התרחק מאחיו וגרם בכה שהם חשדו בו ולא הפירו במעלתו, שאינו שומר שום טינה למי שצער אותו, לכן הכרח להפטר מן העולם לפניהם, בכדי שפסטידתו הם יספידו אותו ויתעוררו להפיר במעלתו הגדולה, שהוא נקי מפל שמץ של מדות רעות וקפדה כלפיהם.

מתיקות הצער שהתהפך לשומחה

שמח והיה דבק בה' רק בדרך של צער וככיות, ודרגתו בזמן זה היתה גדולה ואדירה מאד, שהרי לפום צערא אגרא.

שתפים בצער שתפים בישועה

ומי שבאותו הזמן עבד את ה' גם מתוך צער כמו יעקב אבינו, זהו יוסף הצדיק ובניו מנשה ואפרים, שהיו בצער במצרים וכספו מאד לראות את יעקב אבינו, אלא שהבינו שעדין לא הגיע הזמן לפגוש אותו וחששו שפא לא יזכו לראותו לעולם, ולמרות הרחוק, שמו את עצמם לפי דרך התורה שלמד יעקב את יוסף, ולכן פאשר יעקב אבינו פגש את יוסף וראה שזכה בבנים, הבין שבזכות העבודת ה' שעשה מתוך צער, זכה לשני הנכדים הצדיקים מנשה ואפרים, שגם הם עבדו את ה' בשנים אלו מתוך צער, ולכן עשה אותם כחלק מהשבטים, פאמרו: "אפרים ומנשה פראובו ושמעון יהיו לי", וכשם שנתן להם בזה את הזכות לירש בארץ ישראל פאחד השבטים, כך נתן להם בזה ירושה רוחנית, לזכותם על ידי כך בעולם הבא גדול פשבטים הקדושים.

ומכך אנו רואים, שמהצער הגדול שהיה ליעקב וליוסף, הם לא הפסידו, אלא להפך, בזכות זה אף

פפרשתנו יעקב אבינו נותן את הברכות העקרויות ליוסף ולבניו, כמו שבברכה: "כה יברך ישראל לאמר ישמך אלקים כאפרים וכמנשה", ועשה זאת בהסתור, מפיון שעל דבר כזה השבטים קנאו ביוסף ומכרוהו, ועל ידי זה ירדו כל השבטים למצרים, על כך שיעקב נתן ליוסף יותר מפל אחיו, לכן עשה זאת בהסתור, וכאשר עמד למוול כל השבטים, ברה את כלם.

ויש להבין הפתוב: "ועתה שני בני הנולדים לך בארץ מצרים עד באי אליך מצרימה לי הם אפרים ומנשה פראובו ושמעון יהיו לי, ומולדתך אשר הולדת אחריהם לך יהיו", מדוע יעקב משנה את מנשה ואפרים אליו, ומדגיש שרק התולדות שיהיו אחריהם ישתיכו ליוסף, ומדוע זה תלוי ב"עד באי אליך", הינו בזמן הניתוק בין יעקב ליוסף?

אלא, דהנה יעקב אבינו התאבל מאד על אבדת יוסף ולא יכל להתנחם, ומכך הבין שפמצבו של יוסף אינו ברור, שהרי הפת משתכח מהלב אחרי י"ב חדש, ואילו יוסף לא נשפח מלבו, ולכן יעקב היה בצער במשך עשרים ושתים שנה, ובאותן שנים הסתלקה ממנו רוח הקדש, כי לא היה

עצה מתוקה

נאמר בפסוק: 'חסד לאמים חטאת', ואפשר לכאר זאת, שאדם שרואה שגויים (שאינם מחסירי אמות העולם) מיטיבים לו או לכלל ישראל, ובלבו הוא חושב שהגויים הללו מתנהגים במדת ה'חסד', יש לו בכך 'חטאת' - שהחטיא למטרה ולא זכר ש'עשו שונא לעקב' ושאינו לתת אמונו בגוי ולחשב שהוא נוהג במדת החסד. אלא יש לדעת, שבנראי כל מטרתו של הגוי בחסד שעושה היא לשם נגיעותיו, ואף כל מחשבותיהם לרעה, שהרי נצטוינו: 'בצדק תשפט עמיתך', ואלו רשע שהחזק ברשעו, דנים אותו לכף חובה, כמבאר בחפז חיים (עש"ז במח"ס), וכל שכן שאת הגוי שאינו עמיתך, יש לדון לכף חובה, וכבר אמר עליהם דוד מלכנו: "אשר פיהם דבר שוא וימנים ימיו שקר"..

מתיקות שיחי

רבנו של עולם, זכנו להבחין בשקר ובכזב של הגויים, לא רק כשהם מנסים להזיק לעם ישראל, אלא גם כשהם מעמידים פנים כאוהבים לעם ישראל, ונרע נאמנה שעשו שונא לעקב, וכך נתרחק מהם ולא נאהב אותם, אלא נשתמש בכח האהבה שנתת לנו לאהב את עמך ישראל, כמו שצויתנו: "ואהבת לרעך כמוך".

כי כשאדם משתמש בכח האהבה שבו לאהב יהודים, הוא לא אוהב גויים, ואלו אם חלילה הוא משתמש בכח האהבה שבו לאהב גויים, הוא לא מסגל לאהב באמת את היהודים, ועל ידי שנאה זה את זה באהבת חנם, תחיש לנו את נאלתנו ותכנה לנו במהרה את בית מקדשנו שחרב בעוון שנאת חנם, ושם נעלה ונראה לפניך עם קרבנות תודה על נאלתנו ועל פדות נפשנו אמן סלה.

"זכריו מתוק להבי"

איך פטירת יוסף לפני אחיו היתה תקון למה שהוא נהג ברבנות עליהם?

הפתרון לחידה מונח בתוכן גיליון זה. ניתן לשלוח את התשובה לכתובת האי-מייל: 7885595@gmail.com או בהודעה קולית בקו 'קול מתיקות': 073-313-4395. בצירוף ש.ם, כתובת וטלפון

לומר להם: אני יודע שה' הוא זה שהביא אותי לכאן, ומחל להם.

כי בזה שהם לחמו על בנימין בכל כחם ולא רצו בשום אופן להשאיר אותו במצרים, מתברר שהם לא רוצים לחזור על הטעות שפקרו את יוסף, שכן בנימין גם הוא בנה של רחל אמו, וכעת נפר היטב שאינם מותירים עליו, ובכך הם עשו תשובת המושקל. לכן יוסף אמר להם: "ועתה אל תעצבו... כי מכתתם אתי הנה כי למחיה שלחתי אלקים לפניכם", וכינו ששלחתי אתם על בנימין בכל כחם, אתם יקיים מעוון המכירה.

שלמות התשובה

כי כשאדם מודה ומתנדב על טעויותיו, נמחלים לו עוונותיו, ואדרבה, התשובה הזאת גורמת לו שלמות, וכמו שפאשר יהודה עמד להתברך מייעקב, הוא פחד מאד שיעקב לא יוכיח אותו על מעשה תמר, אבל יעקב מיד אמר לו: "יהודה אתה יודך אחיה", תחלתך בהודאה וסוףך בהודאה, שפינו שיהודה הודה והתנדב על טעויותיו, זו שלמותו.

מכאן לומדים את הכח של תשובת המושקל, שפדי לתקן את החטאים, יש לעמד באותו נסיון שבו אדם נפל. ותוכחת "אני יוסף" שיקת אצל כל אדם שפקבל תוכחה בחייו מבני ביתו או מילדיו או מהוריו או מחבריו, ועליו ללמד מיהודה ולקחת ערבות על מעשיו ולא לשוב על טעויותיו. וכל אהד יתחזק להזהר שלא לפגע ושללא לצער שום יהודי, וה' הטוב יכפר על כל מה שאדם נכשל בזה החליש את דעת הזולת, אמן.

בפרשה שעברה יהודה דורש מיוסף בכל תקף להשיב אליו את בנימין, ומנמוק את דרישתו, מפני שהוא קבל עליו ערבות להשיב בשלום את בנימין לאביו, והדבר מעורר מאד את הלב, שכן כל אדם שפא לעולם, הוא ערב להשיב את נשמתו בשלום אל ה' ללא חטא ועוון, ולכן פאשר אפא פהו ברדלא ה'ה לומד את הפסוקים הללו, הוא ה'ה בוכה, כי זכר את הערבות שיש לכל אהד מאתנו בהתחייבות לה'.

ואת הלמוד הזה לומדים מהשבטים שהיו קדושים ושרפים רמי מעלה, וכאשר יהודה לחם על בנימין, הוא פון בכל טענותיו נגד יוסף לעשות חשבון נפש על מעשיו שעשה מעודו, כי הבין שזה שבנימין לא חוזר לאביו, זה מאבד לו את כל עולמו הנה והפא, שכן לקח ערבות עליו על ידי נדוי בזה ובפא, והבין שהמצב הזה שהוא עומד להפסיד את עולמו, מחיב אותו לערף חשבון נפש על מעשיו, מדוע פאה לו הצרה הגדולה הזאת.

תשובה בלי פשרות

ולכן פאשר יהודה דבר עם יוסף, הוא לא השאיר שום אפשרות להשאיר את בנימין במצרים, ואפילו ה'ה מוכן ללחם על פה ולהחריב את כל מצרים, פמו שמובא במדרש שהוא שלח את נפתלי לספר את פל הרחובות של מצרים כדי להחריב אותה, וכשיוסף ראה פמה הוא מתעקש להשיב את בנימין בלי שום פשרות, אז הוא התגלה אליו ואמר לאחיו 'אני יוסף', והוסיף

המושקל מתיקות הניסים

נעימה ואמר: תבטיח לקב"ה, שפאשר הוא יביא לי ימים שמחים, אתה תדע לשמח בהם ותהיה עסוק בימים פאלו רק להודות לו, וגם אם יהיו לי עגמות נפש, לא תפסיק לשמח בטוב שהוא עושה לי.

'אבל', הוסיף הרב ואמר: אל תחכה לימים שהקב"ה יחפו לי את הילדים כדי לשמח ולהודות לו, אלא כבר עכשו תראה לה' שאתה יודע להעריך את הטוב שהוא נתן לי שיש לי משפחה מרבת ילדים וכלם בריאים ברוך ה', תן לה' תודה והוא ישיב לי בקבל פכלים.

הדברים האירו את עיני, הודיתי לרב ויצאתי מפתח ביתו מחזק מאד. מיד בצאתי, פי החל למלמל מלים ושירים של הודאה לה' שנבעו מלבי, התחלתי להרגיש פמה טוב שיש לי אשה וילדים בריאים, מה שלא ידעתי עד עתה להעריך, אלא הייתי רק מתבונן בצער ששנים מילדי הנזקקים לשדוך עוד לא נשואים.

מיד כשהגעתי הביתה, בני הצעיר מבין השנים שנוזקים לשדוך, שלא ידע בכלל מה שעברתי, האיץ בי לבוא אתו לתפלת מעריב, האמת שהייתי מתש, אבל דוקא לכן התחזקתי לצאת לתפלה, כדי שלא אפסיד תפלה במנון. התפלה שלי באותו ערב

היתה שונה מכל תפלותי עד אותו ערב, ידעתי לבקש סליחה מהקב"ה על שעד היום הרביתי להתמרמר, שהדבר גובל בכפיית טובה, והרביתי להודות לה' בתפלותי על הטוב שהוא גומל עמי.

לאחר התפלה, נגש אלי יהודי מבגר שאינו מפר בשכונה ובקש לשוחח אתי, עמדנו מחוץ לבית המדרש ושם הוא אמר לי: ראיתי את הבן שלך מתפלל כל כך יפה, אולי אפשר להציע לו שדוך? 'בשמחה' השבתי.

הוא הציע לשדוך את נכדתו, אך מכיון שבני זה היה יותר צעיר מהגיל של השדוך הזה, ההצעה עברה לאחיו הגדול יותר ואכן, בשעה טובה ומצלחת השדוך עלה יפה והחתנה התקיימה ברב שמחה. לאחר השבע ברכות, הפלה הציעה את חברתה לבני שהתפלל אתי באותו ערב וגם השדוך הזה הצליח ועלה יפה, והעקר שאני השתדלתי לקיים את הבטחתי, ובכל הימים השמחים הללו שפרוים בשדוים של בני, ובפרט בימי החתנה, שמחתי והודיתי לה' ונוהרתי שלא לזכור על שום דבר.

תקותי, שיהיו דברי תועלת הכלל, ונוקה כלנו לשמח ולהודות תמיד לה', שזהו סוד ההצלחה.

פנחס ב. בית שמש

ת.ד 102 בני ברק | פקס : 03-5055919
9139191@gmail.com

דבר מלאמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת ויחי תשפ"ד שנה י | גליון מס' 514

פתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

עגית אמן - חלק מהברכה

לעגית אמן אחר ברכה יש כידוע מעמד מיוחד, בכך שהיא אינה שבח העומד בפני עצמו, אלא היא חלק בלתי נפרד מהברכה. אף שהברכה והאמן נאמרות מפי שני אנשים, בפעל הן שני חלקים של אותו שבח; את החלק הראשון אומר המברך, ואלו את החלק השני משלים העונה אמן. ענין זה עולה מפמה סגיות הלכתיות, והוא הסבה המרכזית לחובת המברך להתאמץ ולדאג שברכתו תענה באמן.

אף אמנם כי אין דרכי במאמרים אלו לעסק בברור ולבון נושאים הלכתיים, מכל מקום לא אפגע מלהביא בענין זה את דבריו הברורים של רש"י בפרושו למסכת ברכות (מז א ד"ה עד): "אף עגית אמן מן הברכה היא", וכן נפסק הלכה למעשה בשלחן ערוך (או"ח קסז טז, ע"פ משנ"ב שם ס"ק פה).

אף הסבא מחיבת שעגית אמן תחשב חלק מהברכה; שהרי תבת 'אמן', במשמעותה הפשוטה - 'אמת', אין לה כל משמעות מבלי שתתחבר לדברים שנאמרו לפנייה. לאמר: 'האמן' מאמתת ומאשרת את דברי הברכה, ומשתיה נוצרת ברכה שלמה.

כמו כן אף מההלכה היחודית, שיש להסמיה את עגית האמן לברכה מבלי שהיה הפסק ביניהן, אפשר ללמד כי אין הן אלא שבח אחד מאחד, ועל כן יש להסמיכן זו לזו.

ואם עדין אנו זקוקים לאשור נוסף, נוכל אף למצוא לך סמך מפסוק מפרש (תהלים לד ד): "גדלו לה' אתי ונרוממה שמו יחדו", שפרושו הוא, שהמברך קורא לסובבים אותו: "גדלו לה' אתי" בעגית אמן אחר הברכה, ובכך נרוממו יחדו בברכה משלמת (ראה ברכות מה א). מפרש כאן כי ברכה משלמת נאמרת רק באפן של "נרוממה שמו יחדו" - באמן. לאמר: מבלי האמן הברכה אינה משלמת, היא ברכה חסרה!

אנו מחלים תמיד שתפלותינו ובקשותינו תתקיימה בשלמות, וכפי שאנו מבטאים בגסח הברכות: "ברכה שלמה", "גאלה שלמה"; "רפואה שלמה". אם כן, עלינו לדאוג שברכתנו תהיה שלמה, בכך שנודא לפני כל ברכה שיש משהו שיענה אחרינו אמן. ויהי רצון שבזכות כך ישלח הקדוש ברוך הוא רפואה שלמה לכל החולים והפצועים, גאלה שלמה לכל השבויים, וברכה שלמה בכל מעשי ימינו, אמן ואמן.

בקריאת ונרוממה שמו יחדו.
שבת שלום,
יצחק אייזיק ווייס

פניני תפלה בפרשה

פניני תפלה בפרשה

'תעלא בעדניה' בעבודת ה'

"ויאמר השבעה לי וישבע לו וישתחו ישראל על ראש המטה" (מז לא)

רש"י מפרש (ע"פ מגלה טז ב) שאחר שנשבע יוסף לאביו לקיים את בקשתו, בקש יעקב להביע לפניו את תודתו, בכך שהשתחוה לכבוד מלכותו, וכפי שאומר הפתגם: "תעלא בעדניה סגיד לה" [שויעל בזמנו - השתחוה לו].

בעל ה'תשובות והנהגות' מביא שבפתגם זה טמון רמז נפלא: לעתים נופלת על האדם הארה מרומם, והוא חש גלבו רגשות התעוררות לעבודת ה'. עליו לדעת כי בזמן זה מצוי הוא בבחינה של "תעלא בעדניה" - משמים זמנו לפניו עת רצון. על כן בל יחמיץ חלילה את ההזדמנות שנתנה לו, אלא יתעורר לנצלה לשפית שיה לפני ה' ולהתקרב אליו, ומתוך כך יזכה לעורר על עצמו רחמים רובים (טעם ודעת).

לעשות רצון צדיק

"ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמרי בחרבי ובקשתי" (מח כב)

את המלים "בחרבי ובקשתי" תרגם אונקלוס: "בצלותי ובבעותי". לכאורה "צלותי ובעותי" - שתיהן תבות שמשמעותן תפלה, ומדוע לא היה די בהזכרת אחת מהן?

פרש רבי משה חיים אפרים מסדילקוב:

תבת "צלותי" היא אכן לשון תפלה, אולם תבת "בעותי" אינה אלא לשון רצון, כלשון השגורה בש"ס: "אבעת אימא", שמשמעותה: אם תרצה אמר. בכך כון יעקב

שפעמים עשה הקדוש ברוך הוא רצונו אף מבלי שיתפלל אליו, כפתיב (תהלים קמה יט): "רצון יראיו יעשה" (דגל מחנה אפרים).

מכך שדמו חכמים את התפלה לחרב וקשת, למד האבני נזר שעל המתפלל להשקיע את עקר כחו בהכנה לתפלה. כפי שאת החרב והקשת מורקים ומכינים במשך זמן רב, ואלו השמוש בהם קצר ותכליתי (פרדס יוסף בחקתי).

גדרה של 'עת צרה'

"לישועתך קויתי ה'" (מט יח)

על הגר"ז מבריסק העידו שכאשר היו באים להנעץ עמו, היה רגיל תוך כדי דבורו למלמל דברי תפלה, ובפרט היה שגור בפיו הפסוק: "לישועתך קויתי ה'".

אמר על כך רבי טימטון פנקוס:

ההנחה הפשוטה והנכונה היא, שהנהגתו זו של הגר"ז נבעה מכת דבקותו בה'. אולם נראה שישוד נוסף הניחה אותו בהנהגתו: שהנה הרמב"ן (בהשגותיו לטה"מ עשה ה) מצדד לומר, שהגם שלדעתו אין חובה מדאורייתא להתפלל בכל יום, אלא מדרבנן בלבד, מכל מקום בעת צרה ישנה מצוה מדאורייתא לפנות אל ה' ולהתפלל אליו. גדרה המדקדק של "עת צרה" אינו ברור, ואפשר שבשגל גדל אחריותו וחדדתו שלא לסטות מן האמת, כל עת שבה נדרש להעניק מעצתו לזולתו, היתה בעבור הגר"ז בגדר "עת צרה". וכיון שלדעת הרמב"ן בשעה זו מחיב האדם להתפלל, לפיכך היה מקפיד לבקש בה: "לישועתך קויתי ה'" (שערים בתפלה עמ' לא).

המחלה נעלמה לחלוטין

בדיקות שגרתיות, ומשהגיעו התוצאות פלט הלה קריאת הפתעה. סוף סוף, לאחר תקופה ארוכה של החמרה התגלו סימנים מעודדים של בלימה!

ואכן מיום זה ואילך החל האיש לחוש הקלה, אט אט החלו הפאבים והסימפטומים הקשים להרפות מגופו, וכעבר חודשים אחדים פסקו לחלוטין.

אמנם, הבדיקות שעבר לאחר מכן הצביעו כי המחלה עדין מקננת בגופו, אך פיון שתופעותיה פסקו ממנו לחלוטין לא הטרדה אותו עבדה זו יתר על המידה. הוא שב לתפקד כאחד האדם ואט אט הלך זכרון המחלה ונשכח ממנו.

שלוש עשרה השנים שחלפו מאז הצליחו להקהות ממנו במעט את אותה קבלה שקבל בימי חליו, שוב הוא מצא עצמו מברך לעתים את ברכת "אשר יצר" בחפזון, כמו רבים אחרים, ואף התזכרת לא אחרה מלבוא.

המחלה שבה ותקפה אותו במלוא עצמתה, יחד עמה שבו היסורים והפאבים האמיים. הפעם החליט לפנות לאחד הפרופסורים הגדולים בתחום, המשמש כמנהל מחלקת גסטרו באחד מבתי החולים הנחשבים במרכז הארץ. אלא שהרבה מדי לא היה לו לחדש, אף הוא פקודמו הודיע לאברך כי אין כל תרופה למחלתו. נתן אולי להקל בידת מה על הפאבים, אך לא למנע מהם לשוב ולהופיע.

לתזכרת חזקה מאז הוא לא היה זקוק. גם הפעם החליט לא להפגע למצבו, ולצד ציות להוראות הרופא, שב והתחזק שנית בברכת "אשר יצר", וגם בברכת "רפאנו".

גם הפעם זמן מה לאחר מכן נעלמו הסימפטומים כלא היו. אלא שאם לא די בכך, בבדיקה החוזרת שבצע, הפתע הפרופסור לגלות כי בנגוד לעבר, הפעם המעים נרפאו לחלוטין.

הפרופסור סרב להאמין לנתונים שהנחו על שלחנו. הוא היה בטוח כי תקלה עלומה גרמה לתוצאות החיוביות של הבדיקות. בהוראתו נעשו לאותו אברך בדיקות מקיפות ומעמיקות יותר, כדי להבין את המצב לאשורו. ואולם לתדהמת הכל, הבדיקות פלן הצביעו כי המחלה פרוחה ונעלמה מגופו מדרך בלתי מסברת, דבר שהכל הסכימו כי הוא מגדר כנס של ממש.

"הנה כי כן", סכם האברך את ספורו, "נוכחתי לראות כי הכת הגדול ביותר לרפוי מכאובים נתון בידי האדם עצמו. אם רק יקבל על עצמו להתחזק ולתקן את הטעויות, הרי שישועתו מבטחת לו מן השמים, מידיו של רופא כל בשר ומפליא לעשות".

ברכי נפשי, וישלח עמי תנה

ביותר הפוגעות באפן משמעותי בתפקוד היומיומי של החולים. במקרים רבים עלולה התפרצות המחלה להביא לאשפוז ממש, ולעתים אף מצריכה נחות קשה של כריתת המעי הגס.

כאשר מידענו, אברך תלמיד חכם ומרביץ תורה לרבים, סבל מבעיות קשות במעים, הוא חשב כי מדבר בתופעה חולפת, אך משנזקפו הימים ובמצבו לא חל שפור, פנה האברך לרופא. לאחר סדרת בדיקות מקיפות הכריע הרופא: "חלית בקוליטיס".

"בדרך הטבע", הסביר הרופא, "אין דרך להרפא באפן מחלט ממחלה זו. עליך ללמוד לחיות עם המחלה ולהתכונן להתמודדות הצפויה לך לאורך כל ימי חייך. יש תקופות של התלקחות - שבהן המחלה פעילה, ויש תקופות של רגיעה - שבהן המחלה פעילה פחות. התרופות שאתן לך מקלות את התופעות שמחלה זה גורמת, אך אינן מרפאות".

אלא שלמידענו, שנחן במדה רבה של אמונה, לא היה בקביעה נחרצת זו כדי לערער את אמונתו. לרגע הוא לא התכונן לקבל את תחזיותיהם השחרות של הרופאים ולהפגע לתכתובי הטבע.

"השם יתברך הוא הרופא הגדול ביותר" - הרהר האברך בלבו, "התרופה לכל מחלה נתונה בידיו, עלי מטל רק לתקן את הטעויות ולהתחזק בדברים הטעונים שאם חזוק, בודאי ישלח לי הקדוש ברוך הוא את עזרו מעל וירפאני ברפואה שלמה".

מוכן מאלי ש האברך לא מנע את עצמו מקבלת המלצות הרופאים לאמץ מעתה הרגלי חיים חדשים כדי אטה טבעונית ושנוי מהותי של הרגלי התזונה. הוא גם הקפיד על נטילת התרופות שקבל לדכוי תסמיני המחלה, אולם עם זאת הוא פשפש במוחו ותר אחר דבר משמעותי ורחני שבו יוכל להתחזק.

לאחר התיעצות עם רבותיו החליט להתחזק בהודיה לה' בברכת "אשר יצר", על ידי אמירתה בכונה יתרה ומתוך הכתב.

גם כאשר נכשל פעם או פעמים - הוא לא נכנע, אלא המשיך לאחז בקבלתו ללא רפיון, ומיום ליום חש כיצד הוא מגלה רבדים נוספים בעמקה של ברכה נפלאה זו, וכי רגשות התודה לקדוש ברוך הוא גאות בקרבו יותר ויותר.

תקופת מה חלפה, מידענו נגש לרופא לבצוע

רבות כבר נכתב ונאמר על סגלתה המיוחדת של ברכת "אשר יצר" לרפואה ולישועה. הספור המפלא שלפנינו יוכל להוות דגמה חיה לישועות העצומות הנגרמות על ידי סגלה זו:

"קוליטיס", מלה שלרובנו אינה מפרת, אך עבור לא מעט אנשים היא מסמלת סיוט אים ונורא. מחלה זו אשר הרופאים נלאו

שלוש עשרה השנים שחלפו מאז הצליחו להקהות ממנו במעט את אותה קבלה שקבל בימי חליו, שוב הוא מצא עצמו מברך לעתים את ברכת "אשר יצר" בחפזון, כמו רבים אחרים, ואף התזכרת לא אחרה מלבוא.

מלמצא לה תרופה, ואף לא אתרו עדין שום גורם שיכול להסביר את הגורם להופעתה.

אם כל בעית מעים ידועה כגורמת סבל רב, לאלו המפירים את הסימפטומים של מחלת הקוליטיס ומודעים לכאבים וליסורים הבאים בעקבותיה, הזכרת שמה בלבד גורמת לצמרמרת.

מחלת הקוליטיס היא דלקת הנגרמת דוקא על ידי מערכת החסון האמורה בדרך כלל להגן על גופנו. דלקת זו פוגעת ברקמות המעי הגס וגורמת להתקפי כאבים עזים, המלווים בתופעות לואי קשות

עניית אמן - חלק מהברכה

מנהג חסידים ואנשי מעשה

יש חסידים ואנשי מעשה המשתדלים להמתין מלבדך עד שידמון לפנייהם מי שיענה אמן על ברכותיהם, וכך יזכו לברך ברכה שלמה.

באורים והערות:

אחר ברכתו. ובעודו חוכך בדעתו מה לעשות נשמעה דפיקה על הדלת, ובפתח עמד אחד מבני הישיבה שבקש לעין בספר שהיה בביתו. הגר"ח שמח שהזדמן לו מי שיענה אמן אחר ברכתו, והוא אכן ברח לפניו והלה ענה אחריו אמן. כשפגש הגר"ח לאחר מכן את אותו בחור והתענין על הסגיה שבעטיה בא לביתו לעין באותו ספר, התפלא הבחור על השאלה, ואמר כי לא הגיע כלל לבית רבו. באותה שעה הבינו כי נשלח לגר"ח מלאך משמים בדמות בחור כדי שיענה אמן על ברכת המזון שלו. ה'מנחיל אמונה' מוסיף וכותב שלמרות שיתכן שהגר"ח פנה בטעות לבחור אחר, ולא לזה שהזדמן לביתו, "ומי שיסבר כן לא אחליט עליו שאין לו אמונת חכמים", עם כל זאת יש מקור לומר שירד מלאך מן השמים כדי לענות אמן אחר ברכת הגר"ח, לפי שענין עניית אמן מפי המלאכים כבר הזכרה בספר 'קב הישר' (פרק צו), וזה לשונו: "וזה פשוט שבכל מצוה ומצוה שאדם עושה גולדים ונבראים מלאכים קדושים ממנה, ולכן הן נקראים 'מחנה' של מצוה זו. ובכל מצוה שמברכים עליה מתאספים אליה אותן המלאכים, ועומדים סביבות המברך ושומעים הברכה ועונים אמן. ורמז לדבר: 'מלאך' הוא בגימטריה 'אמן'. וראה בספר 'שאל אביך ויגדך' (ח"א עמ' פז). שרבי שלום שבדרון שמע פעין מעשה זה מגאב"ד ירושלים רבי זעליג ראובן בענינים, שהיה תלמיד ישיבת וולוז'ין בזמן הנצי"ב, ושם כתוב שהיה זה מלאך מן השמים. אף בספר 'רבי ועלול' (עמ' 351) מספר על רבי זאב איידלמן כי בעקבות מעשה זה והנס שנעשה לגר"ח, הקפיד אף הוא שלא לברך מבלי שיש מי שיענה אמן אחר ברכתו, ואף היה ממתיין זמן רב לשם כך.

בספר 'ברכת אברהם' (ברכות מז א) באר כי מנהגו של הגר"ח מוולוז'ין שלא לברך מבלי שיהיה מי שיענה אחריו אמן אחר ברכתו, נבע משום שחשש לדעת הפוסקים שעניית אמן היא חלק מהברכה, ועל המברך לצאת ידי חובתו באמן שעונים על ברכתו, דעה שאף רבו הגר"א הסכים עמה ('באור הגר"א' או"ח קסז; דרכי נעים ברכות מז א). מתוך כך הקפיד הגר"ח שבעת הברכה יהיה מי שיענה אמן אחר ברכתו, ובכך שכח לצאת ידי חובת עניית אמן, היתה בידו ברכה שלמה.

יש לציין כי מלבד ענין השלמת הברכה בעניית אמן, יש חיוב לברך בקול כדי לא לגזל מהשומעים את מצות עניית אמן. ככתוב בספר חסידים (תתכ, והבאו דברי ב'באור הלכה' קלט ו), שאדם המברך בלחש, גוזל מן הצבור את מצות עניית אמן שישלכו לענות. וכתב בספר 'שתי ידות' (דף חיים' דף ל ע"ב) שפישם שהשומע ברכה ונמנע מלענות אמן נענש על כך בחמרה (ראה זהר וילף רפה ב), כך המברך בלחש וגורם בכך שלא יענו אמן "הענש הראוי למי שאינו עונה אמן - ראוי לו".

בספר 'סוד ושרש העבודה' (שער האשמרת פרק י) כתב שלגדל מעלתה של ברכה הנענית באמן "מן הנכון שיאהר האדם להשמיע ברכותיו כל מה דאפשר בפני אחרים, כדי שיענו אמן אחר הברכה". הרב מפולונסק, רבי צבי יחזקאל מיכלזון, מעיד במכתבו הנדפס בספר 'אהל יצחק' (בהערה לאות מעו) שזקנו הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג העיד על עצמו לפני פטירתו, כי הקפיד תמיד שלא לברך ברכות המצוות או ברכות הנהנין כי אם בפני מי שיענה אחריו אמן, והסביר: "באמירת ברכה נברא מלאך, ולא תשלם יצירתו רק באמירת אמן". באותו מעמד הוסיף הר"ש וספר כי פעם בהיותו בדרך הדרך לברך ברכת "אשר יצר" ולא מצא מי שיענה אחריו אמן, והצטער מאד על כך. לפתע יצאו שני אנשים מן היער, והוא ברח בפניהם, "והם ענו אמן במתיקות ובהתלהבות, ובא ענן וינטלם וינשאם ולא נראו עוד". מפי הבין כי היו הם מלאכי מרום שנשלחו אליו כדי לענות אמן אחר ברכתו. בכך הסביר הר"ש באותו מעמד את לשון הכתוב באיוב (כ"ג יג): "והוא באחד ומי ישיבנו ונפשו אותה ויעש", אשר בנסח תפלות ראש השנה אנו מסיימים אותו במלים "נורא וקדוש": כאמור, עניית אמן משלימה את המלאך הנברא כתוצאה מאמירת הברכה. אם כן, מה יעשה אדם שנאלץ לשבת ביד בביתו או שהוא הולך לבד בדרך ואין מי שיענה אחריו אמן? על כך אומר הכתוב: "והוא באחד" - כאשר האדם מברך ביחידות, ומי שייכנו" - ואין מי שיענה אחריו אמן, אזי אם "ונפשו אותה" אם הוא משתוקק שברכתו תשלם בעניית אמן, כי אז "ויעש" - נורא וקדוש" - יש בידו לחולל נוראות בכך שישלחו לו מלאך מן השמים, שיענה אמן להשלים את ברכתו. וראה בשו"ת 'תשובה מאהבה' (ח"ב סי' ריד) שאף הוא הביא פעין פרוש זה, בשם הר"ש, ואולם ב'בגד' ישע' (קסז לג) הביא פעין פרוש זה בשם האר"י הק'.

אף על רבי חיים מוולוז'ין מעידים כי הקפיד שלא לברך שום ברכה אם אין מי שיענה אחריו אמן. בספר 'מנחיל אמונה' (אות יד) כותב המחבר רבי יהודה ליב ראגאלין, תלמיד הנצי"ב, כי בלומדו בישיבת וולוז'ין העיד בפניו נכדו של רבי חיים מוולוז'ין, שזקנו היה מקפיד להמתין מלבדך עד שיהיה מי שיענה אמן אחריו. וספר לו שפעם בעת שעמד זקנו לברך ברכת המזון, הבחין שאין מי שיענה אמן

אגרת אמונים

מכתב מקורא נאמן

לכבוד מערכת 'וכל מאמינים',

ברכת ה' עליכם!

במדור 'פתחו שערים' בגליון שיצא לאור בפרשת תולדות שנה זו, באר אחי היקר הרב יעקב דב שליט"א, נשיא בני אמונים, (ע"פ דברי הפלי יקר' על אתר) כי אחיות יעקב היתה כסימן והכרזה שעתיד הוא להקפיד באופן מיוחד על המצוות שאדם דש בעקביו, ולכן נקרא שמו עליו. והוסיף כי אכן מצאנו בדברי הקדמונים כי השם "יעקב" הוא בגימטריה פעמים אמן, שגמינת כפידוע עם המצוות שאדם דש בעקביו.

חשבתיו להוסיף ולבאר סבה נוספת לעבדה שאמן נרמזה בשם יעקב: על הפסוק (בראשית כה כא): "ויעתר יצחק לה' לנכח אשתו כי עקרה היא", פרש הדברי ישראל ממוז'יץ כי רבקה לא התפללה בעצמה, אלא רק עמדה לנכח יצחק שהעיתר בזוית החדר, וענתה אחריו אמן. ויש לומר כי לפי שיעקב נולד מכת עניית אמן של רבקה, נרמזה האמן בשמו.

בברכה נאמנה,

הרב אהרן צבי מרמורשטיין - בני ברק

נתן לשלח מכתבים לפקס שמספרו 08-9746102 או לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

אמן תלויה באויר...

בזרזות, ומשוכנסה למטבח הפתעה לראות שאחיה אינו ממתין שם כהרגלו. היא הכינה לעצמה שתיה ופנתה לחפש את החברותא, אלא שלחודתה גלתה שהוא פשוט איננו.

הוא לא היה בחדרו, גם לא בחדרים אחרים. גם בגנה הסמוכה שבה אהב להשתובב, הוא לא היה. הדאגה החלה לכרסם בלבה, אולם בטרם פנתה להעיר את הוריה נזכרה לפתע בגג... בזמן האחרון היא שמה לב ששטחו הריק של הגג הסמוך לביתם מעורר ענין באחיה הקטן.

טפסה הנערה במהירות לקומה השניה, הביטה מבעד לחלון החדר אל הגג הריק, ומשלא הבחינה בדבר קראה בגלה: "אברמי, איפה אתה???" לשמחתה נענה קול עמום מפנת הגג: "אני כאן..."

היא השתלשלה מבעד לחלון אל הגג ורצה בבעתה לכוון שממנו נשמע הקול. לחודתה הבחינה מייד בזוג ידים קטנות מרות... מבט קל הספיק לה כדי להבין את הסכנה הנוראה; אברמי עמד מבעת מעבר למעקה הגג, אוחז בצד החיצוני של המעקה בשארית כחותיו, ורגליו נשענות בקשי על יזי שבלט מתחת למעקה.

הנערה גלתה תושייה, ובחסדי שמים, בכחות לא לה הצליחה למשוך את אברמי בחזרה אל הגג והתמוטטה לצדו באין אונים. דקות ארוכות חלפו עד שהתאוששה... מן הצד עמד אברמי הקטן והביט בה בעינים משפלות מבושה, ולפתע מהר ונכנס לבית. עד מהרה הוא הציץ מבעד לחלון הפונה אל הגג כשכוס השתיה שפכר הספיקה להתקרר אחוזה בידו. "קחי את מה שהכנת", אמר הקטן ושמח בחייו שפשוט על פני אחותו הגדולה, "תברכי, ואני אענה אמן".

"ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם שהכל נהיה בדברו", הברכה קבלה עתה משמעות מיוחדת, ואברמי הקטן ענה אחריה "אמן" בדבקות.

נשמע מפי בעלי המעשה

שעת לפנות בקר חרפית בבית משפחת מ' הירושלמית. חלונות הבית שהיו מוגפים עקב הקור העז, מנעו מקריאות הצהלה שבקעו מעליית הגג לחדר בעדם. כן, איש מבני הבית שישנו בשלוח על מטתם לא שם לב לסכנה האימה שרחפה על ראשו של אברמי הקטן והשובב.

בני המשפחה כבר התרגלו להתרחשויות המפתיעות שהילד הקטן ספק להם מפעם לפעם, אך את מה שעולל באותו בקר הם לא העלו בדעתם.

זמן מה קדם לכן, בסמינר שבו לומדת בתם הגדולה נערכה פעילות חנוכית מקיפה על חשיבות אמירת הברכות ועניית אמן אחריהן. כמה בנות, ובהן הבת של אותה משפחה, הגדילו לעשות כאשר קבלו על עצמן בעקבות אותה פעילות קבלה מיוחדת, שלא לברך ברכה מבלי שמישהו יענה אמן אחריה. הן ידעו כי מדובר בקבלה לא פשוטה לישום, אך בכל זאת החליטו לקבל זאת על עצמן, לכל הפחות למשך תקופה מסוימת.

בני הבית ראו זאת כזכות לסייע לאחותם, וכך, במשך רב שעות היום עלה הדבר בידיהן בקלות יחסית. אך האתגר האמיתי היה בשעות הבקר המקדמות, כאשר מחמת הדרך הארצה מביתם לסמינר נאלצה הנערה לצאת מקדם מהבית, בשעה שלעתיים בני הבית עדין נמו את שנתם.

דוקא אז עמדה לה לעזר שובבותו של אברמי, שנהג להשכים קום בכל בקר. אברמי גאות בשמחה ואף בגאווה להצעתה של אחותו לשמש כ'חברותא' לברכותיה.

כן, בשעה מקדמת בכל בקר כבר היה אברמי נצב על משמרתו במטבח, ממתין לאחותו שתכין לעצמה כוס שתיה חמה, מקשיב בכבד ראש לברכתה, עונה אמן בשמחה וממשיך במשחקיו.

באותו בקר השכים אברמי קום בשעה מקדמת מהרגלו, הוא השתעמם וחפש אחר תעלול שטרם נסה לבצע... בטפשות ילדותית החליט לעבר מבעד חלון חדרו ששכן בקומה השניה של הבית, אל שטח הגג הריק הסמוך.

דקות ספורות לאחר מכן התעוררה הבכורה משנתה, התארגנה

מקום מנוחתו של המהר"ם א"ש באונגוואר [אושגורד] שבאוקראינה

מהר"ם א"ש כ"ד בטבת תרי"ב

רבי מאיר איזנשטטר נולד בשנת התק"ם בעיר איזנשטטר, לאביו רבי יהודה ליב. בילדותו למד תורה מפי אביו, ולאחר מכן מפי רבי רפאל מגלאגוב שהיה ד"ן באיזנשטטר. היה מראשוני תלמידי ה'חתי"ם סופר' בישיבה שפתח בעיר מטרסדורף, ובהמשך עבר עמו לפרשבורג.

כהן כרב בקהלות שונות, ובשנת תקצ"ה החל לכהן כרבה של אונגוואר, בה אף הקים ישיבה גדולה, שבה למדו מאות תלמידים, מהם היו לימים מחשובי רבני האגריה.

לאחר פטירת רבו ה'חתי"ם סופר' נחשב למנהיגה של יהדות האגריה, והמוני לומדים החלו להפנות אליו את שאלותיהם וספקותיהם, את חלקם הדפיס בשו"ת 'אמרי אש' שכתב.

נפטר ביום כ"ג בטבת תרי"ב בעיר אונגוואר, ובה מנוחתו כבוד. בעל הכתב סופר אמר עליו בהספדו: "הגאון מהר"ם היה גדול שבתלמידי אבא... מבחר שבבחי"ר גדולי תלמידיו, בתורה ובצדקות ובמדות כידוע". (דרשות כתב סופר [ירושלים תשמ"ח] עמ' קצט).

חמישה או שישה אנשים

בספר 'זכרון יהודה' שחבר רבי מנחם איזנשטטר, בנו של מהר"ם א"ש, הוא מעלה על הפתב 'הנהגות ישרות' שנהג אביו הגדול מדי יום, וכך הוא מתאר את הקפדתו לשמור ברכות השחר מפי המתפללים כדי לענות אחריהן אמן (מהד' אונגוואר תרכ"ח, דף יח ע"ב):

"הלך לבית הכנסת או לבית המדרש מעטף בציצית ומכתר בתפליו, ואמרו לפניו חמישה או שישה אנשים ברכות השחר, והיה עונה אחריהם אמן כדי להשלים צדי"ק אמנים".

דיבורים טובים

שבועון הילדים של 'משמרת השלום'

הנושא:

לומדים איך לדבר

מס' 11

פר' ויחי
תשפ"ד

מה שהתורה אומרת

הוא לא יפגש אותנו יותר – אז
מה?

"סוף סוף יענקי נסע!" אביגדור צעד לחידור בעליזות. היום לא יפגש את יענקי בכתה! למה זה כל כך שמח אותו?

יוסי, החבר הכי טוב של אביגדור, שחק עם יענקי לאחרונה יותר מדי, וכמעט שכח ממנו. זה היה ממש לא נעים לאביגדור שהחבר היחיד שלו מעדיף את

יענקי ושוכח אותו בצד. והנה - לפני כמה ימים, יענקי ספר שהוא עובר לחו"ל! כן, הוא טס לגור באמריקה, וממילא מפסיק להגיע לחידור. והנה הגיע היום הראשון בו יענקי כבר שוכח לו הרחק הרחק מעבר לים! יוסי יהיה רק 'שלו', כמה טוב...

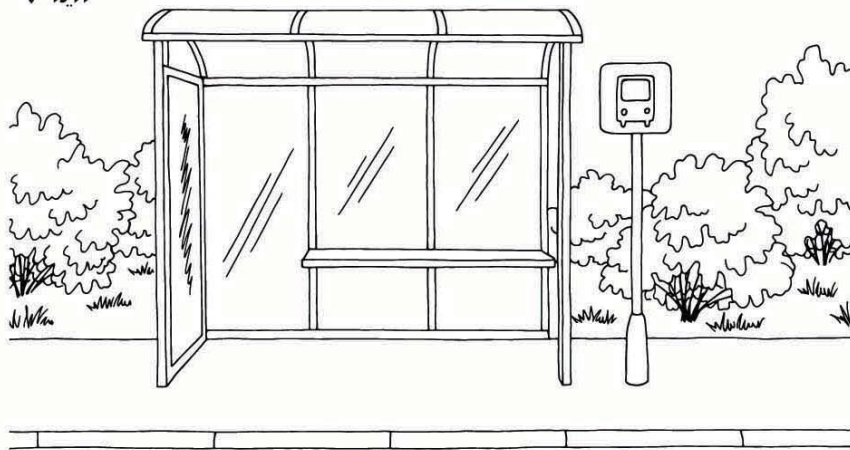
כשהגיע אביגדור לכתה, פגש את יוסי. הוא היה נראה עצבני. "מה קרה?" שאל אביגדור. "אכפת לך שיענקי לא יגיע יותר?" יוסי הנהן בפה קמוץ. אביגדור

היום אחרי התפלה, שוב נלמד את ההלכה היומית של שמירת הלשון, כי הלכות התורה הן אלו שמאירות לנו את הדרך! כלם לשבת במקומות..."

לאחר התפלה אמר המלמד:

בחברת האוטובוסים, בקו 34, עובד לוי הנהג. לוי הוא נהג מסור ביותר העושה מלאכתו נאמנה. יום אחד חשב לוי: 'המסלול של קו 34 ארך ומסרב כל כך! הנוסעים מתעייפים, והאוטובוס מבזבז הרבה דלק! היה טוב יותר אם הייתי נכנס ברחוב החמניות ופונה שמאלה, אחר כך מדלג על התחנה ברחוב הארן שממילא אף אחד לא עולה בה, וככה הנסיעה יכולה להיות קצרה וחלקה יותר!'

חשב ועשה.
כמה ימים נסע לוי במסלול המקצר שהוא המציא, והיה מרצה: הנה, הנוסעים מגיעים מהר

יותר למחוז חפצם, ואפלו חברת האוטובוסים חוסכת דלק... אך לפתע קבל טלפון ממנהלי החברה: 'לוי! מה קרה לך? כבר כמה ימים לא עבר קו 34 ברחוב הארן! באותו רגע, נבוכ לוי. הוא נזכר, שבעצם לא משנה כמה הוא חכם או מבין או יודע. הוא כאן בשביל לעשות את המסלול שקבעו האחראים עליו. אי אפשר שכל נהג יחליט לבד את דרכו... יש מישהו שתכנן את כל המסלולים וחשב על כל תחנה ותחנה...

גם אנחנו, ילדים, קבלנו הגה! אמר המלמד.

הסתכלנו על הידים ולא ראינו שום דבר...

לא, לא הגה בידי, אלא בפה! כן, בפה שלנו אנחנו כאלו 'נוסעים' לכל מיני מקומות ובכל מיני דרכים. לא כל אחד יכול להחליט מהו המסלול הטוב ביותר. יש רק אחת שבחרה בשביל הפה

חשב לעצמו: 'זאת ההזדמנות

שלי, שהוא ידע את האמת על

יענקי, ולא יתגעגע אליו כל כך! שיבין

שאני חבר 'שוה' הרבה יותר!'

"אני לא מבין מה כל כך התלהבת מיענקי", אמר

אביגדור ליוסי. "יענקי הזה עושה את עצמו חכם

ומבין גדול, כשאפלו לקרא הוא אינו יודע!"

יוסי פער פה גדול, המום: "למה נראה לך שהוא

לא יודע לקרא?"

אביגדור התכוון לספר לו הכל, אך בדיוק אז

התערב מוישי חברו בשיחה ואמר: "הי! לשון הרע!

זה לא יפה!"

אביגדור התרגז: "זה לא לשון

הרע! אתה

סתם אומר!

יענקי

באמריקה,

הוא לא

יפגש אותנו

יותר!"

מוישי

התעקש:

"זה כן לשון

הרע! מי

אמר לך שזה לא?"

ואביגדור ענה: "אני! סליחה, מי אמר לך שזה

כן לשון הרע?"

באותו רגע נכנס המלמד לכיתה. הוא קלט את

הדבורים האחרונים, הניח את ידיו על הכתפים של

שניהם ואמר: "שניכם צודקים! מוישי באמת אינו

מחליט מה לשון הרע, וגם אביגדור אינו מחליט

מה לא לשון הרע..."

כְּשֶׁהֵנָּה ג מְנַסֶּה לְהַחְלִיט לְבַד

המלמד פנה לכל הילדים שהיו בכיתה ואמר

בקול רם וברור: "ילדים יקרים! לא אני ולא

אתם מחליטים מה מתר ומה אסור לדבר. רק

אחת ואמרת לנו מהו לשון הרע ומה לא: התורה

הקדושה!

זכר פרשת וירא < כלוי יעקב ישעי, ת"ת דושינסקי, ירושלים > UCL

הקראתם
מתוך השבועון
בשולחן השבת?
 ספרו לנו בקו חברים
072-337-2212
 שלוחה 35,
 ואולי תזכו גם אתם
 בשי יוקרתי

אביגדור התביש
 מעצמו שחשב שזה
 בסדר... הוא החליט
 שמהיום, ישתדל
 באמת לשנן היטב את
 ההלכות.

ואם יתלבט או תהיה לו
 שאלה?
 נכון - יברר את ההלכה תחלה!
 רגע!

לדבר רק לפי ההלכה? זה נשמע קשה
ומסרב! אולי עדיף לשתק ודי?
מה דעתך?
 על כך נדבר בשבוע הבא!

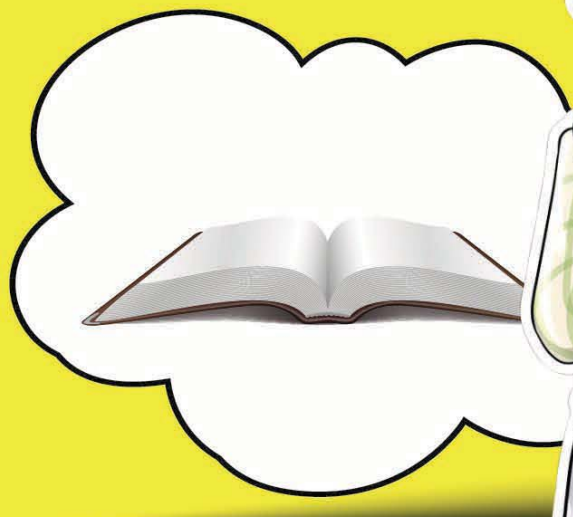
בינתיים - תחשב על מה שקראת...
 שבת שלום - משלם

שלנו את המסלול הטוב ביותר, ורק בו אנו צריכים
 לנסע. נו, מי זו שתראה לנו את הדרך? מי מלמדת
 אותנו איזה משפט הוא טוב ונכון ואיזה משפט
 הוא אסור ומסכן?
 התורה! - קראנו יחד.

יפה מאד! אז בואו נראה מה התורה אומרת לנו
 היום...
 ובאמרו כך, פתח המלמד את ספר הלכות
 שמירת הלשון במקום שבו הפסקנו אתמול,
 והקריא:

המדבר בגנותו של הזולת, עובר על אסור
 לשון הרע, אפלו אם דבריו אינם גורמים נזק או
 רעה לאיש... למשל, אסור לדבר על מישהו שגר
 בחו"ל, בטענה שמכיון שהוא גר רחוק הדבורים
 ממילא לא יפגעו בו והוא אף פעם לא ידע מכך...
 'אופס, זה בדיוק מה שקרה לי עם יוסי קדם...'
 קלט אביגדור. 'אז זה כן היה לשון הרע, ואני לא
 ידעתי!...'

ש"ת
משולם
 הלכה לשלחן השבת

נתי: "אני לא מבין מה
 שהסברת לי".
 דני (בלבו): "נתי פשוט
 לא קולט!"
 האם מתר לדני לספר
 לחברים שלנתי יש
 קליטה חלשה?

אסור
 לגנות את האדם ולומר
 שאין בו מעלות מסוימות, בתורה,
 בחכמה, בעשר ועוד.
 לדגמא: אין לומר "הוא אינו יודע
 ללמד..." "הוא אינו חכם..."
 וכדומה.

מתסו מיקס

עצור, עבודות בדרך!
כאן מתקנים את... עצמנו!

מטולום

ספרא
למוד ההלכה

טוביה
ראית טוב

אורי
זכירת השכר

אהרו
אחדות

רשנוני
לשון הרע

עוקץ
פתיי היצר

זיקוק
כעס

צייטה
פזיזות

רוצים לשמע יותר על משלם וחבריו, ועל חילי היצר הרע המסכנים? **הפנוסו לקו חברים 072-337-2212 שְלוּחָה 32**

אור החינוך

פְּרֻשַׁת וַיְחִי
י"ח בְּטִבֵּת תשפ"ד
גִּלְיוֹן תל"ה

מאוצרו של מורנו ורבנו רבי אשר זיע"א

לאורו נלך

אָנוּ, כְּבָנֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב שְׂרָה רַבֵּקָה רַחֵל וְלֵאָה, חַיִּיבִים לְהֶאֱמִין בְּאֱמוּנָה שְׁלֵמָה שְׂאִין שׁוּם פֶּחַ מְלַבְדּוֹ שְׂיִכּוּל לְפָגַע בָּנוּ אוֹ לְהִזְיֵק אוֹתָנוּ אֶפְלוּ פְחוּט הַשְּׁעֵרָה. וְאִם יִשְׁנוּ הַפְּחַד, הֲרִי זֶה מִשׁוּם שֶׁהַקֶּב"ה מְעוֹרָר אֶת הָאָדָם לִירֵא מִמֶּנּוּ יִתְבַּרַךְ וְאֲשֶׁר הַפְּחַד הָאֵל מְעַנֵּיק לְאָדָם שִׂמְחָה אֱמֵתִית וְאֲשֶׁר נִצְחֵי.

(אמרי אשר)

אור הפרשה לקח טוב מפרשת השבוע

שָׂאֲנוּ מִכִּירִים מֵהוּ רַע, אֵין מְתִיקוֹת לֵאל מְרִירוֹת לִפְנֵי כּוֹ, וְאִם אָדָם מְעוֹלָם לֹא טַעַם דְּבַר מֵר, וְכָל יָמָיו אֶכַל רַק דְּבָרִים מְתוּקִים - לֹא יִצְלִיחַ לְהִבְיֵן עַד כַּמָּה הוּא שְׂרוּי בְּטוֹב וְתַמִּיד מְתוּק לוֹ בְּפִיו.

וְתַהֲלִיךְ זֶה מִתְרַחֵשׁ גַּם עִם כָּל יְצִירָה בְּטַבַּע, שְׂכַאֲשֶׁר טוֹמְנִים גִּרְעִין חֲטָה בְּקִרְקַע, רַק אַחֲרֵי שֶׁהִיא נִרְקֶבֶת אִזּוּ הִיא מִתְחִילָה לְהִצְמִיחַ צְמִיחָה תְּדוּשָׁה. אֵין אִפְסוּא סְתִירָה בֵּין הַגְּלוּת לְגֵאֲלָה, וְאֵין לְחֹשֶׁב כִּי הַגְּלוּת הִיא הַפֶּחַד הַטּוֹב וּבִאָה עַל עַם יִשְׂרָאֵל כְּאִסּוֹן עִם חֲרַבָּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְלִמְעַשֶׂה הַגְּלוּת לֹא הִיְתָה צְרִיכָה לְהִיּוֹת. אֲלֹא הַגְּלוּת כְּמוֹ הַגְּאֲלָה - שְׁנֵיהֶם בְּאִים מֵאֵת הַבּוֹרָא יִתְבַּרַךְ, וְאֵין סְתִירָה בֵּינֵיהֶם, אֲלֹא הַגְּלוּת הַכְּרַחֲמִית כְּתַהֲלִיךְ מְקַדִּים לְתַהֲלִיךְ הַגְּאֲלָה שְׂאֲחֲרֵיהָ.

ב) הַסְּבָה הַשְּׂנִיָּה שֶׁהַמְהַר"ל מְפָרֵט עַל מִטְרַת הַגְּלוּת, הִיא טוֹבַת עִם יִשְׂרָאֵל עֲצָמוֹ. שֶׁהִי בְּגִלוּת מְצָרִים וְגַם עֲכָשׁוּ בְּגִלוּת הָאֲרֶכָה שְׂאֲנַחְנוּ שְׂרוּיִים בָּהּ זֶה קְרוֹב לְאֶלְפִים שְׁנָה, עִם יִשְׂרָאֵל מְקַבֵּל מְצִיאוֹת עֲצָמִית וְהוֹפֵךְ לְהִיּוֹת מִיַּחַד בֵּין כָּל עַמֵּי הָעוֹלָם.

וְכַמָּה נִכּוֹן הַדְּבָר אִם נִבִּיט בְּקוֹרוֹת עִם יִשְׂרָאֵל לְדוֹרוֹתָיו, שְׂבִכְכֵּל פַּעַם שֶׁהִיוּ יְהוּדִים שֶׁחֲשָׁבוּ שְׂכַדָּאֵי לָהֶם לְהַטְמִיעַ חֲלִילָה בֵּין הַגּוֹיִים, מִיַּד הַפְּנּוּ הִלְלוּ אֶת שְׂנֵאתָם כְּלַפְּיָהֶם וְהִזְכִּירוּ לְאוֹתָם אֶת יְהוּדוּתָם. כִּי הִיָּה בְּשָׁנוֹת הַשּׂוֹאָה, שֶׁהִרְבָּה יְהוּדִים רַחֲמָנָא לְצַלֵּן נְסוּ לְהַפְּכֵי לְהִיּוֹת כְּמוֹ הָעַמִּים שְׂמִסְכָּבִיב, וְהַגְּרַמְנִים דְּאֵגוּ לְהִזְכִּיר לְכֻלָּם שֶׁהֵם יְהוּדִים. וְכֵן גַּם מִתְרַחֵשׁ מוֹל עֵינֵינוּ בְּתַקוּפָה זוֹ, כְּאֲשֶׁר הִרְבָּה יְהוּדִים בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַרְחוּקִים מִתּוֹרָה וּמִצְוֹת, מִתְבַּטְּאִים בְּפֶה מְלֹא וְאוֹמְרִים כִּי הַשְּׂנֵאָה הַגְּדוּלָה שֶׁל הָעַרְבִים נִגְדָּנוּ הַחֲזִירָה לָהֶם אֶת הַהֲבָנָה כִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵמָּה, וְהַבְּרוּר הָאֵל גַּעֲשֶׂה דוֹקָא בְּאִמְצָעוֹת הַגְּלוּת, שְׂאֲחֲרֵיו יְבוֹא עִם יִשְׂרָאֵל לְגֵאֲלָה כְּסִלַּת נִקְיָה וּבְרוּרָה.

ג) וְעַל קִשְׁי הַגְּלוּת וְאִרְכּוּתוֹ הַגְּדוּלָה כּוֹתֵב הַמְהַר"ל, כִּי זֶה בָּא לְלַמֵּד אוֹתָנוּ עַד כַּמָּה גְּדוּלָה וְטוֹבָה עֵתִידָה לְהִיּוֹת הַגְּאֲלָה.

כִּי כָּל שְׂאֲנַחְנוּ מְצָפִים לְמֵאֲרַע גְּדוֹל וְכַבִּיר, כִּי הַהִתְמַנְּה מִתְמַשְׁכֶּת יוֹתֵר וְיוֹתֵר, שֶׁכֵּן הַכְּנָה שֶׁל דְּבַר קָטָן נִמְשַׁכֶּת זְמוֹן מְעוֹט, אֲבָל כִּי לְהִכִּין מִשְׁהוּ גְּדוֹל צְרִיךְ לְהִתְכַּנְּוֵן הַרְבֵּה זְמוֹן.

בְּפְרֻשְׁתָּנוּ מְסַפֵּר עַל דְּבָרֵי יַעֲקֹב אֲבִינוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם לְבָנָיו טָרַם הַסְּתַלְקוּתוֹ מִן הָעוֹלָם: "הָאֶסְפוּ וְאִגִּידָה לְכֶם אֵת אֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְכֶם בְּאַחֲרִית הַיָּמִים". וּמְפָרֵשׁ רַש"י: "בְּקִשׁ לְגִלוּת אֶת הַקֶּץ וְנִסְתַּלְקָה מִמֶּנּוּ שְׂכִינָה וְהִתְחִיל אוֹמֵר דְּבָרִים אַחֲרִים". יַעֲקֹב אֲבִינוּ רָצָה לְגִלוּת בְּאוֹתָהּ שְׁעָה לְבָנָיו אֶת קֶץ הַגְּלוּת וְזָמַן בִּיאַת הַמְּשִׁיחַ, אוֹלָם הַקֶּב"ה נִטַּל מִמֶּנּוּ בְּאוֹתוֹ רִגַע אֶת הַנְּבוּאָה וְלֹא עָלָה בְּיָדוֹ לְגִלוּת לָהֶם אֶת הַסּוּד, וְלָכֵן הִחַל לְבַרֵךְ אוֹתָם.

הָאֲבוֹת הַקְּדוּשִׁים סָלְלוּ לָנוּ אֶת הַדְּרָךְ כִּיִּצַד נְצַלִּיחַ לְשׂוֹרֵד בְּזְמוֹן הַגְּלוּת הַקֶּשָׁה, עַד הַגְּאֲלָה הַעֲתִידָה. כְּבָר אֲזוּ, לִפְנֵי אֶלְפֵי-אֶלְפֵי שָׁנִים עֲמַדוּ אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְכָל הַצְּדִיקִים לְדוֹרוֹתֵיהֶם, וְהִתְפַּלְלוּ עַל כָּל הַדּוֹרוֹת הַבָּאִים עַד בִּיאַת הַמְּשִׁיחַ, שְׂיִנְצְלוּ מִחֻבְלֵי מְשִׁיחַ וְיִמְשִׁיכוּ לְהַעֲבִיר אֶת מִסְרַת הַתּוֹרָה לְדוֹרוֹת הַבָּאִים גַּם בְּגִלוּת הַחֲשׂוּכָה וְהַקֶּשָׁה.

שֶׁכֵּן הַגְּלוּת אֵינָה תּוֹצְאָה מְקִרִית וּמְצַעֲרַת שֶׁל חֲרַבָּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְכַשֵּׁם שְׂכַאֲשֶׁר אֵין אוֹר יֵשׁ חֲשׂוֹךְ, כִּי כְּאֲשֶׁר אֵין גְּאֲלָה יֵשׁ גְּלוּת. אֲלֹא לְגִלוּת יֵשׁ מִטְרָה בְּפִנֵּי עֲצָמָה כְּחֻלְק מִתְהִלְיָהּ הַבְּנִיָּה שֶׁל עִם יִשְׂרָאֵל וְתַקוּן הָעוֹלָם בְּמַלְכוּת שְׂדֵי בְּזְמוֹן הַגְּאֲלָה הַעֲתִידָה, וְכָל הַמְּאֲרָעוֹת בְּגִלוּת מִחֻשְׁבִּים בִּיְדֵי קוֹרָא הַדּוֹרוֹת מִרֹאשׁ בְּחֻשְׁבוֹן מְדַקְדָּק שְׂאֵינָנוּ יְכוּלִים לְהִבְיֵן אוֹתוֹ, וְרַק בְּבִיאַת הַמְּשִׁיחַ פְּתֹאוֹם נִגְלָה עַד כַּמָּה לְכָל מְאֲרַע הִיְתָה מִטְרָה וְתַכְלִית.

בְּתוֹרַת הַמְהַר"ל מְפָרָאג, שֶׁהִיָּה כְּנוֹדַע אֶחָד מְעַנְקֵי הַרוּחַ וְהַמְחַשְׁבָּה בְּעַם יִשְׂרָאֵל, יֵשׁ הַסְּבֵר נִפְלֵא לְתַהֲלִיךְ הַגְּלוּת, שְׂאֵינָה דְבַר בְּפִנֵּי עֲצָמוֹ, אֲלֹא חֻלְק הַכְּרַחֲמִי וּבִלְתִּי נִפְרָד בְּשִׁלְבֵי הַגְּאֲלָה.

וְהַמְהַר"ל מְפָרֵט אֶת מִטְרַת הַגְּאֲלָה בְּשִׁלְשׁ סְבוֹת:

א) אִם נִרְצָה לְדַעַת וְלְהַבְלִיט אֶת הַצָּבַע הַלְכוּ, נִצְטַרֵךְ לְהַשׁוֹת אוֹתוֹ לְצָבַע שְׂחוֹר הַמְּנַגֵּד לוֹ, וְאִזּוּ בּוֹלֵט הַצָּבַע הַלְכוּ לְעַמַּת הַשְּׂחוֹר שֶׁהוּא הַהַפְּכָה הַמְּחַלְטֵת שְׁלוֹ. כִּי הִיא גַּם הַגְּלוּת, שְׂאֲחֲרֵיהָ תְּבוֹא הַגְּאֲלָה בְּקְרוֹב, וּבְכַךְ שְׁעַם יִשְׂרָאֵל שְׂרוּי בְּגִלוּת הוּא יִכַּל לְהַכִּיר הַרְבֵּה יוֹתֵר בְּטוֹבַת הַגְּאֲלָה לְאַחַר הַגְּלוּת הַמְּרָה. וְלָכֵן אֲמָרוּ בְּמִסְכַּת פְּסוּחִים, כִּי שְׂאֲנַחְנוּ אוֹמְרִים בְּהַגְּדָה שֶׁל פְּסוּחִים: "מִתְחִיל בְּגִנוּת וּמִסִּים בְּשִׁבַח", כִּי אֵי אֶפְשָׁר לְהַגִּיעַ לְשִׁבַח לִפְנֵי שְׂאֵינָנוּ מִכִּירִים אֶת הַגְּנוּת, אֵי אֶפְשָׁר לְהִבְיֵן מֵהוּ טוֹב, לִפְנֵי

אַבוֹת וּבָנִים בְּגִרּוּדֵי יִסְק - שְׁעָה לִפְנֵי זְמוֹן הַדְּלָקַת נְרוֹת

חֲכַרַת תְּהִלִּים בְּשִׁבְת בְּבֵית מוֹרֵר רַבִּי אֲשֶׁר זִיע"א - בְּזְמוֹן הַדְּלָקַת הַנְּרוֹת

לְשִׁיטַת הַגְּר"א וּבְעַל הַתַּנְיָא: 9.05

סוּף זְמוֹן קְרִיאַת שְׁמַע לְשִׁיטַת הַמַּגֵּן אַבְרָהָם: 8.19

אזרות

ויחי יעקב (מז, כח)

השנים הטובות של יעקב היו במספר "ויהי" = 34, 17 שנה בארץ פנעו, ו-17 שנה במצרים. (בעל הטורים)

שבע עשרה שנה (שם)

כשם שפרנס יעקב את יוסף 17 שנה, כך פרנס יוסף את יעקב 17 שנה. (דעת זקנים)

ויתחזק ישראל (מח, ב) -

אמרו חז"ל: "כל המבקר את החולה נוטל אחד מששים בצעריו". פאשר בא יוסף לבקר את אביו נטל מפניו אחד מששים בחלו, ונשארו ליעקב אביו רק 59 חלקים מחליו. ודבר זה מרמז בפילים: "הנה" בגימטריא 60. אולם אחר שבא יוסף לבקר נאמר: "ויתחזק ישראל וישב על המטה",

"המטה" בגימטריא 59. (הגר"א מוילנא)

ויברך את יוסף (מח, טז)

הלוא מברך היה את בניו של יוסף ולא את יוסף עצמו? ברם, אין ברכה יותר גדולה לאבא מאשר הברכה שיהיו בניו טובים ומכשרים. (של"ה לפי הרמב"ם)

וידגו לרב (שם)

דגים טהורים, טהרתם מתמדת לעולם ואינם יכולים להאסר עוד, מה שאין כן בבבלי חיים אחרים אף על פי שהם טהורים, עלולים הם להתנבל בפחיתות ולהטריף בכל מיני טרפות. על כן ברכם יעקב "וידגו" - שיהיו כדגים שעומדים תמיד בטהרתם.

כי באפם הרגו איש (מט, ו)

מפרש רש"י: אלו אנשי שכם ואינם חשובים אלא פאיש אחד, ורמז לזה "איש" ראשי תבות: את יושבי שכם. (פני דוד)

עד כייבא שילה (מט, י)

מובא ברש"י דהפננה היא למשיח צדקנו. "יבא שילה" בגימטריא "משיח". (פני דוד)

וירא מנחה בי טוב (מט, טו)

אימתי זוכה אדם למנוחה אמתית, אם ויט שכמו לסבל" - אם נוטל הוא על עצמו, שיכל לסבל את הכל. אם האדם סבלו הוא - גריהו זוכה למנוחה האמתית. (רבי יצחק מוורקא בשם ככרי אהוד)

אזר יקרות

אנחנו מרגלים לחטוב, כי מהות הגלות היא ענש על החטאים שנכשלו בהם בני ישראל.

אבל אנו רואים אצל יעקב אביו עליו השלום, שהקב"ה אומר לו במראות הלילה: "אל תירא מרדה מצרימה, כי לגוי גדול אשימך שם, אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלה גם עלה".

ומפאן הבין יעקב אביו, כי ירדתו למצרים היא התחלת הגלות שנגזרה על זרעו של אברהם, וכיון שהחל לדאג מה יהיה עם הדורות הבאים שלו בהיותם במצרים, ארץ הטמאה והשפלות, הבטיח לו הקב"ה כי דוקא שם בגלות מצרים עתידים בני ישראל לעלות ולהתעלות.

וכפי שכתב הספורנו שם: "אחר שאעלה ואוציאך משם, תוסיף מעלה על מה שהיה לך ימים רדףך שם".

ומפאן אנו למדים, כי דוקא בגלות נבנה עם ישראל, ודוקא בעטיו של הקש"ים והיסורים הוא עולה ומתעלה, והגלות הופכת להיות הכנה לגאולה.

ועל פי זה מובן למה הרמב"ן מונה את ספר שמוות בשם "ספר הגאולה", והרי בתחלת חמש שמוות מספר הרבה על צרות עם ישראל במצרים, על הגלות הקשה תחת יד פרעה והיסורים הקשים שעבר, ואיך אפשר לקרא לספר זה בשם "ספר הגאולה"?

אלא שאכן תכלית הגלות היא הגאולה, והגלות היא תהליך של תחלת הגאולה, וכל מכה וצרה שעם ישראל סבל במצרים, היא חלק בלתי נפרד מנאלתם, ודוקא על ידם התעלה עם ישראל וזכה לקנינים גבוהים.

וכך אפשר לראות, שאחרי גלות מצרים זכינו וקבלנו את התורה הקדושה.

ואחרי גלות בבל, זכינו וקבלנו את התורה מחדש, כפי שאמרו חז"ל שלאחר גס פורים ובתחלת בית המקדש השני, קבל עם ישראל על עצמו שוב את התורה הקדושה מתוך אהבה.

ואחרי גלות יון וגם חנכה, זכינו לקבל את התורה שבכל פה, כי אז

החלה תקופת התנאים והאמוראים והתפתחה התורה שבעל פה ונמסרה בדינינו עד סוף כל הדורות.

ועל ידי הגלות האחרונה שהיא גלות רומי, נזכה לימות המשיח שהוא קיים תכלית הבריאה.

כדי להבין את משמעות הדבר, כיצד יתכן שדוקא הגלות מסייעת לעם ישראל בעליהו הרוחנית, אפשר להבין זאת אם נתבונן בשני תלמידים שלומדים יחד בתלמוד תורה או בישיבה.

האחד הוא בעל פשרון גדול ומקבל בחברה, והשני חסר פשרונות ונחבא אל הפלים.

לכאורה הראשון אמור להצליח יותר, שכן הוא מבין מהר את הנלמד וקוטר צינים טובים במחיי יד. הוא גם זוכה פמוכן לכבוד ולהערקה מפל המחנכים והחברים, ודרכו לכאורה סלולה ומבטחת.

ואלו התלמיד השני צריך להאבק קשות כדי להשיג אפלו ציון נמוך, הוא צריך לעמל הרבה כדי להבין את הנלמד, ועליו להתאמץ קשות כדי לתקן את מדותיו כך שהחברים שלו יאהבו אותו וימצא חן בעיניהם.

אולם למעשה מי שנמצא בסכנה גדולה הוא דוקא הראשון. שכן בגלל שהוא לא צריך לעמל והכל מגיע לו בקלות, אין לו שום דחיפה ותמריץ להתקדם, ולבסוף הוא נשאר לעמד על מצבו בלי להתקדם הלאה.

דוקא השני, בגלל הקשיים שלו והתלאות שהוא עובר, הוא מתאמץ להתגבר עליהם ובזכות העמל הוא מתקדם יותר ויותר, וגם מתקן בינתים את מדותיו והליכותיו כדי להיות מקבל בין חביו.

הקשיים אפוא הם מנועי בערה חשובים להתקדמות שלנו ולכן עם ישראל נשלח לגלות כדי שיוכלו לעמל על עצמם שלא להתערב עם הגויים ולהתקדם בעבודת השם.

העמל הזה וההתגברות מביאה אותנו למדרגות גבוהות, ועל ידי כך אנחנו מגיעים לגאולה הקרובה מוכנים ובשלים פראוי.

(בעקבי הצאן)

מאורות החיים משגים ידיעות הלכות ומנהגים

חזק חזק ונתחזק

שבת חזק: שבת זו, בה מסיימים אחד מחמשה חמשי תורה קוראים אותו "שבת חזק, על שם הפנהג שבגמר קריאת התורה אומרים הקהל והתן חזק חזק ונתחזק".

הפסוק האחרון בקול רם - בהרבה מקומות נוהגים שאת הפסוק האחרון של הפרשה, שהוא הפסוק האחרון של החמש, קוראים עם הבעל קורא בקול רם [ומסיים אותו בנגון].

בעמידה: הרבה מקומות נוהגים שלפני שקוראים את הפסוק האחרון, נעמידים הצבור על רגליהם, כדי שיהיו עומדים בשעת קריאתו [וכדאי שהבעל קורא ימתין רגע קט לפני קריאת הפסוק, בשעה שהצבור נעמידים שיכולו פלם לשמעו היטב].

אמירת חזק: כתב הרמ"א שצאמר ביהושע "לא ימוש ספר התורה בזה מפי' חזק ואמין, וכזה נהוג לומר למסיים לקרות התורה בכל פעם חזק, ומלשון זה משמע שאומרים 'חזק' למסיים בכל פעם שפוסקים הקריאה, כפי שאכן מנהג הספרדים לומר 'חזק וברוך', עם מנהג האשכנזים לומר רק בגמר ספר שלם מהחמשה חמשים.

המקור: כפי שמזכיר הרמ"א, מקור המנהג מהפסוק שצאמר ביהושע כשהיה ספר תורה בחיקו, שהקדוש ברוך הוא אמר לו חזק ואמין.

טעם המנהג: מצינו בדברי רבותינו כמה טעמים למנהג. (א) כמו שאומרים בגמר כל פרק ומסכתא הדרן עליו, כלומר השמר לה פן תשפח את הנלמד, ולכן חזר על הדברים. (ב) כמו שנהגו לומר לחתן אחר התפלה "ישר כחה", כלומר כפי שגמרת מצותיך, יהי

רצון שתזכה לעשות עוד מצוות. (ג) שהתורה נקראת 'תושיר', שפתישת כחו של אדם, ולכן מברכים את המסיים שיתחזק כחו. (ד) שהקורא בתורה צריך לעמוד באימה ובראה, ואימת הקב"ה עליו, וכן אימת הצבור, ולכן בגמר הקריאה מחזקים אותו הצבור והחתן.

מי אומר אותו: מייד אחר שהבעל קורא גמר לקרא את הפסוק האחרון, אומרים כל הצבור חזק, ואחרים אומר החתן, ואחר כך מברך העולה את ברפת התורה שלאחריה. ולפי מה שנתבאר אין טעם שהעולה עצמו יאמרנו, שהרי זה ברכה שהצבור מברכים אותו. ועוד שיש לחשש להפסק בין הקריאה לברכה שהולך לברך. ולכן אם רוצה לאומרו גם הוא, יאמרנו אחר הברכה [ומפל מקום יש שנהגו שהעולה גם פן אומר בעצמו חזק, ונהרא ונהרא ופשיטה].

מה אומרים: המנהג הנפוץ שאומרים 'חזק חזק ונתחזק'. ויש שכתבו ונתחזק אומרים שוב 'חזק', דהיינו שאומרים 'חזק חזק חזק', שהוא בגימטריא 'משה' (כך כתבו האלה רבה, המאור ושמש, והחתם סופר).

לסגר את ספר התורה: יש מקפידים לסגר את ספר התורה לפני אמירת חזק שלא יראה כאלו שבספר התורה כתובות מלים אלו שאומר הבעל קורא.

בקול רם ובנעימה: ב'לבוש' כתב שעונים ואומרים חזק בקול רם [וכך כתוב במנהגי רבי איזיק טירנא וצועקין חזק]. ונהגין לאומרו בנעימה בגסס המיוחד [באותו נגון שקוראים בתורה את שירת תי].

אזרה זו תורה

מדברי חז"ל וגדולי ישראל

אין ענטפער דעם איזהו

מקומן של זבחים

איזהו מקומן של זבחים

איז סי הערט זיך נישט די געזאנגען פון די לויים

דער מדרש זאגט נאכן חרבן וואס ס'איז נישט נוהג קיין קרבן איז דאך אויף אונז א גרויסע רחמנות נאר בזכות די קינדער דע קליינע איז ונשלמה פרים שפתינו תינוקות שקורין בסדר הקרבנות בזכות דעם ללמוד וללמד האט דע וועלט זיין מעמד די קליינע קינדער ד שיינע פרחים אוי באשעפער זייערע לערנען הער צו

אין ענטפער דעם איזהו מקומן של זבחים

אפער היינט איז געפאך א גרויס רחמנות

אויף דעם וויינען און קלאגן און בעטן און זאגן אלע טאג די בני מלכים אין יעדן אינדערפרי ווערט גיפרעגט איזהו?

מקומן של זבחים האפער אין יעצטיגן מאמענט וואס דער ביהמ"ק איז געפאך פאר ברענט מיט וואס האט די וועלט זיין קיום ס'איז טוינקעלע זמנים אונז האבן נישט די עבודה פון פהנים

איז דערמאנט אייך פארט וואס האט זיך גיטאן אמאל אויף דעם ארט אין ארץ ישראל אין ירושלים מ'האט מקריב געווען זבחים שלמים עולות וגסקים בזמן שבית המקדש היה קיים ס'איז עולה געווען לריח אויף דעם הייליגן מזבח אויף איין ארט אלע מיני קרבנות מכפר צו זיין די עוונות על הרצון ועל האנס

המאור שבתורה

מאוצר ספורי חז"ל

יעקב מבקש לגלות את הקץ

התאספו כל בני יעקב ועמדו סביבו לשמע את אשר יצאם. ויעקב התפלל לפני בוראו ואמר: "ה' אלוקי, הנה אנכי מת בדרך כל הארץ, על-כן אבקשך שתהיה אתה אביהם ותרחם עליהם כל הימים". ואחר פנה אל בניו ואמר אליהם: "ה' אלוקינו אמר לאברהם: 'ידוע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה'. ומוצרים היא ארץ הגרות ובה נתקומו דברי הקדוש ברוך הוא. ועתה, בני, השליכו על ה' יתבכם כי הוא יושיעכם ויחלצם מכל צר ומצוק. הוא אשר ישלח אליכם את עבדו הנאמן להוציאכם מן הארץ הזאת. וסימן יהיה בידיכם לדעת מי הוא הגואל האמת: בבוא אליכם איש ויאסוף את כל זקני העם ויאמר לכם: 'פקוד פקדתי' וידעתם כי הוא האיש אשר שלח הקדוש ברוך הוא לגאלכם מבית עבדים". ואחר השליך יעקב מקל על רצפת הבית והפך לנחש, אחז יעקב את הנחש בידו והפך למקל. הכניס ידו לחיקו ונשאו ציאה היתה לבנה פשלג, חזר והכניסה והנה שבה לקדמותה. ובניו עומדים ורואים את האותות והמופתים הללו. אמר להם יעקב: "דעו לכם, בני, כי בעת אשר יבוא אדם ויעשה לפניכם פאותות אשר עשיתי אנכי, הוא האיש אשר שלחו האלקים לגאלכם ולהוציאכם משעבוד מצרים". ואכן כל אימת שבא אדם ועשה מופתים לעיני בני ישראל, היו הולכים לשאול את פי סרח בת אשר, שחיתה זמן רב, והיא השיבה להם כי אין בהם ממש. וכשבא משה, ועשה את האותות לעיני כל ישראל, מיד אמרה להם סרח כי הוא הגואל והאמינו בו זקני ישראל.

אמר יעקב לבניו: "פצאתכם מן הארץ הזאת, ולקחתם עמכם את הארזים אשר נטעתם. כדי שיהיו מוכנים עמכם ליום אשר יצוה אתכם ה' לבנות לו משכן. כי ידע אני שה' יצוכם לבנות משכן במדבר". ענו לו בניו: "ככל אשר צויתנו נעשה". אך פלה יעקב את דבריו, ונסתלקה ממונו השכינה. אמר יעקב בלבו: "מאברהם יצא ישמעאל, מיצחק יצא עשו ושניהם היו רעים

בעיני הקדוש ברוך הוא. היתכן כי טוב אנכי מאבותי וכל בני צדיקים ויראי ה' מוטב אחרים ואדע צפונות לבם". השביע יעקב את בניו: "ה'יש ביניכם אחד אשר לבו אינו שלם עם ה' ונוהה הוא אחר האילים?" השיבו לו פלם פה אחד: "שמע ישראל אבינו, ה' אלוקינו, ה' אחד". כשמע יעקב את דבריהם פחד ורחב לבבו מרב גיל ואמר אחריהם בלחש: "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד". אף בניו אמרו פסוק זה בלחש אחרי אביהם, מפני פבדו. אז הפץ יעקב לגלות לבניו את הקץ, אך השכינה נסתלקה ממונו ולא יכול לדבר. תכמה יעקב: "למה אלו אינם ראויים לגלות להם את קץ השעבוד? והלא אין בהם חטא, שאין בשמות השבטים לא האות ח' ולא האות ט?" השיבה לו רוח הקדש: "אך גם אין בכל אותיות שמותם לא האות ק' ולא האות צ', על-כן אינם ראויים לדעת את הקץ".

אמר יעקב לבניו: "הקבצו כלכם לרעמסס וטהרו עצמכם תחלה, כדי שתהיו ראויים לברכה, והתקינו לכם זמנים ממונים בראש הישיבה". עשו בני יעקב כדבריו ונתפארו להם. ירדו מלאכי השרת וכנסו אותם והביאום אל יעקב אביהם. בבואם צום יעקב על המחלקת ואמר להם: "בני, ידוע תדעו כי אם אין אתם מחזיקים במחלקת אלא בלכם באגודה אחת, הרי אתם מוכנים ומתקנים לגאלה. אך אם תאספו לעשות מחלקת, סופכם לבוא לידי שפיכות דמים. ודעו, כי בית שיש בו מחלקת, סופו להחרב. עיר שיש בה מחלקת סופה שיהיה בה שפיכות דמים ותהרס. ובית כנסת שיעץ בו מחלקת, סופו להיות שמם וחרב. אלא גדול הוא השלום ושנואה המחלקת לבניו יתברך".

ככלותו להורותם את דרך הישר והטוב בה לכו, רצה יעקב לברך כל אחד מבניו. טרם ברכתו פנה יעקב אל הקדוש ברוך הוא ואמר: "רבונו של עולם! האר עיני בברכות, שאברהם את מי שראוי לברכה, ואוכיח את מי שהוא ראוי לתוכחה". ואחר העניק יעקב מברכותיו לבניו. וכשברכם ברכם בנוכחות פלם, אך כשרצה להוכיח אחד מבניו הוכיחו בגפו כדי שלא לבישו ברבים. (אוצר אגדות התורה)

וואס הערט ניין אין הייזר

חנך לנער על-פי דרפ

התלמידים הצעירים בכתת המכינה, תלמידי המלמד המסור הר"ר אלימלך גלצר הי"ו, מתרגלים כבר מגיל צעיר להרגלים טובים, ולהתנהגות על פי דרכי התורה והמוסר, למען לא ימושו מהם כל חיייהם.

התלמידים היקרים שיחיו נהנים מהמבצע המיוחד שבו הם מתרגלים לטל את ידיהם כראוי לאחר שהתפנו, ומברכים ברכת 'אשר יצר' בקול ובכונה.

התלמידים מקבלים את כרטיסי המבצע גם לבית, והורים ממלאים וחותרים על הכרטיסים, ומחזירים את כרטיסי המבצע לחידר.

בכתה מצוינים על טבלה מיוחדת את הנקוד שהתלמידים צברו, ובכך מקבלים התלמידים הרבה עידוד ותמיכה על ההרגלים החשובים האלו, וזוכים לתגמול כמתן שכרה בצדה.

המבצע מתנהל ברוח השם בהצלחה, עם שתוף פעולה מלא מצד התלמידים שיחיו, ותקוותנו עזה שבכך יתרגלו התלמידים בעזרת ה' לשמר על גופם ונקיונם, ובעקר - יבינו עד כמה צריך להודות לבורא העולם על כל החסד אשר הוא עושה עמנו, שומר על בריאותנו ומעניק לנו את כל הצטרכותנו.

וידועים דברי בעל ה"סדר האים", שכל המברך ברכה זו בכונה רבה, לא יחלה לעולם.

כמו כן מתרגלים התלמידים בכתה לסדר ונקיון, לדאג לנקיון השלחנות לאחר האכל ונקיון הרצפה, כמו שמתאים למקום שבו מתחנכים התלמידים היקרים ללמוד התורה, מדות טובות ודרך ארץ.

והי רצון שיזכו לעלות מעלה-מעלה בתורה ועבודה, וכפי דברי רבי פינחס בן יאיר, "תורה מביאה לידי זהירות, זהירות מביאה לידי נקיאת, נקיאת מביאה לידי פרישות", וכן הלאה והלאה לכל המדות הטובות שהתורה נקנית בהם.

ספודי צדיקים, הליכות ועבודת מאלפות

מאורות הצדיקים

לכל אחד דרך מיחדת בעבודת ה'

בפרשת ויחי מברך יעקב את בניו, ולאחר כל הברכות נאמר בתורה: "כל אלה שבטי ישראל שנים עשר, וזאת אשר דבר להם אביהם ויברך אותם איש אשר כבדו בברך אותם". וכן מבאר הספורנו את הפסוק: "לכל אחד מהם נתן ברכה צריכה לו ביוחד. כגון ליהודה בענין המלכות, וליששכר בענין התורה, וללוי בענין העבודה".

כלומר, שכל שבט ושבט נתברך שיזכה לעבד את ה' בצורה המיוחדת לו.

ומאידך, חז"ל דורשים על פסוק זה כמובא שם ברש"י: "לא היה לומר אלא איש אשר כבדו בברך אותו, מה תלמוד לומר ברה אותם? לפני שנתן ליהודה גבורת ארי ולבנימין חטיפתו של זאב ולנפתלי קלותו של אילה, יכול שלא כלל כלל הברכות? תלמוד לומר ברה אותם".

אנו למדים אפוא מכאן, שלמרות שכל שבט נתברך במדה מיחדת, בכל אופן כל שבט באמצעות המדה שלו זכה להשיג את כל השלמות, ולכן אמנם הוא התברך בברכה מיחדת "איש אשר כבדו", אבל בברכתו כלול הכל - "ברה אותם".

וזה סוד דברי חז"ל בסנהדרין: "כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם". כיון שכל אדם כולל הכל, ולכן ראוי היה לברא את כל היקום אך ורק בשבילו.

(והיית אך שמח)

ברכת מנשה ואפרים לכל הדורות

פרשת ויחי מסיימת את החמש הראשון בתורה ומשפיעת בברכות, ברכות יעקב אבינו לבניו, ובמיחד ברכת יהודה ויוסף.

אבל הברכה השגורה בפי כל היא, ברפת הנערים מנשה ואפרים "המלאך הגואל אותי מפל רע, יברך את הנערים", כפי שנאמר "ברך ישראל לאמר ישימך אלקים כאפרים וכמנשה".

למה דוקא כאפרים וכמנשה, ולא כיוסף ויהודה?

מפני שאפרים ומנשה נולדו וגדלו בחצר המלכות של מצרים בלי סביבה יהודית, ובכל זאת זכו ועלו ונתעלו ולא למדו מעשיהם, אלא שמרו על זהותם ויהדותם.

ומכיון שידע יעקב אבינו כי עתידים ישראל להיות מפזרים בין האומות, נתן לדורות הבאים את הברכה הזאת, שבכל מקום שימצאו ישארו ביהדותם כאפרים וכמנשה.

ועוד, שלמרות ששכל יעקב את ידיו בבואו לברך את הנערים, והקדים את אפרים הצעיר לפני מנשה הבכור, לא נשתלטה גאוה על אפרים, ולא קנאה על מנשה, אלא נותרו שניהם כמקדם אוהבים זה את זה.

ועל כן בקש יעקב אבינו "ברך ישראל" - שיהיו כל ישראל כה, ללא גאוה וללא קנאה זה בזה.

(ברכת אליהו)

דברי מוסר מביאים לאדם ברכה ותועלת

"איש אשר כבדו ברה אותם" - כך נאמר על ברכות יעקב אבינו לבניו השבטים הקדושים ויש לתמה, הרי בין הברכות נאמרו גם דברי מוסר נוקבים.

כמו שאמר יעקב לראובן "פחו כמים", ועל ידי כך נלקחה ממנו הבכורה לכהנה ומלכותו, ואיזו ברכה יש כאן לראובן?

וגם לשבטים שמעון ולוי נאמר "ארוי אפם כי עז ועברתם כי קשתה", ומהו הסוד בברכה זו של יעקב לפני פטירתו?

וכבר תמה כן ה"אור החיים" הקדוש, ובאר על פי דרכו.

אולם אפשר לומר, כי אין ברכה יותר גדולה לאדם מאשר העמדתו על מקומו הנכון והמתאים לו.

אין ברכה יותר גדולה מכך שהאדם מכיר את סגולותיו ואת תכונותיו, את כוחותיו וגם את מגרעותיו וחלשותיו.

כאשר ראובן מכיר את תכונותו שהוא פחו כמים, הוא מבין שעדיף לו שלא יקבל את המלוכה. אצל שמעון ולוי נאמר "אחלקם בעיקב ואפיצם בישראל", כי זו טובתם וזה מקומם הנכון.

יוצא אפוא מכאן, שכאשר אומרים לאדם מוסר נוקב, אין זו אלא ברכה בעבורו, כי בכך הוא נוטל את המוסר לעצמו ולומד מכך את הדרך הנכונה לו ועל מה הוא צריך לעמל.

(ואביטה אורחותיה)

מאור ההפטרה

הפטרת ויחי "ויקרבו ימי דוד"

[מלכים א, ב, א - יב]

הפטרתנו מתחילה במלים "ויקרבו ימי דוד למות", שהיא מעין הפרשה שנאמר בה "ויקרבו ימי ישראל למות".

ועוד קשר, שבהפטרה עוסק הנביא בצואת דוד המלך - מבחר המלכים, לשלמה בנו שהקתר להמשכת מלכותו, וזה מעין הפרשה שהתורה עוסקת בה בצואת יעקב אבינו - מבחר האבות, שברך את בניו לפני מותו, וצוה את כל אחד מהם על התפקיד שיש לו.

דוד המלך מזהיר את בנו שרק אם ילך בדרך התורה הקדושה הוא יצליח במלכותו, והמלכות לא תפסק מארעו.

וכן מצוה אותו שיקים את דינו של יואב בן צרויה ויהרג אותו, על שמרד במלכותו. ויגמול חסד עם בני ברזלי הגלעדי, שעשו אתו חסד בתקופה הקשה ביותר של חייו. ובשמעי בן גרא ינקם את נקמתו על אשר גם הוא מרד במלכותו.

דוד המלך מלך על עם ישראל ארבעים שנה, שבע שנים בחברון ושלושים ושלוש שנים בירושלים. אחרי זה דוד המלך נפטר, ונקבר בעיר דוד.

ומסיימת ההפטרה, שאחרי שדוד המלך נפטר ישב שלמה על כסא אביו, "ותפן מלכתו מאד", ומסביר רש"י את המלים האלו, שהכונה ששלמה מלך גם על העליונים.

מהדרכותיו והנהגותיו של מו"ר רבי אשר זי"ע א"ש לאורו נלך

לאורו נלך

והוא שֶׁלַח אֶת הַשְּׁלִיחַ הַזֶּה אֵלָיו לַעֲשׂוֹת לוֹ כֶּן וְהִכַּל לְטוֹבוֹתוֹ.

הָאָדָם לַפְעָמַיִם נִמְצָא בְּמִצְבַּ שֶׁה' הוֹלֵךְ אִתּוֹ בְּהִנְהָגָה מְסֻיָּמֶת, וְזֹאת בְּשִׁבִיל לַפְתָּח אֲצִלוֹ הַתְּעוֹרוֹרוֹת הַלֵּב, כְּדִי לִנְנוֹט אוֹתוֹ וּלְיִשֵּׁר אוֹתוֹ לְצַד הַטּוֹב שֶׁל הָאָדָם, וְעַל-יְדֵי הַקִּשְׁי בְּאֵי הָאָדָם לִהְיוֹת בְּבַחֲיִנַת "לֵב נִשְׁבֵּר וְנִדְפָּה אֱלֻקִּים לֹא תִבְּאֶה".

עַל הָאָדָם אֲפֹא, לַעֲבֹד אֶת ה', וְלִזְכֹּר לֹא לְהֶאֱשִׁים אֶף אֶחָד, לֹא אֶת עֲצָמוֹ וְלֹא הַשְּׁלִיחַ, וְלֹא לְהִשְׁבֵּר מְזֵה שְׂאֲנֵי נִמְצָא אֲפֹא שְׂאֲנֵי נִמְצָא, כִּי מִן הַשְּׁמַיִם שְׁלַחוּ אוֹתוֹ לְעוֹרֵר אוֹתִי וּלְהַצִּילֵנִי שֶׁלֹּא אֶהְיֶה תַּפּוּס בַּעֲצַת הַיָּצָר, וְאִם הַשְּׁלִיחַ מֵאֵת ה' מְכַאֵב לִי וְגוֹרֵם לִי צַעַר, זֶה מִפְּנֵי שְׂאֲנֵי לֹא בְּסֹדֵר וְעַלִּי לְתַקֵּן אֶת מַעֲשֵׂי.

לְעֵתִים יֵשׁ אֵיזוֹ הִנְהָגָה אֲצֵל אָדָם בּוֹיָר אוֹ אֲצֵל תַּלְמִיד צַעִיר, שֶׁקָּשָׁה לוֹ לְשַׁמֵּעַ וּלְקַבֵּל אֶת מַה שֶׁהַהוֹרִים אוֹ הַמְּלַמְּדִים אוֹמְרִים לוֹ לַעֲשׂוֹת מִשְׁהוּ, וְהוּא מִתְקַשֵּׁה לְקִיָּם אֶת דְּבָרֵיהֶם. עַל הַתַּלְמִיד לְדַעַת שֶׁהַקִּשְׁי אֵינוֹ מִמִּי שְׂאוֹמֵר לוֹ אֵיךְ לְהִתְנַהֵג וְאֵיךְ לֹא, וְלֹא אֲצֵל הַהוֹרָה אוֹ הַמְּלַמְּדִים יֵשׁ מִשְׁהוּ לֹא בְּסֹדֵר שֶׁמְלַחֵץ אוֹתוֹ, אֲלָא מִפְּנֵי שֶׁה' שׁוֹלַח אוֹתָם בְּשִׁבִיל לְעוֹרֵר לוֹ לְיִשֵּׁר אֶת דְּרָכָיו וּלְקַרֵּב אוֹתוֹ לְדֶרֶךְ ה'.

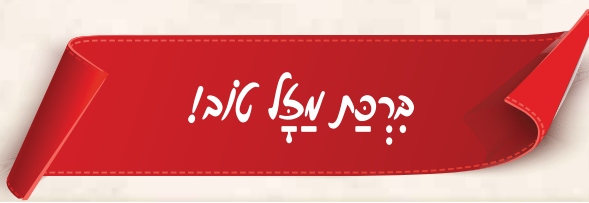
וְלִכֵּן גַּם קִשְׁי בְּלִמּוּד אוֹ בְּמִכְחָנִים, זֶה לֹא נוֹבֵעַ מְזֵה שֶׁלֹּא שֶׁהַחֲמֹר מִדֵּי קִשְׁי וְלֹא מִבִּינִים אֶת הַנְּלַמֵּד, אֲלָא דְּוָקָא עַל-יְדֵי הַקִּשְׁי, עַל יְדֵי זֶה מוֹצִיאִים אֶת הַיְכָלֶת שֶׁל הַקִּדְשָׁה בְּנִשְׁמַת כָּל יְהוּדֵי הַתְּחִבֵּר דֶּרֶךְ זֶה לְתוֹרָה דֶּרֶךְ הַהִכְנָעָה לַעֲשׂוֹת אֶת מַה שֶׁמְּבַקְשִׁים מִמֶּנִּי.

לְאַחַר פְּטִירַת יַעֲקֹב אָבִינוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם, אָסַף יוֹסֵף הַצַּדִּיק אֶת אַחָיו, הַשְּׁבֻטִים הַקְּדוֹשִׁים, וְאָמַר לָהֶם שְׂאֵין לָהֶם מֵה לַחֲשֵׁשׁ שְׂמָא חֲלִילָה יִבְקֹשׁ לְנַקֵּם בָּהֶם עַל מַה שֶׁעָשׂוּ לוֹ וּמְכָרוּ אוֹתוֹ לְמִצְרַיִם וְאֵין לוֹ עֲלֵיהֶם תְּרַעַמַת כָּלֵל, וְהוֹסִיף וְאָמַר: "וְאַתֶּם חֲשַׁבְתֶּם עָלַי רָעָה, אֱלֻקִּים חֲשַׁבָה לְטֹבָה לְמַעַן עֲשֶׂה פַּיִם הַזֶּה לְהַחִיֵּת עִם-רַב".

יוֹסֵף אוֹמֵר בְּכֶן לְאַחָיו, אַתֶּם חֲשַׁבְתֶּם שֶׁתִּצָּא מִכֶּן רָעָה חֲלִילָה, אוֹלָם הַקֶּבֶ"ה סִבֵּב אֶת כָּל הָעֲנָן הַזֶּה כְּדִי לְהוֹצִיא מִזֶּה טוֹבָה גְּדוֹלָה, שֶׁבְּזָכוֹת זֶה שֶׁמְּכַרְתֶּם אוֹתִי לְמִצְרַיִם, הַפְּכַתִּי לִהְיוֹת מִשְׁנָה לְמַלְךְ וְהַצִּלְחַתֶּם לְהַנְצִיל מִהָרָעֵב הַגְּדוֹל שֶׁהָיָה בְּכָל הָעוֹלָם, בְּזָכוֹת הַמְּזוֹן שְׂאֲגַרְתִּי בְּמִצְרַיִם. וְכָל מַה שֶׁאַתֶּם עֲשִׂיתֶם, לֹא הֵייתֶם אֲלָא שְׁלִיחִים שֶׁל הַהִשְׁגָּחָה הָעֲלִיוֹנָה לַעֲשׂוֹת כֶּן.

דְּבָרִים אֵלוֹ שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק, מְלַמְּדִים אוֹתָנוּ לְמוֹד גְּדוֹל בְּאַמוּנָה פְּשוּטָה. כָּל קִשְׁי שֶׁמַּגִּיעַ לְאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה, כָּל הַתְּלָאוֹת וְאַבְנֵי הַנֶּגֶף שֶׁהָאָדָם נִתְקַל בָּהֶם בִּימֵי חַיָּו, עָלָיו לְדַעַת וּלְהֶאֱמִין בְּאַמוּנָה שְׁלֵמָה, שֶׁהִכַּל נִשְׁלַח מֵאֵת ה' וְהִכַּל נַעֲשֶׂה מֵאֵתוֹ יִתְבַּרַךְ בְּהִשְׁגָּחָה פְּרֻטִית. וְכָל מַעֲשֶׂה שְׂאֲרַע עִמוֹ, בֵּין קֶטֶן וּבֵין גְּדוֹל, הִכַּל נַעֲשֶׂה לְטוֹבוֹתוֹ הָאִישִׁית, וְזֶה גַּם אִם הַמְּקָרִים בָּאִים עָלָיו יִשְׁרִיט אוֹ עַל יְדֵי שְׁלִיחַ וּבְכָל צוּרָה שֶׁהִיא.

וְגַם אִם אָדָם אַחַר עֲשֶׂה לוֹ אֵיזָה עוֹל אוֹ צַעַר אוֹתוֹ, וְהָאִישׁ הַזֶּה כָּלֵל לֹא חֲשֵׁב לַעֲשׂוֹת אֶת הַפְּעֻלָּה הַזֹּאת בְּגִלְלַת הַמְּטָרָה הָאַמְתִּית שֶׁבְּדָבָר, גַּם אִזְ צָרִיךְ הָאָדָם לְהֶאֱמִין שֶׁהִכַּל נַעֲשֶׂה מֵאֵתוֹ יִתְבַּרַךְ

נשגור בזאת ברכת מזל טוב חמה ולבבית
לתלמידינו היקרים וחביבים מאוד
ישראל כהן נ"י - כתה ג'
משה קיי נ"י - כתה ד'
אשר צמרת נ"י - כתה ו'
לרגל יום הולדתם בשעתו"מ ולמזל טוב

פרותיה מתוקים צלך נאה אמת המים עוברת תחתיה, ותזכו ללכת בדרך האמונה הפשוטה הסלולה לנו ממו"ר רבי אשר זי"ע
דרך כל הצדיקים של כל הדורות ותעשו נחת רוח לבורא יתברך שמו ולהוריקם ולתפארת עם ישראל

פנינים נפלאים ומתוקים על הפרשה

זרע שמשון

מתוך הספר המסגל "זרע שמשון" שחברו המקובל האלקי הקדמון רבי שמשון חיים ב"ר נחמן מיכאל נחמני זכר צדיק וקדוש לברכה. אשר בקש שילמדו בספרו והבטיח ישועות רבות למקמי בקשתו.

פרשת ויהי תשפ"ד • גליון 272

תורת שמשון

בנות יעקב להורות שיוסף לא חטא כלל

בן פרת יוסף בן פרת עלי עין בנות צעדה עלי שור (מט, כב). מדקדק רבנו הזרע שמשון זלה"ה: צריך לפרש מהו 'בן פרת', ה'ה' לו לומר 'פרת יוסף' בלא 'בן'. ועוד אמר 'בנות' לשון רבות, ואחר כך 'צעדה' לשון יחידה.

ומתרא רבנו הזרע שמשון זלה"ה: על פי מה שאמרו במדרש (ב"ר פד, ז), 'ויבא יוסף את דבתם רעה' (בראשית לז, ב), על שלשתם נענש, אתה אמרת חשודים על אבר מן החי, 'וישחטו' וכו' (פסוק לא). קורים לאחיהם עבדים, 'לעבד נמכר יוסף' (תהלים קה, יז). תולין עיניהם בבנות הארץ, 'ותשא אשת אדניו' וכו' (בראשית לט, ז), עכ"ל.

ומעתה יש לומר, שכונת יעקב היתה להורות שיוסף לא דבר לשון הרע, והראיה, שכנגד דברים אלו נתעלה. והתחיל ואמר, 'בן פרת', אינה עבד אלא בן, וזה יוכיח שלא דברת לשון הרע, שאם כן היית לעולם עבד. 'בן פרת עלי עין', כבר אמרו במדרש (ב"ר צט, יב), 'פרת', שעל ידי פרות נתגדל, וזה יוכיח שלא דברת לשון הרע על אבר מן החי. ואם תאמר, שבשביל שאמרת שתלו עיניהם ב'בנות', משום הכי 'צעדה' עליה אשת פוטיפר, אדרבה זה היה לה לזכות ולמגן כשור וכהומה, וסופה הוכיח שנצולת מכל חטא, ועל ידי שעמדת בנסיון זכית לעלות למעלות רמות. (אות יד)

דוקא יוסף זכה שזרעו יהיו כדגים מדה כנגד מדה

המלאך הגאל אתי מכל רע יברך את הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבתי אברהם ויצחק וידגו לרב בקרב הארץ (מה, טז). מקשה רבנו הזרע שמשון זלה"ה: בברכה של 'ידגו לרב' פרשו ז"ל (ברכות כ, א), מה דגים שבים המים מכסין אותם, ואין העין שולטת בהם, אף זרעו של יוסף אין העין שולטת בהם. וקשה, דהא 'ידגו' משמע שיהיו כמו דגים דוקא, והדגים הם מכסים, וזרעו של יוסף הוא מגלה, ודיו לבא מן הדין להיות כנדון, ורק מי שהוא מכסה יזכה לברכה ולא מי שמגלה. ועוד קשה, למה דוקא לזרע יוסף נתן ברכה זו, ולא לשאר בניו.

ומתרא רבנו הזרע שמשון זלה"ה: אלא, לפי שיוסף היה נחשד אצל כל העולם שחטא במעשה עם אשת פוטיפר שהעלילה עליו וגרמה לו להיות בבית הסהר, וצדקתו ותמתו היתה מכסה מכל העולם, וזולתי ליעקב שהיה לו חכמת הפרצוף היתה גלויה, לכן התפלל יעקב אביו עליו, שכל השפע והטוב שיבא לבניו שיהיה מכסה מבני אדם, שלא ירגישו בו, ולא ישלט בשפע שיש לו עין רעה, ולא יעשה העין שום רשם בהם, מדה כנגד מדה. (זרע שמשון' פרשתנו אות י)

לומדים זרע שמשון

תורמים ורואים ישועות אל תחמיצו!

02-80-80-500
347-496-5657
<https://www.zerashimshon.co.il/donation>

הספר שמחולל פלאות. אלפים נושעו בהבטחתו.

ברכת המחבר מתוך הקדמת הספר

הוצאת הגליון והפצתו לזכות

לעילוי נשמת
האשה החשובה
מרת מרים גיטל בת הרה"ח
רבי בניציון י"ה גאלדשטיין
נלב"ע כ"ג טבת תש"ע ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת
רבי שאול בן יוסף
ספי"ר ז"ל
נלב"ע י"ז טבת תשפ"א ת.נ.צ.ב.ה.
הקדוש על ידי בנו הצעלה וברכה

הוצאת הגליון והפצתו לזכות

לעילוי נשמת
הרב חיים צבי בן אברהם
יוחנן הולנדר זצ"ל
נלב"ע כ"א טבת תשפ"א ת.נ.צ.ב.ה.
הקדוש על ידי ארון ושינדל הולנדר

לעילוי נשמת
הרבני הנכבד רבי רפאל צבי
מאיר בן הרה"ג רבי אברהם
בנימין זלברברג זצ"ל
נלב"ע י"ט טבת תש"כ ת.נ.צ.ב.ה.

פניני שמשון

פנינים ורעיונות ככתבם וכלשונם

יעקב אבינו לא מת

ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה ויהי ימי יעקב שני חייו שבע שנים וארבעים ומאת שנה (מז, כח). פרשה זו של 'ויחי' אין מקומה כאן, דהא אי אפשר לומר 'ויחי ימי יעקב שני חייו', אלא כשכבר נשלמו הימים והשנים, והכא אין לומר שכבר עברו, שהרי אחר זאת אמר הפתוב (מח, א) 'ויחי אחרי הדברים האלה ויאמר ליוסף הנה אביך חלה/ וקמא לן (ב"ר מד, ה) כל מקום שנאמר אחרי מפלג. אלא ודאי שאין כאן מקומה, ואין מקדם ומאחר בתורה, וקדם מותו זמן הרבה אמר ליוסף שששמימות אל יקברוהו במצרים, ואחרי מפלג נעשה חולה. והטעם שהתורה הקדימה את המאחר, כדי להודיענו שיעקב אבינו לא מת (תענית ה, ב), כלשם שאחר שאמר 'ויחי' עדין היה חי, כן לעולם היה בחיים. (אות א)

המלכים נתיראו כשהבינו שיעקב אבינו לא מת

ויבאו עד גרן האטד אשר בעבר הירדן ויספדו שם מספד גדול וכבדו מאד ויעש לאביו אבל שבעת ימים (ג, י). גמרא דסוטה פרק קמא (יג, א), אמר רבי אבהו מלמד שהקיפוהו בתרים לארונו של יעקב כגרן זה שמקיפים לו אטד, שבאו בני עשו ובני ישמעאל ובני קטורה תנא, כלם למלחמה באו, כיון שראו פתרו של יוסף תלוי בארונו של יעקב, נטלו כלם פתריהם וכו'. קשה, אם היתה כוננתם לבוא למלחמה, כדי לעכב קבורתו של יעקב באותה המערה, איך בשביל זה נהפכה דעתם ממה שהיתה בתחלה.

ויש לומר, שיוסף הניח פתרו על ארונו, כדי לרמז שיעקב אבינו לא מת (תענית ה, ב), וזה הוא סימן מבהק, שדוקא הוא ראוי לקבר במערת המכפלה ולא עשו, וכיון שאותם המלכים ראו זה, הבינו בעצמם הדבר הזה שיעקב עדין הוא חי, ונתיראו, ומשום הכי נהפכה דעתם ממה שהיה בתחלה שהיו סבורים שמת יעקב. (אות טו)

יעקב לא הוכיח את יהודה על מכירת יוסף

מכיון שכבר נגזר שירדו ישראל למצרים

יהודה היה מתפחד פן אביו יוכיחנו על שלא אמר לאחיו להשיבו אל אביו, שאז זכותם היתה מגנה עליהם מן הפרענות, שלא היו יורדים למצרים, הואיל שהיו צדיקים. ויעקב קראו בדברי רצוי, ואמר לו 'מטרף בני עליך', שלא יתפחד, שהרי הגלות כבר נגזר, ויש לו להתקיים על כל פנים, ואמרינו בפרק ט' דשבת (פס, ב), ראוי היה יעקב אבינו לירד למצרים בשלשלאות של ברזל וכו', ומעתה אדרבא, יהודה גרם שילכו כלם דרך כבוד. (אות יג)

תורת חיים

פנינים מתורתו של האור החיים הקדוש -
הרה"ק רבי חיים בן עטר נלב"ע ט"ו תמוז תק"ג

רק מחמת צרוף שני סבות היה יכול יעקב לקרא ליוסף שיבוא אצלו

ויקרו בו ימי ישראל למות ויקרא לבנו ליוסף ויאמר לו אם נא מצאתי חן בעיניך שים נא ידך תחת ירכי ועשית עמדי חסד ואמת אל נא תקברני במצרים (מז, כט):

כתב רבנו האור החיים הקדוש זלה"ה: הטעם הפשוט שלא קרא יעקב אלא ליוסף, הוא משום לפי שיש בידו יכלת לקיים בקשתו שהרי הוא מלך.

ומקשה, צריך להבין מדוע כתוב 'לבנו' ולא הספיק לומר 'ליוסף', כי הרי אין לנו יוסף אחר לטעות. גם צריך להבין מדוע הוסיף בתבת ליוסף למ"ד, ולא הספיק לומר לבנו יוסף.

ומתרץ רבנו האור החיים הקדוש זלה"ה:

הנה מצינו שכבוד מלכות עדיף מכבוד רבו, שנסתפקו במסכת קדושין (לג, ב) בנו והוא רבו, ושם הגמרא רצתה לפשט במימרת רבי יהושע בן לוי שאמר אני איני כדאי לעמד בפני בני אלא משום כבוד בי נשיאה. ועל כל פנים מדברי התלמוד מוכח בפרוש, כי גדול חיוב כבוד הנשיא על אביו, ואפילו לא היה בנו עצמו נשיא אלא התנו של הנשיא. ואם כן איך יעשה יעקב הדבר לשלוח לקרא למלך - ליוסף לבוא אצלו.

לזה אמר הכתוב שני טעמים בדבר, האחד היותו בנו, והשני היותו יוסף, וצריך את שני הטעמים, כי אם היה רק אחד מהם עדין אינו יכול לקרותו, אם לא היה בנו, הגם שיהיה צדיק וחביב וחובב אותו, אין כח ביעקב לעשות בדבר הזה משום כבוד מלך.

ואם היה בנו ולא היה צדיק, גם כן לא היה קורא אותו, אלא לצד היותו בנו והוא אומר לבנו, גם להיותו יוסף הידוע בצדקות, הידוע בהפלגת אהבת האב לו והוא לאביו, ולכן שלח יעקב לקרא לו שידע שימחל על כבודו. והגם שאמר ז"ל (קידושין לב, ב) מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, דוקא מלך ישראל שנמשח ומלך על ישראל.

לקבלת הגליון במייל: zera277@gmail.com או באתר: zerashimshon.com | להפצה: 02-80-80-500 | לשמיעת שיעורים ועידכונים: 02-80-80-600

נערך ע"י המחנך הרב ינון כהן שליט"א * ארה"ב: הרב מנחם בנימין פאסקעס 347-496-5657 * ארץ ישראל: הרב ישראל זילברברג 05271-66450

יזיל ע"י זרע שמשון ע"ר 580624120 * ניתן לתרום לזכות ולע"נ ולקחת חלק בהוצאות והפצת הגליונות והספרים.

ניתן להפקיד בבנק מרכנתיל (17) סניף 635 מספר חשבון 71713028 ע"ש זרע שמשון, כמו כן ניתן לתרום בכרטיס אשראי בטל: 02-80-80-500 שלוחה 3

וזכות הצדיק ודברי תורתו הקדושים יגן מכל צרה וצוקה, ויושפע על הלומדים ועל המסייעים בני חיי ומזוני וכל טוב סלה בהסתחתו בהקדמת ספריו.

זרע שמשון ע"ר 580624120

ו"ח טבת תשפ"ד
שנה ו' גליון מס' 210

בפיקוח
רבנים ומחנכים
שליט"א

פניות והודעות למערכת:

יתן להשאיר בקו יבני בינה'
טל': 03-3064100 שלוחה 6.

לתרומות ולהנצחה בעלון:

יתן לתרום דרך קו יבני בינה' בטל' הנ"ל,
שלוחה 9, וכן בעמדות נדרים פלוס'

בינו נא זארת

"לא אספר לכם מה היה אתו כשהוא נכנס, אבל אני רוצה שהוא יעמד כאן עכשיו..."

שלו, אין פח מיחד במלים אבל ככל שהן נאמרות יותר
מעמק הלב - כהן גדול יותר לפעל. ראש הישיבה המשיך
והסביר שלפעמים לא מספיק נסח התפילה הקבוע, אלא
צריך להוסיף מלים שלגנו, כל אחד בזמן שבו מתאים לו, אם
זה ב'שמע קולנו', או קודם 'יהי לרצון', או בזמן אחר שהוא
מרגיש שהדבר מתאים לבקש ולהתחנן בפרשה שלו לפני ה'
שירחם עליי ויאחר מספר פרקים הרמתי את עיני
במוצאי שבת, כשחזרנו הבייתה היה זה מאחר מאד, כל בני
הבית ישנו, ואני הרגשתי שהנה יש לי פעת הזדמנות פז
להשתמש ב'בקשת' בפרשה שלי לפני בורא עולם. לקחתי
ספר תהלים ולאחר מספר פרקים הרמתי את עיני
לשמים, והתחלתי לבקש בלחיש, 'אבא!! נתת לי
שכל ונתת לי לב, עשית אותי בריא, אבל אני לא
מצליח להבין, אני לא מצליח ללמוד, אני רוצה,
אבל לא מצליח, בבקשה תרחם עליי' פתח
את הלב בתורתך, תן חלקי בתורתך! תעור
את הלב להבין להשפיל, שיהי דברי תורה
ערבים ומתוקים בפ'. כן עמדתי והתחננתי
מעמק לבי. הרגשתי ממש כמושך בבקשה:
במותח את היתר כדי שהחץ יגיד למרחקים.
משכתי את החץ אל לבי עמוק עמוק, בכדי
שיעלה גבוה לפני פסא הכבוד ותפילתי
תתקבל ותעשה פרי.

אני לא יודע להצביע על הנקדה, אבל מאותה בקשה
עמוקה ובכנה, החל השנוי; לא בבת אחת, אבל
מיום ליום הרגשתי יותר את מתיקות התורה, נהגתי
יותר מכל שעה, העזתי גם לשאול במהלך השעה,
נעשיתי אדם אחר, יש לי עוד המון להתקדם,
אבל היה חשוב לי לספר לכם, סיום נתנאל, שמי
שהתקמה שלו **מצפה ומחל** לשמוע תפילה של
ילד או בחור שמבקש ומתחנן להיות תלמיד חכם.
ותפילה כזו בודאי פועלת רבות".

פני ראש הישיבה נהרו כשהוא קם והושיט את
ידו לנתנאל, 'ישר כחי! ישר כחי! דברים נפלאים'.
ואל בני הישיבה פנה: 'ברצוני להוסיף על דברי
נתנאל מה שכתב מרן החזון איש זצ"ל (קבץ אגרות
ח"ג אגרת קמא): 'אם יזכה האדם להרגיש את הרע
והנמאס בהעדר ידיעת התורה עד שיפסיד לבבו בבכי
לפני המקום ברוך הוא - אם אדם מרגיש כמה זה
רגוע לא לדעת את התורה, עד שהוא בוכה בדמעות לפני
הקדוש ברוך הוא לזכות לידיעת התורה. הנה ידע האדם
פי כפר זכה הרבה ואשרי חלקו, וכבר מבטח הוא שתפילתו
נשמעת, אף על האדם להוסיף שקידה על שקידתו יום יום'.
ובזכותך נתנאל, חשבתיו אולי נתן לרמוז את מה שאמרתי,
בפסוק תיודעי. כמו ביד גבור - כן בני הנעורים!' פני
מה שתמשכו בפה, כמו שמותם הגבור, כן תצליחו וימי
הנעורים שלכם יהיו יסוד עצום להמשך עלייתכם בתורה.
בהצלחה!"

ההתרששות גדולה ובהתפעלויות עצומה התקבל נתנאל, עת
שב למקומו בשלחן. 'אשריך!', 'חזקת אותנו, נתנאל'.
'חפה, חפה', התרה בו יחזקאל חברו, 'אתה לא יודע כמה
דמעות אשפוך במוצאי שבת, והכל בגללך...'. בעצם -
בזכותך! סיום בחיני

כל בני הישיבה.
נתנאל נעמד ליד הסטנדר, אשר בקדמתו היה תלוי בגדול
הלוגו שסמל את השבת הוא. הוא פתח בדבריו ב'שקט,
פאי נעמוות נפרת, אבל לאט לאט קולו התחזק. 'ברצוני
להקדים' פתח נתנאל, 'לא בקשו לפני דבר לפני כל
הישיבה בגלל מה שיש בי, אלא בגלל מה שאין בי, או יותר
נכון בגלל מה שלא היה בי.

נכנסתי לשעור א' בחור ככל הבחורים, עם שאיפות, עם
רצונות, רציתי להבין את השעורים, לכתב את כלם, ללמד
חברותא עם בחורים טובים, לנצל את הזמן ועוד הרבה
הרבה שאיפות סהורות. בחדש
אלול החזקתי מעמד. היתה אוירה
ממש חזקה, ולמרות הקשי שיהיה
לי הצלחתי. אבל בזמן תרף...
קצת פחות... ולא כי הפסקתי
לרצות, אלא פשוט לא הבנתי, לא
הייתי מרוץ בשעורים, פחדים לא
הצלחתי ללמד יותר מזמן
קצר, משבוע לשבוע
פחות ופחות הבנתי,
פחות נהנתי, אבל
למרות הכל המשיכתי
לרצות, לקוות
לקוות שפתאום
אתחיל להבין
את השעורים,
להתנסה, לנצל
את הזמן... אבל
זה לא קרה.

אני זוכר את זה
כמו היום: היה
זה בפרשת ויחי,
נסענו לשבת
התאחדות,
במה של השבת
היה **בחרבי**
ובקשתי, גם אז
כמו היום, השם הזה
הבנו מה הקשר של השם הזה?
עד שבילק שבת היא ראש הישיבה את
דברי התרגום על הפסוק: 'אשר לקחתי מיד
בחרבי ובקשתי, התרגום מתרגם **בצלוני ובבעותי** -
בתפילתי ובבקשתי, יעקב לקח את שכם מהאמורי 'בתפילה
ובקשה', מה זו 'תפילה' ומה זו 'בקשה'? מה ההבדל ביניהן?
ומה זה 'חרב' ומה זה 'קשת' ומדוע הם קשורים לתפילה
ובקשה? ובאן המשך נתנאל לספר: ראש הישיבה הסביר
בשם המשך חכמה, שהחרב היא חדה ומשננת, היא עובדת
גם בלי הפעלת כח מיחד, מה שאין כן בקשת שאינה חדה,
אך ככל שהאדם מושך אותה יותר היא פועלת יותר. כך
הדבר גם בתפילה: יש את נסח התפילה שחז"ל קבעו, זה נסח
משנן ומדקדק, הוא פועל את פעולתו גם בלי פעולה מיחדת
של האדם, מה שאין כן בקשה, מה שאדם מבקש במלים

בכל שנה באחת משבתות התרף, עשו להם מנהג של
קבע בני ישיבת 'עקרת תפארת' לנסוע לשבת התאחדות.
בשבת זו היו רבני הישיבה סועדים את סעודות השבת
יחד עם הבחורים, ומשמיעים דברי חזק וחדק לבחורים
הצעירים, כיצד לזכות לכתרה של תורה. בשנה זו שמה של
השבת היה **ששה חדשים בשמן המור**. השם היה תמונה
קצת בעיני הבחורים, 'מה ראו רבני הישיבה לבחור פסוק
ממגלת אסתר, כשאנחנו רק בתחילת התרף, ומה הקשר בין
הפסוק לשבת? שאלו זה את זה.

בביל שבת לאחר הסדר התפנסו קלם לענג שבת מיחד
עם ראש הישיבה, והוא פתח בדברים והסביר: 'בילקם
תמיהים מן הסתם על שמה של השבת 'ששה חדשים בשמן
המור', לפני שאסביר את שמה של השבת, אסביר לכם את
משמעות הפסוק, אחשוורוש חפס לו מלכה אחרת במקום
ושתי, לצורך כך אספנו נשים מכל הארצות, אף הן לא באו
לפניו מיד, הן היו צריכות לעבור תהליך כדי להתאים
עצמן להיות למלכה, חלק מהתהליך היה לסווג ששה
חדשים יום יום בשמן מיחד בעל ריח נפלא, שמן זה נקרא
'שמן המור'. אם סנו בשמן ששה חדשים, כנראה שכל יום
היתה לו משמעות, לא היה מספיק לסווג בו יום וגם לא
שבוע, וגם לא חודש או חדשים, רק ששה חדשים הפיקו
תוצאה משלמה.

כעת נחזיר לשבת שלנו, אמר ראש הישיבה. השנה זכינו
להזדמנות מיחדת, יש לנו גם כן 'ששה חדשים בשמן המור',
זמן תרף' השנה מרוב מששה חדשים, בשונה מכל שנה
שיש בו רק חמשה חדשים; התרף מעבר, ואנחנו כוללים
לזכות לששה חדשים בשמן המור, להתבשרם בכל יום
משמנה של תורה, ובסוף ששת החדשים לראות שנים
לגמרי, להגיע לדרגה אחרת, ולהיות בני עליה עם קנן עצום
בתורה הקדושה.

אף צריכים לדעת, המשיך ראש הישיבה בדבריו הנפלאים,
הגמרא (ע"ה) שואלת שאלה שכל ילד, בחור ואבדוה, שואל
אותה, שאלה רשית! ומה היא שאלה, 'מה יעשה אדם
ויחפכם? אף זכנים להיות תלמידי חכם? זו הרי ה-שאלה!!
השאלה החשובה ביותר שכל יהודי שואל את עצמו כל
הזמן, איה? כיצד? אני רוצה להיות תלמיד חכם, מה צריך
לעשות בשביל זה? עונה הגמרא 'רבה בישיה וימעט
בסוורה', תלמד בהתמדה ונתעסק כמה שפחות בעניני
חלין. שואלת הגמרא 'רבה עשו כן ולא עלתה בידם', הלא
ישנם רבים שילמדו וישקדו, ואף על פי כן לא זכו להיות
תלמידי חכמים על כך הגמרא אלא, 'בקש רחמים
ממי שהתקמה שלו! יש אחד שבקדו יש חכמה, 'כי ה' יתן
חכמה מפיו דעת ותבונה', - אתה רוצה להיות חכם, **תבקש**
ממי שיש לו את החכמה.

לפני שנתים נכנס לישיבה בחור, בחור בשעור א', לא אספר
לכם מה היה אתו כשהוא נכנס, אבל אני רוצה שהוא יעמוד
כאן עכשיו ויספר לכם דבר שבנדאי: גי'ם לחזק נפלא. שמו
של החבור הוא 'נתנאל וייספיש' משיעור ג'. לא היה לו קל
להספיק לדבר לפני כל בני הישיבה, אבל הוא הבין שזה
צריך להשעה, ורק תועלת תצמח מהו.

דממה השלכה באולם, נתנאל וייספיש היה ידוע כאחד
הבחורים הטובים בשעור ג', מלבד שקידתו החידות, הוא
היה ידוע כבחור בעל כבא ישרה, נעים הליכות ואהוב על

להנצחות לזכות לנערי בר מצוה
עדכוני שמחות או לעלוני נשמת
יש לבנות עד יום שני בערב בטל' 03-3064100 שלוחה 6
או בעמדות נדרים פלוס' יבני בינה' - ארגון לילדי בני התורה
בברכת התורה למזכיר הרבים

ברכת מזל טוב לבחור הבר מצוה היקר והחביב
יהודה אריה נ"י בן הרב בנימין שליט"א איזנטל
לרגל הכנסו לעול תורה ומצוות
יהי רצון שיעלה מעלה בתורה ויראת שמים ויגדל לתפארת בית ישראל
הוקדש על ידי הרה"ג רבי בנימין איזנטל שליט"א

דברי בינה

פרפראות וחידישים
בפרשת השבוע
לשולחן השבת

יחי יעקב (כו, טו).

יברא' למה פרשה זו סתומה, לפי שכן נפטר יעקב אבינו נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השעבוד שהחילו לשעבדם. דבר אחר שבקש לגלות את הקץ לבני ונסתם ממנו קשה כיצד התחיל השעבוד הרי מלך יוסף גם אחר פטירתו של יעקב. יתרה מזו יש לשאול שהרי פרשת וארא אמר שכל זמן שאחד מן השבטים קיים לא התחיל השעבוד. ובדעת זקנים תרץ שמיד אחר פטירת יעקב התחילו לשעבד את ישראל מעט.

ובספר 'עמר נקא' (המקום להרעי"ב מדברטורא), כתב שיש לומר שכשנפטר יעקב התחילו לשעבדם בשכר, ולאחר מיתת השבטים התחילו לשעבדם בחנם. או שכשמות יעקב נשתעבדו בן בנה נה, ובמות השבטים שעבדו בפרה, וכמו שדרשו בגמרא.

החכם סוכר (התורה משה) כתב שיש לפרש על פי מה שאמרו תנ"ל (ביצה לב) 'כל המצפה על שלחן אחרים עולם חשך בעדו', וכל זמן שיעקב חי, שפסק הרעב בעבורו ונתברכו על ידו, לא היה עם נזונים מפניו. אבל כשמת יעקב אמרו תנ"ל (הוסיפתא סוטה פ"ה ה"א) ששחר הרעב, ולכן אמר יוסף 'אנכי אכלל אתכם', ואם כן זה עצמו שהיה סמוכים על שלחן אחרים נקרא שעבוד וסמית עינים, כי על ידי זה ישעבדו לו בעבור שנהנים ממנו והיה צוה התחלת הגלות.

י"שכבתי עם אבתי ונשאתי ממערים וקברתי בקברתי (כו, טז).

צריך להבין מהו כפל השלשון 'ושכבתי' ו'קברתי'. ובחננת התורה כתב שיש לפרש על פי המבאר בגמרא שכשם שאין קוברין רשע אצל צדיק, כך אין קוברין צדיק גמור אצל צדיק יראוני גמור, כמו שקיינו כמה פעמים בגמרא במעלות של צדיקים וחסידים. אם כן לפי זה לכאורה קשה איך אמר יעקב 'ושכבתי עם אבותי' הרי פתוב במדרש שיעקב היה מבחר שבאבות ואין קוברין וכו'. וצריך לומר על פי הפתוב במדרש 'ושכבתי עם אבותי' אמר הקדוש ברוך הוא חידק שאמה שוכב ואין אמה מת. אם כן, כיון שיעקב לא מת, ואילו שאר האבות מתו, וכתוב שהגדלים צדיקים במיתתם יותר מבחיהם, נמצא שיעקב היה יעקב שוה להאבות. כי הם מתים ונתגדלו, והוא חי ועומד במעמד אחד. וזה פרוש הפסוק 'ושכבתי עם אבותי' כלומר, שכיבה לבד ולא מיתה, כפונדק לעיל, ממילא יכול להיות 'וקברתי בקברתי'.

וירא מנחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לכוכל (כו, טז).

ברך יעקב אבינו את ישיבה, עמוד התורה, בברכות שפרשתנו.

מה באורו של מנחה? פרש הגאון הנודע רבי שמואל אהרן יודלביץ זצ"ל (ראה אודותיו במידור 'יום השנה' בגליון הקודם): הרוצה לחיות חיי העולם הזה מתוך היראה בפרנסה יתרה, עמל הוא בעבודתו רבות עד שמבקשתו מגיע הוא אל המנוחה שהיה העולם הזה. מוכן, אפוא, כי אדם שלא יעמל מאומה כל חייו ורק יושב בבטלה וחסר מעש, זהו היום המנוחה' למה הוא מבחר.

כך הוא הנחל בלמוד התורה. הרוצה לעז את התורה כדת, החפץ להשיב לשוואלו כראוי המבקש לחיות במנוחה בעולם הבא. יש לו לעמל בעולם הזה בעסק התורה, יומם ולילה, ורק אחר עמל רב ויגיעה עזה תעלה בידו המנוחה בעולם הבא.

טוב טעם

בינה דעת בפרשה
הרב טודרוס טרעפ שליט"א

אהלכם ביעקב ואפיצם בישראל (כו, יז).

כתב רש"י פירשו השני: דבר אחר, אין לך ענייני, וימלדי תינוקות, אלא משמעו, כדי שיהיו נפוצים. ושכטל של לוי עשאו מחצר על הגרנות לתרומות ולמעשרות, נתן לו תפוצתו דרך כבוד. ובאר לפי זה בשפתי חכמים ש'אהלכם בעיקב' מכון נגד שמעון, ואילו 'ואפיצם בישראל' על לוי, לכן כתוב 'בישראל' שהוא לשון חשיבות.

ונראה שיש לברר אפיון אחר, והוא על פי המדרש המובא בילקוט שמעוני (פרשת בחקתי, רמז תרעה): לא מאסתי ולא געלתם לכלתם, וכי מה נשתיר להם לישראל שלא (נגעלו וישלל) נמאסו, והלא כל מתנות טובות שנתנו להם נטלו מהם, מה נשתיר להם? זה ספר תורה, שאם לא היה קיים לשלל לא היו משיגים מאמות העולם כלום. ונמדד של זה היה מרגלא בפנייה דמרו רבנו בעל ה'דרבי' שמואל זצ"ל. ובאר שהמתנה היחידה שנתנה להם ישראל בגלות היא ספר התורה.

כדוע השם 'יעקב' מרמז על זמן היות עם ישראל בגלות (שמשפלים הם למשה, עקב זה). ואילו השם 'ישראל' הוא בזמן שאינם בגלות (וישראל הוא מלשון שדרה, כשהם עליונים). ולפי זה מבאר היטב הפסוק 'אהלכם בעיקב', בתקופה זו של 'יעקב' - בגלות, מה יהיה לנו? אין לנו שיעור אלא התורה הזאת, שהיא עמנו גם בגלות, ואילו הם הסופרים ומלמדי תינוקות, העוסקים ומלמדים את התורה. אוכל תרומות ומעשרות אינו נוהגים אלא בארץ ישראל, וזהו שכתוב בעניינם 'ואפיצם בישראל'.

השקדים הצעירים בני בנים - בסיום שנת סוד מועד, במסגרת ישיבת המתמידים 'משנת ישראל' מודיעין עילית

יום השנה

רבנו אריה ליב הכהן הלך זיע"א
בעל 'קצות החשן' שב שמעתתא ואבני מלואים
נלקח לבית עולמו י"ט בסיון תשע"ג

"הו נודע בשערים המצויים בהלכה ובכל הארץ יצא קום ויהי לתלם של ספרי דבי רב רבנו רבן וימארו של ישראל הגאון הקדוש רבנא אריה ליב הכהן זיע"א, הלא המה ספרי קצות החשן והאבני מלואים והשב שמעתתא, וכאשר נפיק מפומיה דרבנו הגדול בעל הזונו איש זיע"א אשר זה בכלל הבטחתו ותפרך שמו 'ואף גם זאת וגו' לא מאשמתו ולא געלתו וגו'", וכיכול קדושתו ברוך הוא אומר לו הא לכם קצות, הא לכם ר' עקיבא איגר וזלה"ה."

כך מביע מרן בעל ה'דרבי שמואל זצ"ל במכתבו לספר 'שמעתתא המבארת', את תקוה ועצם שמו של בעל הקצות החשן והתפסויות חבניו בכל ישראל.

ואכן 'קצות החשן', 'שב שמעתתא' ו'אבני מלואים' - שמות הספרים שנשאם ברטט ובזיע בכל יום יום בנתי המדרשות ובהכיל התורה. חדישיו וסברותיו, פאניו ויסודותיו של רבן של ישראל מרנא ורבנא הגאון הנורא רבי אריה ליב הכהן זיע"א, מתבדרין בכל עת פניהם של זקנים וישישי שיה וצורכי מרבנו פאחד.

מתוך תחושה ומקרה כי 'המקום אשר אמה עומד עליו אדמת קודש הוא', יצאנו בעקבות תולדות חייו, ויצאו עבדות מפליגות על גדל עמלו ויגיעתו בתורה וכתובת חבניו הנוצרים.

אהבת תורה

רבנו הקצות החשן רבי אריה ליב הכהן זיע"א נולד בשנת תק"ה לאביו רבי יוסף זצ"ל, שהיה 'מריה דעובדן וחד מגני עליה', כפי שמכנהו בהקדמת הקצות, בעיר סקאלא שבפולין. בינים נוספים היו לו רבי יוסף הגדול מבינייהם והמפורסם שבהם הוא רבי יהודה זצ"ל שנודע לזמנים כבעל 'קאנטרס הספוקות' ו'תרומת הפרי', ואחריו - רבי חיים זצ"ל שהתגורר בקאליש וסרב להגות מהרבנות ורבי מרדכי זצ"ל שכתב חלקה היה רבה של חודרוב, אך לאחר מכן עזב את משרת הרבנות ויקר לאונגוואר שם שלח דו בשמחה. שלטת אחיו של הקצות, מוצקא בספריו מחודשי תורתם ופולסם בדבריו.

אזכרם רבי יוסף היה עני ואביו ומוקדא ביהוים, מדת געיתו היה גדולה עד כדי שלא היה בידו להלביש את ילדיו כראוי בימות התורה מפני הצנע ואף על פי כן לא נמנע מלשלחם למקום למודם מתקף אהבת התורה ועמלה אשר בערה בקרבו. באחד מן הימים כפסה אמה את בגדיהם, אך ממדת שלא היה להם בגד נוסף ללבש באותה עת, המטינה אותם מאחורי התנור עד שיהיו הבגדים מוכנים וראיים ללבישה. מפאת כך נבצרה מהם האפשרות לילך אל בית המלמד כדבר לוי בימו. רבם של הילדים שכאב את העדרותם באותו היום מלמודם המשותף, פנה לרבי יוסף אביהם בשאלה מדוע לא באו הילדים לבית המלמד, האב שלא ידע כי בניו עומדים מאחורי התנור כשהם ממתנים לייבושם של הבגדים, פנה לרעייתו בשאלה היכן הם והיא שברה לו. תרה אפו של האב באמרו 'אינו כדאי שישלחו ללמוד שעה מהתורה הקדושה', אך יוסף אפו לא נבדל ופנה לרבה ונתנו על שניהם יחד וכה הם צעדו אל מקום למודם והשלימו את חקם כמידי יום יום.

אף אמה היתה ספגה באהבת תורה למאד, ובעת זקנתה כששפתה בביתו של גנה רבי מרדכי, שכאמור שלח בפסקה זו, ועם זאת ראתה את גדל עינו ופולסו בריחת דאורייתא עם אחיו הגדולים, שמחה והתחילה לרקד מרב ענג ואשר במקרה 'תודה לד' שלא רק שלטת בני שתורתם אמןתם גדולים בתורה, אלא גם בני העוסק במסחר הוא גדול בתורה ולא נופל מהם."

כך לאורה של אהבת תורה זו, המשרשת בלבבו פנימה, גדל רבי אריה ליב ועלה במעלות התורה, תוך שהוא מוסיף שקידה על שקידתו יומם ולילה ללא הרף והפגינה.

"שב שמעתתא"

בצעירותו, 'בימי הילדות והשחרות' וטרם היותו לאיש, ערך רבי אריה ליב שבע מערכות דיני ספקות, רוב בתוקה, עמל רב ויגיעה עצומה השקיע אריה ליב הצעיר בכתובת חבורו, וכפי שהעיד בהקדמתו: 'מאשר חסתי על מיטב ימי נעורי וחמלתי על רוב טרחי ויגיעי בו לזמנים אלה'. אך עזרו לא אבה רבנו להדפיסם ולהוציאם לאור עולם לזמנים, אחר שעבר על הדברים וויקצם פעמים נוספות כנפשי אחר נפשי ואף הוסיף על הדברים חידושים נוספים, כרכם יחד פחת השם 'שב שמעתתא'."

הספר 'שב שמעתתא' זכה לחבה יתרה אצל המוני בני התורה וחסידים רבים מאד ותחברו אודותיו, מתוך פלפולא דאורייתא ומישא ומתן בדבריו.

"קצות החשן"

בשלהי שנת תקמ"ח גליה רבנו הקצות לדרעיה ונפל נהורא בבני מדרשא, אור גדול רחל על כל יושבי אהל בהופעת ספרו הגדול 'קצות החשן' על שלחן ערוך חשן משפט.

ימי החורף הקשים שידעה גליציה, בהם מעטה לבן מרהיב כסה את חבל הארץ בשלג בלתי פוסק, אשר בא ב'דנינה' אחת עם גלי קר מקפיא החודר עד לשר העצמות, הציבו בעיה לפתחו של רבי אריה ליב. הדיון בה טבל את קלמוס התורה שלו, קפא מעצמת הקר ויצא מכלל שגשג. והחום לצדו של האח הבוטרי? מאן דכר שמהי כפיו מציאות של עניות ודלות בהם התבסס און ישראל. הוא הפתרון נמצא עד מהרה, וכנס הקצות במפתו והניח את הדיו פחת כרייתו, שאם קשהיא מנגנת מעט מעצמתו של הקר וחמימות מה מציפה אותה, היתה לה שוב עונה. ובשנית, בתי שאת, המשיך הקצות בהעלאת חדישיו ובאורי על גבי הפתב. תורתו שלמד באף, היא שעמדה לרבות-ורבות עמלי תורה והזיקה שהקצות הוא לחם חקם ומשוש חיהם.

בבות השקיע רבנו הקצות בנסוח הדברים שיהיו מובנים וברורים לפני כל הבא בשער העיון בספריו, וכפי שהביע הוא עצמו לידיו רבנו יעקב מליא זיע"א בעל 'נתיבות המשפט'. היה זה בעת שרבנו התיבות שוחח עמו על עצמת התפסויות הקצות בקרב הלומדים מתוך התפעלות והתפעמות בלתי מצויים, הפסירי קמות כי בעת שמשפטים בבקר משנתו 'בשעה שהנני במנוחת הגוף וזכות הרעיון, אעבור על משנתו ואלו החידושים שקתבתי בשעת למודי אתמול, ואין אמצא מה לתפוס את החידוש, או לזכרו ולפרסו, כדי שיצא החידוש בסגנון נאה ובהספר קל להבין ומושש את הלב'."

עם אצתו של הפרך הראשון מבית הדפוס, נתמלאו בתי המדרשות אורה של תורה. אף אגוני הדור חרדו לשמעו של הגאון הנורא ומיד בעת הגיעו של הספר אליהם, פנו עצמם מכל ענין ופנו לשקל עניו רב ובי בתי 'קצות החשן'. בהמשך הוציא את חלקו השני של הספר ועם הזמנים גם את ספרו הנודע על אבן העזר 'אבני מלואים'.

מזל טוב

הוקדש על ידי הרב אליהו קנטור שליט"א לרגל חתונתו בשעה טובה ומוצלחת עב"ג למשפחת הרה"ג רבי יוחנן בלוי שליט"א יה"ר שיעלה הזוג ויה לתפארת בישראל

מזל טוב להולדת הבת

להודות להשי"ת על חסדיו בלידת הבת ולזכות לגדלה בתוך שאר יוצ"ח לתורה וליראה בדרך המסורה נתנם על ידי הרה"ג רבי נתנאל שטמפפר שליט"א

מזל טוב לנשואי הבן

הוקדש על ידי הגאון רבי יעקב אנגלנדר שליט"א משיגיה ישיבת חברון החדשה לרגל נשואי בנו החתן הרב אליהו שליט"א עב"ג למשפחת טייפיש יה"ר שיעלה הזוג ויה לתפארת בישראל

לעלוי נשמת

אשת חבר הרבנית רחל אויערנבאך ע"ה נלבע"ע י"ד טבת תש"ן

לעלוי נשמת האשה הצדקנית

מת אלה מידל בת הרב יהודה לייב קניג ע"ה ננטרה בבטי"ק פרשת ויגש התשפ"ד

לזכות

ישראל שמואל, חיים יהודה, אריה לייב שיחיו בני מרים דבורה

גליון 606
שנה י"ג תשפ"ד

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

ויקרא לבנו ליוסף

למה לא קרא לראובן או ליהודה, הלא ראובן בכור ויהודה מלך, והוא הניחם וקרא ליוסף, ללמדך שהכל מבכדים למי שהשעה עומדת לו, ועוד, שהיה סיפק בידו לעמוד בצוואתו ואמר לו "אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תקברני במצרים" בשבילך ירדתי למצרים, בשבילך אמרתי "אמותה אך הפעם" ועכשיו אפילו אם אדם מת בספינה הנפש הולכת אצל אבותיו, אל נא תקברני במצרים, שסופה ללקות בכינים ויהיו מרחשות תחתי, ושלא יעשו אותי במצרים עבודה זרה, כי שכשם שנפרעים מן העובד עבודה זרה כך נפרעים מן הנעבד, לכך אל תקברני במצרים, למה האבות מחבבים קבורת ארץ ישראל, לפי שמתו ארץ ישראל חיים תחילה לימות המשיח, ואוכלים שנות המשיח, לפיכך אמר יעקב אל תקברני במצרים, אותם צדיקים שמתים בחוצה לארץ, הקדוש ברוך הוא עושה להם מחילות בארץ ועושה אותן כמערות הללו, והם מתגלגלים ובאים עד שמגיעים לארץ ישראל, והקדוש ברוך הוא נותן להם כוח של חיים והם עומדים, אמר לו יעקב ליוסף, אם אתה עושה לי כמו שאמרתי לך, יפה, ואם לאו נפשי יוצאת ממני מיד, אמר לו כך אני עושה לך, אמר לו הישבע לי וישבע לו.

(תנחומא ויחי ג')

פרשת השבוע

ועיני ישראל כבדו מזוקן וגו' ויגש אותם אליו וישק להם ויחבק להם (מ"ח - י')

מסופר על הרה"ק רבי שמחה בונים מפרשיסחא זיע"א שהיה בשנות חייו האחרונות סגי נהור, וכשהביאו לפניו בערב יום הכיפורים את נכדיו לברכם, חיבקם ונישקם תחילה. וכך אמר: אצל יצחק אבינו אנו מוצאים שלאחר שכהו עיניו מראות, אמר ליעקב בנו: "גשה נא ושקה לי בני". כיוצא בכך אנו מוצאים אצל יעקב אבינו בעת זקנתו, ככתוב: ועיני ישראל כבדו מזוקן וגו' ויגש אותם אליו וישק להם ויחבק להם. וכל כך למה? כי בשעה שהאדם מבקש להתקשר עם זולתו, די לו לשם כך בחוש הראייה, שכן אנשים מתקשרים זה לזה, כשהם מביטים איש בעיני רעהו. אולם, כשאדם מאבד, לא עלינו, חוש חשוב זה שהקב"ה העניק לו ברוב חסדו - צריכה להתקשרות לבוא בדרך של חיבוק ונישוק.

ויברך את יוסף וגו' המלאך הגואל וגו' (מ"ח - ט"ז - ט"ז)

מסופר על הרה"ק רבי יוסף שלמה כהנמן מפוניבז' זיע"א, שהיה אומר, הילדים הם עיקר הדור הצעיר, הוא

תקות עתידנו. באחת מדרשותיו ביקש לשדל ולפייס במתק שפתיו את יהודי עירו, והצביע לפנייהם על פסוק בפרשתנו, כשיעקב אבינו הרעיף ברכתו על ראש בנו יוסף הצדיק, "ויברך את יוסף" ויאמר המלאך הגואל יברך את הנערים. והיכן הברכה ליוסף גופו? אלא הסביר בהתרגשות, הברכה הטובה ביותר בשביל אב יהודי היא, כשבניו מבורכים.

עד כי יבוא שילה (מ"ט - י')

מסופר על חבורת אפיקורסים שישבה ולגלגה על אמונת ביאת המשיח. שמע הרה"ק מבילגוריא זיע"א את שיחתם ופנה אליהם ואמר, אספר לכם סיפור: פעם קרא השועל אל הציפור שבראש האילן בואי רדי נא אלי, סירבה הציפור ואמרה, בוודאי רעב אתה שועל ערום. אמר לה השועל, כלום לא שמעת שהמשיח כבר הגיע וגר זאב עם כבש? לפתע נשמעה נביחת כלבי ציידים, נבהל השועל והחל לברוח. מה לך בורח? שאלה הציפור, הלא משיח כבר בא. כן, קרא השועל, הבעיה היא שהכלבים אינם מאמינים בביאת המשיח.

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 5:24 ת"א: 5:26 ר"ת: 5:58

פרשת ויחי

זמני כניסת השבת

ירושלים: 4:08 ת"א: 4:22

מלאי גדול של בדים, בשו"ב ממוסקווא תוכל להפיץ את סחורתך בין סוחרי הבדים של וויטעבסק וליאזונה גם יחד. לאחר שציית לכל דברי הרבי, נעשה החסיד לאחד מסוחרי הבדים הגדולים והעשירים בכל האזור כולו.

כעבור תקופה, שב החסיד הסוחר אל רבי שניאור זלמן וסיפר לו על הצלחתו המסחרית, תוך שהוא מודה לו על כל הברכות שאצל לו. הביט רבי שניאור זלמן בחסידו בעיניים טובות ואמר: אם כן הקשב היטב, סוחרי מוסקווא קונים את בדיהם בעיר קניגסברג, שהיא כידוע מרכז גדול של ייצור בדים, טע אפוא גם אתה לקניגסברג, וקנה את הסחורה היישר מהמקור, לאחר מכן תמכור אותה לסוחרי מוסקווא, ולסוחרי וויטעבסק, וליאזונה. הסוחר נהג כעצת הרבי, והצלחתו המסחרית עלתה ופרחה מיום ליום, מאז ואילך נהג הסוחר לבוא אל הרבי ולהתברך מפיו לפני כל נסיעה ונסיעה לקניגסברג.

פעם אחת לפני שיצא החסיד למסע קניות בקניגסברג, אמר לו הרבי, אתה הרי נוסע כל כך הרבה לקניגסברג, ומעולם לא הבאת לי משם שום מתנה. הסוחר פירש את דברי הרבי כפשוטם, ונבוך, באמת שאל את עצמו בבושת פנים, הייתכן שעד היום לא מצאתי שום הזדמנות להביא לרבי מתנה כלשהי? בליבו כבר החליט כי בשובו מנסיעתו הנוכחית לקניגסברג, יביא עמו לרבי מתנה יקרת ערך. ואמנם בהגיע הסוחר לקניגסברג, מיהר לחנות תכשיטים ומתנות גדולה, וקנה לרבי שי יקר ונוצץ, קופסת טבק מרהיבה עשויה זהב טהור.

בשובו לביתו, עבר הסוחר דרך ליאזונה והעניק לרבי את המתנה. יישר כוח, יישר כוח, אמר לו הרבי בפנים מאירות, אכן מתנה יפה הבאת לי, אך לא למתנה בזאת נתכוונתי. הסוחר חש מבלבל ומאוכזב, הרבי הביט ממושכות בקופסת הטבק היפה ומישהה בחיבה בין אצבעותיו, אחר כך נשא עיניו לחסיד ושאל:

אמור לי בבקשה, כשאתה נמצא בקניגסברג האם פוקד אתה לפעמים את התיאטרון? שאלת הרבי הפתיעה את הסוחר מאד, כחסיד ירא שמים מעולם לא דרכה רגלו בתיאטרון, ואף פעם לא עלה הרעיון על דל מחשבתו, אך הוא ידע גם ידע, כי מילה היוצאת מפי הרבי, קודש היא, הוא הבין שיש דברים בגו ושתק. בנסיעתו הבאה לקניגסברג, פנה החסיד לתיאטרון העירוני, הוא רכש את הכרטיס היקר ביותר להצגה הקרובה, בזמן הנכון נכנס לאולם התיאטרון ותפס את מקומו, הכיסא היה מרופד היטב, והסוחר שהיה עייף מעמל הדרך שקע עד מהרה בתרדמה עמוקה.

בגמר ההצגה נותר ישן על כיסאו, עד ששרת התיאטרון ניגש אליו והעירו, הלה נתן בו מבט בוחן, מהיכן אתה? שאל השרת. מרוסיה, השיב הסוחר. ומדיכן ברוסיה? מליאזונה ענה החסיד. המכיר אתה את רבנו זלמינא? שאל השרת. כן, ענה הסוחר שהופתע מהשאלה הלא צפויה, כמו גם מסגנונה. הוא הבין מיד שכונת השרת לרבי שניאור זלמן,

הצדיק הנסתר נתן הסכמה לספר הקדוש התניא

היו שנים שהרה"ק רבי שניאור זלמן "בעל התניא" זיע"א (יומא דהילולא כ"ד טבת) התגורר בעיירה ליאזונה וכינויו בפי כל היה "המגיד מליאזונה". לא הרחק מעיר זו התגורר אחד מחסידיו שהיה מלמד בחדר, והתפרנס מכך בדוחק רב. היה זה בליל חורף סוער, דפיקות נשמעו מכיוון דלת ביתו של המלמד, הוא ניגש לפתוח את הדלת ומצא איש קופא מקור, מיהר המלמד להכניס את האיש פנימה, הגיש לו שתייה חמה ומיני מזונות מעשה ידי אשתו, אחר כך הציע לאורח לעלות על תקרת תנור האבן הגדול, כדי להפיג את צינת גופו ולישון, את ילדיו ששכבו שם עד בוא האורה, שלח המלמד לפינה אחרת של הבית חמה קצת פחות.

עם עלות השחר קם האורח ממשכבו על גג התנור, ופנה לדרכו, מיהרו הילדים הקטנים לשוב ולטפס אל גג התנור החם והנעים. להפתעתם גילו שם שק קטן מלא מטבעות, נרגשים וצוהלים רצו הילדים לספר להוריהם על האוצר שמצאו. בוודאי ישוב עוד מעט האורח לקחת את כספו, מיהרו ההורים לצנן את התלהבות ילדיהם, בינתיים הניחו המלמד ואשתו את השק במקום סתר, חלפו שעות וגם ימים, עברו שבועות ואף חודשים. והאורח עלום הזוהת לא שב לקחת את כספו. נוהג היה המלמד לשאול את פי הרבי בעל התניא זיע"א כל אימת שנתעוררו בחייו שאלה או ספק. מזה עליו לעשות בשק המטבעות שהותיר האורח האלמוני? שאל המלמד את רבו. הקב"ה ראה במצוקתך והחליט לשלוח לך מטמון, ענה לו הרבי. לאחר מחשבה קצרה הרבי הוסיף ואמר, האורח האלמוני לא ישוב לקחת את השק, משום שלא היה עובר דרכים רגיל, אלא שליח מיוחד של ההשגחה העליונה, שלך הוא הכסף. יחד עם זאת יעץ הרבי למלמד, להסתיר מידיעת הבריות את דבר התעשרותו הפתאומית. בחודשים הבאים המשך בעבודתך כמלמד, והוסף לחיות חיי צניעות ופשטות בדיוק כפי שחיית עד היום, הורה הרבי. לאחר תקופה שב המלמד אל הרבי לשאול כיצד עליו לנהוג הלאה. שכור דירה וחנות בעיר, המליץ לו הרבי, קנה בדים אצל ספק הבדים הראשי, ומכור אותם, בעוד שנה, כאשר בעזרת ה' תצליח ותראה ברכה בעסקיך, שוב אליי, ואז אורה לך כיצד לנהוג הלאה.

עשה המלמד כמצוות הרבי, וראה ברכה רבה בחנות הבדים שפתח. כעבור שנה בדיוק שב והתייצב לפני הרבי, בשנה הקרובה לא תקנה עוד בדים מן הספק המקומי, אלא תיסע לעיר הגדולה וויטעבסק כדי לבחור בעצמך את הבדים לחנות, אמר הרבי. לאחר מכן תמכור את הבדים לסוחרי הבדים בליאזונה, כך תוכל להרוויח יותר בלי לשלם דמי תיווך מיותרים. חלפה עוד שנה, והמלמד שהפך בינתיים לסוחר בדים מבוסס ומוכר בענף, בא פעם נוספת אל הרבי לשאול בעצתו. לאחר הרהור קל נענה הרבי ואמר, הלא סוחרי הבדים של וויטעבסק קונים את סחורתם במוסקווא, טע אם כן בעצמך למוסקווא, וקנה שם

משל ונמשל

פתאום יתגלה ויפיע המלך המשיח

משל לקיסר אחד ששלח להודיע לשר הצבא כי ביום פלוני הוא חייב להיות מוכן ומזומן להקביל את פניו, שכן יש בדעתו לבוא באותו יום ולבקר את אנשי הצבא. אותו יום היה הכל מוכן ומזומן, אנשי הצבא היו לבושים בגדים נקיים ממורקים ומצוחצחים למשעי וערוכים בשורות כמשפט, ואף שר הצבא בעצמו התקטט והתלבש בבגדי השרד המיוחדים ועמד בראש אנשיו מוכן להקביל פניו של הקיסר. היה שר הצבא מביט כל רגע בשעון שבידו, וראה שכבר עבר הזמן שקבע הקיסר לבואו, כבר עברה מחצית השעה, שעה שעתיים ושלוש שעות, והקיסר איננו, נתעיף שר הצבא מעמידה ממושכת זו שעמד וחיכה לשווא לבואו של הקיסר, אף קצרה רוחו מציפיה זו, עמד והפקיד חייל אחד על המשמר שיהא מצפה ומחכה לבואו של הקיסר, והוא עצמו פרש לצדדיו וישב לפוש. תוך כדי כך הופיע פתאום הקיסר ובא, הדבר אירע במפתיע ושר הצבא לא היה סיפק בידו לקום בעוד מועד ממקום מושבו ולהתייצב כראוי בראש אנשיו לפני הקיסר, והקיסר בבואו משהבחין שהשר לא עמד במקומו כמשפט, נתמלא חימה וכעס, תלש את אותות הכבוד מכתפי השר והוריד אותו מכהונתו, ומינה מיד במקומו את החייל שעמד על המשמר, ובשעה שעמד שר הצבא לפני הקיסר אבל וחפוי ראש, דיבר אתו הקיסר קשות ואמר לו: אתה שר צבא הנך, כהונתך גדולה ונכבדה, ואף השכר שאתה מקבל מאוצר המדינה שכר רב הוא, לעומת זאת חייל זה מן הפשוטים הוא, איש אינו מכיר אותו ואני אף את שמו איני יודע, ושכרו הניתן לו מאוצר המדינה אך מעט הוא, אף על פי כן עמד באמונה על משמרתו וחיכה לבואי, לא עיף ולא נתייגע ולא נטש את מקומו, ואילו אתה שר רם ונישא נטשת את חיילך, פרשת לצדדין וישבת לפוש.

הנמשל: כך יהיה גם לעתיד לבוא, כולנו נצפה לבואו של גואל צדק מלך המשיח, ואנו חייבים להקביל פניו בתשובה ובמעשים טובים, ובאלה אנו צריכים להתחזק ולעמוד על משמרתנו באמונה, כי בלעדי אלה היאך נוכל להחזיק מעמד והיאך נוכל לשאת עינינו אם ננטוש חס וחלילה את מקום עמדתנו, ושורותינו תהיינה חס ושלוש פרוצות, בשעה שיתגלה עלינו פתאום ויפיע המלך המשיח, איזה תשובה נשיב לו אנחנו שרי הצבא בחילו של מלך מלכי המלכים הקב"ה? וודאי שאנו חייבים לעמוד הכן על משמרתנו בתורה ובתפילה ובמעשים טובים, מוכנים ומזומנים להקביל פניו של המלך המשיח גואל צדק שיבוא במהרה בימינו.

(בשם הגה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א)

אם כן, מסור לו דרישת שלום ממני, ביקש השרת, ומה שמך? התעניין הסוחר. קארל, הייתה התשובה. כששב החסיד הסוחר לליאונזה, סיפר לרבי על הפגישה המזורה עם קארל שרת התיאטרון, פניו של רבי שניאור זלמן קרנו משמחה, אכן, זו המתנה שחפצתי בה, אמר לחסיד.

לא חלף זמן והסוחר בא שוב אל הרבי בטרם צאתו למסע קניות נוסף בקניגסברג. הרבי בירכו בברכת הצלחה, ורגע לפני צאתו מהחדר פתח הרבי את מגירת שולחנו, והוציא מתוכה חבילה סגורה, הושיטה הרבי לסוחר ואמר, כשתגיע לקניגסברג, מסור חבילה זו כמות שהיא לידי שרת התיאטרון, וכשתסיים את ענייניך בעיר ותרצה לשוב לביתך, חזור אליו וטול מידי את החבילה.

ואכן כך עשה הסוחר, מיד בבואו לקניגסברג פנה לאולם התיאטרון, ומסר לידי קארל את החבילה הסגורה ששלח עמו הרבי. כעבור כמה ימים כשהתכוון החסיד לשוב לביתו, חזר אל השרת כדי לקבל ממנו בחזרה את החבילה.

על פני השרת ניכרה האכזבה, האומנם בטוח אתה כי רבך הורה לך לקחת ממני? שאל, כך בדיוק ציווה עליי אמר החסיד בנימת התנצלות. כל העניין כולו, היה בעיניו תמוה ומסתורי, אך במיוחד התפלא החסיד על כי החבילה נראתה לו סגורה וחתומה כאילו כלל לא נפתחה.

ואמנם רק בעומדו להשיב את החבילה לידי החסיד, הסיר מעליה שרת התיאטרון את העטיפה, ופתחה, החבילה הכילה דפים כתובים בכתב ידו של הרבי, היו אלה שורותיו של ספר ה'תניא' הקדוש שבאותם ימים עדיין לא ראה את אור הדפוס. השרת עלעל בין הדפים במהירות, אה, אה, אה, קרא בהתרגשות, איזו חכמה עילאית, איזו רוח הקודש, רוח הקודש ממש.

לבסוף סידר השרת את הדפים והשיבם לעטיפתם, הוא קירבם ברטט לפיו, ונשק להם בחום, אחר כך מסר את החבילה לידי החסיד ואמר כעת, לאחר שעיינתי בכתביו של רבינו זלמינא, ומצאתי בהם גילויים כה נפלאים של סודות התורה, אינני יודע איזה חידושים נותרו עוד לחדש. רק לאחר שעיין קארל הצדיק הנסתר בדפים, נתן הסכמתו ושיבח בהתפעלות את הכתוב בהם, החליט הרבי להדפיס את ספר ה'תניא' ולהפיצו בעולם.

צ'ין אדם לחברו

זהירות על הזמן של הזולת

מפאת המחסור ששרר בימי המלחמה בשנת תש"ח, הנהיגו בארץ חלוקה של נפט ע"פ תור. פעם ירדה הרבנית, אשתו של הרה"ק רבי איסר זלמן מלצר זיע"א ונעמדה בתור הארוך. המוכר הבחין בה ומתוך דרך ארץ כלפיה, קרא לה לעמוד בראש התור. משראה רבי איסר זלמן שאשתו שבה לאחר זמן קצר, שאלה והתברר לו שקיבלה נפט בלי תור. "זו גניבה, גול זמנם של אחרים", אמר לה. "לכי מיד, החזירי את הנפט ועמדי בתור כמו כולם."

הקרבת קרבן מנחה בימינו

מסופר: פעם הגיע הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זיע"א לשוק ביערוסלב, והיה מהלך בין העגלונים ובודק את טיב הקש והתבן שבאוצרם. והנה עבר על פניו ידידו הרה"ק רבי שמעון מיערוסלב זיע"א ושאלו: רבי, מה מעשיו בשוק של העגלונים? אמר לו רבי משה לייב: עזוב את ה"רבי" שלי ואת ה"רבי" שלך, ובוא עמי ונישא חבילת קש לביתה של אלמנה ענייה, שאין לה אפילו מצע של קש להשכיב עליו את גופה השבור. וילכו שניהם יחדיו הני שני צדיקים קדושי עליון, וישאו את הקש בכתפיהם, וכל העם רואים וזוים ומפנים להם מקום. בדרך הילוכם אמר רבי משה לייב: אילו היה בית המקדש קיים, היינו מביאים עולות ונסכים, עתה אנחנו מביאים קש לאלמנה, ומעלה עלינו הכתוב כאילו קיימנוהו עם כל הכוונות של הקרבת קרבן מנחה.

בחנות שלי לא נמצא

כעס וקפדנות

מסופר על הרה"ק ה"חזון איש" זיע"א שהיה אומר בלשון מליצה: "בחנות שלי לא נמצא כעס וקפדנות". באחת מהפעמים היחידות בהם כן כעס (כעס מעושה) ה"חזון איש" היה, כששאלו אותו אודות שידוך של בחור מסוים. לאותו בחור היתה אחות שלא היתה שפוייה בדעתה. השיב ה"חזון איש": "כתוב לבדוק באחי האם ולא בקרובים האחרים, ואין לחשוש לזה". הסביר השואל שהאחות היא ניצולת שואה, מהפליטות מגיא ההריגה. ועל זה רגו ה"חזון איש" מאד ואמר: "הן עברו שבעה מדורי גיהנום ואתם עוד שואלים עליה וחוששים?"

סגולה גדולה לאהבת שמים היא

אהבת ישראל

מסופר: פעם הגיע רב גדול אל הרה"ק רבי אברהם מסטרעטין זיע"א ואמר לו: הנה שמעתי על מעלת כבודו שנותן ליהודים סגולות, וסגולותיו מועילות, לכן אבקש ממנו לתת לי סגולה ליראת שמים, השיב לו הצדיק: ליראת שמים אין לי סגולה, אולם לאהבת שמים יש לי כן סגולה, אמר לו הרב: אדרבא, אהבת שמים היא מדרגה יותר גדולה מיראת שמים, יתן לי הרבי סגולה על זה. השיב לו הצדיק: סגולה גדולה לאהבת שמים היא אהבת ישראל, מי שיש בו אהבת ישראל יכול לבוא בניקל לאהבת שמים

תילולא דצדקיא

שבת קודש י"ח טבת

רב הונא בר מר זוטרא (ד"א תשפ"א)
רב מרשיא בר פקוד (ד"א תשפ"א)
הרה"ק רבי צבי אלימלך בר פסח (בני יששכר - תר"א)

יום ראשון י"ט טבת

הרה"ק רבי רבי יעקב מקאלבסוב ומעליץ בר נפתלי צבי מרופשיץ (תקצ"ט)
הרה"ק רבי אברהם שמואל בנימין סופר בר משה (כתב סופר - תרל"ב)

יום שני כ' טבת

רבינו משה בן מיימון (הרמב"ם - ד"א תתקס"ה)

יום שלישי כ"א טבת

הרה"ק רבי אריה לייב מוכיח מפולנאה (קול אריה)
בר יחיאל מיכל (תק"ל)

הרה"ק רבי ישראל אברהם בר משולם זושא מאניפאלי (תקע"ד)

הרה"ק רבי ישראל דוב בער מוילעדניק

בר יוסף (שארית ישראל - תר"י)

יום רביעי כ"ב טבת

הרה"ק רבי שלמה מסטרעליסק בר אורי (תקפ"ז)

הרה"ק רבי אריה לייבוש הלוי עפשטיין מאזורוב אופאלא (תקצ"ז)

יום שישי כ"ד טבת

רבי נפתלי בר יצחק (סמיכת חכמים - תע"ד)

הרה"ק יוסף מיאמפאלי בר יחיאל מיכל מולאטשוב (תקע"ב)

הרה"ק רבי שניאור זלמן בר ברוך (בעל התניא והשרע - תקע"ג)

הרה"ק רבי שמואל בר אברהם מסאכטשוב (שם משמואל - תרפ"ו)

הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב בר שמעון נתן נטע (תשמ"ז)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

טאת הרה"ג נגליאל הכהן רבינו צבי שליט"א
מדרש "יום אבי אור" רפרוס יוסף הדרש" על המעשרים.

תלמוד תורה (י"א)

א) חייב לתלמוד תורה עד יום מותו, שנאמר (דברים ד', ט') ופן יסורו מלבבך כל ימי חייך, וכל זמן שלא יעסוק בתורה הוא שוכח. (שר"ע יור"ד סימן רמ"ו, סעיף ג')

ב) אסור לעסוק בדברי תורה במקומות המטונפים, ולכן אמרו שאסור לתלמיד חכם לעמוד במקומות המטונפים, מפני שלא יהרהר בדברי תורה. (שם, סעיף כ"ו)

ג) כל המקיים את התורה מעוני, סופו לקיימה מעושר, וכל המבטל את התורה מעושר, סופו לבטלה מעוני. (אבות פ"ד מ"ט)

ד) כל העוסק בתורה לשמה, זוכה לדברים הרבה. (שם, פ"ו, מ"א)

ה) בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרות ואומרת, אוי להם לבריות מעלבונה של תורה. (שם, משנה ב')

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

לע"ג הרה"ק

רבי משה מרדכי מלעלוב זיע"א

בר שמעון נתן נטע זיע"א

נלב"ע כ"ד טבת תנצב"ה

מדות והליכות בראי הפרשה

מדות טיש

נושא השבוע: בקור חולים

פרשת ויחי

מבית שבת טיש

מתוך סדרת "מדות טיש" על כל פרשות השבוע

ניתן להשיג בכפ חנויות הספרים

משבח

מאמר פתיחה

מדגש מהות המדה

מצות בקור חולים, היא אחת המצוות החשובות שבין אדם לחברו, והיא מהמצוות שהעושה אותן אוכל פרותיהם בעולם הזה והקרו מקמת לו לעולם הבא. אף שאין המצוה מפורשת במקרא הרי היא רמוזה בו, וכן הסמיכהו על הנאמר 'לכו' - זה בקור חולים, וכן היא נלקדת מהצוים של 'והלכת בדרכיו', ו'אהבת לרעך כמוך', והיא בכלל גמילות חסדים, אלא שנוצטנו במיוחד על מצוה זו שנקראת בשם "מצוה גדולה", ועליה אמרו חז"ל שמי שעושה כן פאלו החיה את החולה, ומי שאינו מבקרו פאלו שופך דמים. מטרת בקור חולים היא להקל מחליו של הגזוק לרפואה, בכך שהוא מתעסק בצרכיו וביותר בכך שהוא מתפלל למענו ומבקש עליו רחמים, ובכך שהוא נוסך בו תקנה וכת. בעבר, הייתה מצוה זו מצויה יותר בהעדר בתי רפואה, ואף הוקמו חבורות "בקור חולים" בקהילות ישראל. פים, השתרשה ההבנה המטעית, שמפני שהגזוקים לרפואה נמצאים בבתי רפואה, אין הם זקוקים לעזרה מיוחדת והבקורים אצלם נעשים רק לצאת ידי חובה, אם בכלל. אולם אין הדבר כן, שכן בתשומת הלב שמעניקים בשעת הבקור, מעוררים את הצוות הרפואי להשתדל יותר, שכן הם עמוסים לעיפה לצערנו ואין ספק בידם להעניק לכל אחד פל צרכו. הבקורים התכופים נוסכים פחות בחולה ומשמחים את לבו, ועל ידי הבקורים אפשר למלא את צרכיו ולדאג לשלומו. אך יש לזכר את הדרוש שדרשו, שלא לתנם נלמד בקור חולים מתבת 'לכו' שבתורה, אלא כדי להורות שיש לבוא וללכת מיד, ולא להטריח יותר מדי.

בתחלת פרשת ויחי, מספר על יעקב אבינו שגפל למשכב טרם מותו, ו'יאמר ליוסף הנה אביך חלה, ויבא את שני בניו עמו את מנשה ואת אפרים', והלך לקדם נטל עמו את שני בניו? כדי שיתברכו מייעקב לפני מותו, וכדי לקדם ולהנכם במצוה זו, שעליה פתבו שהיא "מצוה גדולה". ומכאן מצא הגאון מרוגטשוב בעל "צפנת פענח", סמוך לדברי הפלאיים של רב אחאי גאון ב'ספר השאלות', שבאשר הולך אדם לבקר חולה, לא ילך לבדו אלא יקח עמו אנשים נוספים, ותמה עליו הנצי"ב מוולוז'ין "שדברי רבנו אלה, לא מצאתים בשום ספר מן ראשון ועד אחרון, וזה פלא", אולם כאן בפסוק נאמר שיוסף נטל עמו את בניו משום כך. ואף בדרשת חז"ל שלמדו את מצות בקור חולים מהפסוק: "לכו - זה בקור חולים", נראה פו, שהרי נאמר "לכו בלשון רבים ולא 'לך' בלשון יחיד. וכאשר הגיע יוסף לאביו כדי לבקרו, נאמר: "ויתחזק ישראל וישב על המטה", ומכאן אמרו חז"ל השכינה למעלה מראשותיו של חולה. במדרש תלפיות מובא מפאן רמז נפלא לדברי חז"ל שהמבקר את החולה נוטל אחד מששים מחליו, שהרי בטרם בא יוסף לבקרו, נאמר "הנה אביך חלה" - הנה בגימטריה ששים, ולאחר שבא אליו נאמר "וישב על המטה" - הפס"ה בגימטריה ג"ט, ומכאן שהיוקל עליו חלק אחד מחליו. ועל התמיהה כיצד מותר לבן גיל להסתפק בכך שהוא נוטל אחד מששים מחליו של החולה, מתרצים בדרך חידוד, שמפני שהוא רק חלק אחד מששים, והרי ידוע הכלל שקבעו חז"ל שאחד מששים בטל ברב, אין כאן סכנה...

הפוגד הידושלמי רבי בן ציון ידלר ספר, כי בשעה שפקיד פולל אמשטרדם רכשו שטח גדול בסמוך לשער שכם שבירושלים העתיקה, כדי להקים עליו בית רפואה למען בני ירושלים, נכנסו אל רבי יהושע ליב דיסקין כדי לספר לו על הדבר, והוא אמר להם בחייה: "הי רצון, שלא תשרה שכינה במעשה ידיכם". נבהלו הללו, ולאחר רגע הבינו את דברי החידוד, שהרי אמרו חז"ל שהשכינה שרויה למעלה מראשותיו של חולה, ולכן פרסם רבי יהושע ליב, שלא ירבו החולים במשפנס ומפילא לא תשרה שם השכינה...

ראית את הבהורים בעלי המידות טובות של משבחה אלפסי בן בורת יוסף?

חסד מביית חיפה לרב הנכבד שבת טיש

מדות והליכות בראי פרשות השבוע

כ"ב כנסים

מחיר תימור לרגל החופשה לאור

להשיג בכל חנויות הספרים ובנוסחיות

לפרטים והזמנות מייבאות במחיר מיוחד 02-286777 * דוא"ר 1806777@gmail.com

בית הרפואה הנודע 'שערי צדק' הישן, ששרתת במשך שנים רבות את תושבי ירושלים. מצוות בקור חולים, היא חלק בלתי נפרד מנשיאת על עם חברו ומצוות אהבת ישראל. וכן ספר פעם ספר רבי אברהם חיים ברים, מגאוני ירושלים וצדיקיה, כי כאשר נכנס יום אחד אל רבו החזון אי"ש, ובקש ממנו עצה כיצד להתחזק במצוות אהבת ישראל. השיב לו החזון אי"ש ויעץ לו: "צא וחפש אדם מהעיר חיפה הרחוקה אשר זקוק לרפואה, יהיה פלאיש אשר יהיה, והתחקה אחר שמו ושם אמו, והתפלל לרפואתו בכל לבך. וכן התחזק בקרבך והאבה לכל איש ישראל".

רבי שלמה זלמן אוירבך, שנודע באהבתו הגדולה לכל אשר בשם ישראל יבנה, היה רגיל לספר את הספור הנפלא שארע עם רבי ברוך פרוקל מליפניק בעל "ברוך טעם". אחת מבנותיו שהגיעה לפרקה, השתדכה עם בנו של יהודי נגיד אחד, ובני המשפחה התכוננו כבר לחתונה הקרובה. באותה עת, נפל שואב המים המקומי למשכב, והרב הצטער בצער והחלה את עצמו עליו ממש. יום אחד נכנסו המתנגנים לבקר את הרב, והתפללו לראות כי פניו אינם פתומול שלשום. נבהלו הללו ושאלוהו על כך, וכישמעו שהסבה לכך היא מחלתו של שואב המים, התפללה המתחנת ותמחה: "להתפלל עליו מבינה אני, אולם להצטער פה עמקות!?! נדהם ה'ברוך טעם" לשמע את הדברים מפייה, והחליט לבטל את השדוד. "אם אין לאשה הזו רחמנות על יהודי שמתעסר ביסורים, ואינה מבינה שיש להצטער על כך, אין זה מן הראוי להשתדד עמם, שכן אין בהם אהבת ישראל אמיתית".

הרב הצטער על כך, שנודע באהבתו הגדולה לכל אשר בשם ישראל יבנה, היה רגיל לספר את הספור הנפלא שארע עם רבי ברוך פרוקל מליפניק בעל "ברוך טעם". אחת מבנותיו שהגיעה לפרקה, השתדכה עם בנו של יהודי נגיד אחד, ובני המשפחה התכוננו כבר לחתונה הקרובה. באותה עת, נפל שואב המים המקומי למשכב, והרב הצטער בצער והחלה את עצמו עליו ממש. יום אחד נכנסו המתנגנים לבקר את הרב, והתפללו לראות כי פניו אינם פתומול שלשום. נבהלו הללו ושאלוהו על כך, וכישמעו שהסבה לכך היא מחלתו של שואב המים, התפללה המתחנת ותמחה: "להתפלל עליו מבינה אני, אולם להצטער פה עמקות!?! נדהם ה'ברוך טעם" לשמע את הדברים מפייה, והחליט לבטל את השדוד. "אם אין לאשה הזו רחמנות על יהודי שמתעסר ביסורים, ואינה מבינה שיש להצטער על כך, אין זה מן הראוי להשתדד עמם, שכן אין בהם אהבת ישראל אמיתית".

חקר חולים
ובקר את מזורים
ודבר על לבב נואשים ומרים.
(רב האי גאון)

נמשל

למה הדבר דומה

"קח את נאד הפנים", צעק לוקה בקול רם, כְּדֵי לְהַתְגַּבֵּר עַל שְׂאוֹן הַגְּלִים, "וּשְׂתַהּ לְרוּיָה מִיַּם צוֹנְנִים כְּדֵי לְהַשִּׁיב אֶת־נִפְשְׁךָ", וּבְעוֹד הַנְּסִיךְ מְבִיט בּוֹ בְּמַבְט תּוֹהָה וּמְבַלְבֵּל, הַשְּׁלִיךְ לּוֹקְהָ אֵלָיו אֶת הַנְּאֹד שְׁעָמוֹ, וְזָרוּ אוֹתוֹ לְשֵׁתוֹת מְפֹנּוּ מְלֵא לְגַמְיוֹ. בֵּינֵתִים, שְׁלָה לּוֹקְהָ מֵאַמְתַּחַתוֹ כִּכְר לַחַם אַפְיָהּ, וְהַשְּׁלִיךְ אַף אוֹתָהּ אֶל־הַנְּסִיךְ שְׁעַל־גְּבִי הַסְּפִינָה. הִלָּה הֵבִיט בּוֹ בְּמַבְט מוֹזָר, שְׁתַּמְיָההּ וְלַעַג מִשְׁמָשִׁים בּוֹ בְּעַרְבוּבִיָּה, וְהַדְּבַר הַפְּלִיא מֵאֹד אֶת־לוֹקְהָ. אוֹלָם בֵּינֵתִים הִגִּיעַ גַּם חֲבָרוֹ אַנְטוֹנִיּוֹ, שְׁמַהֲרָ לְהַחְלִץ חוֹשִׁים לְמַעַן הַטּוֹבֵעַ. בְּזוּיָק מוֹהִיר, שֶׁהַפְּלִיא אֶת־לוֹקְהָ שְׁעָמַד וְצָפָה מִן־הַצַּד אַחַר הַמְּתַרְחֵשׁ, דִּלְגָּ אַנְטוֹנִיּוֹ מִסִּרְתּוֹ הַקְּטָנָה אֶל סַפְיָהּ שֶׁל הַסְּפִינָה הַטְּרוּפָה, וְלֵאלֹא אִמְרוּ וּדְבָרִים תַּפְסֵם בְּיָדִים אֵינְנוֹת אֶת־הַהֶגְהָ וְהַחַל לְנִיט אֶת־הַסְּפִינָה כְּסַפֵּן מְנֹסָה. זְמַן קָצֵר לְאַחַר מִפְּנֵי עֲגִנוֹ שֶׁלִּשְׁתֵּת כְּלֵי הַשִּׁיט בְּסִמּוּךְ לַחוּף, וְהַנְּסִיךְ יָרַד מִסְּפִינָתוֹ, כִּשְׁהוּא נִתְמָךְ בְּיָדָיו שֶׁל אַנְטוֹנִיּוֹ, שֶׁהֲצִילוֹ מִדְּרַת שַׁחַת. וּבְעוֹד שְׁנֵי הַנְּעָרִים מִתְנַשְּׁפִים מִהַמְּאָמֵץ הָרַב, נִשְׁמְעוּ לְפִתַע תְּרוּעוֹת חֲצוּצְרוֹת וּפְלַגַת פְּרָשִׁים מוֹהִירִים הִגִּיעָה בְּמַהִירוֹת אֶל־הַמְּקוֹם. "הִנֵּה הַנְּסִיךְ!" צִעַק אַחַד מֵהֶם, "הוּא בָּרִיא וְשָׁלֵם", צַהַל הַשְּׁנִי, וְהֵם הִקִּיפוּ בְּמַהִירוֹת אֶת הַנְּסִיךְ שֶׁשָּׁכַב עַל־הַחוּף בְּאַפִּיסַת כַּחוֹת. רַק עֲתָה הֵבִינוּ הַנְּעָרִים אֶת־מִי הֲצִילוֹ מִמָּוֶת בְּטְבִיעָה, וְשִׁמַּחְתֶּם הִיְתָה כְּפוֹלָה וְעֲצוּמָה.

לֹא עָבְרוּ יָמִים מְרַבִּים, וְשְׁנֵי הַנְּעָרִים קָבְלוּ הַזְּמַנֵּת כְּבוֹד לְהִתְיַצֵּב לְפָנֵי הַמְּלָךְ הַנְּעָרִים שֶׁל הַמְּדִינָה כְּלָה. אוֹלָם פֶּאֶן אַרְעֵי דְבַר שֶׁהַפְּלִיא אֶת לּוֹקְהָ מֵאֹד, וְהוּא דָרַשׁ עַל־כֵּן הַסְּבָרִים מִהַמְּלָךְ. בְּעוֹד אַנְטוֹנִיּוֹ קָבַל מִהַמְּלָךְ מַתְּנוֹת רַבּוֹת וְתַשְׁוּרוֹת יְקוּרוֹת־עֶרְךָ, לְרַבּוֹת פְּטוֹר מִמַּסֵּי הַמְּדִינָה לְכָל בְּנֵי מִשְׁפַּחְתּוֹ הַמְּרַחֲבֵת, קָבַל לּוֹקְהָ סְכוּם קָטָן בְּהַרְבֵּה, וְהַמְּלָךְ הִסְתַּפֵּק בְּכִמְהָ מַלּוֹת תּוֹדָה וְהִעֲרַכָה. "מִדּוּעַ מְפִלִים אוֹתִי לְרַעָה?" צִעַק לּוֹקְהָ בְּגִרוֹן נַחַר, וְהַמְּשִׁיב: "וְהִרִי אֲנִי הַעֲנֵקְתִי לְנְסִיךְ מִיַּם חַיִּים כְּדֵי לְרוֹוֹת אֶת־צְמֵאוֹנוֹ וּפְרוּסַת לַחַם כְּדֵי לְהַשְׁבִּיעַ אֶת־לִבּוֹ, בְּעוֹדוֹ בְּלִבָּיִם", "מִדּוּעַ לֹא תִבִּין?" פָּנָה אֵלָיו הַמְּלָךְ בְּחִבּוּבִיּוֹת, כִּשְׁהִבִין כִּי נֵעַר נִבְעֵר הוּא בֶן־הַכֶּפֶר שֶׁלְפָנָיו, וּבִינֵתִים אֵינָה מְפֻלְגָת. "הִרִי הַנְּסִיךְ הִיא שְׂרִי בְּמַצָּב שֶׁל סַכְנַת חַיִּים, וְכִשְׁשֵׁעַ הִיא בֵּינוֹ וּבֵין טְבִיעָה חֲלִילָה בֵּין גְּלִי הַיָּם הַסּוֹעֵרִים. וְכִי לְמִי שְׂתִיָּה הוּא הִיא צְרִיךְ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה? אוֹ שְׂמָא לְפְרוּסַת לַחַם?! הִיא לָךְ לְהַצִּילוֹ מִטְבִּיעָה, וְלֹא לְחֻשָׁב בְּאוֹתָהּ שְׁעָה עַל זוּטוֹת שְׂפָאֵלוֹ. חֲבָרָךְ לְעַמַּת זֹאת, יַדַע לְהַבְחִין בֵּין עַקְר וְטָפֵל, וְהוּא בְּתוֹנְתּוֹ הֲצִיל אֶת בְּנֵי הַיָּקָר מִטְבִּיעָה, וְלָכֵן הַעֲנֵקְתִי לוֹ מַתְּנוֹת פֹּה רַבּוֹת."

הנמשל

בְּמִשְׁלֵי נִפְלְאָ זֶה, הַשְּׁתַּמֵּשׁ הַמְּשַׁגֵּחַ רַבִּי מֵאִיר חֲדָשׁ, כְּדֵי לְהַסְבִּיר אֶת הַמְּטָרָה הַעֲקָרִית בְּמַצּוֹת בְּקוֹר חוֹלִים. הַעוֹשֶׂה חֲסֵד עִם חֲבָרוֹ וּמְבַקְרוֹ בְּחִלּוֹ, אֵךְ אֵינּוּ מִתְפַּלֵּל עֲלָיו וְאֵינּוּ שׁוֹפֵךְ תַּחֲנֻנָּה לְרַפּוּאָתוֹ, דּוֹמָה הוּא לְאוֹתוֹ נֵעַר כְּסִיל, שֶׁבְּשִׁעָה שֶׁהוּא רוֹאֶה אָדָם טוֹבֵעַ בַּיָּם, הוּא מְמַהֵר אֵלָיו וּמַעֲנִיק לוֹ מִיַּם לְשִׁתֵּיהּ וּמְזוֹן לְאַכִּילָה. הַחֲסֵד שְׂאָנוּ מַעֲנִיקִים לְאֵילַת, דּוֹמָה הוּא לְכּוֹס מִיַּם בְּלִבָּיִם סוֹעֵר, אוֹלָם אִם נִתְפַּלֵּל עֲלָיו וְנִשְׁפָּךְ שִׁיחַ לְפָנָיו רּוֹפֵא כְּלִי בְּשׂוֹר כְּדֵי שֶׁיִּצְלִינוּ, הִיא דּוֹמָה כְּאֵלוֹ הוֹצֵאנוּ אוֹתוֹ מִהַמַּיִם, וְזֶהוּ מַעֲשֵׂה הַחֲסֵד הַשְּׁלֵם.

הַזְּכָרוֹן הָרֵאשׁוֹן מִיָּמֵי יְלֻדוֹתוֹ הָרֵאשׁוֹנִים שֶׁל לּוֹקְהָ, הִיא מְרָאָה הַיָּם הַתְּכַל וּמִיָּמֵי הַמְּקַצִּיפִים עַל־גְּבִי הַגְּלִים הַנִּשְׁפָּאִים בְּרוּחַ. כִּכְר מוּגוּרִיו הַקָּטָן הִיא סִמּוּךְ מֵאֹד לֵיָם, שֶׁהִיא חֲלֵק בְּלִתִּי נִפְרָד מִחַיֵּיהֶם שֶׁל בְּנֵי הַכֶּפֶר. אוֹלָם לֹא רַק הַנְּאֹד מִיָּפּוֹ הַמְּרַהֵיב שֶׁל הַיָּם הִיא מִנְתַּחֲלָקָם, אֶלֶּא מְפֹנּוּ גַם יִנְקוּ אֶת־פְּרִנְסַתָּם. בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֶּקֶר, כִּכְר הָיוּ יוֹרְדִים הַתּוֹשְׁבִים הַיָּמָה, מְשַׁלְכִים מְכַמוֹרוֹת אֶל־הַפָּיִם, וְשׁוֹלִים מִשִּׁם דְּגִים לְרַב מְסוּגִים שׁוֹנִים. לּוֹקְהָ אֶהָב מֵאֹד אֶת־הַיָּם, וְהִיא מְסַגֵּל לְשִׁבְתֵּי שְׁעוֹת אַרְכוּת וְלְצַפּוֹת אֶל הָאֶפֶק הַרְחוֹק, לְשִׁמְעַת אֶת־אֲנִישׁת הַגְּלִים וְלְהַתְמַכֵּר לְשִׁלּוֹה וְלְרַגַע שְׁמֹסְבִיב. הַמַּחְזָה הַמְּפַעֵים שֶׁל הַשְּׂמֵשׁ הַשׁוֹקַעַת אֶל תּוֹךְ הַיָּם הַתְּכַל, וְקַרְנֵיהָ הָאֲחַרוֹנוֹת צוֹבְעוֹת אֶת־הַשְּׂמֵשׁ בְּגוּנֵי אַרְגָּמָן לוֹהֵט, הַקְּסִימוֹ אֶת־נַפְשׁוֹ, וְעֵינָיו לֹא שְׁבִיעָה מְלַרְאוֹת אֶת יִצְרֵתוֹ הַמְּפֻלְאָה שֶׁל בּוֹרֵא הָעוֹלָם. לְעַתִּים, הִיא יוֹצֵא נִשְׁכָּר מִיִּשְׁבִּיתוֹ הָאַרְכָּה בְּסִמּוּךְ לַחוּף הַיָּם, שֶׁכֵּן הִיא הָרֵאשׁוֹן לְגִלוֹת אוֹצְרוֹת שׁוֹנִים שְׁנִסְחַפּוּ אֶל הַחוּף עִם־הַגְּלִים הַשׁוֹצְפִים, אוֹלָם בְּדַרְךָ כָּלֵל לֹא הִיא בָּהֶם כְּלִי־עֶרְךָ. יִשְׁבִּיתוֹ הַבְּטִלָּה לִיד חוּף הַיָּם, לֹא הוֹסִיפָה לוֹ חֲקִמָה וְנִסְיוֹן־חַיִּים, וְלוֹקְהָ גָדַל כְּבֹן־כֶּפֶר נִבְעֵר, שֶׁדְּבַר אֵין לוֹ בְּעוֹלָמוֹ, לְמַעַט הַיָּם הַסּוֹעֵר וְסִדְר יוֹמוֹ הַחֲדָגוֹנִי.

יוֹם אַחַד, בְּעוֹדוֹ יוֹשֵׁב כְּהַרְגָלוֹ עַל־הַחוּף הַמְּזֻהָיֵב, מֵאַזִּין לְגִלֵי הַיָּם הַרוֹחֲשִׁים וְנִהְנֶה מֵאוֹיֵר הַיָּם הַצָּלוּל, הִגִּיעָה לְפִתַע צוֹחָה חֲדָה לְאַזְנֵיו שֶׁל לּוֹקְהָ. בְּמִרְחַק גָּדוֹל, בֵּין גְּלֵי הַיָּם הַגּוֹעֲשִׁים, נִרְאָתָה סְפִינָה קְטָנָה וְטְרוּפָה, הַנִּצְבֶּקֶת עַל־נַפְשָׁה בְּרוּחַ הַסּוֹעֵרֶת, וְנִרְאִית כְּעוֹמַדַת לְטַבֵּעַ. לְרַגַע הַתְּגַבְּהָה הַסְּפִינָה עַל־גְּבִי גַל סוֹעֵר, וְלְרַגַע שְׁקָעָה בְּמַצּוֹלוֹת הַיָּם, וְנִעְלָמָה מִהַעֵין. בְּעֵינָיו הַחֲדָה הַבְּחִין לּוֹקְהָ, כִּי עַל הַסְּפִינָה עוֹמַד אָדָם בּוֹדֵד הַמְּנַסֵּה בְּכָל־כַּחוֹ לְנִיט אֶת־הַסְּפִינָה אֶל־הַחוּף, אוֹלָם כַּחוֹתָיו הוֹלְכִים וְאוֹזְלִים וְהוּא צוֹנֵחַ לְעֶזְרָה. כְּאַלְהָ שְׁלוֹחָה וְכַחֲזֵן מְקַשָּׁת, נִטַּל לּוֹקְהָ אֶת נֵאֵד הַפָּיִם וְאֶת אֲמַתַּחַת הַמְּזוּזוֹן שְׁהָיו עָמוֹ, קָפִץ אֶל סִרְתּוֹ הַקְּטָנָה שְׁעָמְדָה קְשׁוּרָה אֶל־הַחוּף, וְהַחַל לְחַתֵּר בְּמִרְץ לְכוּן הַסִּירָה הַטְּרוּפָה. הַלִּיכוֹת הַיָּם הָיוּ נִהִירוֹת לְלוֹקְהָ כְּשִׁבִילֵי כְּפִידוֹ, וְהוּא נִיט אֶת־סִרְתּוֹ בְּיַד אֶמְנוּ וּבְמַהִירוֹת רַבָּה, כְּשֶׁכָּל־כָּלוֹ דְרוֹךְ לְהַחְלִץ לְעֶזְרָתוֹ שֶׁל הָאִישׁ הַטּוֹבֵעַ בַּיָּם.

אוֹלָם לֹא רַק לּוֹקְהָ רָאָה אֶת הַסְּפִינָה הַטּוֹבֵעַת. גַּם חֲבָרוֹ הַטּוֹב אַנְטוֹנִיּוֹ, עָמַד בְּאוֹתָהּ עַת וְצָפָה אֶל־פָּנֵי הַפָּיִם, וְאֵף הוּא נִחְלֵץ לְעֶזְרָה. וְהִנֵּה הוּא מְצִלִּיחַ כִּכְר לּוֹקְהָ לְרֵאוֹת אֶת הָאִישׁ הָעוֹמֵד עַל־גְּבִי הַסְּפִינָה, וְנִאָבֵק נוֹאשׁוֹת בְּגִלִּים הָאֵיִתְנִים. הָאִישׁ הִיא תַשׁוּשׁ לְחַלּוּטִין, וְהִיא נִרְאָה כְּאֲחוֹ יְאוּשׁ וְחֲדָלוֹן, אוֹלָם כְּשֶׁרָאָה אֶת הַסִּירָה הַקְּטָנָה הַמְּתַקְרָבֵת אֵלָיו, אוֹרוֹ עֵינָיו. הוּא רָאָה אֶמְנָם כִּי לֹא סְפִינָה שֶׁל־מִשֵּׁשׁ מִתְקַרְבֵּת אֵלָיו, אֶלֶּא סִירָה קְטָנָה, וְלֹא אֲנָשִׁים מְבַגְרִים בְּעִלְיֵי נִסְיוֹן בְּאִים לְעֶזְרָתוֹ, אֶלֶּא נֵעַר צְעִיר לְיָמִים, אוֹלָם טוֹבֵעַ נִאָחַז אֶפְלוֹ בַּקֶּשׁ, וְקָל־וְחָמֹר בְּסִירַת מְשׁוּטִים הַצָּפָה עַל־פָּנֵי הַיָּם. לּוֹקְהָ כָּלֵל לֹא הִעֲלָה עַל־דַּעְתּוֹ, כִּי הָאִישׁ שֶׁכִּמְעַט טַבֵּעַ עִם־סְפִינָתוֹ, אֵינּוּ אֶלֶּא הַנְּסִיךְ הָאֲצִילִי בֶן־הַפְּלָה, שֶׁבִּקֵּשׁ לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ מְעַט בְּהַפְּלָגָה קְצָרָה בְּסַפְיָהּ הַמְּלֻכּוֹתִית, וּמְחַסֵּר נִסְיוֹן וְיַדַע, מְצָא אֶת־עַצְמוֹ בֶן־רַגַע עָמֹק בְּלִבָּיִם. וּבְעוֹד הַנְּסִיךְ אוֹחֵז בְּשִׁאֲרֵית כַּחוֹתָיו בְּמַעֲקָה הַסְּפִינָה, הַטִּיל לּוֹקְהָ חֲבֵל עָבָה שֶׁהִיא קְשׁוּר לְסִרְתּוֹ, וּבְרֵאשׁוֹ קָרַס בְּרָזֶל אֵיִתּוֹ, וְשִׁתִּי הַסִּירוֹת נִקְשְׁרוּ זו לְזוֹ בְּחֻזְקָה.

מְרָגֵל

הַלְכוּת וְהַלְיכוּת

• מִפְּנֵי שֶׁהַשְׂכִּינָה לְמַעְלָה מְרַאשׁוֹתָיו, שְׁנֵאמַר "ה' יִסְעֲדֶנּוּ עַל-עַרְשׁ דָּוִד". (הרמב"ם)

• הַמְחֲזִיק גַּמ"ח תְּרוּפוֹת בְּבֵיתוֹ וְהַמְזַעֵץ לְחוֹלִים בְּעִנְיֵי רַפּוּאָה, מְקַיֵּם בְּזֶה מִצְוֹת בְּקוֹר חוֹלִים בְּהַדְוִר וְשִׁכְרוּ גְדוֹל מִן-הַשָּׂמַיִם. (ביקור חולים)

• מִצְוֹת בְּקוֹר חוֹלִים מוּטְלָת עַל-כָּל אָדָם, וַיֵּשׁ לְבַקֵּר חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל אֲפֵלוּ שְׂאִינָם מְכִיָּרִים. אוֹלָם בְּעִיר גְּדוֹלָה שֶׁהַחוֹלִים בָּהּ מְרַבִּים, יְכוּל לְהַפְטִיר עַל-יְדֵי נְתִינַת מְמוֹן לְחִבְרַת בְּקוֹר חוֹלִים, אוֹלָם יֵשׁ לְכַנּוֹן בְּבִרְפַת רַפְּאָנוּ עַל חוֹלֵי יִשְׂרָאֵל וּלְבַקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים. (שם)

• מִצְוָה לְבַקֵּר אֶת-הַחוֹלָה בְּעֶצְמוֹ, וּמִצְוָה בּוֹ יוֹתֵר מִבְּשָׁלוּחוֹ, אוֹלָם אִם נִמְצָא בְּעִיר אַחֶרֶת, וּבִפְרָט אִם יֵשׁ בָּכָּה בְּטוֹל תּוֹרָה, אֲפָשֶׁר לְצַאֵת יְדֵי חוֹבֵת בְּקוֹר חוֹלִים, בְּאִמְצָעוֹת שְׁלִיחַ אוֹ עַל-יְדֵי מַכְתָּב וְטִלְפוֹן. (סולת מנחה)

• עֵקֶר מִצְוֹת בְּקוֹר חוֹלִים, הוּא בְּקִשְׁת רַחֲמִים עַל-הַחוֹלָה שֶׁיִּתְרַפָּא, וְיֵשׁ שֶׁבִּקְרוּ וְלֹא בְּקִשׁ עֲלָיו רַחֲמִים, כְּאֵלוּ לֹא קָיָם אֶת-הַמִּצְוָה. (הרמב"ן)

• בְּשָׁעָה שֶׁעוֹמְדִים אֲצֵל הַקּוֹק לְרַפּוּאָה, אֵין צָרָה לְהַזְכִּיר אֶת-שְׂמוֹ, שֶׁכֵּן הַתְּפִלָּה מוֹשֶׁה רַבְּנוֹ עַל מְרִים: "אֵל נָא רַפָּא נָא לָהּ", אוֹלָם בְּשָׁעָה שְׂאִין עוֹמְדִים אֲצֵלוֹ, צָרִיךְ לְהַזְכִּיר שְׂמוֹ. (יקרא דחיי)

• נוֹהֲגִים לְהַזְכִּיר אֶת הַחוֹלָה בְּשֵׁם אָמוֹ, וְאִם אֵין יוֹדְעִים אֶת-שְׂמָהּ, מְזַכְּרִים אֶת שֵׁם אָבִיו, וְכִשְׂאִין יוֹדְעִים גַּם זֹאת מְזַכְּרִים אֶת שֵׁם עִירוֹ שֶׁלִּהְיֵאשִׁי. וְאֵלוּ שֶׁהַחֲלִיפוּ אֶת שְׂמָם לְשִׁפָּה הַמְדַבֶּרֶת, יֵשׁ לְהַזְכִּירָם בְּשֵׁמָם הַמְּקוֹרֵי וְהָאֲמַתִּי, וְכֵן הַדְּבָר בְּשֵׁם הָאֵם. (בשם החזון א"ש)

• רְגִיל הִיָּה הַמְּשַׁגֵּחַ רַבִּי אֱלִיהוּ לִזְפֵּן לִזְמַר: "כְּאֲשֶׁר עוֹבְרִים לְיַד בֵּית רַפּוּאָה, אוֹ שׁוֹמְעִים אֲזַעֲקַת אֲמִבּוֹלָנֶס לְאֶדָם הַקּוֹק לְרַפּוּאָה, אֵיךְ אֲפָשֶׁר לְהַתְּעַלֵּם וּלְהַפְנוֹעַ מִלְּהַתְּפִלָּל תְּפִלָּה קְצָרָה לְרַפּוּאָתָם"? (רוֹדֵף צַדִּיק וְחַסֵּד)

• חוֹבָה עַל-הָאָדָם לְהַשְׁתַּדֵּל לְרַפּוּאָת עֲצָמוֹ, וְהִיא חֵלֶק מִמִּצְוֹת בְּקוֹר חוֹלִים שֶׁשִּׁיכַת גַּם לְחוֹלָה עֲצָמוֹ. "מִן-הַחוֹבָה עַל-הָאָדָם לְהַשְׁתַּדֵּל בְּרַפּוּאָת עֲצָמוֹ, כְּמוֹ שֶׁהוּא חַיֵּב לְהַשְׁתַּדֵּל בְּרַפּוּאָת חֲבֵרוֹ. וְלָכֵן הַשְׁתַּדֵּל נָא לְהַתְּגַבֵּר עַל רְצוֹנוֹת הַטְּבִיעִיּוֹת, וּלְמַלֵּא אַחֶר פְּקֻדַת הַרוֹפְאִים בְּמָה שְׂמוֹצָאִים לְצַרָּה הַרְפּוּאָה, וְזוֹ מִצְוָה גְּדוֹלָה שֶׁל בְּקוֹר חוֹלִים". (החזון א"ש)

• נִחְלָקוּ הַפּוֹסְקִים אִם מִצְוֹת בְּקוֹר חוֹלִים הִיא מִן-הַתּוֹרָה וְנִלְמְדַת מִהַצְּוִי "וְהַלְכָת בְּדַרְכָּיו" שֶׁדָּרְשׁוּהוּ חַז"ל "מָה הַקָּב"ה מְבַקֵּר חוֹלִים, אֵף אַתָּה בְּקוֹר חוֹלִים", אוֹ שֶׁהוּא צְוִי מְדַבְּרֵי סוֹפְרִים וּבְכָל מִצְוֹת עֲשֵׂה שֶׁל וְאַהֲבַת לְרַעֲךָ כְּמוֹךְ וּמִצְוֹת גְּמִילוּת חֶסֶדִים. וַיֵּשׁ אוֹמְרִים שֶׁהִיא הַלְכָה לְמִשְׁה מְסִינִי. (יקרא דחיי)

• הַמְּבַקֵּר אֶת-הַחוֹלָה נִחְשָׁב כְּאֵלוּ הִתְחַה אֹתוֹ, וְיֵשׁ שְׂאִינָה עוֹשֶׂה כֵּן נִחְשָׁב כְּשׁוֹפֵךְ דָּמִים, וְלִעֲתִים עוֹבְרִים עַל לְאוֹ שֶׁל "לֹא תַעֲמֹד עַל-דַּם רַעֲךָ". (אהבת חסד)

• מִצְוֹת בְּקוֹר חוֹלִים נִחְלָקָת לְשִׁלְשָׁה חֻלְקִים: בְּגוּף - עַל-יְדֵי הַתְּעַסְקוֹת בְּצַרְכֵי הַחוֹלָה, לְכַבֵּד וּלְרַבֵּץ לְפָנָיו וּלְדַאֵג לְמַעֲנוֹ. בְּנַפֶּשׁ - עַל-יְדֵי תְּפִלָּה לְמַעֲנוֹ וּלְבַקֵּשׁ עֲלָיו רַחֲמִים. וּבְמָמוֹן - לְתַמּוֹךְ בּוֹ לְצַרָּה חֵיָתוֹ וְרַפּוּאָתוֹ וּלְסַיֵּעַ בְּעַדוֹ. (השל"ה הקדוש)

• בְּקוֹר חוֹלִים אֵין לָהּ שְׁעוֹר, אֲפֵלוּ גְדוֹל אֲצֵל קָטָן. וְאִמֹר רַבָּא: אֲפֵלוּ מֵאָה פְּעֻמִּים בַּיּוֹם, וּבְלִבְד שְׁלֹא יִטְרִיחַ אֶת-הַחוֹלָה. (מסכת נדרים)

• אֵין מְבַרְכִים עַל בְּקוֹר חוֹלִים, מִפְּנֵי שְׂאִינָה תְּלוּיָה בְּלָה בִּידֵי הַמְּבַקֵּר, שְׂמָא לֹא יִרְצָה הַחוֹלָה בְּבַקּוּרוֹ, וְאֵין מְבַרְכִים עַל מִצְוָה שְׂגָם אֲמוֹת הָעוֹלָם מְקַיֵּמִים אוֹתָהּ. (יקרא דחיי)

• הָעוֹסֵק בְּמִצְוֹת בְּקוֹר חוֹלִים, פְּטוּר מִמִּצְוָה אַחֶרֶת, שֶׁכֵּן הָעוֹסֵק בְּמִצְוָה פְּטוּר מִן-הַמִּצְוָה, אוֹלָם אֵין לְהַתְּבַטֵּל מְדַבְּרֵי תּוֹרָה וּמִצְוָה מִשׁוּם כָּהֵן, וְהַמְּשִׁכִּיל יִמְצָא דָרוֹךְ לְעֲשׂוֹת שְׂגִיחָם. (שם)

• אֵין מְבַקְרִים אֶת הַחוֹלָה, אֶלָּא לְאַחַר שֶׁלְשָׁה יָמִים מִחֲלָיו שְׂמָא מְקַרָּה הוּא, וְאֵין רְאוּי לְהַפְחִידוֹ וְלֹא לְהַחֲלִישׁ מִזְלוֹ. אוֹלָם אִם הַכְּבִיד עֲלָיו הַחֲלִי, יֵשׁ לְבַקְרוֹ מִיָּד. הַקְּרוֹבִים וְהַיְדִידִים שֶׁרְגִלִים לְהַכְּנִס לְבֵיתוֹ נְכַנְסִים מִיָּד, וְיֵשׁ שְׂאִין לוֹ מִי שֶׁיִּטְפֵּל בּוֹ, יֵשׁ לְבַקְרוֹ מִיָּד. (שם)

• הַמְּבַקֵּר אֶת-הַחוֹלָה, כְּאֵלוּ נִטַל חֵלֶק מִחֲלָיו, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִחַל עֲלָיו עַל-יְדֵי הַשְׁתַּתְּפוּת בְּצַעְרוֹ. וְהַמְּבַקֵּר אֶת בֶּן-גִּילוֹ, דִּהְיֵנוּ שְׁנוֹלָד בְּמִזְלוֹ אוֹ שֶׁהוּא כְּמוֹסְפֵר שְׁנוֹתָיו, נוֹטֵל אֶחָד מִשְׂשִׁימִים בְּחֲלָיו. וַיֵּשׁ לְסַפֵּר לְחוֹלָה דְּבָרִים מְשִׁמְחִים אֶת-הַלֵּב וּמְסִיחִים דַּעְתוֹ מִצַּעְרוֹ, וְלֹא יֵאָרִיךְ בְּבַקּוּרוֹ אֲצֵלוֹ כְּדֵי שְׁלֹא יִהְיֶה לְמִשְׁא עֲלָיו. (שם)

• אֵין לְשַׁבֵּת גְּבוּהַ יוֹתֵר מִהַחוֹלָה, וְלֹא יֵשׁב מֵאַחֲרֵי רֵאשׁוֹ

מהלל

מספורי חז"ל

אין באים אל החולה לבקרו, מתוך כף אין איש שם אל לבו לראות את גדל צערו ויסוריו, וממילא אין מתפללים עליו שיחיה, ולכן נחשב הדבר לשפכות דמים כעברה הגוררת עברה. אולם המבקר את החולה ורואה את צערו, הריהו עומד ומבקש עליו רחמים ומתוך כף הוא מתייחו. (מסכת נדרים)

מעשה בעשיר גדול אחד, ששמע על אדם אחד ירא שמים שנפל למשכב, והגיע למצב של סכנת חיים. נחלץ העשיר לעזרתו, ושלם מכיסו מאתיים זהובים כדי לרפאו, ובחסדי שמים עלתה לו ארוכה. שמח העשיר על שהחיה נפש אחת מישראל, שכן ידע שללא תמיכתו לא היה החולה מתרפא, מפני שלא השיגה ידו לדרש ברופאים ולקנות את סממני הרפואה אליהם היה זקוק, והתפאר בלבו על שזכה לעשות מצוה כה גדולה ועצומה. בלילה, ראה העשיר בחלומו זקן אחד בעל הדרת פנים, ובדיבור פנקסים גדולים ומהדרים. שאלו העשיר: "מה פתוב בפנקסים אלו?" והזקן השיב: "זאת פתובות כל המצוות שעושים בני ישראל, וכל מצוה כתובה בפני עצמה לפי סוגה ומינה". שאל העשיר: "איזה הוא הפנקס של מצוות צדקה וגמילות חסדים?" והזקן הראה לו פנקס גדול ועבה יותר משאר הפנקסים. התפלא העשיר ושאל: "מדוע פנקס זה עבה וגדול יותר מכלם?" והזקן הסביר: "מפני שבמצוות צדקה וגמילות חסדים יש חלקים רבים, מצוות בקור חולים, הלבשת ערמים, לחם לרעבים, ולעשות צרכי הרבים, ועוד חלק למחזיקים ביד לומדי תורה, ועוד חלק למשיאים יתומים עניים, ועוד כהנה וכהנה, ולכן הפנקס כה גדול ועבה". פנה העשיר ובקש מהזקן: "אנא, הראה לי בבקשה בתוך הפנקס הגדול הלזה, את החלק של עושי הצדקה להצלת חולים". פתח הזקן את הפנקס, והעשיר החל לעין בו. והנה הוא רואה שם רשימה של שמות נדיבים שונים, אשר נתנו כסף רב מכיסם כדי להציל חולים, ולאחר שקרא שמות רבים שאל את הזקן: "האם תוכל להראות את שמי? כי גם אני עשיתי מצוה כזו של הצלת חולה ונתתי בעבורו כסף רב?" העביר הזקן את דפי הפנקס והראה לו את שמו מופיע בין שאר המתנדבים. הציץ העשיר בדרך שלפניו, והתפלא לראות כי בשורה אחת לפני שמו, פתוב שמו של אדם אחד, פלוני בן פלוני מהעיר שלו, ואותו שם היה שם נדיר ומיוחד, ורק אדם אחד היה נקרא בשם זה בעירו, והוא הפירו היטב. תמה העשיר תמימה גדולה, שכן ידע היטב שאותו אדם אינו אלא עני מרוד, ואין לו בכיסו פרוטה לפרטה, ולכן תמה: "איך יתכן שהאיש הזה רשום לפני בפנקס, כאחד מגדולי הנדיבים אשר בארץ? והלא אני מכירו וידע אני בו שאין לו אלא בקשי לפרנסתו ופרנסת אנשי ביתו, ובדאי שאין לו מעות כדי לפאר לצדקה ולהציל חולים?" פתח הזקן וספר את ספורו של אדם זה, וכה אמר: "איש עני זה הלך פעם ברחוב, והנה הזדמן לו בדרפו איש אחר,

התנא רבי חנינא בן דוסא, הלך ללמוד תורה מפי רבן יוחנן בן זכאי, ובאחד הימים ששהה אצלו, חלה בנו של רבן יוחנן. פנה אל רבי חנינא ואמר לו: "חנינא בני, בקש נא רחמים עליו ויחיה". הניח רבי חנינא את ראשו בין ברקיו ובקש עליו רחמים, והתפלגו התקבלה בשמים והגיד הבריא. נענה רבן יוחנן בן זכאי ואמר: "אלמלא הטיח בן זכאי את ראשו בין ברקיו כל היום כלו, לא היו משגיחים עליו ולא מקבלים תפלתו", וכונתו היתה על עצמו. התפלאה אשתו, ואמרה לו: "וכי רבי חנינא גדול ממה?" אמר לה רבן יוחנן: "לא, אלא שהוא דומה כעבד לפני המלך, שהוא בן בית אצלו ויכול להכניס אליו שלא ברשות ולבקש מה שירצה, ואני כשר העומד לפני המלך שאינו רגיל לבוא לפניו". (מסכת ברכות)

התנא רבי שמעון בן יוחאי היה מבקר חולים ומבקש עליהם רחמים. יום אחד, נכנס לבקר חולה אחד, ומצאו שהוא סובל מחלי מעים עד שבטנו תפחה מחמת חליו, ורחמנא לצלו. היה החולה בצער גדול, ומרב יסוריו ומכאוביו לא שלט בעצמו, והטיח דברים כלפי מעלה. פנה אליו רבי שמעון ואמר לו בגערה: "ריקא שפמוותה! במקום לגדף ולחרף, היה לה לבקש רחמים על עצמך שהקב"ה יחוס עליך ויגאל אותך מפחלתך". התקצף החולה על רבי שמעון ואמר לו: "יסלק הקב"ה מפני את החלי, ויטיל אותה עליך!" התעצב רבי שמעון לשמע הדברים, והתנחם על שבא לבקר את החולה הלז, כאשר היה יכול לקים את מצוות בקור חולים על ידי אחרים, ואמר: "כל זאת בא עלי, מפני שהנחתי דברי תורה והלכתי לעסק בדברים בטלים". (אבות דרבי נתן)

פעם אחת, נפל האמורא רב חלבו למשכב, אך לא היה אחד מהחכמים שהלך לבקרו. ראה רב כהנא את הדבר, ומיד קם והכריז בפני כל תלמידי הישיבה: "להו ידוע לכם, כי רב חלבו שוכב בביתו חולה, ויש מצוה גדולה לבקרו ולקיים בו מצוות בקור חולים", והמשיך: "וכדי להראות לכם כמה חשובה מצוה זו, אספר לכם מעשה שהיה עם אחד מתלמידיו של רבי עקיבא שחלה, ולא נכנסו אליו החכמים כדי לבקרו. ראה זאת רבי עקיבא, והחליט ללכת בעצמו אל החולה, וכשנכנס לפניו ראה שהבית אינו נקי ולכן מתקשה החולה לנשם, ומיד הפשיל שרווליו והחל לנקות את הבית. כבד ורביץ את העפר שבבית, עד שהחולה אמר לו: 'רבי, החייתני!' וכשראתה הפנדקית בעלת האכסניה שבה שהה התלמיד, כי התנא הוודע רבי עקיבא הגיע לבקרו, הבינה שהוא איש חשוב, ולכן החלה לטרח בעדו, חממה בעבורו מים וטרחת בעבורו עד שהחלים. וכאשר נכנס רבי עקיבא וראה שהתלמיד החלים, יצא מיד ודרש בפני התלמידים, שכל מי שאינו מבקר חולים, הריהו פאלו שופך דמים, מפני שבני אדם שנוכנסים לבקרו עושים לו לחולה את כל צרכיו". והוסיפו על כף בגמרא, שכאשר

מתפל

אמרות ופתגמים

• שלשה ברא הקב"ה ברשותו של-פל-אדם: הידים, הפה והרגלים. הרגלים לילך לדבר מצוה, לבקר חולים, לנחם אבלים, לקבר מתים, ולגמילות חסדים - הולך. (מדרש תנחומים)

• הרבה מדות היו לו לאיוב, שהיה איש תם וישר, ירא אלקים וסר מרע, והיה חונן את-העניים ומלביש ערמים, ועל-כך אלו היתה לו מדה טובה שהיה מחזר ומבקר את החולים, ואצל העניים היה מביא את הרופא עמו. (מדרש איוב)

• אמר החכם: טרח מיל לבקר החולה, וטרח שנים להכנסת שלום בין בני-אדם, וטרח שלשה לכבוד הבורא. (רבי יעקב הפניני)

• פלי-אדם שאוהב צדקות ואוהב תוכחות, וגמילות חסדים ובקור חולים, אפלו דר בחוזה לארץ, אין לו דין חובט הקבר, ואפלו דין של-גיהנם אינו רואה. (ספר הגן)

• בקר החולים והאסורים, ואם דלים הם פאשר תבקר עשיריהם ואציליהם. ועקר הבקור לראות בעניים ולחמל עליהם. (אגרת מוסר לרבי שלמה אבן-לחמיש)

• בקור האדם הפכד קשה עלי-החולה יותר מחליו. (מבחר הפנינים)

• הלך בדרךיו הטובים, בקר חולים וגם ערמים, תלכב בגדים חשויים, פקח עיניך עלי-תומים. (רבי יהודה אלבא)

• לבד יהיה שמח על שהתנדבת לילך בשליחות מצוה בקור חולים, וגמילות חסדים היא, שאי-אפשר לעשותה באחר ונחשב לך פאלו עסקת בתורה יזמם ולילה. (רבי יוסף זונדל מסלאט)

• מעקרי מצות בקור החולים המוטלת על-כף-אדם מישראל, לראות כמו עיניו את-החולה, להרגיש בסבלו, לשאת עמו בעל ולהחלות עצמו עליו. (רבי יחזקאל לוינשטיין)

• יותר מאשר ראוי להבין החלי, ראו להבין החולה, פי חלק גדול בא מהלך-רוחו של-החולה, וכשתצליח לתקן את-זה, שאתה מרבה אתו אהבה ואחווה, תעבר המלחה. (רבי אליהו דסלח)

• "דברים שאדם אוכל פרותיהם בעולם הזה והקרו קיימת לעולם הבא: בקור חולים, והכנסת פלה ולית המת". שאם יש לאדם חולה בתוך ביתו חס-ושלום, סגלה לתת צדקה להכנסת פלה, וינצל מהלית המת. (רבי חנוך העניך מאלכסנדר)

• "והודעת להם את-הדרך ילכו בה ואת-המעשה אשר יעשו". את הדרך - זו גמילות חסדים, ילכו - זה בקור חולים, שבקור חולים מצוה של הליכה היא. (מסכת בבא מציעא)

• שלשה דברים מביאים טובה לעולם: תנחומי אבלים, בקור חולים וגמילות חסדים. (אבות דרבי נתן)

• אמר רב: כל המבקר את-החולה, נצל מדינה של-גיהנם, שנאמר "אשרי משפיל אל-דל ביום רעה ימלטהו ה'". ואם בקרו מה שיקרו בעולם הזה? ה' ישמרהו ויחיהו ואשר בארץ, ואל-תתנהו בנפש איביו". ה' ישמרהו - מיצר הרע, ויחיהו - מן-היסורים, ואשר בארץ - שהכל מכבדים אותו, ואל-תתנהו בנפש איביו - שיזדמנו לו רעים פגעמן שרפאהו מצרעתו, ולא רעים כרחבעם שחלקו מלכותו. (מסכת נדרים)

• תניא, בקור חולים אין לו שעור. מאי אין לו שעור? סבר רב יוסף לומר, שאין שעור למת-שקרו, אמר לו אביי: וכל-המצות מי יש שעור למת-שקרו? והרי שנינו "הוי זהיר במצוה קלה כבמצוה חמורה, שאין אתה יודע מת-שקרו של-מצות?! אלא אמר אביי: אפלו גדול אצל קטן. רבא אמר: אפלו מאה פעמים ביום. (שם)

• אמר רבי חמא בר-חנינא: כל המבקר את-החולה, נוטל אחד מששים בצערו. אמר לה אביי לרבא: אם-כן, ינסו ששים אנשים ויוציאוהו מחליו? אלא שכל-אחד נוטל אחד מששים מהחלי שנותר לו לאחר שבקרו הקודמים אצלו, ודוקא בבגדילו. (שם)

• ויירא אליו ה' באלני - בגימטריה לבקר בחולה, שהקב"ה בא לבקר את-אברהם ביום השלישי למיתו. (בעל הטורים)

• אמר עולא: רמו לבקור חולים מן-התורה מנין? שנאמר "אם-כמות כל-האדם ימותו אלה ופקדת כל-האדם יפקד עליהם". מאי משמע? אמר רבא, אם-כמות כל-האדם ימותו אלה, שהם חולים ומוטלים בעריסתם, ופקדת כל-אדם שבני אדם מבקרים אותם. (מסכת נדרים)

• אמר רב דימי: המבקר את-החולה גורם לו שיחיה, וכל שאינו מבקר את-החולה גורם לו שימות. (שם)

והלה נרפא בזכותו, ויוצא אפוא שבזכות שלשה דיגרים שנתן, פחיה נפש אחת מישראל, ולכן נרשם בפנקס פאחד מגדולי הנדבנים". התרעם העשיר וקרא בתלומו: "וכי דין אמת הוא?! והלא אני נתתי מאתים דיגרי זהב, וזה נתן רק שלשה דיגרי כסף, והוא כתוב לפניי?" השיב לו הגאון: "אמת שנתת סך גדול, אולם מצותך פחותה בגלל שלשה דברים. מפני שאתה מתפאר במעשה הצדקה שלך, ומפני שהחולה אשר פגרת בעבורו סך גדול כזה מפאר אותך ומרומם אותך בפני כל בני-ביתו, ומפני שאתה מתכבד בפני כל בני עירך שידעו את מעשה הצדקה שלך, אולם אותו עני, אין נדבתו חשונה בעיניו ואינו מתפאר בעצמו, וגם החולה ובני העיר אינם מכבדים אותו בשביל כך, שכן כמה נחשבים שלשה דיגרי כסף? ולכן לא נפחת ממעשה הצדקה שלו מאומה ומצותו שלמה". (נבלאים מעשיך)

שהיה חולה במחלה פנימית קשה, אלא שמבחוץ לא היה נפר עליו כלום, שכן צועד היה על-רגליו פאדם בריא ושלם. מפיון שחש במכאוביו, הלך לדרש ברופאים, ולאחר שבדקוהו רשמו לו על-פתק את שמות הסממנים שעליו לקחת פדי להרפא, והרופאים הזהירוהו שעליו למהר לקחת את מזורו בו ביום, כי אם לא יעשה כן, תתפשט חלילה מחלתו הפנימית ויסתכן עד שלא תהיה לו תקנה חלילה. הלך האיש לחפש ולבדק פמה מחירם של הסממנים, וראה כי אי אפשר לקנותם בפחות מעשרה דיגרים, אולם לא היה בכיסו אלא שבעה דיגרים. הלך האיש ברחובה של-עיר ולא ידע לשית עצה בנפשו, מהיכן ישיג את המזון החסר לו, והנה פגשו אותו אדם שאתה מכירו והוא ידע שהרופא הזהיר אותו לקחת את התרופות בו ביום, ומפיון שהבין שאין לו די מזון בכיסו, השלים לו שלשה דיגרים משלו

מספר

ספורי צדיקים

"הולך אני לְקַיֵּם מִצְוֹת בְּקוֹר חוֹלִים", הַשִּׁיב הָרַב. "וּמִיָּהוּ הַחוֹלָה?" שָׁאַל, וּכְשֶׁהָרַב נִקַּב בְּשֵׁמוֹ, נִחְרְדוּ כָּלֶם וְאָמְרוּ: "הֲרִי אִישׁ עֹבֵרֵן הוּא, וְאֵל יָרְבוּ כְּמוֹתוֹ בְּיִשְׂרָאֵל. וְהָרַב מִבְּקָרוֹ?"! הַשִּׁיב הָרַב וְאָמַר: "וְהֲרִי כְּבָר אָמְרוּ חַז"ל, שְׁכַל־אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל אֶפְלוּ חוּטָא, מְלֵא הוּא מִצְוֹת כְּרַמּוֹן. וְשֵׁנִית, הֲרִי לֹא אֶת הַחוֹלָה בְּלִבְדּוֹ אֲנִי הוֹלְכִים לְבַקֵּר, אֲלָא אֶת־הַשְׂכִּינָה אֲשֶׁר לְמִרְאֲשׁוֹתָיו". שְׁמַעְנוּ זֹאת הַאֲנָשִׁים וְהִלְכוּ עִם הָרַב, וּכְשֶׁרָאָה אוֹתָם הַחוֹלָה, הִתְחַזַּק וַיֵּשֶׁב עַל־הַמִּטָּה לְכַבּוֹדָם. לֹא עָבְרוּ יָמִים רַבִּים, וְהָאִישׁ הִתְרַפָּא וְהִתְהַלַּךְ בַּחוּץ עַל־מִשְׁעָנָתוֹ, וּמֵאֵז רָאָה אֶת מִסִּירָוֹתוֹ שֶׁל־הָרַב שָׂבָא לְבַקְרוֹ עַל־אֶף הַתְּנַהֲגוֹתוֹ הַנְּלוּזָה, הִתְהַפֵּךְ לְבוֹ וְחָזַר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְלֹא נִמְצָא בּוֹ עֲרוּת דָּבָר. (אורות ממורח)

רַבִּי מֵאִיר מֵאֵרִים שֶׁאֵפִיט מִקְבָּרֵינוּ, בַּעַל הַיָּצִיר לְיִרוּשָׁלַיִם, הֵיךְ גּוֹמֵל חֲסִדִים עִם חֲלָפָאִים וְנִדְפָאִים, אֶף שְׁעָקֵב כֶּה הֵיךְ נֶאֱלָץ לְהִתְבַּאֵת. בְּכָל־פַּעַם שֶׁהֵיךְ נּוֹדַע לוֹ עַל יְהוּדֵי בְּעִיר שְׁנַפְּל לְמִשְׁכָּב, הִזְדַּרְזוּ לְבוֹא אֵלָיו כְּדִי לְבַקְרוֹ וְלִקְיֵם בּוֹ מִצְוֹת בְּקוֹר חוֹלִים. פַּעַם מִצְאֹהוּ עוֹמֵד לְבַדּוֹ בְּבֵית מְנוּחָתוֹ, בּוֹ שָׁכַב אִישׁ גְּלֻמוֹד וְעָזוּב, בְּיָדוֹ מִטְּאָטָא וְהוּא מִתְעַסֵּק בְּנִקְיוֹן הַבַּיִת בַּחֲרִיצוֹת רַבָּה. לְאַחַר מִכֵּן, עָלָה לְדַרְשׁ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת שְׁבַעֲעִיר, וְהִתְמַרְמֵר לְאַזְנֵי הַנְּאֻסִים עַל שְׁנוּהֵגִים לְזִוּל בְּמִצְוֹת בְּקוֹר חוֹלִים. "מִדּוּעַ", תָּמָה וְשָׂאֵל בְּקוֹל, "מְכַבְּדִים אֶת הָרַב מְרָא דְאַתְרָא בְּמִצְוֹת מְצוּיֹת, כְּגוֹן בְּסִנְדְקָאוֹת אוֹ בְּסִדּוֹר קִדּוּשֵׁינוּ, וְלֹא עוֹלָה עַל־הַדַּעַת לְכַבְּדוֹ בְּשִׁמוּשׁ חוֹלִים עֲזוּבִים וְשִׁכּוּחִים? וְהֲרִי כֶּה נִהְיָ הַתְּנַא רַבִּי עֲקִיבָא, שְׁכַפֵּד וְרַבֵּץ בְּמוֹדֵי־לִפְנֵי תַלְמִיד שְׁנַפְּל לְמִשְׁכָּב" ... (מרכיבי תורה)

בְּעִירָה קִטְנָה הַסְּמוּכָה לְאַלְכְּסַנְדֵּר, הַתְּגוּרֵר עֲשִׂיר מְפָלַג, שְׁנַמְנָה בֵּין חֲסִידָיו שֶׁל הַיִּשְׁמַח יִשְׂרָאֵל" מְאַלְכְּסַנְדֵּר. קִמְצוֹן מְפָלַג הֵיךְ, וּמַעוֹלָם לֹא נִתַּן פְּרוּטָה לְאִישׁ וְלֹא הִכְנִיס אוֹרְחִים לְבֵיתוֹ. בְּאוֹתָהּ עִירָה הַתְּגוּרֵר גַּם אֲבָרָה אֶחָד, אֶף הוּא מְחַסֵּדֵי אֲלֶכְסַנְדֵּר, שֶׁהִתְפַּרְנֵס כְּמַלְמֵד תֵּינוּקוֹת, אֲלָא שְׁעָנִי מְרוּד הֵיךְ וּמְטַפֵּל בְּמִשְׁפָּחָה בְּרוּכָה עִם אֲרַבְּעָה עָשָׂר יְלָדִים, שֶׁחֲלַק מֵהֶם הִגִּיעוּ לְפָרְקָם. יוֹם אֶחָד, כְּאֲשֶׁר כָּשַׁל כַּח הַסַּבֵּל, פָּנָה הַמְּלַמֵּד הָעֵנִי אֶל הָעֲשִׂיר הַמְּפָלַג, וּבִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ עֲזָרָה לְהַשְׁאֵת יְלָדָיו, אוֹלָם הָעֲשִׂיר הִקְשִׁיחַ אֶת־לְבוֹ וְגָרְשׁוּ מִבֵּיתוֹ בְּבִשְׁתׁ פָּנִים. הַמְּלַמֵּד יָצָא בְּפִחֵי נֶפֶשׁ, וְאֶת־צַעְרוֹ הָרַב שָׁכַף בְּפָנָיו רַבּוֹ בְּאַלְכְּסַנְדֵּר, כְּשֶׁהוּא בּוֹכָה לְלֹא הַפּוּגוֹת. הִרְגִיעוֹ הָרַבִּי וְדָבַר עִלְלָבוֹ כִּי יִשׁוּעַת ה' כְּהִרְרָף עֵינָיו, וּבִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ לְהִמְתִּין בֵּינֵיתָם בְּבֵית־הַמְּדַרְשׁ הַסְּמוּכָה. לֹא חָלְפוּ שְׁעוֹת מְרֻבּוֹת, וְאוֹתוֹ עֲשִׂיר קִמְצוֹן הִגִּיעַ בְּבִהְלָה אֶל־הָרַבִּי וּבִידּוֹ פְתָקָה עִם־פְּדִיוֹן, וְסִפֵּר כִּי אֲשֶׁתוֹ חָלְתָה בְּאֶפְסוֹס פְּתוּאִי וְהָרופָאִים לֹא מוֹצְאִים לָהּ מְזוֹר וְתְרוּפָה. "הֵאֵם הִתְפַּלְלָת הַיּוֹם?" שָׁאַל הָרַבִּי, וְהָעֲשִׂיר הַשִּׁיב כְּמוֹכָן בְּחִיב. "הֵאֵם הִתְבּוֹנְנָת בְּמִשְׁנֵה 'אֵילוֹ דְּבָרִים שְׂאָדָם אוֹכֵל פְּרוּתֵיהֶם בְּעוֹלָם הָאָה וְכוּ'"? שָׁאַל, וְהַמְּשִׁיב: "הֲרִי הַתְּנַא אוֹמֵר שֶׁם 'בְּקוֹר חוֹלִים וְהַכְּנֶסֶת כְּלָה וְלִגִּית הַמּוֹת'. יוֹדַע

רַבִּי שְׁמַעוֹן סוֹפֵר מִקְרָאָקָא, נִסְעַ פַּעַם אֶחָת אֶל עִיר הַמְּרַפָּא מְרִיבֵד לְהַבְרָאָה, אֲלָא שְׁשֵׁם הַכְּבִיד עָלָיו חָלָו וְנַפְּל לְמִשְׁכָּב. בְּאוֹתָהּ עַת שָׁהָה בְּמִקּוֹם גַּם הַנְּדִיב הַיְדוּעַ רַבִּי שְׁמַעוֹן וּוְלָף רוֹטְשִׁילְד, שְׁנוֹדַע בְּחִסְדוֹתָיו וּבְצַדִּיקוֹתָיו, וְהוּא נִכְנַס לְבַקֵּר אֶת־הָרַב וְלִקְיֵם מִצְוֹת בְּקוֹר חוֹלִים. לְאַחַר זְמַן מַעֲט, קָם הַנְּדִיב וּבִקֵּשׁ לְצִאָתוֹ, וְהָרַב שָׁאַל־וְהִיא: "מִדּוּעַ אֶתָּה מְקַצֵּר אֶת־בְּקוֹרָךְ?" וְנַעֲנֶה: "הֲרִי אֶת מִצְוֹת בְּקוֹר חוֹלִים לּוֹמְדִים חַז"ל מִהַפְּסוּק 'אֶת־הַדֶּרֶךְ יִלְכוּ בָהּ', 'יִלְכוּ' - זֶה בְּקוֹר חוֹלִים, וְאִם־כֵּן יֵשׁ כְּפֹאן רְמִזוֹ שְׁמִצְוֹת בְּקוֹר חוֹלִים צְרִיכָה לְהִיָּת בְּהִלְכָה, דְּהִינּוּ לֹא לְהִטְרִיחַ אֶת־הַחוֹלָה זְמַן רַב, אֲלָא לְהַכְּנִס וְלִלְכֵת" ... (אוצר פתגמים ושיחות)

תּוֹלְדוֹת יְמֵי חַיָּו שֶׁל רַבִּי אַרְיָה לִינִין, הֵיךְ מְקַשֶּׁה אֶחָת שֶׁל עֲשִׂית חֲסֵד עִם־הַאֵלֶּת. נוֹהֵג הֵיךְ לְהִתְפַּלֵּל מְדִי בְּקֶר כְּוִתִּיקֵין בְּבֵית־הַכְּנֶסֶת הַסְּמוּכָה לְבֵיתוֹ, וְנוֹהֵג הֵיךְ לְהַזְמִין אֶת הָעוֹלָם לְתוֹרָה. פַּעַם הִכְרִיז בְּשֵׁמוֹ שֶׁל אֶחָד הַמְּתַפְּלִים, אוֹלָם מְדִי לְאַחַר שֶׁהִזְכִּיר אֶת־שְׁמוֹ שֶׁל הָלָה, נִגַּשׁ אֶחָד הַמְּתַפְּלִים, אִישׁ נִכְבָּד וְתַקִּיף בְּדַעַתוֹ, שֶׁהֵיךְ לוֹ רִיב וּמְדוֹן עִם אוֹתוֹ אָדָם שֶׁצָּחָה בְּעֵלְיָה לְתוֹרָה, וְכִלָּה אֶת־זַעֲמוֹ בְּרַבִּי אַרְיָה. הַשְּׁלִיךְ אֶת־טְלִיתוֹ מַעְלָיו, בִּישׁוֹ בְּרַבִּים וְקָרָא אֵלָיו: "מִי שְׁמָךְ לְאִישׁ הַמְּחַלֵּק כְּפֹאן עֲלִיּוֹת?" הַתְּאָר רַבִּי אַרְיָה בְּגִבּוּרָה, קִבֵּל אֶת־בְּזוּזוֹ בְּאַהֲבָה, וְלֹא עָנָה מְאוּמָה. אֶךְ כְּדִי לְמַנַּע מִחֻלְקַת מְאֹלוֹ שְׁיִבּוֹאוּ לְהִגּוֹן עַל־כְּבוֹדוֹ, הִפְסִיק הַחַל מִמְּחֻרַת לְהִתְפַּלֵּל בְּבֵית־כְּנֶסֶת זֶה, וְהִרְחִיק לְכַת מְדִי יוֹם בְּאֲשִׁמְרַת הַבְּקֶר, אֶל בֵּית־הַכְּנֶסֶת הַנּוֹתִיק 'וְהֲרִי כְּמוֹ' שְׁבַשְׁכּוֹנַת 'מְחַנֵּה יְהוּדָה' הַמְּרַחֵקת מַעֲט. לְאַחַר יָמִים מַעֲטִים, חָלָה אוֹתוֹ אִישׁ תַּקִּיף וְאֲשִׁפּוֹ בְּבֵית הַרְפּוּאָה. כְּשֶׁשְׁמַע רַבִּי אַרְיָה כֶּה, הִתְעַשֵּׂף בְּאַצִּילוֹת נֶפֶשׁ וְהִעֲבִירָה עַל־הַמְּדוּת, וְהִלָּךְ לְבַקֵּר אֶת־הָאִישׁ כְּדִיד וְתִיק, בְּרִכּוֹ בְּבִרְכַת רְפוּאָה שְׁלֵמָה וְאַחַל לוֹ הַחֲלָמָה מְהִירָה. וּכְשֶׁרָאָה הָלָה אֶת רַבִּי אַרְיָה, הִפְתַּע מְטוֹחַר מְדוּתָיו וְהַחַל לְהִתְחַנֵּן לְפָנָיו שִׁסְלַח וְיִמְחַל לוֹ עַל הַתְּנַהֲגוֹתוֹ הַנְּלוּזָה כְּלָפְיוֹ. וְכֶה סִפֵּר אֶחָד הַמְּלַמְּדִים בְּתַלְמוּד־תּוֹרָה "עֵץ חַיִּים" שְׁבִירוּשָׁלַיִם: "אֶחָד מִיְלַדְנֵינוּ חָלָה קְשׁוֹת, וְהִינּוּ מִרְתַּקִּים אֶל מִסַּת חָלָו מְדִי לִילָה, וּמוּבָן שֶׁהַדָּבָר הַשְּׁפִיעַ עָלֵינוּ מִבְּחִינָה נְפִשִׁית וּגּוֹפְנִית כְּאֶחָד. לִילָה אֶחָד, הִגִּיעַ רַבִּי אַרְיָה לְבֵיתֵנוּ עִם רַעֲיָתוֹ הַצְּדִיקָנִית, וְהִצִּיעַ: 'לְכוּ לִישׁוּ, וְאֲנִי נִשְׁהָה עִם בְּנִכְסֵי וְנִסְעַד אוֹתוֹ בְּחָלָו'. מוּבָן שֶׁסְרַבְנוּ לָכֶה, אוֹלָם רַבִּי אַרְיָה פָּנָה בְּחֻמָּה וְאָמַר: 'הִבִּינוּ אוֹתָנוּ, אֲנִי מִתְגוֹרְרִים בְּדִירָה קְטַנָּה בֵּת חֶדֶר אֶחָד. יֵשׁ לָנוּ כְּפֹהָ עֲנִינִים חֲשׁוּבִים לְשׁוֹחַח בִּינֵינוּ, אֶךְ אִין לָנוּ הִיכָן לַעֲשׂוֹת זֹאת, שְׁכֵן יְלָדִים קְטַנִּים בְּבֵיתֵנוּ, וְלָכֵן מְצִאֲנוּ כְּפֹאן שְׁעַת הַכְּשֶׁר לְשׁוֹחַח בְּאִין מְפָרְעִי'. כֶּה הַצְּלִיחַ רַבִּי אַרְיָה לְקַבֵּל אֶת־הַסְּכֻמָּתוֹ, כְּאֵלוֹ אֲנַחְנוּ עוֹשִׂים טוֹבָה עִמּוֹ בְּכֶה" ... (איש חסיד היה)

יוֹם אֶחָד, רָאוּ עוֹבְרֵי אֶרֶץ אֶת רַבִּים הַנְּעַרְץ, רַבִּי חַיִּים חִזְקִיָּהוּ מְדִינֵי בַּעַל "שְׂדֵי חֲמֵד", הוֹלְכֵי בְּרַחוּב כְּהֵם הַיּוֹם. הִתְפַּלְאוּ כָּלֶם, שְׁכֵן מַעֲטִים הֵיךְ הַזְּמַנִּים בְּהֵם יָצָא מִבֵּיתוֹ, וּשְׁאֵלוּהוּ לְאֵן פָּנָיו מוֹעֲדוֹת.

אתה מדוע הזכיר את הכנסת פלה בין בקור חולים ולגית המת? כדי לרמוז, שמי שרוצה להציל את החולה שלא יבוא לידי לגימת המת, עליו לקיים מצות הכנסת פלה ובזכות זה יבריא החולה. רצונך שרעייתך תבריא? תן ארבע מאות רבל כסף למלמד העני בוערתך, כדי שייכל להשיא את ילדי, ובזכות זה תושע ברפואה שלמה בדרך גס". בלי אמר ודברים רץ העשיר לקרא למלמד העני מביית המדרש, ולפליאתו הניח לפניו צרור תפוח עם מעות. "קח את הכסף" אמר הרבי, ובפנותו אלה העשיר אמר לו בפה מלא: "מבטיח אני לך, כי בעזרת השם יתברך זוגתך תתרפא בזכות המצוה הגדולה שעשית". מן המותר לציי, כי האשה נרפאה בדרך פלאית, ולא נזקקה לא לרופאים ולא לתרופות פלשהן, ויהי לגס. (תולדות ה"שמוח ישראל')

רבי שלמה זלמן אוירבך, היה אציל נפש וסמל למדות תרומיות. בתוך סדר יומו העמוס בהרבצת תורה והנהגת הדור, מצא זמן כדי לבקר חולים וזקנים בבתי אבות. כך נהג גם בזקנותו המופלגת, ואף כשהתקשה לעלות לקומות גבוהות, לא שנה את מנהגו, והקפיד על כך במיוחד בערב ראש השנה ובערב יום הכפורים. לא פעם, ספג פגיעות ועלבונות מהאנשים אותם בקר, אולם הוא שם לפניו מחסום וקבל יסוריו באהבה. ערב ראש השנה אחד, הלך לבקר יהודי זקן אחד, אותו הכיר מצעירותו. מיד עם הכנסו, פנה אליו הלה שהיה קצרות, ואמר בזלזול: "שלמה זלמן! נעשית לאדם גדול, עד שאין לך פנאי לבקר אנשים פשוטים כמוני. אתה בא אלי רק פעמים בודדות בשנה, בעוד היה עליך לבקר לעתים קרובות יותר". אולם רבי שלמה זלמן קבל את דברי התוכחה בדממה, ולא הגיב כלל מתוך גבורת נפש. בזקנותו, כבר התקשה אפילו להגיע לאמירת סליחות בערב ראש השנה, אולם למרות חלשתו לא ותר על מנהגו לבקר חולים וזקנים ולברכם בברכת כתיבה וחתומה טובה. מקרבו התפלאו על כך ותמהו בפניו: "על אמירת סליחות בצבור אתה מותר, ואלו בשביל לבקר חולים אתה מטפס עד לקומות העליונות מתוך מאמץ גדול?" ורבי שלמה זלמן השיב בתקוה: "הרי הקב"ה יודע שאין לי כח ואני חלוש בגופי, ולכן הוא בודאי יסלח לי על שאיני משתתף באמירת הסליחות. אולם אותם זקנים וגלמודים אינם יודעים זאת, ואם לא אבקר אותם הרי לא יסלחו לי". (ביקור חולים)

רבי אליהו חיים מנזל, רבה הנודע של לודז', נכנס פעם לביתו של עשיר קמחן אחד, כדי לבקש ממנו תרומה גדולה לעניי העיר. תמה העשיר ושאל: "רבינו, הרי הוא יודע כפיש חכם ונבון, ומה ראה אפוא לבוא אלי, בשעה שאני מפרסם כמי שאינו מן הנדבנים?" חנף רבי אליהו חיים ואמר: "הלא יודע מו, כי מצות בקור חולים חביבה עלי מאד, ומכיון ששמעתי שאתה חולה, נכנסתי אליך כדי לבקרה בחליה". התפלא הלה ושאל: "מי ספר לרבינו שחולה אני, חליה?" "מפי שלמה המלך, החכם מכל האדם, למדתי זאת", אמר הרב בחינה, והמשיך: "הרי שלמה המלך אמר בקהלת, 'יש רעה חולה ראיתי תחת השמש, עשיר שמור לבגלו לרעתו'... הצטחק העשיר ואמר: 'חושבני שרבינו הטריח את עצמו לשוא, שכן בריא אולם אני', אולם רבי אליהו חיים השיב מיד: 'כפי הנראה

שכחת את דברי חז"ל בנדרים, שכל המבקר את החולה, נוטל אחד מששים בחלו. ואני לא קמתי עדין מצות בקור חולים כהלכתה, שכן טרם נטלתי ממוך משהו ממוחלתך... ולא זו רבי אליהו חיים משם, עד שאותו עשיר קמחן שקל בידו תרומה הגונה לעניי העיר. (שרי המאה)

רבי שלמה הלברשטם מבובוב, בן בנו של ה"דברי חיים" מצנז, היה מהדר במצות בקור חולים, וכאשר היה נודע לו על יהודי חולה בעיר או בסביבותיה, היה חש אל מושתו ומשתדל לסעדו כמיטב יכולתו. פעם נודע לו, כי אל העיר צנז הגיע הלה יהודי מקהלה רחוקה, ומיד לאחר בואו נתקף בשחפת הראות בצורה קשה, והוא מוטל באכסנייתו ללא דואג. מהר רבי שלמה והזעיק אל מושתו את מיטב הרופאים, והללו עשו מאמצים מרבים להעלות לו ארוכה, אלא שאמרו נואש לחייו בטענה שראותיו אכזולת ואין לו כל תקוה. לשמע דברי הרופאים, נזעק רבי שלמה אל זקנו ה"דברי חיים" והתפרץ בבכי גדולה: "החולה במצב נואש, והרופאים הרימו ידיים ביאוש, הושיעה נא!" מיד תקפו רבי חיים בבגדו ואמר: "מה תצעק אלי? היפלא מה דבר?! הרי הקב"ה יכול לברא ליהודי ראות חדשות ולרפא בדרך גס, חזר את החולה וברך אותו בברכת רפואה שלמה". עשה רבי שלמה בדברי זקנו, ולאחר שעות מספר ראה כי בחולה ספוגי הטבה. הרופא שהזעק שוב, השתומם למראה עיניו וקרא בפליאה: "האמנם התחולל כאן גס על טבעי והשתלה באיש זה ראה חדשה? או שפא טענתי באבחנתי הראשונה?! ספר לו רבי שלמה על בקורו אצל זקנו הרבי הנערץ, ותשובתו כי הקב"ה יכול לברא למענו ראה חדשה. המשיך הרופא לתהות ושאל: "יוצא מדבריך, שיש בכח הצדיקים לגזר שתברא יד או רגל חדשה באדם? הגם לסומא שנקרו את עינו תברא עין חדשה?" ורבי שלמה השיב מיד: "אלו היה כח כזה בצדיקים, היתה מתבטלת הבחירה בעולם, ואפילו אדם רחוק מתורה ומצות היה חוזר מיד בתשובה והופך בעל כרחו להיות ירא שמים. אולם באיבר פנימי ונסתר כמו ראה חדשה, יכול הרופא להשתעשע באשליה כי טעה אמש באבחנה שלו, והוא מהרהר שפא החולה לא היה כה מספן כפי שחשבו בתחלה. וזאת, מפני שהקב"ה רוצה תשובה מאהבה ומתוך רצון אמתי של האדם, ולא תחת השפעה חיצונית של מארע מרעיש". לאחר מכן, כשספר רבי שלמה את הדברים לזקנו, קלס ה"דברי חיים" את תשובתו ואמר: "יפה אמרת, אמת דברת". (מרבצי תורה)

רבן דוד בן חסין, גדול משוררי מרוקו, שהה פעם בעיר אמשטרדם, ובשבת קדש התלנה אל רב העיר וראשי הקהל, בלכתם לבקר חולה אחד שסבל מאבן בכליותיו. כשנכנס רבי דוד אליו, נענה ואמר בצחות: "הרי נאמר בתורה 'לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן גדולה וקטנה'... לשמע דבר החידוד, פרץ החולה בצחוק עז, ומרב שגופו הטלטל בשחוקו, יצאה האבן ממוקמה והוא התרפא בדרך גס. (מלכי רבנו)

רבי יעקב מוצפי, מגדולי חכמי עדת בגדד בירושלים, היה מושתדל רבות במצות בקור חולים, וכאשר היה מבקר חולה

היה מתפלל עליו, ואף משים אל לבו לבדק אם בני ביתו זקוקים לעזרה כספית. פעם הלך לבקר חולה, ושאל את בני המשפחה אם הם זקוקים לסייע. וכשראה שהם שותקים, הבין כי שאים להם מה לאכל, אך לא הגיב מאומה כדי שלא לביישם. עם יציאתו, בקש מאחד מתלמידיו להתלוות אליו, הלך אל השוק ושם קנה מצרכי מזון חגיגיים ושילחם למשפחה בידי תלמידו, אך הזהיר אותו שלא יספר להם מי שלח להם את המשלוח הנכבד. (ארי עלה מבבל)

בית קטן לחולים חשוכי מרפא, שכן בעבר ברחוב תב"ד שבירושלים העתיקה, ושם שכבו עלובי אדם, אשר חדות החיים נלקחה מהם, לאחר שגורלם נהפך עליהם ושכבו שם כאבן שאין לה הופכין. גם קרובי משפחתם מעטו לבקרים, מתוך הכאב והתנגה שמשאיר אחריו כל בקור במקום כזה, ורק קרן אור אחת זרחה להם. היה זה רבי יוסף חיים זוננפלד, רבה הנערץ של ירושלים, אשר בנוסף להתמדתו העצומה והנהגתו את העיר הגדולה, היה מבקר בארץ קבע בביתם של מפי הגורל, מעודד ומחזק את החולים ומרעיף עליהם טללי תחיה. החולים היו מצפים לבואו כמלאך מושיע, וכשהיתה מופיעה דמותו התמירה בפתח החדר, פאלו נדלקו העינים הכבויות בזיק של תקווה, ולשעה קלה נתחלפה אורת הקדרות בנהרה של אשר רגעי. האחות הראשית נהגה לספר, כי צפיה אחת היתה תמיד בפי האמללים: "מתי יבוא רבי חיים לבקרנו שכן הוא קרן האור היחידה הבוקעת עלינו ממוחשפי גורלנו". ולא היה זה בקור שגרתי של 'לצאת ידי חובה', אלא היה מתענג בשלום כלאחד, קורא בפניהם את המכתבים שהגיעו עליהם, מבטיח לזקנים וזקנות ערירים שיאג לאמירת קדיש אחריהם, ואף עמד בהבטחותיו והיה משלם מפספי הצדקה שעמו לאברכים שיאמרו קדיש, לעלוי הנשמות הגלמודות. (בדור תחפוכות)

בעיר בריסקו, התגורר תלמיד חכם אחד וירא שמים מפלג, ושמו רבי מיכל רוזנברג, שנקרא 'ר' מיכל ראשעס". פעם נפל למשכב, וכל חשובי העיר עלו לביתו כדי לבקרו, שכן איש נכבד היה. הבקורים המרבים כבר היו לו לזרא, אולם הוא שתק מפני כבוד המבקרים ולא אמר מאומה. אולם כשהגיע אליו הגר"י מבריסקו, אמר לו רבי מיכל את דברי חז"ל בנדרים: "תנא בקור חולים אין לה שעור, רבא אמר

אפלו מאה פעמים ביום". מייד קם הרב ממושב, אחל לו רפואה שלמה ויצא מהבית. לפליאת מלואו הסביר להם הרב, כנבון הפבין דבר מתוך דבר כי הוא הבין מתוך דברי החולה שהוא מבקש לרמוז לבאים, כי אם צריך לבוא ולבקר את החולה אפלו מאה פעמים ביום, הרי לא יתכן שהבקר יהיה ממש... (עובדות והנהגות)

בערב ימיו של רבי שמחה זיסל ברוינדא, ראש ישיבת חברון, לא חש בטוב וכמה מתלמידי הישיבה הגיעו לבקרו ולדרש בשלזמו, בעת מנוחת הצהרים. למרות השעה הבלתי נוחה, פתח להם ראש הישיבה את הדלת והזמיןם להפנס פנימה. התלמידים התיישבו אל השלחן, באופן שהיה נראה כי הם מתכננים לשהות זמן רב בבית, מבלי לשים לב כי הם לטרח בשעה דחוקה זו. בקש רבי שמחה זיסל לרמוז להם על כך, אך מכיון שלא רצה לפגוע בכבודם, אמר: "זכרים אתם בודאי את דברי הגמרא במסכת בבא מציעא, פי מהפסוק 'את הדרך ילכו בה' לומדים חז"ל 'ילכו' - זה בקור חולים. ומכאן משמע, שעל המבקר לדעת גם אימתי הגיעה השעה ללכת..." הבחורים הבינו את הרמז ונפרדו מונו לשלום, ויצאו נפעמים מלפניו. שכן בשעה שהקשו על דלתו הכניסם אחר כבוד הביתה ולא דחה אותם על-הסף, למרות שהבקר היה קשה עליו באותה שעה. ורק כשהבין אחר כך שהם מתכננים להותיר זמן רב, רמז להם את הרגשותו בדרך פבד ובנעימות מלפכת. (נסין ממלכת התורה)

יום ששי אחד, פנה רבי יהודה צדקה לחתנו רבי יעקב שכנאי, והציע לו להתלוות אליו למצות בקור חולים. החתן נענה בחיוב, והשנים יצאו לדרך במונית שהרב הזמין במיוחד כדי להגיע אל האישי שנפל למשכב. "הוא חייט ממחה לשעבר, אשר רבניו ותלמידי חכמים רבים באו אליו שיתפר להם חליפות בגדים. את כלם שרת בנאמנות ונהג עמו בדרך ארץ יוצא מן הכלל, ולכן מצד הפרת הטוב הרגשתי חובה לבקרו". כשנכנסו אל האישי, הפתע הלה בליגבול, לאחר שלא פיל לבקור פה חשוב. שעה קלה ישב רבי יהודה במחצת החיט ודרש בשלזמו, התענג בו בחביבות, ולאחר מכן ברכו ברפואה שלמה ועמד להפרד מונו. ברגע זה תפס החיט בשתי ידיו של הרב, וקרא בהתרגשות: "תודה, רבי, על שהואלת לבקר אותי! החייתיני, ראיתי פניך ממש כראות פני אליהו הנביא" ... (וזאת ליהודה)

ממלכה

רבי מאיר שפירא מלבליו, הגיע פעם ללודו כדי לגייש משאבים לישיבת חכמי לבליו, והזמין אליו את אחד העשירים הידועים שבעיר, אולם הלה שלח למסר לו, כי הוא חולה ומרתק למטתו, ולכן נבצר ממנו לבוא אליו. רבי מאיר ידע היטב מהטיבו של החלי אשר תקף את העשיר, אולם הוא עשה עצמו כאילו יודע, והכריז: "הבה ואלכה לקיים מצות בקור חולים". מובן, שפאשר נכנס לביתו שלי העשיר, מצאו יושב בביתו בריא ומדשן ענג, וכל-סמן של-מחלה לא נראה עליו. "ענתה עליך להגדיל את תרומתך פי שבעה מונים", אמר לו רבה של לבליו. "ומדוע?" תמה העשיר, ורבי מאיר השיב בחיוב: "אמר לי אתה, איזה רופא היה יכול לרפא אותך לאלתר פמוני?..."

רופא יהודי אחד היה בבליו, שלא היה מן היראים לדבריה, אולם ממחה גדול היה ברפואה. שמו היה מרקוס הרץ, ועל מרפבתו היו חרוטות ראשי התבות של-שמו מ"ה. פעם שמע הרופא, כיצד יהודי אחד מסביר לרעהו את פשר האותיות שעל מרפבתו פראשי התבות "מלאך המות", כי הוא שנלוח אל אותו רופא קל-דעת... לזימים, נפל אותו יהודי למשכב והרופא הבהל אל-מטתו. על-נמלה זהה את החולה שלפניו, ואמר לו: "נו, ומה תאמר עכשו לראשי התבות שעל-מרפבתך?" לא אבד החולה את-עשתונותו, ועל-אתר נענה ואמר: "מחיה המותים..."

אל ביתו של קמצן אחד, התדפק עני מרוד שבקש דבר-מה לאכל, שכן זה פמה ימים לא בא אכל אל-פיו, ונשמתו עומדת לפרח מגופו. נתן לו העשיר מזון כלוקל שהיה לו בביתו, אותו לא השליך לאשפה מרב קמצנותו. אכל העני את המזון המעפיש, ולקה במחלת מעים קשה. ימים מספר התענה המספן בחליו, וכששמע הקמצן על-כך הלך לבקרו, ולאחר ששפטר הלך לנחם את-משפחתו. "ואת-המזון היה רציתם לזרק לאשפה?" שאל הקמצן את בני-ביתו, "והרי בזכותו זכיתם לקיים ארבע מצות. הכנסת אורחים, בקור חולים, הלויית המת ונחום אבלים..."

שמירת הלשון

לצאן קדושים

דבר הלכה

רכילות שנאמרת מפי קרוב

איך זה משנה מי מספר את סיפור הרכילות, אסור לשמוע לו. גם כאשר המספר הוא קרוב או ידיד טוב.

שירים חסידים

אתה חכרתנו מכל העמים אהבת אותנו ורצית פנו ורוממתנו מכל הישונות וקדשתנו במצוותיך וקרבנתנו מלכנו לעבודתך ולשמך תגדלו ותקדשו עלינו קראת. אתה תקום תרחם ציון כי עת להצננת פי בא מועד.

אשרי העם שככה לו, אשרי העם שה' אלקינו. אשרי מי שגדל בתורה ועמלו בתורה, ועושה נחת רוח ליוצרו. אשריכם תלמידי חכמים שדברי תורה חביבים עליכם ביותר, מה אהבתי תורתך כל היום היא שיתתי.

ומי מטהר אתכם, אביכם שבשמים, ואומר "מקוה ישראל ה'", מה מקוה מטהר את הטמאים, אף הקדוש ברוך הוא מטהר את ישראל. אנא עבדך דקדשא ברוך הוא. ארין אשר תמיד עני ה' א-להיך בה, מראשית השנה ועד אחרית שנה. אשר ברא ששון ושמחה בתוך ובלחה. גילת רנת ריצה ותודה אהבה ואמתה ושלום ורעות.

אין כאלקינו אין כמדוננו, אין כמלכנו, אין כמושיענו. אין שום יאוש. איש את רעהו יעזרו ולאחיו יאמר חזק, חזק חזק ונתחזק. אל תירא ישראל. אלה תמדה לבי, חוסה נא ואל תתעלב. א-לי אתה ואורך אלקי ארומקך. אם אין אני לי, מי לי. וכשאני לעצמי, מה אני. ואם לא עבשיו, אימתי. אמר רבי עקיבא, אשריכם ישראל, לפני מי אתם משהרין

אבינו מלכנו, פתח שערי שמים להפלתנו. אהלה אלקי ואשמחה בו, ואשימה תקותי בו. אהודנו כסוד עם קרובי, אלקי צורי אהסה בו. אור דע לצדיק ולירשי לב שמחה. אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש, שבתני בבית ה' כל ימי תני, לזהות פנעם ה' ולבקר בהיקלו. איה טוב ה'.

לעילוי נשמת ר' גבריאל דריהם בן זוזרה ז"ל נלב"ע כ"ו סיון ה'תשס"ח תנצב"ה	לעילוי נשמת מנחם ישעיהו תעני ז"ל ממואל רפאל ז"ל נלב"ע י"ט כסלו ה'תשע"ג תנצב"ה	לעילוי נשמת חנה גיזי בת ניסים ז"ל נלב"ע ט"ו אדר ה'תשע"ה תנצב"ה	לעילוי נשמת חיה נגי בן דוד ז"ל נלב"ע כ"ה טבת ה'תשפ"ג תנצב"ה
--	---	--	---

לעילוי נשמת:	פיי ברנה בן אטור	רפאל בן טעה	אחרון יסייב	ריינה דודן בת חזל	יוסף כמנס בן ליוה	יהודה פיטוסי בן חנה	פנינה פיטוסי בת טובה
--------------	------------------	-------------	-------------	-------------------	-------------------	---------------------	----------------------

רוח ה' תניחם בנן ערן הם וכל בני ישראל השוכבים עימם בכלל הרחמים והסליחות. וכן יהי רצון ונאמר אמן. ת.ג.צ.ב.ה.

סיפורי צדיקים ואגדות חז"ל לפני השינה

היכלות הנשים הצדקניות

שבת
עצומה

שבוע טוב ילדי משפחתי שילה האהובים!

שאל התנא הקדוש רבי שמעון ברי יוחאי את המלאכים: מהו חלקן של הנשים בגן עדן? הגברים עוסקים בתורה ובכף הם זוכים למעלות נשגבות אולם הנשים פטורות מלמוד התורה, אם כך מהו חלקן ובמה הן זוכות?

אמרו המלאכים לרבי שמעון: "כמה וכמה היכלות יש לנשים בגן עדן, בהיכל אחד נמצאת בתיה בת פרעה, ונמצאות אצלה אלפי רבבות נשים צדקניות, שזכו להכנס להיכלה. לכל אחת יש מקום נפלא בפני עצמו. ושלוש פעמים ביום מגיע הכרוז ומכריז: 'הנה, משה הנביא הנאמן בא!' ובתיה יוצאת לקראתו, ורואה את צורת משה, ומשתחווה ואומרת: 'אשרי חלקי, שגדלתי את האור הזה!' וזוהי היא זוכה לתענוג גדול, יותר מכל הנשים אשר שם..."

"לאחר מכן חוזרת היא אל הנשים שבהיכלה, ויחד עוסקות כלן בלמוד מצוות התורה הקדושה", ספרו המלאכים, והוסיפו, "נשים אלו, שזכו להכנס להיכלה של בתיה, לא נצטערו כלל בצער הגיהנם!"

"בהיכל אחר נמצאת שרה בת אשר, וגם שם יש אלפי רבבות נשים צדקניות", המשיכו המלאכים, "ובכל יום מכריזים לפניה שלוש פעמים: 'הנה, יוסף הצדיק בא!' ושרה בת אשר יוצאת לקראתו בשמחה, ורואה את צורת יוסף, ומשתחווה ואומרת: 'אשרי אותו היום, שזכיתי לבישר ליעקב אבינו, שאתה חי!'"

"לאחר מכן חוזרת היא אל הנשים שבהיכלה, ויחד עוסקות כלן בתשבחות לבורא העולם, בשמחה עצומה. ולאחר מכן הן עוסקות בלמוד מצוות התורה וטעמיהן."

"בהיכל אחר נמצאת יוכבד, אמו של משה רבנו, הנביא הנאמן", שחו המלאכים, "וגם שם נמצאות אלפי רבבות נשים צדקניות".

"בהיכל זה לא מכריזים כלל, אלא שלוש פעמים בכל יום מודה ומשבחת יוכבד לה', היא וכל הנשים הנמצאות

עמה. ובכל יום הן מזמרות את שירת הים, והיא לבדה ממיכה ואומרת את הפסוקים שלאחר שירת הים: 'ותקח מרים הנביאה... וכל הצדיקים שבגן עדן מקשיבים לתשבחות שהיא משבחת את ה'".

"בהיכל אחר נמצאת דבורה, ועמה נשים צדקניות רבות", ספרו המלאכים, "וגם הן זוכות לשיר ולזמר לה', את אותה שירה שאמרה דבורה, כאן בעולם הזה".

"שמחה עצומה יש בעולם העליון, ולפנים מהיכלות אלו, יש עוד ארבעה היכלות נסתרים, של האמהות הקדושות".

"אשרי הנשים הצדקניות, שעושות רצון בוראן בעולם הזה ומתגברות על יצרן, כי הן זוכות לכל השכר העצום הזה", חתמו המלאכים את התאור המפלא.

ראינו שגם הנשים זוכות למעלות נשגבות בעולם העליון על ידי שמתגברות על יצרן ובכל פעם שאשה או ילדה מסייעת לאביה או לבעלה, לאחיה או לבנה בלמוד התורה, גם לה יש חלק באותו למוד התורה ומגיעה למקומה בו תוכל להנות מזיו השכינה בעולם העליון, אחר

שזכתה לעשות נחת רוח לבורא יתברך!

ועכשו בלנו: יד ימין על העינים וביחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

לנו את לוח השנה העברי. בזמננו, העולם נוהג לפי לוח השנה הלועזי, וכך גם במשרדי הממשלה והבנקים אשר עדיין לא זכו לנהוג על פי דיני התורה הקדושה, ולכן נאלצים גם אננו שומרי התורה להכיר את התאריך הלועזי, כדי לשלם על החשמל והמים בזמן שלא להסתבך בחובות למשל...

לה זקח עמה את הספר!

ליום ראשון

לילה טוב ילדים חמודים!

עם ישראל התברך במנהיגים חכמים שבחכמתם הרבה יסדו

ילדים יקרים, בואו ונאמר תודה רבה לה' יתברך

על כל הניסים והחסדים שעשה איתנו היום ובכל יום ויום:

מזמור לתודה הרעיו לוי כל הארץ: עבדו את ה' בשמחה באו לפניו ברננה: רעו פי ה' הוא א-להים הוא עשנו וזו אנחנו עמו וצאנאמרעיתו: באו שעריו בתורה חצרתיו בתהלה תודו לו קרכו שמו: כי טוב ה' לעולם חסדו ועד דר ודר אמונתו:

לשם יהוד קדשא ברוך הוא ושבעתיה, ברחמי ורחימו, ורחימו ורחימו, יתרא שם אות י' ואות ה' בשם אות ו' ואות ה' ביהודא שלום בשם כל ישראל. הרני מקבל עלי א-להותו יתברך וצאקתו ויראתו, ורני ריא ממנו בגני דאיהו רב ושליט על כלא. ובקא קמיה כלא. והרני ממליכו על כל אבר ואבר וגידי וגידי מרמ"ח אברים וש"ה גידים של גופי ונפשי, והוי ונשמתי מלכותו ומנה ושלימה, והרני עבד לשם יתברך. והוא ברחמי ונני לעבדו בכלב שלם ונפש חפצה, אמן מן יהי רצון:

- את המילים המוקטנות אין לומר בשבתות וימים טובים -

רבונו של עולם הרני מודה וסולח לכל מי שהקעים והקניט אותי או שהטא כנגדי. בין כגופי בין כממוני בין ככבודי בין ככל אשר לי. בין כאנס בין כרצון בין כשונג בין כמזיד

הריאה שמע

שלף הסופר פנקס מכיסו והחל קורא: "בחדש אפריל קבלתי כף וכך... בחדש מאי קבלתי כף וכך... בחדש...".
 אך כאן קטע אותו הברון: "עד כדי כף?" הרעים רוטשילד בכאב.
 "האם סופר סת"ם ירא שמים מונה על פי חדשי הגויים ולא על פי חדשי ישראל או פרשיות השבוע? הגם סופר סת"ם, העוסק כל הימים בכתיבת ספרי תורה, עובר על הנאמר 'ישם אלהים אחרים לא תזכירו, לא ישמע על פיך'?"

נטל הברון רוטשילד את ארנקו ושלם לסופר את שכרו, בהוסיפו: "ובלכתך קח עמך את היריעות שכבר כתבת!".

כל יהודי צריך להשתדל להשתמש בלוח השנה העברי ככל האפשר, למשל כשכותבים תאריך במחברת או במסמך כלשהו, נזהר תמיד לכתב את התאריך העברי. ואם יש צורך נוסף גם את התאריך הלועזי, כדי שנוזכר תמיד שאנחנו שיכים לעם מיוחד, וכך נזכה לעשות נחת רוח לבורא תבריך!

ועכשו פלנו: יד ימין על העינים וביחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

אך האם הדבר אומר שאפשר להשתמש בלוח הלועזי גם בחיינו הפרטיים?
 בואו ונראה.
 הברון ר' שמעון וולף רוטשילד - אחד מבני המשפחה שנודעה בעשרה - התפרסם בזכות מסירותו לכל הקשור במצוות היהדות.

מספרים, כי בעת שרצה לקיים מצות כתיבת ספר תורה, לא סמך על סופרי הסת"ם שכאשכנז (גרמניה) ארצו, שכן לא מצא סופר בקיא בכל פרטי ההלכות. מה עשה? הביא מרוסיה סופר סת"ם שנודע כלמדן גדול, והאיש ישב בכיתו של הברון תקופה ממשכת וכתב את ספר התורה בקדושה ובטהרה.

במהלך התקופה נכנס הסופר מדי פעם אל הברון לקבל את השכר המגיע לו. באחת הפעמים שאלו הברון רוטשילד "כמה כבר קבלת על החשבון?".

הפירת הטוב

חיים שני

לילה טוב, ילדים חביבים!

בואו נראה כיצד רוכשים את המדה הנפלאה של הכרת הטוב.
 בכל בקר, עם בואו של רבי שלמה וולפה זצ"ל לישיבה, היה נעצר לרגע מול שלט ההנצחה לתורמים, מתבונן בו, ורק אז ממשיך בדרך.
 פעם הרהיב עז אחד מתלמידיו ושאל אותו על הדבר.

ענה רבי שלמה: "בכל בקר אני עוצר, מתבונן, וחושב על הפירת הטוב שיש לנו לנדיב על תרומתו לבנין הישיבה. אלו לא אותה תרומה, היינו צריכים

לעמל על גיוס תרומות שנים רבות".

לעת זקנותו קבל המשגיח מקל עזר להליכה, מתנת מקרבו. לאחר תקופת מה הודה לו המשגיח על המתנה והוסיף: "בכל פעם שאני משתמש במתנה, אני משקיע מספר דקות בהרהורים של הכרת הטוב אליך..."

למדנו שלהפיר טובה זוהי לא פעלה חד פעמית. בכל פעם שמישהו מיטיב עמנו עלינו להודות לו שוב ושוב. בכל פעם שיש לנו אכל בצלחת, או כשעולים לאוטובוס, כשמוקבלים מתנה ועוד ועוד. יש לומר תודה אפלו כשכבר אמרנו פעם אחת, וכמוכן שלא נשכח להודות לאבינו שבשמים על כל הדברים הקטנים הסובבים אותנו.

וככל שנוזכר זאת יותר ונודה לו על כל דבר, כך יהיו לנו סבות טובות יותר להודות לו עליהן, ובינתיים אנו זוכים בדבר הנפלא ביותר, לעשות נחת רוח לבורא יתברך!

ועכשו פלנו: יד ימין על העינים וביחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! א-ל מלך נאמן, שמע ישראל...

שמע ישראל, יי א-להינו, יי אחד:

(בלשח) ברנה, שם כבוד מלכותו, לעולם ועד:

ואהבת את יי א-להיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך: והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוה היום על לבבך: ושננתם לבניך ודברתם כם בשבתך בביתך ובדרךך ובשכבך ובקומך: וקשרתם לאות על ידך והיו לטטפת בין עיניך: וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך: והיה אם שמע תשמעו אל מצותי אשר אנכי מצוה אתכם היום לאהבה את יי א-להיכם ולקעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם: ונתת

מטר ארצכם בעתו יורה ומלקוש ואספת דגנה ותירשף ויצהרה: ונתת עשב בשדה לבהמתך ואכלת ושבעת: השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים והשתחוויתם להם: וחרה אף יי בכם ועצר את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תתן את יבולה ואבדתם מהרה מעל הארץ הטבה אשר יי נתן לכם: ושמעתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם וקשרתם אתם לאות על ידכם והיו לטטפת בין עיניכם: ולמדתם אתם את בניכם לדבר כם בשבתך בביתך ובדרכתך בדרךך ובשכבך ובקומך: וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך: למען יראו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע יי לאבותיכם לתת להם כימי השמים על הארץ:

מסכת שירה 65

לִילָה טוֹב יְלָדִים צְדִיקִים !

הַקֶּבֶ"ה נִמְצָא עִמָּנוּ בְּכָל מְקוֹם, וְהוּא רוֹאֵה וְשׁוֹמֵעַ וְיֹדֵעַ בְּכָל רִגְעַ מַה קֹּרֵה עִם כָּל אֶחָד מֵאַתָּנוּ, יֵשׁ רְשָׁעִים הַמוֹנְעִים מֵעַם יִשְׂרָאֵל לְהִרְבוֹת אֶת אֹרֶן הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה בְּעוֹלָם וּלְפַעֲמִים הַקֶּבֶ"ה מְעַנֵּשׁ אוֹתָם בְּעֵנֶשׁ שֶׁהֵם "בְּחֶרֶוֹ" לְעַצְמָם. בְּסַפּוֹר שֶׁלְּפָנֵינוּ נִרְאָה דְגָמָה לְכָךְ.

רַבִּי יִצְחָק מְבוֹהוּשׁ זצ"ל נֹאֵת לְקַבֵּעַ מַעֲוֹנוֹ בְּבוֹהוּשׁ, וְהַחֲסִידִים רָצוּ לְהִקְיָם בְּמְקוֹם בֵּית מִדְרָשׁ גָּדוֹל וּמְפָאָר. עַד מֵהֵרָה נֶאֱסַף הַסְּכוּם הַדְּרוּשׁ עַל יְדֵי הַחֲסִידִים הַנִּרְגָּשִׁים, אֲךָ כִּאֵן נִתְקַלוּ בְּכַעֲרָה. מוֹשֵׁל הָעִיר הַתְּנַגֵּד לְעֵנִין בְּכָל תַּקְּףָה. הוּא לֹא הִסְכִּים לְהַקְצוֹת קֶרֶקַע לְבִנְיָה וְטַעַן שֶׁאֵינוּ מְעַנִּין שְׁעִירוֹ תַּהֲפֹךְ לְמוֹקֵד מְשִׁיכָה יְהוּדִי. בְּצַר לָהֶם פָּנּוּ הַחֲסִידִים אֶל הַרְבִּי וּבְקִשׁוֹ: "יִתְפַּלֵּל הַרְבִּי שִׁיעֲנֵשׁ הַרְשָׁע בְּמַגְפָּה".

"אֵח", בְּטַל הַצְדִיק אֶת דְּבָרֵיהֶם. "אֵין צָרָךְ בְּמַגְפָּה. כִּכֹּר רְאִינוּ אֶצֶל פְּרַעַה שֶׁהוֹבִיל עִצְמוֹ אֶל מוֹתוֹ הַבְּטוּחַ בִּים... סַפְרוּ נָא לִי, וְכִי מְרַבָּה הַמוֹשֵׁל לְשִׁתוֹת לְשִׁכְרָה?"

"לֹא", עֲנָה הַחֲסִידִים. "וְלִצְרוֹר צִיד?" "גַּם לֹא", שָׁלְלוּ שׁוֹב. "וְלִשְׁחַק בְּמִשְׁחָקֵי הַמּוֹרִים וּקְלָפִים?"

"אֵה, לְקָלָפִים מְכוֹר הוּא!" יָדְעוּ בְּלֵם לְדוּחַ. "אִם כֵּךְ, אֵין מַה לְדַאֵג", סָתַם הַרְבִּי וְלֹא פָרַשׁ. וְכִיצַד נִפְל בְּקָלָפִים?

הָאֲצִיל דּוֹבְסָקוּ, יָדִיד נְעוּרָיו שֶׁל הַמוֹשֵׁל, כָּא בְּאוֹתָהּ שְׁעָה לְבַקְרוּ, וְהַשְּׂנִים שָׁקְעוּ בְּמִשְׁחָק קְלָפִים סוֹעֵר. הָאוֹרַח הַרְיוּחַ בְּמִשְׁחָק, וְאֵלוֹ הַמוֹשֵׁל נָחַל כְּשִׁלּוֹנוֹת, אֲךָ לֹא הִתְיַאֵשׁ. הוּא נִגְרַר שׁוֹב וְשׁוֹב מִמִּשְׁחָק לְמִשְׁחָק. הַהֶפְסָדִים הִלְהִיבוּ אֶת יָצְרוֹ שֶׁל הַמוֹשֵׁל, וְהוּא הִחְלִיט שֶׁלֹּא יִסִּים לְשִׁחַק עַד שֶׁלֹּא יְרוּיחַ פַּעַם אַחַת. בֵּינֵיתִים הִמַּר עַל כָּל הַמְזַמְנִים שֶׁבִּידוֹ, עַל בְּסִתְּנָיו וְשׁוֹדוֹתָיו, וּלְבִסְפוֹף עַל אַחֲזוֹתָיו וּבֵיתוֹ. הוּא לֹא הִתְיַאֵשׁ עַד שֶׁלֹּא הִמַּר עַל מַעִיל הַפְּרֻהָ שֶׁלוֹ, וְגַם אוֹתוֹ הֶפְסִיד.

בְּהֵנֵף חֲתִימַת יָד מְסַמַּמַת הָעֵבִיר אֶת כָּל רְכוּשׁוֹ לְאֲצִיל דּוֹבְסָקוּ, וְזֶה הַקְצָה לוֹ בְּקִתְּהָ עֲלוּבָה לְמַגּוּרִים. הַמוֹשֵׁל שָׁקַע בְּמֶרֶה שְׁחָרָה, וּבֵית הַמִּדְרָשׁ שֶׁנִּבְנָה נִמְלָא תוֹרָה, תְּפִלָּה וּמִצְוֵהֵלוֹת חֲסִידִים. כְּמוֹ פְרַעַה הוּא מְצָא עִצְמוֹ טוֹבַע בִּים שְׂאֵלָיו וְרַק אֶת עִצְמוֹ.

הַקֶּבֶ"ה נִתֵּן בְּלֵב הַמוֹשֵׁל הַרְשָׁע שִׁיפְסִיד אֶת כָּל רְכוּשׁוֹ וְכִתּוּצָאָה מִכָּךְ נִבְנָה בֵּית הַמִּדְרָשׁ וְאוֹר הַתּוֹרָה הִתְרַבָּה בְּעוֹלָם.

לְלַמְדָנוּ, שְׁמִי שֶׁחֲלִילָה פּוֹגַע בְּקִדְשֵׁי יִשְׂרָאֵל, עֲלוּל לְשֵׁלֵם אֶת הַמַּחֲרִיר.

לֹא נִבְהַל כְּשֶׁנִּרְאָה אֲנָשִׁים שִׁיּוֹצְאִים נֶגֶד הַתּוֹרָה הַקְדוּשָׁה, כִּי אֲנַחְנוּ יוֹדְעִים וְזוֹכְרִים שֶׁהַקֶּבֶ"ה מְנַהֵיג אֶת הָעוֹלָם וְיֹדֵעַ מַה קֹּרֵה בְּכָל רִגְעַ בְּכָל מְקוֹם בְּעוֹלָם.

וְכַפִּי שְׂאָנוּ יוֹדְעִים וְזוֹכְרִים זֹאת וּמִתְנַהֲגִים בְּהִתְאָם לְכָךְ, אֲנוּ זוֹכִים לְעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְבוֹרְאֵי יִתְבַּרֵּךְ!

וְעַכְשָׁו בְּלָנוּ: יָד יְמִין עַל הָעֵינַיִם וּבִיחַד נִקְבַּל בְּשִׁמְחָה עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם! א-ל מֶלֶךְ נֶאֱמָן, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל...

לְעֵצִית לְפַקְדוֹת הַמַּלְאָךְ

לִילָה טוֹב יְלָדִים נִפְלָאִים !

מִי שְׂדָבַק בְּה' וּבִמְצוּוֹתָיו לֹא אִמּוֹר לְפַחַד מֵאֵף אָדָם בְּעוֹלָם. כִּי ה' אִתּוֹ וְה' בְּעֶזְרוֹ! כְּמוֹ בְּסַפּוֹר שֶׁלְּפָנֵינוּ.

רַבִּי יוֹסֵף לְוִי חֲגִיז אִישׁ יְרוּשָׁלַיִם, הָיָה אִישׁ אַמִּיד וּבַעַל אֲמָצְעִים. בִּימֵי מַלְחַמַת הָעוֹלָם הִרְאִישׁוֹנָה, בְּגַלְל הָרַעֲב שְׁשׁוּר בִּירוּשָׁלַיִם עָבַר הָאִישׁ לְהִתְגַּוֵּר בִּיפּוֹ. בְּחֹשׁוֹ הַמְּסַחְרֵי הַמְּפַתַח הַבַּיִת שֶׁהִנְפֵּט עֲתִיד הַלְהִיּוֹת מִבְּקָשׁ בִּיּוֹתוֹ בְּזַמְנֵים שֶׁל מַלְחָמָה, לְכֹן קָנָה כְּמוֹת גְּדוּלָה שֶׁל פְּחֵי נַפֵּט. אֲךָ מִכִּיּוֹן שֶׁבְּאוֹתָהּ הָעֵת יִצְאָה גְּזֵרָה מֵאֵת הַמַּמְשָׁל הַטּוֹרְקִי (אֲשֶׁר שִׁלַּט בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתָהּ תְּקוּפָה), כִּי כָּל הָאוֹגֵר נַפֵּט מֵעַל הַכְּמוֹת הַנְּדָרְשֵׁת לְחֻצְרֵכֶתוֹ הַיּוֹמִית יַעֲנֵשׁ בְּכָל חֲמֵר הַדִּין, וְאֵף צְפוּי לְעֵנֶשׁ מוֹת. לְכֹן הִחְבִּיא אֶת הַנְּפֵט בְּתַחֲתִית הַבָּאָר בְּאֶחָד מִפְּרֻדְסָיו שֶׁהָיָה בְּפִתּוֹחַ תְּקוּהָ.

בְּאֶחַת הַשְּׁבִתוֹת, הִפְתַּע הַשׁוֹמֵר הָעֲרָבִי שֶׁהִפְקֵד עַל הַפְּרֻדֵס,

לְרֹאוֹת פְּלִגְתַּת חִילִים טוֹרְקִים נִכְנָסַת לְפְרֻדֵס וְעוֹרַכְתָּ בּו חֲפוּשׁ יְסוּדִי. וְהֵנָּה לְחַרְדְּתוֹ אַחַד הַחִילִים יָרַד לְתַחֲתִית הַבָּאָר וְגָלָה אֶת מַחְבּוֹא הַנְּפֵט.

הַשׁוֹמֵר הַחַוִּיר בִּידְעוֹ מַה צְפוּי לָר' יוֹסֵף, בַּעַל הַפְּרֻדֵס, וְכֹאשֶׁר דָּרַשׁ הַקְּצִין הַטּוֹרְקִי לְדַעַת לְמִי שִׁיךְ הַפְּרֻדֵס, גִּמְגַם שֶׁבַעֵל הַפְּרֻדֵס גָּר בִּיפּוֹ וְכֹא לְכֹאֵן מְדֵי פַעַם.

"קַח מֵהָר אֶת הַסּוּס וּרְכַב אֶל בֵּיתוֹ שֶׁל בַּעַל הַפְּרֻדֵס", צָוָהוּ הַטּוֹרְקִי, "וְאִמּוֹר לוֹ שֶׁבְּפַקְדוֹת הָאִימְפֵרִיָה הַטּוֹרְקִית עָלָיו לְבוֹא וְלִהְתִּיצַב מִיַּד בְּפָנָיו, שְׂאֵם לֹא כֵן - רַע וְנֵר יִהְיֶה גּוֹרְלוֹ".

"אֲבָל", הִתְחַנֵּן הַשׁוֹמֵר, "בַּעַל הַפְּרֻדֵס הוּא יְהוּדִי, וְהוּא לֹא יְבוֹא בְּשִׁבְתָּ, כִּי אִסּוּר לִיהוּדִים לְרַכֵּב עַל סוּס בְּשִׁבְתָּ".

(לְכֵם יְלָדִים צְדִיקִים נִגְלָה, כִּי אִמְנֵם אִסּוּר לְרַכֵּב עַל סוּס בְּשִׁבְתָּ, אֲךָ עֵצֶם הִצִּיאָה מֵעִיר לְעִיר, בְּהִרְבָּה מִקְרִים כְּמוֹ בְּסַפּוֹר שֶׁלְּנוּ הָיָה מְרַבֵּר גַּם בְּאִסּוּר מִן הַתּוֹרָה שֶׁל יִצְאָה מִחֻוֹץ לְמַחֲוֹם, אֲךָ אֶת זֶה כְּמוֹכֵן לֹא יָדַע הַשׁוֹמֵר הַגּוֹי).

דְּבָרֵי הַשׁוֹמֵר הָעֲלוּ אֶת חֲמַתוֹ שֶׁל הַקְּצִין

וַיֹּאמֶר יי אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם ועשו להם ציצת על פנסיהם בגדיהם לדרתם ונתנו עלי ציצת הכנף פתיל תכלת: והיה לכם ציצת וראיתם אתו וזכרתם את כל מצות יי ועשיתם אתם ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זנים אחריהם: למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי והייתם קדשים לא להיכם: אני יי אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לא להים אני יי אלהיכם: (תנ"ך ואומר) יי אלהיכם אמת.

הַיְהוָה שִׁמְעוּ

יְעֲרֹזוּ חֲסִידִים כְּכֹהֵד, יִרְנְנוּ עַל מִשְׁכְּבוֹתָם: רֹמְמוֹת א-ל בְּגִרוֹנָם, וְהִרְבַּ פִּיפּוּת בִּידָם: הִנֵּה מִטְוֵתוֹ שֶׁשִׁיֵּרְמָה שְׁשִׁים גְּבָרִים סָבִיב לָהּ, מַגְבִּירֵי יִשְׂרָאֵל: בְּלֵם אַחֲזִי חֲרִב מִקְּמֵדֵי מִלְחָמָה, אִישׁ חֲרָבוֹ עַל יְרֵכּוֹ מִפְּחַד בְּרִילוֹת: (חֲזוֹר מִפְּסוּק "הִנֵּה מִטְוֵתוֹ" שְׁלוֹשׁ פַּעַמִּים) יְבָרְכֶךָ יי וְיִשְׁמְרֶךָ: יֵאָר יי פָּנָיו אֵלָיךָ וְיִחַנֶּנּוּ: יִשָּׂא יי פָּנָיו אֵלָיךָ וְיִשֵּׁם לָךְ שְׁלוֹם: יִשָּׁב בְּסִתֵּר עֲלֶיךָ, בְּצֵל ש-דִי יִתְלוֹנֵן: אִמּוֹר ליי מַחֲסִי וּמְצוּדָתִי, א-ל הָיָה אֲכַטֵּחַ בּוֹ: כִּי הוּא יַצִּיחֶךָ מִפַּח יְקוּשׁ מִדְּבַר הַוּוֹת: בְּאַבְרָתוֹ יִסַּף לָךְ וְתַחַת מְנַפְזֵי תַחֲסִתָּהּ, צִנְה וְסַחֲרָה אִמְתּוֹ: לֹא תִירָא מִפְּחַד לִיָּהּ, מִחֻץ יַעֲוֹף יוֹמָם: מִדְּבַר בְּאִפְסֵי יָהֲרָה, מִקְּטֵב יִשׁוּד צְהָרִים: יִפֹּל מִצְדָּה אֵלָךְ וּרְכַבָּה מִימִינָהּ, אֵלָיךָ לֹא יֵגֵשׁ: רַק בְּשִׁיעִיָּה תְבִיט, וְשִׁמְמוֹת רְשָׁעִים תִּרְאֶה: כִּי אַתָּה יי מַחֲסִי:

הטורקי שהחל לצרח בזעם: "רוץ מיד וקבא לכאן את בעל הפרדס - ואם לא יבוא מרצונו, אני כבר אדאג להביא אותו" והוסיף: "לפקדתו של קצין טורקי עוד לא העז בן אדם לסרב".

באין ברה התישב השומר על הסוס ויצא בדהירה ובתוף שעה הגיע לשכונת נוה צדק ביפו, ומצא את ר' יוסף יושב בסעודת השבת ומזמר בנחת את זמירות השבת.

מבהל ומפחד, ספר השומר לר' יוסף את דבר גלוי מחבוא הנפס בתחית הבאר, וכי יש בידו פקדה דחופה מהקצין הטורקי בדבר התיצבותו לפניו.

ר' יוסף לא הגיב על הדיעה, אלא גמר את זמירות השבת, וברך ברכת המזון בנחת כאלו דבר לא קרה.

בסימו את ברכת המזון פנה לשומר ואמר:

"וואשית, מי התיר לך לרכב על הסוס שלי בשבת? הלא הזהרתך כמה פעמים

שלפי ההלכה היהודית גם הסוס מצוה לנוח בשבת. ועתה, אם ברצונך לחזר לפרדס, קח לך חמור או סוס בשוק של יפו, ואמר לקצין שאצלי שבת היום וצו האלקים מחיב אותי יותר מהפקדה של קצין טורקי".

נתחלחל השומר ואמר שיהיה צפוי לו ענש כבד, אף ר' יוסף ענה לו שוב: "מי שמפחד מאלקים, אינו מפחד מקצין טורקי".

חוס ראינו כיצד יהודי המאמין ובוטח בבוראו, אינו מעלה על דעתו לעבור על מצוותיו גם כאשר נראה לכאורה שהמצב מסכן.

מחר נראה כיצד דוקא התנהגות זו הצילה אותו מסוף קשה. ונלמד כי כדי לדעת בכל מצב כיצד עלינו לנהג, אנו צריכים לשאול את עצמנו לפני כל דבר שאנו עושים "האם במעשינו אנו זוכים לעשות נחת רוח לבורא יתברך?!"

ועכשו בלנו: יד ימין על העינים וביחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! אל מלך נאמן, שמע ישראל...

לצית לפקדת המלך (המשך)

ליום חגיגי

לילה טוב ילדים יקרים וחרוצים!

אתמול ספרנו כיצד יהודי מקים את רצון הבורא, ופשוט בעיניו שאף אחד לא יוכל להזיק לו נגד רצון ה', ולכן לא התיצב רבי יוסף לפקדת הקצין הטורקי לבא אליו, כאשר הדבר כרוך בחלול שבת.

קשר השומר את הסוס לעץ התאנה שבחצר, ויצא לחפש סוס אחר לשוב אתו לפרדס אשר בפתח תקוה.

נקל לשער את כעסו ורגזו של הקצין הטורקי בראותו את השומר חוזר לבדו, ובשמעו את תשובת השומר, השאיר שני חילים לשמר במקום והחליט לחזור עם תיליו למחרת בבקר.

למחרת הופיע ר' יוסף בפרדס רכוב על סוסו, והתיצב לפני הקצין הטורקי.

"מדוע זה לא באת אתמול כששלחתי לקרא לך?" הרעים הקצין בקולו.

"הנני מצוה על ידי מישוה גבוה ממך - לא לבוא" ענה לו ר' יוסף בקול שקט ותקיף.

"מי הוא זה שצוה עליך לסרב לפקדה?"

"אלקים", ענה ר' יוסף והמשיך: "אם כבוד הקצין היה מקבל פקדה מהסלטאן ירום הודו והיה בא קצין ומצוה אחרת, למי היית מצית? - והלא גם אתה מאמין שאלקים הוא מלך על כל המלכים ופקדתו מחיבת את כלם".

"ומהו הנפס שמצאתי אגור בפרדסך, האם גם זה מצות אלקים?" שאל הקצין ברגזה.

"בודאי", ענה ר' יוסף לוי בשקט. "כלום יעלה בדעתך כי אאגר נפס עבורי ואסכן את

חיי? ! כל זה הכנתי עבור העניים שיש להם משפחות גדולות ואין להם במה לחמם את ביתם. תוכל לשאל ביפו ובירושלים אם חי אני בשבילי או בשביל העניים".

"האם לא ידעת שאתה עובר על החק וצפוי לענש כבד?" - המשיך הקצין לשאל.

"מי שדואג לעניים ולנצרכים - אלקים יגן עליו, ואם גם אתה תעזר לי לקים מצוה זו - אלקים יגן גם עליך. ועתה בזמנים קשים אלה של מלחמה בלנו זקוקים לעזרת האל".

המשפטים האחרונים רכבו קצת את הקצין הנקשה ועל פניו הופיע חיוך קל. לאחר שתיקה קצרה אמר לר' יוסף: "אני בעצמי מאמין באלקים ומכבד אנשים מאמינים. והאמת היא שאם היית בא אתמול, לא הייתי מאמין לדברך. אבל מכיון שנוכחתי שאתה מאמין באמת ובתמים באלקים, ואפילו מוכן לסכן את חייך ולא לעבר על צויו - מזה התברר לי, כי אכן איש ישר וירא אלקים אתה. ולכן אני משחרר אותך ומשאיר את הנפס ברשותך, כדי שתוכל לעזר לאלו המסכנים שהאלקים רוצה שנעזר להם".

עלו הקצין הטורקי ותיליו על הסוסים, הצדיעו לר' יוסף שעמד נדהם ונגרש ועזבו את הפרדס. ר' יוסף לוי עמד בדבורו וחלק את הנפס לעניים ולמוסדות מבלי להשאיר לעצמו אפילו פח אחד. אכן, זכות שמירת השבת ועשיית החסד עמדה לו לרבי יוסף לוי חגיז.

נזכיר לעצמנו תמיד שכלל שאדם דבוק יותר במצות ה' יתברך ובוטח בהשגחתו, כך באמת ישמר עליו הקב"ה בכל מקום ובכל שעה, ובכך נזכה לעשות נחת רוח לבורא יתברך!

ועכשו בלנו: יד ימין על העינים וביחד נקבל בשמחה על מלכות שמים! אל מלך נאמן, שמע ישראל...

יש לקרוא את הנוסח המלא של "אנא בכח" בלוח בלילה נחשב כיום שני, יום שני בלילה נחשב כיום שלישי וכן הלאה.

יום ראשון (לקרוא במוצ"ש) אנא בכח, גדרת ימינה תתיר צרונה. (אב"ג י"ח) יום שני (לקרוא בראשון בלילה) קבל רנת, עמך. שגבנה, שהרנו נוךא. (קרי"ע ש"ו) יום שלישי (לקרוא בשני בלילה) נא גבור הורשי יחודה, קבכת שמרם. (גיד"י כ"ש) יום רביעי (לקרוא בשלישי בלילה) בקרבם טהרם, רחמי צדקתך תמיד גמלם. (בט"ר צת"ג) יום חמישי (לקרוא ברביעי בלילה) חסין קדוש, ברב טובך, נהל עדתך. (הק"ב ט"ט) יום שישי (לקרוא בחמישי בלילה) יחיד גאה, קעמך פנה, וזכרי קדשתך. (גיל"פ ס"א) יום שבת (לקרוא בששי בלילה) שוענתו קבל, ושמע צעקתנו יודע תעלומות. (שק"ו צ"ח)

(בלחש) ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

אתה תקום תרחם ציון, כי עת להננה כי בא מועד:

בינך אפקיד רוחי, פדיתה אותי יי א-ל אמת:

בשבתות וכימים שלא אומרים בהם תחנון (ראה בלוח בעמוד 2) - לא אומרים וידוי.

אנא יי א-ל להינו וא-ל הדי אבותינו. תבא לפנינו תפלתנו. ואל תתעלם מלפנינו מתחנונתנו. שאין אהנו עוי פנים וקשה ערף לומר לפניך יי א-ל להינו וא-ל הדי אבותינו צדיקים אנהנו ולא חטאנו. אבל חטאנו. עוינו. פשענו. אנהנו ואבותינו ואנשי ביתנו:

אשמנו. בגדנו. גזלנו. דברנו דפי ורשון הרע. העוינו. והרשענו. ודגנו. חמסנו. טפלונו שקר ומרמה. יעצנו עצות רעות. כזבנו. כעסנו. לצנו. מרדנו. מרינו דברך. נאצנו. נאפנו. סרדנו. עוינו. פשענו. פגמנו. צרונו. צערנו אב ואם. קשינו ערף. רשענו. שחנתנו. תעבנו. תעינו ותעתענו. וסרנו ממצוותיך וממשפטיך הטובים ולא שנה לנו. ואתה צדיק על כל הפא עלינו. כי אמת עשית. ואנחנו הרשענו:

מסכת שירה 67

- א
- ב
- ג
- ד
- ה
- ו
- ז
- ח
- ט
- י
- יא
- יב
- יג
- יד
- טו
- טז
- יז
- יח
- יט
- כ
- כא
- כב
- כג
- כד
- כה
- כו
- כז
- כח
- כט
- ל
- לא
- לב
- לג

תפלת שלמה – הודאה לה'

בית המקדש, כדי שישפך חמתו על עצים ואבנים וכך בעתיד עוד תהיה תקומה לעם ישראל (ויחי רצון שעד לקריאת שורות אלו כבר יבנה בית המקדש השלישי בחסד וברחמים גמורים, אמן).

שלמה הודה לקב"ה על שקיים את דברו לדוד אביו, בכך שהוא זכה לשבת על כסא המלוכה אחרי דוד אביו, ועל שנתן לו הקב"ה מנוחה מכל אויבי ישראל והוא זכה לבנות בית לה' אלקי ישראל, ובתוך הבית הזה הכין מקום לארון הברית בקדש הקדשים, כפי שה' הבטיח לאבותינו כשהוציא אותם ממצרים ונתן להם את התורה בהר סיני.

כפי שלמדנו, בתוך הארון היו גם לוחות הברית, וכל זאת בזכות דוד המלך.

בית המקדש הוא המקום הנצחי שבו תשרה השכינה בבית הראשון ובבית השני, ובעזרת ה' בקרוב ממש בבית השלישי (אם יעזרנו לא נבנה).

לאחר שסיים שלמה את דברי ההקדמה והודה לה', נעמד שלמה לפני מזבח ה' מול כל קהל ישראל ופרש כפיו אל השמים כדי לבקש שפע של חסד אלקי.

יש אומרים שעד עכשו היה שלמה על פרסו ועכשו הוא נעמד. ובדברי הימים מובא ששלמה עלה על הפיור שהוא בנה ושם פרע על פרסו.

כך או כך, שלמה המלך נשא הפלה נרגשת ונודאה.

פיצד התפלל שלמה ומה היה תכן התפלה? זאת נלמד בעזרת ה' בפעם הבאה.

יחדו. ששם עלו שבטים שבטי י-ה עדות לישראל להדות לשם ה'".

בהמשך למשל זה, מלכות דוד היא פדגמת המוח המנהיג את האיברים השונים, כפי שנאמר בהמשך המזמור: "כי שמה ישבו כסאות למשפט" (שהרי המשפט הוא חלק עקרי בהנהגה).

ובית המקדש הוא פנגד הנשמה השורה על הגוף. מכאן נלמד שללא האחדות – אין מקום להשראת השכינה חלילה, ולכן על כל אדם מישראל להתחזק באהבת ישראל.

דוד המלך התעורר מעצמו ונקסף לבנות בית לה' אך הדבר נמנע ממנו. כבר בארנו בסיעתא דשמיא שתנאי עקרי לבנות בית המקדש הוא שהדבר יעשה לשם שמים בשלמות, ולכן דוד לא יכל לבנות את בית המקדש, מפני שהיו לו מלחמות רבות והוא היה מוצא תועלת אישית בכניית בית המקדש כי על ידי בניית בית המקדש היה ה' מניח לו מאויביו. למרות שהתועלת הזו באה מרב אהבת דוד את ה' ואת ישראל, צדין יש משהו קל שבקלים שעלול להיות שלא ממש לשם ה', ולכן הדבר נמנע ממנו.

לעמת זאת בזמן שלמה המלך לא היו מלחמות, ולכן יכל שלמה לבנות את בית המקדש לשם ה' וללא שום פניה חיצונית.

אך מכל מקום, כיון שהיה דוד נקסף לכך, החשיב לו הקב"ה כאלו הוא בנה את בית המקדש ממש בעצמו, מפני שמחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה.

מובא בילקוט מעם לועז שאלו היה דוד המלך בונה את בית המקדש בפעל – הוא לא היה נחרב. ומפני שהיה גלוי וידוע לפני הקב"ה ששם ישראל יחטאו, רצה הקב"ה לאפשר את חרבן

למדנו על השראת השכינה בבית המקדש מיד כשהכניסו הכהנים את ארון הברית לקדש הקדשים. למדנו גם ששלמה המלך ראה בהשראת השכינה אות לכך שבנית בית המקדש היתה רצויה והקב"ה חפץ לשכן בתוך עם ישראל, ולכן שמח שמחה גדולה.

לאחר ששלמה פתח בדברי הודאה ראשונים לקב"ה, הוא הסתובב אל כל ישראל ופתח בדברי הודאה נוספים, ולאחר מכן המשיך בדברי תפלה וברכה.

שלמה המלך הזכיר את דוד אביו שהקב"ה הבטיח לו שבנו אחרי יבנה את בית המקדש וכך היה. אמנם היה הדבר תלוי בכיכול בבחירתו של שלמה המלך, שהיה יכול לבחור שלא לבנות את בית המקדש, ולכן הודה שלמה המלך לקב"ה על שהטה את לבבו לעשות מעשים ולבנות את בית ה' ועל שהברכה שרתה במעשי ידיו.

שלמה פרט את תכן הנבואה שאמר הקב"ה לדוד. הקב"ה אמר שמאז שהוא הוציא את עם ישראל ממצרים הוא לא גלה את דעתו שהוא בחר בירושלים עד שבא דוד המלך.

מבאר המלבי"ם ששם ישראל הם פדגמת איברי הגוף, וירושלים היא פדגמת הלב של הגוף שמחיה אותו, ובה התאחדו כל שבטי ישראל, כמו שאומר דוד המלך (תהלים קכב): "ירושלים הבנויה כעיר שחברה לה".

הקדשות

יום השנה של יקירכם מתקרב?

יש לכם חודמנות להחזיר להם טובה ונחלת! הקדישו גיליון זה לעילוי נשמתם ובכך תזכו אותם שבשבת האוכרה שלהם רבבות מעם ישראל ילמדו תורה בגיליון לעילוי נשמתם! בנוסף, זכות לימוד ש"ס המשניות באותו חודש יוקף גם לזכותם.

סי/מקרב חובשים לפני מאבכיה

קדיאת תהלים

כואו וטלו חלק בקריאת ספרי התהילים מידי שבת להצלחת עם ישראל!

אי"ה מידי חודש תיערך הגרלה בין הלומדים על שובר כסך 200 ש"ח לרכישת ספרי קודש.

לימוד משניות

האם גם אתם מעוניינים שבשבת האוכרה של יקירכם, ילמדו משניות לעילוי נשמתם?

פנו למערכת הוצרפיל לעשות הולומרים, וזכו את יקירכם בנחת אמנות! לומרי המשניות וכאם להקדיש את גיליון משכן שילה לע"נ יקדיחוהו וזל בשבת האוכרה, לימוד תורה של כ-100,000 משפחות מנעם ישראל מגיליון ולימוד המשניות החודשי יעמוד גם לעילוי נשמתם.

אי"ה מידי חודש תיערך הגרלה בין הלומדים על שובר כסך 200 ש"ח לרכישת ספרי קודש.

לא נבס"ק אתג' השמחה

יו"ל ע"י "ממלכת השמחה" לתרומות, חסויות וכדו' 0534-135-183
לשליחת בדיחות או הערות והארות: דוא"ל: a05832349@gmail.com
מו"ל: שר השמחה מאיר פנחסי הי"ו | הפצה ראשית: א.ג. הי"ו

ווארט על הפרשה פנינים יקרים לפרשת שמות

ואַלְהַ עֲבוֹתַי יִשְׂרָאֵל:

פירש"י אע"פ שמנאן בחייהן בשמותם חזר ומנאן במיתתן להודיע חיבתן שנמשלו לכוכבים וכו' עד כאן. כוכב זה דבר שנראה מאוד מאוד קטן אבל זה רק נראה כך, שבאמת יש כוכבים שגדולים פי כמה מכל כדור הארץ וכך אנו רואים יהודים שנראים לנו קטנים מאוד בגלל החטאים שלהם אבל באמת זה לא כך שהרי שלמה המלך עליו השלום אומר אני ישנה ולבי ער שאם ח"ו אדם עשה תאוונה ורואים אותו מושכב על הכביש הדבר הראשון שבדקים זה הלב ואם רואים שהלב עובד יודעים שהוא חי ותיכף הוא יתעורר למרות שבינתיים הוא לא נראה חי וזה מה שאומר שלמה המלך ע"ה אני ישנה ולבי ער כל יהודי ויהודי שנראה מת ח"ו בלי תורה בלי שבת בלי תפילין איננו מת אלא ישן ולבו ער לה' יתברך. ומעשה שהיה באיזה ראש עיר יהודי שהמיר דתו והתנהג כגוי לכל דבר והגויים רצו לשרוף את הספרי תורה שבעיר ועשו מדורה גדולה ו"כיבדו" את ראש העיר שיזרוק את הס"ת הראשון לאש אמר להם ראש העיר אנא תקחו אדם אחר אני לא מסוגל לעשות זאת. והם ניסו לפתות אותו ולא הצליחו, עד שאמרו לו או שאתה זורק את הס"ת לאש או שאנו זורקים אותך לאש, ואמר להם אני מוכן להיכנס לאש בשמחה וכך היה בסופו של דבר. עד כאן המעשה.

הדבר תורה לעילוי נשמת: משה בן יוכבד, יעקב בן כוכבה, קאסאנש בת דגיטו, אורה בת יוכבד ע"ה

רב מכר!

היום כבר כולם יודעים!

כדי להגיע לשבת חתן
ולשבע ברכות
ולשמח את כולם

מגיעים עם חוברת הבדיחות

'משמח חתן וכלה'

חלקים 1 + 2.

במחיר מצחיק של 10 ₪

להזמנות: 0534-135-183

מי רואה ואינו קונה.

מילתא דבדיחותא

1. מראיין: כתוב שאתה דובר אנגלית ברמה של שפת אם. מרואיין: נכון. מראיין: אבל אתה לא דובר אנגלית. מרואיין: גם אמא שלי לא.....

2. פרסי היה סוגר את החלונות ברכב כדי שיחשבו שיש לו מזגן.....

3. אחד כל החיים שלו היה שותה עראק 95 אחוז אלכוהול. יום אחד חלה מאד, אמר לו הרופא יש לי בשורות לא טובות יש לך מים בריאות! ענה האיש: ידעתי שהחמישה אחוז האלה יהרגו אותי בסוף!.....

יוצא לאור כל שבוע גיליון על המלחמה, ניתן לקבלו במייל: a05832349@gmail.com
מי שכבר רשום, אין צורך להירשם שוב.

מילתא דבדיחותא

4. עברו כאן עכשיו במקביל שני רכבים עם רמקולים, אחד מכריז על לוויה, השני על חנות ירקות שנפתחה. זה יצא בערך כך: הלווייתה של העגבניה 1.90 לקילו אשת הרב החסיד שורש פטרוזיליה בד"ץ זצ"ל תצא בשעה 2 יחידות בעשר שקלים מבית ההלוויות הכי טרי והכי זול להר המנוחות. מבצעים לרגל הפתיחה בואו בהמוניכם!.....

5. שאלתי חבר שעובד בעיריית בני ברק מה תפקידו?

אמר לי שקוד תפקיד שלו 804

שאלתי אותו מה זה?

אמר לי שהוא בא בשעה: 8

עושה: 0

והולך הביתה בשעה: 4.....

6. עורך דין אב ל- 12 ילדים גר בשכירות. החוזה על הבית הגיע לסיומו והוא היה חייב למצוא בדחיפות בית חדש להשכרה. מובן שהוא עמד בפני הרבה קשיים, כי ברגע שהוא יאמר שיש לו 12 ילדים, אף אחד לא ירצה להשכיר לו מפחד שהילדים יהרסו אותו... אך הוא לא יכול היה לומר שאין לו ילדים, כי הוא עורך דין ואסור לו לשקר. ובכלל: הוא לא משקר וזהו! מה עשה? שלח את אשתו לטיול לבית הקברות עם 11 מילדיו, ובן אחד לקח איתו לראות בתים אצל סוכן נדל"ן. הוא אהב את אחד הבתים והתחיל לדון עם הסוכן עליו. הסוכן שאל: "כמה ילדים יש לך?" ועורך הדין ענה: "12 ילדים" והסוכן שאל: "ואיפה כל האחרים?" עורך הדין, עם מבט עצוב בעיניו ענה: "הם נמצאים בבית הקברות עם האמא שלהם" וכך, העיסקה נחתמה ללא צורך בשקר... מוסר השכל: אין צורך לשקר. צריך רק לבחור את המילים הנכונות! עורכי דין לא משקרים, הם יצירתיים!.....

חוברת הבדיחות חלק 4 נשארו אחרונים, 0534-135-183 רחוב דוד 9 שכונת הבוכרים ירושלים.

ובקרוב: חוברות הבדיחות והפתגמים.

7. איש עסקים אמריקאי נפטר ועלה השמימה. המלאך נתן לו לבחור בין גיהנום גרמני, פולני, אמריקאי או ישראלי. "מה ההבדל?", שאל "כל הארבעה זהים", השיב המלאך, "ב- 06:00 בבוקר מעירים אותך לעבודת פרך. ב- 06:30 הרכבת יוצאת למפעל, ויש רק הפסקה אחת עד 12:00 בלילה". "אם כך אני בוחר בגיהנום הישראלי", חייך איש העסקים. "למה דווקא הישראלי?", הסתקרן המלאך. "אני מכיר את הישראלים", השיב לו, "שש זה לא שש, הרכבת אף פעם לא יוצאת בזמן, במפעלים יש כל הזמן שביתות, וההפסקות... אף פעם לא נגמרות....."

8. באחת הישיבות בארץ, אין גיוון באוכל.. כל יום מוגש אותו קוסקוס. יום אחד אחד התלמידים ניגש למלצר, שואל אותו.. תגיד, מה מברכים על קוסקוס?... המלצר המופתע שואל את הבחור.. מה מברכים על קוסקוס?? יום אתה אוכל פה את אותו קוסקוס ומברך.. מה השתנה היום?? הבחור עונה לו, תקשיב... לימדו אותי שעל משהו שיוצא מהאדמה מברכים בורא פרי האדמה, ועל מה שיוצא מהעץ, מברכים בורא פרי העץ אבל לא לימדו אותי מה מברכים על משהו שיצא מהאף!.....

ספר הבדיחות נמצא לא רק בירושלים, אלא בערים: בני ברק, בית שמש, אלעד וצפת. עוד פרטים: 0534-135-183

מילתא דבדיהותא

9. פעם כשהיו שואלים אברך: מאיפה הד' מינים? היה עונה: האתרוג מכפר חב"ד, הלולב מיריחו, ההדסים מצפת, והערבות מהירדן. היום עונים: הלולב מקופת העיר, האתרוג מועד הרבנים, ההדסים ממתן בסתר והערבות מחסדי שלום.....

10. יהודי תל אביבי מבקש לקנות לבנו תפילין לכבוד הבר מצווה. מציעים לו כתובת של סופר סת"ם בבני ברק, איש מאד מקצועי. בהגיעו לבית המלאכה מבקש מהסופר שהתפילין של ראש יהיו צבעוניות, כי זה יותר יפה בעיניו. הסופר: אי אפשר, מקובל שהכל צריך להיות שחור, הלכה למשה מסיני. הקונה: אז לפחות תעשה את רצועות התפילין בצבע שונה. הסופר: אמרתי לך, הכל חייב להיות שחור. הקונה: טוב, אז כמה עולה התענוג? הסופר: 1200 הקונה משלם, ומבקש חשבונית מס. הסופר: אין חשבונית ואין קבלה. הסברתי לך כבר קודם, הלכה למשה מסיני, הכל בשחור!.....

11. מיליונר יוצא מחדרו בבית מלון יוקרתי רותח מזעם. הוא מצא מקק מת בארון הבגדים. בא לקבלה וצועק: בשביל זה אני צריך לשלם \$300 ללילה? מנהל המלון מנסה להרגיעו: בסך הכל זה רק מקק אחד וזה אפילו לא חי. המיליונר: נכון, אבל אתה יודע כמה מחבריו הגיעו ללויה?.....

ניתן להשיג את העלון במייל: a05832349@gmail.com

או במוסף 'מתוקים' בחוברת טועמיה. שע"י דפוס ספיד

לכבוד גיליון ה-200 משלוח עד הבית בעלות של 65 ₪ חייגו עכשיו: 0534-135-183

דבר כזה בתולדות השמחה לא היה מעולם!

כל ה-9 חוברות הבדיחות שיצאו עד היום ע"י המערכת:

1. לא נפסיק את השמחה חלק 1.
2. לא נפסיק את השמחה חלק 2.
3. לא נפסיק את השמחה חלק 3.
4. לא נפסיק את השמחה חלק 4.
5. חגי תשרי – הקרב ובא. ועוד הרבה הוספות, בדיחות על חנוכה וכדו' כל זווה בספר אחד 228 עמודים, 1,500 בדיחות, עם הרבה בדיחות חדשות ונוספות שלא היו בחוברות.

מחיר הספר 50 ₪!

המכירה נמצאת ברחוב: דוד 9 שכונת הבוכרים ירושלים, אך ורק בתיאום מראש!

התקשרו עכשיו לפני שהמלאי יגמר: 0534-135-183.

חידות!

ניתן לשלוח תשובות למייל של המערכת, או למערכת ברחוב: דוד 9 שכונת הבוכרים ירושלים.
ולהכניס בת.ד. ע"ש 'לא נפסיק את השמחה' עד ליום שלישי כ"ח טבת!
(לא לשכוח לשלוח את הפרטים שלכם להגרלה, שאלה אחת רשות!)

אחד מכל 5 שולחים זוכה.

בחוברת משמח חתן וכלה חלק 1 + חלק 2.

(שהודפס לראשונה בחודש האחרון בעלות של 10 ₪ ניתן לקנות את החוברת וכן את שאר החוברות בכתובת הנ"ל)

המדור החידות בחסות:

חוברת הבדיחות!

משמח חתן וכלה חלק 1, וחלק 2

בחוברת אחת. 207 בדיחות. 10 ₪.

מותאם מאוד לשבת חתן ושבע ברכות.

ניתן לקנות את החוברת:

וכן את חוברת הבדיחות חלק 4 במחיר מצחיק של 10 ₪

ברחוב דוד 9 שכונת הבוכרים ירושלים

(ליד דואר ישראל, פינת רחוב יהזקאל)

0534-135-183

חידות לפרשת ויחי!

1. אחד משבעת המינים?
2. שלושה מגלגל המזלות?
3. פסוק שאם נשנה את סדר המילים לא תשתנה משמעותו?
4. עשרה שמות של בעלי חיים?

חידות לפרשת שמות!

5. חמישה פסוקים רצופים המתחילים באותה המילה?
6. עשרה אנשים שלא מוזכרים בשםם אלא בכינוי (בפ"ב)?
7. את המספר 3 שמופיע פעמיים?

שימו לב: אחד מכל חמש שולחים זוכה!

ואלה יעמדו על הברכה!

נא לא לקרוא את הפרסומות בשבת!

הבטחתי לפרסם

התפללתי בציון הקדוש של חכם ששון מזרחי זיע"א

אמרתי פרשת הקטורת, נתתי פרוטה לצדקה, קבלתי על עצמי לשוב בתשובה,

בקשתי בקשה ולאחר כמה זמן נושעתי.

הציון נמצא בבית החיים סנהדריה בירושלים

גמ"ח 'דרכי חיים'

השאלת גמרות שוטנשטיין וטוש"ע

054-844-8683

או בקו המידע: 02-5907438

רחוב אבינועם ילין 13.

מול בית המדרש סטמאר

ימים ראשון, שלישי, חמישי.

ראשון: 14:00 – 14:30.

שלישי: 18:00 – 18:45.

חמישי: 15:00 – 15:30.

גמ"ח הקלדות

דברי תורה | מסמכים

0534-135-183

הנחות לכמות

פרסם ותתפרסם.

פרסום בעלון החל מ- 10 ₪

העלון מופץ ב- 8,000 עותקים

0534-135-183

לארגון: "ושנתם לבניך"

דרושים: גמרות עם ביאור.

בעיקר ושנתם כריכה רכה - כדי שהסט יושלם

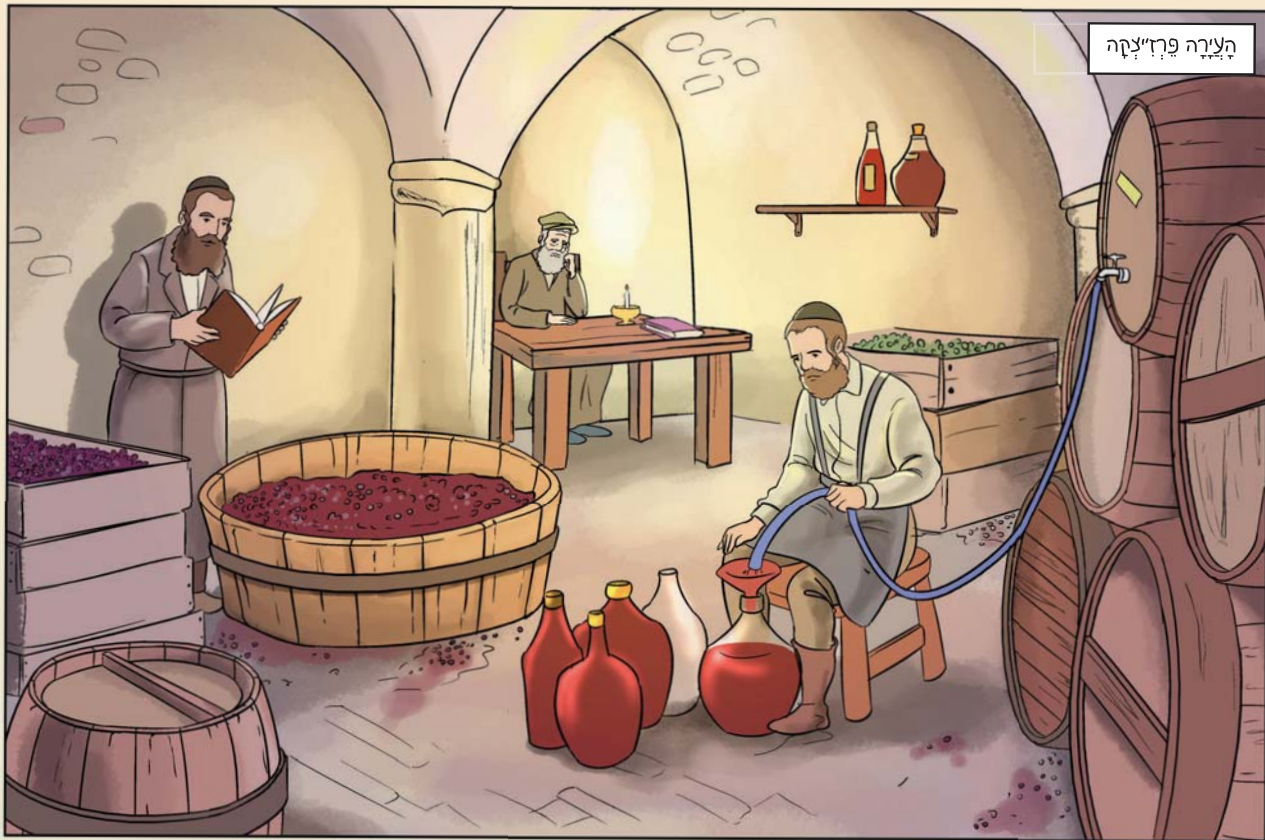
נשמח מאוד לקבלם במספר: 058-3249966

פרק 1
ספר איכות
גולד
לחובבי שמחה

ציירה: טובהלה

הערה פרז'צקה

בכל אפן, בנ'י, הקטבו היטב ואל תגלו את הסוד לאחרים.
כך תשמרו על יחידותו של ה"ן שלנו.

יערב ומאיר, בנ'י היקרים, כפי שהנכם רואים, כמותי כבר לא במתני, וקשה לי להגיע ליקב. לכן ברצוני לגלות לכם את סודות יצור ה"ן האיכותי של היקב שלנו, כד' שבבוא היום, לאחר מאה ועשרים שנותי, תוכלו להמשיך ולהתפונס בקבוד.

מערבבים 10 לג"ן מזן ויטיס וניפרה עם 5 לג"ן
מזן ויטיס הופקטריס, ונותנים לו לתיס...

חלילה, אבא, אל תדבר כך.
בעזרת ה' עוד תתה שנים רבות.

האחים סטיבן ואנוש טוב כאן...

אוי, כמה אפסר לסבל מהגוים האלה, בקל פעם מתדעס הם מתמקחים על המחיר, ולבסוף כמעט ולא נשאר לנו רווח.

אוי, כמה אני מתגעגע לאבא. הוא ידע את המתכון המדויק לערנב הזה. ה"א היה יוצא איכותי ביותר.

טוב שאתה לומד כאן בקל רגע שאתה פנוי מהעבודה, זה מזכיר לי את מתיחות הלמוד של אבא...

בלי טובות, עוד יהיה לנו היום הרבה "א ממך..."

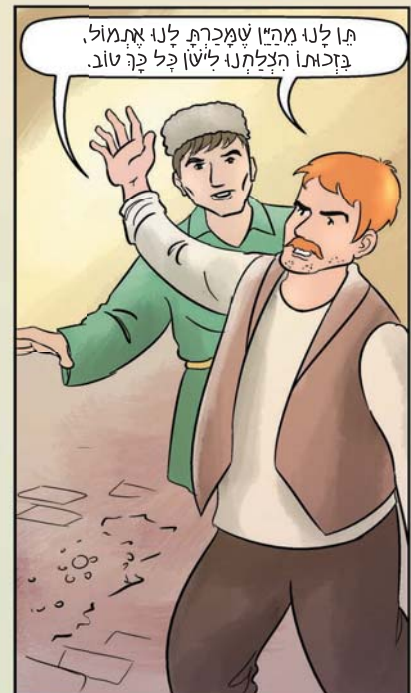
הזהר, אתה לא יודע עם מי אתה מתחיל!

קודם שלמו לי את החוב של אתמול, ואחר כך איתו לכם עוד "א."

אין לנו עכשיו, מחר נשלם לך.

כן, מחר ומחר ומחר, כך אמרתם אתמול וגם שלשום. אין כסף - אין "א."

תן לנו מה"א שמכרת לנו אתמול, נזכורנו הצלתנו לישון כל כך טוב.

אני מצד שני, הייתי חייב לשלם אגוד לנצול הזה.

אוי, מי יודע מה הם זוזמים.

© כל הזכויות שמורות